

การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

โดย

นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

โดย

นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**A STUDY IMPACTS OF AGRO-TOURISM ON SOCIAL WELL-BEING OF MAHASAWAT
CANAL COMMUNITY PHUTTHAMONTHON DISTRICT NAKHONPATHOM PROVINCE**

By

Tarnthip Kawpongampi

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Education Foundations

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2009

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” เสนอโดย นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ เป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. อาจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ
2. รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ ดร.ลุย วีระนาวิน)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พรรณฉวี ประยูรพรหม)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต เขียววิชัย)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา)

...../...../.....

50260304 : สาขาวิชาพัฒนศึกษา

คำสำคัญ : ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร/สุขภาพทางสังคม

รศ.ดร.พิชญ์ ขาวผ่องอำไพ : การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อ.ดร.ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ, รศ.ดร.คณิต เขียววิชัย และ ผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา . 236 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ 2) เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบผสมผสาน มหาสวัสดิ์ วิธีการศึกษาเป็นการศึกษาทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสารและใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สัมภาษณ์เชิงลึกกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงาน จากกลุ่มตัวอย่าง 30 คนและบุคลากรผู้ที่มีส่วนร่วมของการดำเนินงาน 20 คนรวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ เชิงเนื้อหา ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) นำเสนอข้อมูลในรูปวิธีพรรณนา ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณนั้น ใช้กลุ่มตัวอย่างคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการจำนวน 109 คน และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2552 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference method) และ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อความปลายเปิด

ผลการวิจัยสรุปถึงความสอดคล้องของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเป็นห้าด้านดังนี้ 1) ด้านสุขภาพ ผลเชิงบวก พบว่าคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวส่งผลทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้น ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว จนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียด และโรคติดต่อจากการท่องเที่ยวพบว่ามีน้อยมากกับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ผลเชิงลบพบว่า ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลที่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมการไว้เพื่อรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม 2) ด้านสังคม พบว่าผลทางบวกคือทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีระบบสาธารณสุขที่สะดวกมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ ในครอบครัว/ ชุมชนมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ในเรื่องการลดอัตราการย้ายถิ่น ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง พบว่าเกิดขึ้นน้อยมาก ผลเชิงลบพบว่า เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาโดยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม 3) ด้านวัฒนธรรม ผลเชิงบวกพบว่า ช่วยส่งเสริม/พัฒนาในพื้นที่ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สร้างความรู้สึกหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในท้องถิ่นมากขึ้น ไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ผลเชิงลบ พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงให้เห็นได้เด่นชัด 4) ด้านเศรษฐกิจ ผลเชิงบวกพบว่า เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน คนในชุมชนมีรายได้จากอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้นมีการพัฒนา/เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ผลเชิงลบพบว่า การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ผลเชิงบวกพบว่าระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นคนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพภูมิทัศน์ให้ดีขึ้น จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลเชิงลบพบว่าสภาพภูมิทัศน์เดิมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อคนในชุมชนเมื่อจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน และภูมิลำเนา พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05และ เมื่อจำแนกตาม อายุ ลักษณะครัวเรือน และการมีส่วนร่วมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ตามลำดับ และผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความพึงพอใจในด้าน สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก ความปลอดภัย การให้บริการ ราคาสินค้าและการจัดการ การคมนาคม และความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ อยู่ในระดับมาก

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2552

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

50260304:MAJOR:DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORD:IMPACTS OF AGRO-TOURISM / SOCIAL WELL-BEING

TARNTHIP KAWPONGAMPI : A STUDY IMPACTS OF AGRO-TOURISM ON SOCIAL WELL-BEING OF MAHASAWAT CANAL COMMUNITY, PHUTTHAMONTHON DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE. THESIS ADVISORS : THIRASAK UNAROMLERT, Ph.D. ASSOC.PROF.KANIT KHEOVICHAI, Ph.D. AND ASST.PROF. NARIN SANGRAKSA Ph.D . 236 pp.

This research aims 1) to study impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community.2) to compare impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community when considering personal factors of people living in the area of interest. 3) to study the level of satisfaction of tourists with the Mahasawat Canal boat ride project. This research is both quantitative and qualitative. Documents were collected. Unstructured, in-depth interviews were conducted with people living in the project area, 30 of which are the sample group and 20 of which are the personnel working on the project. In addition, participant observations and information analysis , Triangulation Method with the use of descriptive method were conducted. As for the quantitative study, 109 people living in the project area and 200 tourists were the sample groups. Data was collected during November-December 2008. The research instruments were questionnaires and data analysis (i.e. frequency distribution, percentage, means, standard deviation, t-tests, One-way ANOVA, paired difference tests using Least Significant Difference method and content analysis for open questions).

It was found that there were five positive and negative impacts of Agro-tourism on social well-being on Mahasawat Canal community. 1) Positive physical impact – The community received health care information from talks amongst themselves and with tourists. As a result, they are more aware of their health. It was discovered that there was a low level of disturbances confronted by the Mahasawat Canal community from tourism that caused impersonality/stress and contagious diseases. The negative impact was so low that the community did not feel the change. Nevertheless, preparations should be in place to address the possible problems. 2) Social impact – The positive impact was personal development of the community which gained more knowledge and vocational skills, better-equipped infrastructure and better family/community relationships. Relocation, crime, drug abuse and conflict problems were found to all be at lower levels as well. As for the negative impact, biases were found when it came to specific area and facilities development and infrastructure construction: most development projects went to the tourist area while other areas were left undeveloped. 3) Cultural impact – The positive impacts were local wisdom promotion/development/restoration, a sense of belonging to the community, which do not try to change it culture and traditions for commercial purposes. No significant negative results were found. 4) Economic impact – The positive impact was income generation among the community: local people have more income from tourism, agricultural product selling and local product development/value addition. The negative impact was income disparity. 5) Environmental impact – The positive impacts were more efficient environmental management, more local awareness about environmental preservation and more environmentally friendly tourism. The negative impact was that the landscape was changed.

When gender, educational level, occupation, income, duration of a person living in the community, and background were considered, no difference was found. When age, family status and participation were considered, statistic difference was found at .05. As for the level of satisfaction, it was discovered tourists were happy with location, facilities security, services, product prices, management and transportation. Tourists' overall opinions about the project were high.

Department of Education Foundation

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2009

Student's Signature

Thesis Advisors' signature 1..... 2. 3.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความเมตตาและความกรุณาเป็นอย่างดีจากอาจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ อาจารย์ รัช.ดร.คณิต เขียววิชัย อาจารย์ ผศ.ดร.นรินทร์ สังข์รักษา ที่กรุณาอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และควบคุมวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาที่วิจัย และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ลุยง วีระนาวิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.พรรณฉวี ประยูรพรหม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนทำให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ คุณสมชาย สินมา คุณนภดล อาวุธกรรมปริชา คุณ นิสารัตน์ วรประดิษฐ์ คุณเทพสิน ผ่องแก้ว ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาให้คำแนะนำ ปรึกษา ตรวจสอบ ปรับปรุงในส่วน of เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย ทำให้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณพ่อสมศักดิ์ ขาวผ่องอำไพ ที่เป็นแรงบันดาลใจ และกำลังใจที่สำคัญที่สุดใน การศึกษาต่อในครั้งนี้รวมทั้งคุณยายทองอยู่ แสงศรี คุณแม่ศรีนทร คำนุช คุณศิรินภา ขาวผ่องอำไพ คุณ ป้าศรีบุญญา ลากเสริมส่ง และเพื่อนๆชาวพัฒนศึกษา 5 ตลอดจนทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการทำวิทยานิพนธ์ เล่มนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถจะกล่าวนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้

ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูลสำคัญจนทำให้งานวิจัยนี้ คุณค่าและประโยชน์ อันพึง มีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

ท้ายที่สุดผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลจากการศึกษาในครั้งนี้คงเป็นประโยชน์กับผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ที่จะนำไปเป็นข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาโครงการต่างๆ สืบไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ข้อคำถามของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.....	9
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	12
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	15
องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกษตร.....	15
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว.....	19
กรอบและแนวทางในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว.....	20
การให้การศึกษาและสื่อความหมาย.....	20
กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	22
การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว.....	23

บทที่	หน้า
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว.....	29
การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	29
ชุมชนกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว.....	30
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	34
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	36
บทบาทและรูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน...	40
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว.....	41
ผลกระทบทางสังคม.....	42
ผลกระทบทางวัฒนธรรม.....	45
ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ.....	46
ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม.....	49
ผลกระทบทางด้านสุขภาพ.....	51
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	52
ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ.....	53
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	71
3 วิธีดำเนินการวิจัย	72
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	72
ตัวแปรที่ศึกษา.....	74
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	74
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	78
การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	79
แหล่งข้อมูล.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	80

บทที่	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	81
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	82
การตรวจสอบข้อมูล.....	82
4 ความเป็นมาแห่งคลองมหาสวัสดิ์.....	83
ลักษณะทั่วไปและความเป็นมา.....	83
กว่าจะมาเป็นคลองสายประวัติศาสตร์.....	83
มูลเหตุแห่งการก่อตั้งโครงการล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์.....	84
ที่ตั้งและอาณาเขตของแหล่งท่องเที่ยว.....	85
แหล่งท่องเที่ยวเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์	87
5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์เชิงปริมาณ	96
ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับประชาชน.....	97
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล.....	97
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร.....	101
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงาน.....	147
ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว.....	151
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล.....	151
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว.....	155
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ ความต้องการด้านต่างๆ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงาน.....	170
การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ.....	173
การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก.....	174
ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพ	174
ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสังคม.....	177
ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อวัฒนธรรม.....	182

บทที่	หน้า	
	ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจ.....	184
	ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อม.....	187
	บทสรุป.....	191
6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	193
	สรุปผลการวิจัย.....	194
	อภิปรายผล.....	198
	ข้อเสนอแนะของการวิจัย.....	204
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	205
	บรรณานุกรม.....	206
	ภาคผนวก.....	212
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	212
	ภาคผนวก ข มาตรการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม.....	213
	ภาคผนวก ค แบบสอบถาม – แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่ใช้ในงานวิจัย.....	217
	ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	230
	ประวัติผู้วิจัย.....	236

สารบัญญัตินำ

ตารางที่		หน้า
1	การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว.....	24
2	การประเมินแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว.....	25
3	การให้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของปัจจัยต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินศักยภาพ ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว.....	26
4	แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน.....	97
5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสุขภาพ.....	101
6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสังคม.....	102
7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านวัฒนธรรม.....	103
8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านวัฒนธรรม.....	104
9	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านวัฒนธรรม.....	105
10	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบตัวแปรเพศ กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	106
11	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของประชาชนชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม อายุ.....	107
12	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดย จำแนกตาม อายุ.....	107
13	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของประชาชนชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	108
14	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดย จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	108

ตารางที่	หน้า	
15	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของประชาชนชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก.....	109
16	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดย จำแนกตาม อาชีพหลัก.....	109
17	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของประชาชนชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	110
18	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดย จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	110
19	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของประชาชนชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	111
20	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม ของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดย จำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	111
21	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	112
22	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	112
23	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	113
24	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้าน สุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	114
25	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตาม อายุ.....	115
26	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนก ตาม อายุ.....	115
27	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	116
28	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนก ตาม ระดับการศึกษา.....	116

ตารางที่	หน้า	
29	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก.....	117
30	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนก ตาม อาชีพหลัก.....	117
31	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	118
32	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนก ตาม รายได้ต่อเดือน.....	118
33	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	119
34	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนก ตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	119
35	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	120
36	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	120
37	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	120
38	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้าน สังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	121
39	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตาม อายุ.....	121
40	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคม โดยจำแนก ตาม อายุ.....	122
41	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	122
42	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคม โดยจำแนก ตาม ระดับการศึกษา.....	123

ตารางที่	หน้า	
43	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก.....	123
44	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคมโดยจำแนก ตาม อาชีพหลัก.....	124
45	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	124
46	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคม โดยจำแนก ตาม รายได้ต่อเดือน.....	125
47	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	125
48	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคม โดยจำแนก ตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	126
49	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	126
50	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	127
51	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	127
52	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้าน วัฒนธรรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)	128
53	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม อายุ.....	128
54	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้าน วัฒนธรรม โดย จำแนกตาม อายุ.....	129
55	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	129
56	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรม โดย จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	130

ตารางที่	หน้า
57	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก..... 130
58	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรม โดย จำแนกตาม อาชีพหลัก..... 131
59	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน..... 131
60	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรม โดย จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน..... 132
61	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..... 132
62	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรม โดย จำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..... 133
63	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 133
64	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 133
65	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 134
66	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้าน เศรษฐกิจ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 134
67	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตาม อายุ..... 135
68	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้าน เศรษฐกิจ โดย จำแนกตาม อายุ..... 135
69	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา..... 136
70	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจ โดย จำแนกตาม ระดับการศึกษา..... 136

ตารางที่		หน้า
71	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก.....	137
72	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจ โดย จำแนกตาม อาชีพหลัก.....	137
73	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	138
74	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจ โดย จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	138
75	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน.....	139
76	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจ โดย จำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	139
77	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดย ใช้การทดสอบค่าที (t-test)	140
78	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดย ใช้การทดสอบค่าที (t-test)	140
79	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดย ใช้การทดสอบค่าที (t-test)	140
80	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้าน สิ่งแวดล้อม โดย ใช้การทดสอบค่าที (t-test)	141
81	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตาม อายุ.....	141
82	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดย จำแนกตาม อายุ.....	142
83	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	142
84	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดย จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	143

ตารางที่	หน้า
85	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตาม อาชีพหลัก..... 143
86	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดย จำแนกตาม อาชีพหลัก..... 144
87	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน..... 144
88	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อม โดย จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน..... 145
89	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..... 145
90	แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อม โดย จำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน..... 146
91	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 146
92	แสดงค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบลักษณะครัวเรือนกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 146
93	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับผลจากการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) 147
94	แสดงความคิดเห็น ของประชาชนในภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยว เชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์..... 147
95	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความต้องการของประชาชนในชุมชนใน ภาพรวมของการดำเนินงาน..... 148
96	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร..... 149
97	แสดงข้อเสนอแนะของประชาชนในชุมชนในภาพรวมของการดำเนินงาน..... 150
98	แสดงจำนวน และ ร้อยละ ของปัจจัยส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยว ชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์..... 151
99	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจ/ความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว..... 155

ตารางที่	หน้า	
100	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศกับความ พึงพอใจและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test).....	159
101	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุ.....	159
102	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตามอายุ...	160
103	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น โดยจำแนก ตามอายุ เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD.....	161
104	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	162
105	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	162
106	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตาม อาชีพ.....	163
107	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตามอาชีพ.....	163
108	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	164
109	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	164
110	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น โดยจำแนกตาม รายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD.....	165
111	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตาม ภูมิลำเนา.....	166
112	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตาม ภูมิลำเนา.....	166
113	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตาม ประสบการณ์	167
114	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตาม ประสบการณ์	167

ตารางที่	หน้า
115	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น โดยจำแนกตาม ประสบการณ์ เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD..... 168
116	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยจำแนกตาม แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร..... 169
117	แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นนักท่องเที่ยวจำแนกตาม แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสาร. 169
118	แสดงมูลเหตุจูงใจ/ ความพึงพอใจ/ความประทับใจในภาพรวมของการดำเนินงาน..... 170
119	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในภาพรวมของการดำเนินงาน..... 171
120	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงาน..... 172

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ ที่ตั้งของโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์.....	86
2	สภาพคลองมหาสวัสดิ์ในปัจจุบัน.....	87
3	บรรยากาศของสวนกล้วยไม้.....	87
4	เรียนรู้วิธีการทำสวนกล้วยไม้.....	87
5	ธรรมชาติในนาบัว.....	88
6	เรียนรู้วิธีการทำนาบัว.....	88
7	สินค้าของกลุ่มแม่บ้าน.....	89
8	เรียนรู้วิธีการแปรรูปสินค้า.....	89
9	สวนผลไม้.....	90
10	ชิมผลไม้กลางสวน.....	90
11	จุดลงเรือสองคลอง.....	91
12	พลับ ที่เป็นกันเอง	91
13	หลังจากที่ได้ตัดสินใจแล้วว่าสุดสัปดาห์นี้จะไปล่องเรือชมสวน	92
14	จุดบริการนักท่องเที่ยว อยู่นี้เอง ใกล้กรุงเทพแค่นิดเดียว	92
15	พลับที่นี้ใจดีทุกคน นั่งเรือไปปลอดภัยหายห่วง.....	92
16	สัมผัสกับวิถีชีวิต ของคนสองฝั่งคลอง หากดูได้จากลำน้ำสายนี้	93
17	ชาวบ้านที่ยังคงใช้ลำคลองนี้เป็นเหมือนเส้นเลือดหลัก	93
18	โรมานติกได้ใจ สไตล์ คลองมหาสวัสดิ์	93
19	และแล้วก็มาถึง จุดแรกของเรา อิ่มตาด้วยกล้วยไม้บานาพันธุ์	94
20	มาอิมท้องกันต่อดูด้วย ข้าวตัง 5 ดาว เสริฟพร้อมไข่เค็มเสริมไอโอดีน	94
21	เมื่อนั่งท้องตึง ก็มาพักผ่อนสายตาต่อกันที่นาบัวกับบรรยากาศสบายๆ.....	94
22	จุดสุดท้าย แวะชิมผลไม้ปลอดสาร สดจากในสวน	95
23	เก็บเกี่ยวความประทับใจ กับการซึ่งรถอีแต่น รอบๆสวน	95
24	ก่อนกลับอย่าลืมอุดหนุนสินค้าของเกษตรกรด้วยนะคะ.....	95

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่รัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวและได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยอย่างจริงจังตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 โดยประกาศให้เป็นปี Visit Thailand year กิจกรรมการท่องเที่ยวของไทยก็ได้รับความสนใจจากประชาชนมากขึ้น การท่องเที่ยวจึงได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโต และการขยายตัวของเศรษฐกิจของไทยเป็นอย่างมาก ปัจจุบันการท่องเที่ยวได้กลายเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ให้กับเจ้าของพื้นที่จนกลายเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ ทั้งทรัพยากรทางธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย ซึ่งถือเป็นสินค้าหรือเป็นจุดขายที่หน้าสนใจ สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากจนทำให้ในรอบหลายปีที่ผ่านมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ของประเทศสามารถเสริมสร้างรายได้ซึ่งเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะเห็นได้จากภาครัฐที่ได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมโดยการ เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัยและป้องกันการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งแก้ปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยตั้งเป้าหมายการท่องเที่ยวให้ ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย (Tourism Capital of Asia) ซึ่งตั้งเป้าหมายว่าในปี พ.ศ. 2551 จะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 20 ล้านคน หรือสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศ 700,000 ล้านบาท เพื่อให้ประเทศไทย สามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว อันเป็นการปฏิรูปอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยมุ่งสู่ความเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มุ่งเพิ่มรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศและกระตุ้นให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจภายในประเทศ(ปาจริย์ ผลประเสริฐและคณะ 2549:21) ทางด้านองค์การท่องเที่ยวโลก ได้พยากรณ์อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะมีการขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. 2563 โดยมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ย ร้อยละ 6.5 ต่อปี คือมีนักท่องเที่ยว 388 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2563

อัตราการเจริญเติบโตดังกล่าวนี้ สืบเนื่องจาก ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายอยู่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ซึ่งอาจแบ่งประเภทได้ 2ประเภท คือ การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วย ภูเขา ลำธาร ถ้ำ น้ำตก เกาะ ทะเล เป็นต้นและประเภทที่สองคือการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยจิตรกรรมนาฏกรรม ประติมากรรม

หัตถกรรม และรวมไปถึงวิถีชีวิตของชาวบ้านด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยวในประเทศที่กล่าวมานี้ ล้วนแล้วแต่มีส่วนดึงดูดใจ นักท่องเที่ยวได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวที่ควรดำเนินไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากกระแสการท่องเที่ยวที่อาจจะมีทั้งคุณและโทษ มีส่วนก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมถึงสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อมเช่นกัน สำหรับผลดี คือมีการเคลื่อนไหวทางสังคม ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และเกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างคนท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น เป็นต้น ส่วนผลเสีย คือค่าครองชีพสูงขึ้น ปัญหาอาชญากรรม มีกิจกรรมที่ไม่ดีเข้ามาเช่น ยาเสพติด โสเภณี การพนัน การบริการสาธารณะไม่เพียงพอ ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมลง รบกวนความสงบสุขของชุมชน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น ความไม่เสมอภาคในการพัฒนาเฉพาะท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตอย่างรวดเร็วค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น เลียนแบบการอุปโภคบริโภคที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น และการทำลายสภาพแวดล้อม(สุจารี จันทรสุข 2541:15) และยังเกิดความไม่เท่าเทียมกันในการใช้ทรัพยากร และการกระจายรายได้เนื่องจากมีการกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มผู้มีอิทธิพลและมีอำนาจทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งเป็นผลมาจากการไม่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ รวมถึงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ได้ทำลายสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น โดยไม่รู้ตัว จนกลายเป็นปัญหาสังคมในระดับชาติ (พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเหตุ 2540:3)

จากสาเหตุเหล่านี้จึงทำให้เกิดการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ขึ้น คือ การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เป็นแนวทางที่มีการบริหารจัดการ โดยเน้นด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของชุมชน ที่จะนำไปสู่ความต่อเนื่องยั่งยืน(ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์ 2544: 13) และสอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวของประชาคมโลก ที่เน้นการพัฒนาแบบยั่งยืนมากขึ้น โดยกำหนดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ๆเช่น(Ecotourism)การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine-Ecotourism) การท่องเที่ยวธรณีวิทยา(LithoTravel) และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวพิเศษ(Special Product) ที่จำเป็นจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร(Agro-tourism)เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การเดินทางไปยังพื้นที่เกษตรกรรม วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ นักท่องเที่ยวจะได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ๆเน้นความรู้ด้านการเกษตรและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชม ชุมชนภาคเกษตรกรรม

เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชาวชนบท บนพื้นฐานความรับผิดชอบมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งเกษตรกรรมในรูปแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมที่มีความก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้เที่ยวชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ทั้งในภาคและนอก ภาคเกษตร นอกจากนี้ยังจะเป็นการช่วยยกระดับชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ อีกด้วย

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น พระปฐมเจดีย์พระราชวังสนามจันทร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอสมุดพุทธสถาน และพุทธมณฑล สภาพของจังหวัดนครปฐม เป็นพื้นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าจีนซึ่งแยกออกเป็นคลองมากมาย คือ คลองบางเลน คลองบางหลวง คลองโยง คลองจินดา คลองบางนกกระจกต คลองอ้อมใหญ่ คลองเจดีย์บูชา และคลองมหาสวัสดิ์(สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์ 2542:21) ซึ่งคลองมหาสวัสดิ์ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในรูปแบบการท่องเที่ยวเกษตรชื่อว่า“การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์” ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางการเกษตรมากมาย มีสวนผลไม้ผสมผสาน วนเกษตรและฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นแหล่งทำการเกษตรที่หลากหลาย สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่น่าสนใจหลายแห่งและยังเป็นทางผ่านในการที่นักท่องเที่ยวจะไปท่องเที่ยวยังจังหวัดอื่นๆ ของประเทศอีกด้วย ซึ่งสามารถจัดพื้นที่บริเวณนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะสั้นได้เป็นอย่างดีอีกจังหวัดหนึ่ง

ปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมจากประชาชนทั้งในและต่างประเทศ การท่องเที่ยวรูปแบบนี้เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมเริ่มมีกระแสตอบรับที่ดี เนื่องจากเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาต่างๆ ของประเทศเช่นปัญหาด้านเศรษฐกิจโดยสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ช่วยลดอัตราการขาดดุลการค้า ช่วยแก้ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ช่วยสร้างจิตสำนึกในการรักษาธรรมชาติ สร้างความรู้สึกหวงแหน ส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ ช่วยกระจายรายได้โดยตรงสู่เกษตรกร สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร ช่วยลดปัญหาการว่างงาน และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน และที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยให้คนไทยหันกลับมาเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น มาสัมผัสสถานที่ท่องเที่ยวในมุมมองที่ไม่เคยเห็นหรือสัมผัสมาก่อนกับอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษไทย

ดังนั้นเพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรสอดคล้องกับกระแสการพัฒนาที่ยั่งยืนจำเป็นจะต้องมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับได้รับการดูแลควบคุมไปด้วย โดยมุ่งเน้นที่จุดกำเนิดมลพิษ ต่างๆไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมของนักท่องเที่ยวและการบริการการท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องอาศัยการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน รวมทั้งความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวที่มาเยือน(จกมลพัชร เจตนะจิตร 2546 : 3) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน ผู้วิจัยจึงเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์และศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมในครั้งนี้

อย่างไรก็ตามที่ผ่านมามีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมนี้ ยังไม่ได้รับการศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อย่างเป็นรูปแบบ ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์เป็นสาขาวิชาที่มุ่งเน้นการใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานทางด้านการท่องเที่ยว ในสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมถึงอาศัยอยู่ในพื้นที่ ที่ศึกษาด้วย จึงเห็นความสำคัญ และสนใจที่จะศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเหล่านั้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นอย่างดีมีระบบมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ทราบถึงผลที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ ผลวิจัย ยังสามารถทราบถึงความสำเร็จของการดำเนินงาน และในทางกลับกัน ถ้ามีอุปสรรคหรือข้อบกพร่องใดๆก็สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงในจุดที่บกพร่องและพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสืบต่อไป อีกทั้งยังสามารถเป็นกรณี ตัวอย่างการวิจัยในโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆอีกด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ข้อคำถามการวิจัย

การศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยกำหนดปัญหาไว้ดังนี้

1. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมเป็นอย่างไร
2. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกันหรือไม่
3. ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเลียบเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ อยู่ในระดับใด

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม จึงแบ่งการเขียนออกเป็น ขั้นตอนดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยในส่วนของเชิงปริมาณนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1.1.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์ในพื้นที่หมู่ 1 ตำบลศาลายา พื้นที่หมู่ 3 ตำบลศาลายาและพื้นที่หมู่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ จำนวน 149 ครัวเรือน

1.1.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบบ คลองมหาสวัสดิ์ ใช้จำนวนนักท่องเที่ยวใน เดือน ธันวาคม จำนวน 400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่

1.2.1 ประชาชนที่อยู่ในชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์ในพื้นที่หมู่ 1 ตำบลศาลายาพื้นที่ หมู่ 3 ตำบลศาลายาและพื้นที่หมู่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่ม ตัวอย่างที่ศึกษา โดยคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane's ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95% (Taro Yamane) จำนวน 109 ครัวเรือน

1.2.2 นักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่และไม่ทราบ จำนวนที่แน่นอน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาค้างนี้จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในเดือน ธันวาคม ของปีพ.ศ. 2551 จำนวน 400 คนมาใช้ในการอ้างอิงใน การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดย ได้ทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาโดยคำนวณขนาดตัวอย่างจาก สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane's ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Taro Yamane) จำนวน 200 คน

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ประกอบด้วย

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ในพื้นที่ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับโครงการ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุข ภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพจะทำการศึกษาค้างนี้

1. สัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่

1.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1.2 บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์

ผู้รับผิดชอบการบริหารงาน เจ้าของกิจการ เจ้าหน้าที่รัฐ (เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตร อำเภอกุฑมณฑล) ผู้นำชม (คนขับเรือ)

2. สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุข ภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1.นักท่องเที่ยว หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปีพ.ศ. 2552-2553

2.การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการเกษตรซึ่งตั้งอยู่ในเขตตำบลมหาสวัสดิ์ และตำบลศาลาया ประกอบด้วยจุดบริการการท่องเที่ยว 4 จุด คือ นาบัว สวนกล้วยไม้ สวนผลไม้และกลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

3.ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ความพอใจ หรือความประทับใจของนักท่องเที่ยวใน ด้านสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านคมนาคม ด้านราคาสินค้าและบริการ ที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ทั้ง 4 จุด คือ นาบัว สวนกล้วยไม้ สวนผลไม้ และกลุ่มแม่บ้านแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

4. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม หมายถึง ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนในเรื่องของ สุขภาพร่างกาย-จิตใจ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านบวกและด้านลบ ของพื้นที่ชุมชนที่ทำการศึกษ

5. สุขภาวะทางสังคม หมายถึง องค์กรรวมของคุณภาพชีวิต ครอบคลุมในด้าน สุขภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ของคนในชุมชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาดังนี้

ด้านสุขภาพ หมายถึง การมีคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งทางกาย ทางจิตใจ การดูแลรักษาและใส่ใจในสุขภาพ รวมทั้งการได้รับการคุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน

ด้านสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพ โครงสร้างของครอบครัว ความสามัคคีในชุมชน การอพยพย้ายถิ่นของประชากร การเสริมสร้างการศึกษา ความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนชุมชน

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อ ค่านิยมในการบริโภค การเปลี่ยนแปลงด้านการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การสร้างอาชีพและการสร้างงาน การกระจายรายได้ การว่างงาน ค่าครองชีพ การอพยพแรงงาน

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเรื่อง ความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผลกระทบต่อทรัพยากรทางกายภาพและภูมิทัศน์ของชุมชน รวมทั้งปัญหาเรื่องการจัดการมลพิษ ขยะมูลฝอย มลภาวะทางเสียง

6.การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่คนในชุมชนของ 2 ชุมชน คือตำบลศาลาया และตำบลมหาสวัสดิ์ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนการค้นปัญหา การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อนำไปสู่การพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

7.ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตร ซึ่งรวมทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ พื้นที่ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น และทรัพยากรด้านการจัดการ เช่น เกษตรกร องค์กรท้องถิ่น ความรู้ทางการเกษตร เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ

8.ชุมชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการใน 2 ตำบลคือ ตำบลศาลาया และตำบลมหาสวัสดิ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.ทำให้ทราบถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งในด้านบวก และด้านลบ
- 2.ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้มีส่วนร่วมของการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์
- 3.ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์
- 4.ผลจากการศึกษา จะเป็นข้อเสนอแนะและเป็นข้อมูลให้ผู้รับผิดชอบโครงการและผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนและเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อแก้ไขปัญหาปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องที่จะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางและการดำเนินงานที่เหมาะสม ตลอดจนพัฒนาศักยภาพในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้วิจัยขอเสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดดังนี้

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

1.1 แนวคิดทฤษฎีการพัฒนา

แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาที่แต่ละประเทศในโลกนำมาใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศมีอยู่หลายทฤษฎี ซึ่งแต่ละทฤษฎีมีวิวัฒนาการที่แตกต่างกัน สำหรับประเทศไทยในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2504 ก่อนที่จะมีการใช้แผนพัฒนาเป็นเครื่องมือชี้หน้านั้น กรอบแนวทางการพัฒนาประเทศไม่มีความชัดเจนพอ เพราะยึดนโยบายการแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในลักษณะของการช่วยเหลือ

ซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งระบบเศรษฐกิจแบบตลาดก็เป็นแรงกดดันที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้รัฐบาลไทยในยุคนั้นต้องปฏิรูปใหญ่แทบทุกด้าน(อธิฏฐาน พงศ์พิศาล 2549: 15)

แต่ด้วยปัจจัยแวดล้อม และข้อจำกัดของสังคมไทยที่แตกต่างจากสังคมตะวันตก สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาใหม่นี้ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิงในเกือบทุกเรื่อง ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตอนหนึ่งที่ว่า

“...ทฤษฎีในด้านการพัฒนาต้องนำมาพิจารณาเหมือนกัน ไม่ใช่นำไปปฏิบัติทันที เพราะว่าทฤษฎีเหล่านั้นส่วนมากเป็นความรู้หรือเป็นวิชาการที่มาจากประเทศที่เราเรียกว่าประเทศตะวันตกซึ่งสภาพก็ไม่มี ความคล้ายคลึงกับประเทศไทยมากนัก วิชาการบางอย่างก็นำมาดำเนินงานได้ วิชาการบางอย่างก็กลายเป็นตรงข้ามทีเดียว โครงการพระราชดำริเหล่านี้ขอบอกกันว่าไม่ใช่ได้ทำมาจากทฤษฎี แต่เป็นการทำแบบที่เรียกว่า ทางปฏิบัติ คือไปเห็นอะไรที่ไหนแล้วก็นึกว่าควรจะทำปฏิบัติอย่างไรก็ทดลองปฏิบัติไปและกลายมาเป็นทฤษฎี...” (สายเมือง วิริยศิริ 2545: 25)

รวมถึงเรื่อง การขยายตัวของประชากรเมืองและการขยายตัวของกิจกรรมการท่องเที่ยว และการค้าก็นับเป็นปัจจัยที่ได้รับผลมาจากการพัฒนาต่างๆ แต่ในขณะเดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อปัญหาอื่นๆตามมาเช่นกัน และนั่นก็คือ “ผลกระทบ” ที่เกิดขึ้นนั่นเอง เพราะผู้ดำเนินการพัฒนามักจะไม่ได้มองว่าการพัฒนา หรือ โครงการต่างๆ เหมาะสมกับชุมชนนั้นๆหรือไม่(อธิฏฐาน พงศ์พิศาล 2549 : 16)

1.2 การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยเริ่มขึ้นในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ พร้อมกับแผนพัฒนาแห่งชาติ ในรูปของการพัฒนาภาคบริการ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อศท.) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปีพ.ศ. 2502 การพัฒนาการท่องเที่ยวเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมในวงสงครามเวียดนาม เมื่อรัฐบาลไทยยินยอมให้สหรัฐอเมริกาตั้งฐานทัพในประเทศไทย และใช้ทรัพยากรเป็นที่พักรบของทหารอเมริกัน ธุรกิจบริการเจริญเติบโตในจังหวัดที่มีฐานทัพอเมริกัน ก่อตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศไทย รัฐบาลได้กำหนดการท่องเที่ยวเป็นนโยบายสำคัญในแผนพัฒนาฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-พ.ศ. 2524) มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเฉพาะพื้นที่และเนื่องจากการท่องเที่ยวเติบโตจากการให้บริการทหารอเมริกัน รูปแบบของการส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงออกมาในรูปของการพัฒนาการให้บริการในรูปของโรงแรม บาร์ อาบอบนวด คลับ ทั้งนี้ ยังมีการกล่าวถึงสิ่งที่จะต้องพิจารณาในเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมหลายประเด็น เช่น (อมรา พงศาพิชญ์ 2545: 122)

- 1.การขยายตัวของกิจการท่องเที่ยวด้าน โรงแรมและรีสอร์ท
- 2.การรับวัฒนธรรมตะวันตกของคนงานลูกจ้างในสถานบริการ

3. โสเภณี และการให้บริการต่างวัฒนธรรม
4. การรับวัฒนธรรมตะวันตกของผู้บริการในเรือนักท่องเที่ยว
5. โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม
6. การจัดแสดงทางวัฒนธรรม
7. การฟื้นฟูประเพณีท้องถิ่นเพื่อการท่องเที่ยว

1.3 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยาฉบับราชบัณฑิตยสถาน(พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2532) ให้คำจำกัดความการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมคือ การที่ระบบสังคม กระบวนการแบบอย่างหรือรูปแบบทางสังคมเช่น ขนบธรรมเนียม ประเพณี ระบบครอบครัว ระบบการปกครองได้เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านใดก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้ จะเป็น ไปเองและที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษได้ทั้งสิ้น

ทฤษฎีภาวะความทันสมัย (Modernization Theory) แนวคิดและหลักการของทฤษฎีภาวะความทันสมัย ที่กล่าวถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่ยังไม่เจริญก้าวหน้า มีระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี ในระดับสูง (แสวง รัตนมงคลมาศ 2534 : 43) โดยนำความทันสมัยของสังคมที่พัฒนาแล้วมาใช้กับสังคมของตนเองที่ยังไม่พัฒนา และการสร้างความทันสมัยให้กับสังคมของตนเองนั้นบางครั้งทำได้เพียงบางส่วนจึงทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมขึ้น อย่างไรก็ตาม กระบวนการสร้างภาวะทันสมัยของประเทศด้อยพัฒนาต้องเป็นไปเช่นเดียวกับลักษณะความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตามลำดับขั้น ซึ่งความเจริญก้าวหน้าตามลำดับขั้นนี้ เกิดจากการที่สังคมยอมรับเทคโนโลยีแต่ละขั้น โดยไม่ข้ามขั้นตอน (สนธยา พลศรี 2545:176-178)

สรุปได้ว่าทฤษฎีภาวะความทันสมัย มีแนวคิดพื้นฐานอยู่ที่ว่า การพัฒนาต้องสร้างภาวะทันสมัยให้เกิดขึ้นใน โครงการของสังคมทั้งระบบเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมและบุคคลในสังคมไม่ใช่เพียงส่วนใดส่วนหนึ่ง ในการพัฒนาชุมชนจึงควรดำเนินการพัฒนาไปพร้อมๆ กันหลายๆด้าน และในการพัฒนาชุมชนควรศึกษาจากชุมชนที่ประสบความสำเร็จแล้วปรับปรุงให้เหมาะสมกับชุมชนของตน แสวงหาความร่วมมือจากคนในชุมชน และสร้างเครือข่ายการพัฒนากับชุมชนต่างๆ เพื่อสร้างพลังให้การพัฒนาให้ประสบความสำเร็จต่อไป

ณรงค์ เสียงประชา(2544:149) กล่าวไว้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมย่อมจะเกิดขึ้นได้ทุกยุคทุกสมัยและทุกสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งได้มีการพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนต่างๆอย่างมากมาย และมีการเปลี่ยนแปลงต่างๆเกิดขึ้นในสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากการประดิษฐ์และคิดค้นสิ่งใหม่ ความเจริญของระบบสื่อสาร โทรคมนาคมแสดงให้เห็น

ถึงความเติบโตหรือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ตลอดจนการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมก็เป็นไปอย่างสะดวกขึ้นดังนั้น ควรทำความเข้าใจในความหมายของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นเช่นไรและจะเกิดผลอย่างไร

จากความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ท่านผู้รู้ให้ไว้แล้วนั้น สรุปได้ว่า “ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมหมายถึง การเปลี่ยนแปลงระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคม อันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของสังคม การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันสังคม สถานภาพและบทบาท ” การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างระดับพื้นฐานเหล่านี้ส่งผลให้ระบบความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้อาจเร็วหรือช้าก็ได้ขึ้นอยู่กับกาลเวลา การเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง เมื่อมีการเปลี่ยนตัวบุคคล เหตุการณ์ก็จะเปลี่ยนแปลงไป เพราะบุคคลแต่ละคนมีลักษณะพิเศษบางอย่างของตนเอง ซึ่งทำให้ไม่เหมือนกับบุคคลอื่นหรือแม้แต่ตัวบุคคลนั้นเองบุคลิกลักษณะของเขาย่อมเปลี่ยนแปลงไปตามอายุขัยเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต จึงไม่มีทางเหมือนกันทุกประการ นอกจากนี้สภาพแวดล้อมทางสังคมและภูมิศาสตร์ย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว คือ ผลรวมของปรากฏการณ์ และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากการเดินทาง และพำนักเป็นการชั่วคราวในสถานที่ซึ่งมิใช่ถิ่นที่อยู่ปกติ เป็นการเดินทางโดยสมัครใจและเป็นการเดินทางที่ไม่ใช่ไปประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เป็นการเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เพื่อการกีฬาเยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม

นอกจากนิยามของการท่องเที่ยวแล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2533 : 19-20,อ้างถึงใน ศรัญญา วรากุลวิทย์ 2546 : 5) ยังได้กำหนดว่าการท่องเที่ยวต้องมีนักท่องเที่ยวรวมอยู่ด้วยซึ่งแบ่งออกเป็น นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และนักท่องเที่ยวภายในประเทศของประเทศไทย โดยกำหนดลักษณะของนักท่องเที่ยวไว้ดังนี้

นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และพำนักอยู่ในการเดินทางครั้งหนึ่งๆ ไม่น้อยกว่า 1 คืน หรือ 24 ชั่วโมง และไม่มากไปกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางนั้นๆ เพื่อการท่องเที่ยว การพักผ่อน การรักษาสุขภาพ การเยี่ยมญาติมิตรการศึกษา การดูงาน การร่วมประชุมสัมมนา การติดต่อธุรกิจแต่ไม่ใช่เพื่อหารายได้

นักท่องเที่ยวภายในประเทศ หมายถึง ชาวไทยหรือชาวต่างประเทศที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เดินทางจากที่อยู่ในจังหวัดของตนไปยังจังหวัดอื่นๆหรืออาจจะเดินทางภายในจังหวัดของตนก็

ได้โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางใดๆก็ตามที่ไม่ใช่การหารายได้ในสถานที่ที่ไปเยือน และระยะเวลาที่พำนักไม่เกิน 60 วัน

จากขอบเขตและคำนิยามของการท่องเที่ยวตามที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางไปที่อื่นชั่วคราว ไปโดยสมัครใจ ไม่ใช่การไปประกอบอาชีพหรือหารายได้แต่ไปเพื่อการพักผ่อน เพื่อความบันเทิง เพื่อหาความรู้ และการท่องเที่ยวยังรวมถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นของนักท่องเที่ยวผู้จัดบริการการท่องเที่ยว หน่วยงานรัฐในท้องถิ่น และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

องค์ประกอบที่สำคัญของการท่องเที่ยว

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดโน้มน้าวให้เกิดความสนใจ พรารถนาที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวมีทั้งที่ธรรมชาติให้มา เช่น หาดทรายชายทะเล สภาพป่าไม้และสัตว์ป่า นอกจากนี้ยังมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด วัง เมือง โบราณ ตลาดน้ำที่แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตของคนที่อยู่ริมน้ำ ประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ งานเทศกาล เช่น เทศกาลอาหาร เป็นต้น

สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) หมายถึง สิ่งรองรับในการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวไปได้ด้วยความสะดวก สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญ เช่น เรื่องที่พัก อาหารการกิน ข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก บริการนำเที่ยวก็เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้อยากเดินทางท่องเที่ยว

การเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้คือ จะต้องมีการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีด้วยกัน 3 ทาง คือ ทางบก ทางน้ำ และ ทางอากาศ ถ้าแหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ทั้ง 3 ทาง แหล่งท่องเที่ยวจะสามารถพัฒนาได้ดี เมื่อมีทางคมนาคมขนส่งก็จะต้องมีพาหนะขนส่งรถ เรือ เครื่องบิน ที่จะขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องของการเข้าถึง

ในการท่องเที่ยวจะต้องมี 3 สิ่งนี้ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ อาจกล่าวได้ว่าทั้งสามสิ่งนี้เป็น “หัวใจของการท่องเที่ยว”

องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 4 ประการ คือ

องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-System) ในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainably managed tourism)

องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education-based tourism)

องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ได้รับความไว้วางใจ ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต และการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษา และจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย

หากการท่องเที่ยวใดมีองค์ประกอบทั้งสี่สมบูรณ์ ก็จัดว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สมบูรณ์ หากขาดหรือปราศจากความสมบูรณ์ขององค์ประกอบในข้อใด การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งนั้นๆ ก็จะลดความสมบูรณ์ลงเป็นลำดับด้วย

ด้วยเหตุนี้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงถือได้ว่าเป็นแนวทางหรือวิถีทางหนึ่งที่พยายามจะก้าวไปสู่เป้าหมายสำคัญ คือ การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงประกอบไปด้วยหลักสำคัญ คือ การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น และการกระจายรายได้ เมื่อมีการดำเนินงานตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแล้วสิ่งที่จะได้มาคือ ประโยชน์ที่ชุมชนนั้นๆจะได้รับ รวมถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นด้วย

2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรหมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้มาทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม

องค์ประกอบที่สำคัญของ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมี 3 ประการ คือ

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิตทางการเกษตรซึ่งรวมทั้งทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่า ทุ่ง พืชพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น และทรัพยากรด้านการจัดการ เช่น เกษตรกร องค์กรท้องถิ่น ความรู้ทางการเกษตร เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ

ตลาดนักท่องเที่ยว สามารถแบ่งเป็น 2 กลุ่มหลักๆ คือ หนึ่ง ประชาชนและเกษตรกรทั่วไปที่มีความสนใจด้านการเกษตร เพื่อศึกษาหาความรู้เป็นแนวทางประกอบอาชีพ หรือเพื่อพัฒนาอาชีพการเกษตรของตนเอง และ สอง คือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน สนใจในการท่องเที่ยวชมธรรมชาติและกิจกรรมการเกษตรต่างๆ อยากเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกร

การบริการการท่องเที่ยว หมายถึง การบริการสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การให้ข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับ การประกอบอาชีพเกษตรกรรม การจัดจำหน่ายพืชผลและผลผลิตทางการเกษตรต่างๆ การให้บริการนำเที่ยว หรือด้านที่พักแก่นักท่องเที่ยว (home stay และ farm stay) เป็นต้น

ข้อดีของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะก่อให้เกิดผลดีทั้งในแง่เศรษฐกิจและสังคมของประเทศในหลายๆ ด้านเช่น

ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการให้บริการการท่องเที่ยวและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรต่างๆให้กับนักท่องเที่ยว เป็นการช่วยกระจายรายได้สู่ชุมชนและท้องถิ่นระดับ

รากหญ้า ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศ และยังช่วยสร้างกระแสการไหลเวียน ของเงินตรา ภายในประเทศอีกด้วย เมื่อเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวนอกเหนือจากการประกอบ อาชีพหลักคือเกษตรกรรมแล้ว ย่อมจะส่งผลดีต่อชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรเอง อีกทั้งยังเป็นการ ช่วยยกระดับและส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น นับว่าเป็นขบวนการเสริมสร้างความ เข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนและท้องถิ่นได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งรายได้ จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร นั้นอาจถือได้ว่าเป็นแหล่งรายได้เสริมที่สำคัญของเกษตรกรในยามที่ผลผลิตจากภาคการเกษตร ตกต่ำ ในบางปีได้อีกด้วย

ช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจและหวงแหนในอาชีพดั้งเดิมของเกษตรกร ทำให้เกษตรกร และลูกหลานรู้สึกความภาคภูมิใจในอาชีพ การเกษตรของตนเอง จากเดิมที่อาชีพเกษตรกรรมไม่ได้ ได้รับความสนใจจากลูกหลานเนื่องจากเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนัก เหนื่อยและมีรายได้น้อย เทียบ ไม่ได้กับอาชีพนอกภาคการเกษตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชีพในภาคอุตสาหกรรมและการบริการ นอกจากนี้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรยังช่วยอนุรักษ์และรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ท้องถิ่นที่ดั้งเดิมเอาไว้ อีกทั้งยังเป็นการช่วยสืบทอดอาชีพดั้งเดิมของคนไทยไว้ให้เป็นมรดกทาง วัฒนธรรมของประเทศสืบต่อไป โครงการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในบางพื้นที่จะมีการจัดตั้งองค์กร ท้องถิ่นซึ่งจะเปิดโอกาสให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่นของตนเอง ทำให้เกิด ความเข้มแข็งในชุมชนและร่วมกันในการบริหารงานภายในท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการช่วยส่งเสริม พัฒนากลุ่มเกษตรกรและทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นให้มีการเรียนรู้และทำงานร่วมกันในด้านต่างๆ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้โอกาสนักท่องเที่ยวได้สัมผัสได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ของเกษตรกรอย่างใกล้ชิด มีโอกาสได้เห็นความงดงามตามธรรมชาติ ความเขียวขจีของเรือกสวนไร นา และความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารของเมืองไทย ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเมืองไทยเรานั้น เป็นแหล่งผลิตอาหารและผลไม้ที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลกก็ว่าได้ นักท่องเที่ยวจะได้รับความ เพลิดเพลินและ การพักผ่อนหย่อนใจกับกิจกรรมการเกษตรต่างๆและยังได้เรียนรู้และซึมซับภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของพี่น้องเกษตรกรชาวไทยที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่างๆผสมผสานกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาแต่ครั้งบรรพบุรุษได้อย่างลงตัวและไม่แพ้ชาติใดในโลก

ช่วยก่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างนักท่องเที่ยว(คนต่างถิ่น)กับเกษตรกร (คนท้องถิ่น)ได้เป็นอย่างดีในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยน ความรู้ความคิดเห็น ทักษะคิดและ ประสบการณ์ต่างๆระหว่างกัน และยังช่วยลดช่องว่างระหว่างคนเมืองกับคนชนบทได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการช่วยปลูกจิตสำนึกที่ดีให้กับนักท่องเที่ยวให้มีความเข้าใจในอาชีพ เกษตรกรรมได้พบเห็น ได้เข้าใจปัญหาอุปสรรค ตลอดจนความยากลำบากของเกษตรกรในการ ประกอบอาชีพและการดำรงชีพ

ช่วยส่งเสริมและขยายแหล่งท่องเที่ยวในเมืองไทยให้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้คนไทยได้รู้จักแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ และหันกลับมาเที่ยวภายในประเทศกันมากขึ้น ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอาจถือได้ว่าเป็นการสร้างทางเลือกใหม่ในการท่องเที่ยว และยังสอดคล้อง กับกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันที่ให้ความสนใจและนิยมการเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งธรรมชาติกันมากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการท่องเที่ยวทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนอกจากจะได้รับความรู้ ความเพลิดเพลินและประสบการณ์โดยตรงจากเกษตรกรแล้วยังได้สัมผัสและเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมท้องถิ่นและเทคโนโลยีทางการเกษตรต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการช่วยกระจายรายได้โดยตรงสู่เกษตรกร เป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นยังช่วยให้คนไทยหันกลับมาเที่ยวเมืองไทย ให้มากขึ้นในมุมมองที่ไม่เคยเห็นหรือสัมผัส มาก่อนกับอาชีพดั้งเดิมของบรรพบุรุษไทย

ประวัติของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การคิดค้นนำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศ จัดกิจกรรม จัดรูปแบบทางการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจและอยากเดินทางไปเที่ยว เพื่อขยายเส้นทางท่องเที่ยวและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นผู้ประกอบการนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แยกประเภททรัพยากรจัดกิจกรรม 9 กิจกรรม และได้นำมาเผยแพร่เป็น Amazing Thailand ประสบความสำเร็จนี้ ททท. ยังถือแนวคิดกิจกรรมแต่เพิ่มคุณค่าและคุณภาพ (Value Added) ในแต่ละกิจกรรม เสริมเสน่ห์ทางการท่องเที่ยวให้เป็นกิจกรรมที่ยั่งยืน กิจกรรมหนึ่งใน Amazing Thailand ก็คือการเกษตรไทย หรือ Amazing Agricultural Heritage ซึ่งแบ่งเป็นกิจกรรมย่อย ๆ ได้แก่

การทำนา (Rice Cultivation) การทำนาปี การทำนาปรัง การทำนาหว่านน้ำตม การทำนาลำน้ำ ไคพิพิธิภัณฑ์ข้าว ความรู้เรื่องข้าวสายพันธุ์ต่าง ๆ ประเพณีพิธีกรรมเกี่ยวกับข้าว วัฒนธรรมการกินข้าวไทย เป็นต้น

การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting Flowers) การทำสวนดอกไม้เพื่อตัดดอกขายทุกชนิด เช่น สวนกุหลาบ ฟาร์มกล้วยไม้ สวนไม้ดอกไม้ประดับนานาชนิด ไม้กระถางทุกประเภท รวมถึงไร่ทานตะวัน

การทำสวนผลไม้ (Horticulture) การทำสวนผลไม้ทุกประเภท รวมทั้งการทำวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่ การทำสวนผสม รวมถึงการทำสวนยางพารา สวนไผ่ สวนปาล์ม น้ำมัน

การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetables) การปลูกพืชผักสวนครัวทุกประเภท รวมถึงการทำไร่ผัก ไร่ถั่ว ไร่ข้าวโพดข้าวฟ่าง ไร่พริกไทย เป็นต้น

การทำสวนสมุนไพร (Herbs) การปลูกพืชสมุนไพรนานาชนิด เพื่อใช้เป็นอาหารเสริม พืชผักสวนครัวข้างบ้าน เพื่อใช้เป็นเครื่องดื่มน้ำ เพื่อใช้เป็นเครื่องสำอาง และเพื่อใช้ในการแพทย์แผนไทย

การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal Farming) การเลี้ยงและขยายพันธุ์สัตว์เศรษฐกิจนานาชนิด อาทิการเลี้ยงไหม การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การเลี้ยงหอยแมลงภู่ หอยแครง หอยนางรม หอยตะเภา ฟาร์มจระเข้ บางแห่งเพาะขยายพันธุ์สัตว์ป่าหายาก เช่น ฟาร์มนกยูง ฟาร์มไก่ฟ้า ฟาร์มกวาง รวมถึงสวนรุกขชาติของสภากาชาดไทยด้วย

งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ (Festival) การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลิตผลทางการเกษตร เมื่อถึงฤดูที่พืชผลเหล่านั้นออกชุก อาทิ มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับงานเทศกาลลั่นจี่ เทศกาลลำไย เทศกาลกินปลา เป็นต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกษตร

สุวรรณณี วัชรจิตต์(2541:5-7)กล่าวไว้ว่าเมื่อพิจารณาจากระบบการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตร ตลาดการท่องเที่ยว และการบริการท่องเที่ยว กล่าวคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต ผลิตผลทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นแสงแดด ดิน น้ำ ตลอดจนพันธุ์พืช-พันธุ์สัตว์ ซึ่งเกิดการจัดการโดยมนุษย์ก่อให้เกิดผลผลิตทางการเกษตร เพื่ออุปโภคบริโภค ในที่นี้อาจเรียกทรัพยากรท่องเที่ยวเกษตรนี้ว่าแหล่งเกษตรกรรม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อแหล่งเกษตรกรรมโดยครอบคลุมบทบาทของพื้นที่ กระบวนการ และกิจกรรมการเกษตร สามารถคัดเลือกนำมาใช้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวได้

2. ตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ เป็นตลาดที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเฉพาะเรื่องมากขึ้น นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้กิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น การศึกษาวิถีชีวิต การศึกษาวัฒนธรรม โบราณสถาน วัตถุประสงค์ดังนั้นก็ทำให้มีความชัดเจนในด้านการจัดการตลาดมากขึ้น ปัจจุบันนักท่องเที่ยว ประเภทนี้มีปริมาณมากขึ้นเช่นมีการจัดทัวร์การเดินทางเกษตรกรรมของท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี การจัดทัวร์ผลไม้ เป็นต้น

3. บริการการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวเนื่องกับเกษตรกรรมและชนบท ปัจจุบันธุรกิจบริการที่พักค้างแรม เช่น โรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ ให้บริการกับนักท่องเที่ยวนั้นไม่เพียงพอ แต่มีตัวอย่างการบริการที่อยู่ในรูปแบบธรรมชาติที่เห็นได้ชัดเจน คือ การพักตามบ้าน (Home Stay) และพักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm Stay)

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัจจัยหลักสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนจะต้องมีกระบวนการ และองค์ประกอบหลักที่สำคัญที่ประกอบด้วย

แหล่งท่องเที่ยว หรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว 3 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โบราณวัตถุสถานและศาสนา วัฒนธรรมกิจกรรม ประเพณีที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทจะมีหน้าที่หลัก กล่าวคือ ในแหล่งธรรมชาติมีภารกิจหลักคือ ระบบนิเวศวิทยาของธรรมชาติ การเป็นส่วนหนึ่งในการรักษา ดันน้ำล้นธาร เป็นทรัพยากรที่ต้องเอื้อกับคนท้องถิ่น สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณวัตถุโบราณสถานและศาสนาต้องมีภาระหลักที่ถือว่าเป็นวัฒนธรรมชุมชน และเมื่อสามารถดำรงอยู่ก็หมายความว่า ได้ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน สังคม ในส่วนของงานวัฒนธรรมกิจกรรมประเพณีก็มีภารกิจหลักในส่วนของงานกิจกรรมประเพณีของท้องถิ่นอยู่เช่นกัน จากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่กล่าวมาทั้งหมด นอกจากจะตอบสนองต่อภารกิจหลักแล้ว ทรัพยากรเหล่านี้ยังเอื้อประโยชน์ให้เกิดผลทางเศรษฐกิจเชิงการท่องเที่ยวได้

ในการที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืนนั้น จะต้องมีความเข้าใจว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีการใช้อยู่ นั้น ภารกิจหลักคืออะไรและจะอย่างไรให้ภารกิจดำรงอยู่ต่อไป ในขณะเดียวกันจะต้องเอื้อประโยชน์ในเชิงผลทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยว นอกจากนี้การที่จะทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีความยั่งยืน ได้จะต้องมีการพิจารณาในอีก 2 ส่วนคือ ในส่วนของหน่วยวางแผน และในส่วนของหน่วยปฏิบัติ โดยหน่วยที่รับผิดชอบในพื้นที่ท่องเที่ยว เช่น กรมป่าไม้ กรมศิลปากร องค์การบริหารส่วนตำบล และอื่นๆ จะต้องมีการดำเนินการวางแผนในเรื่องการใช้ทรัพยากร และต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการ โดยในการพัฒนาเพื่อเปิดแหล่งท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งนั้น ไม่ควรพิจารณาเฉพาะศักยภาพในเรื่องเดียว แต่ควรพิจารณาในเรื่องของการวางแผนและการจัดการโดยสรุปก็คือ ต้องมีการพิจารณาทั้งในเรื่องของโครงสร้างพื้นฐาน ความพร้อมของชุมชนท้องถิ่น ความพร้อมในเรื่องของการบริหารจัดการ ซึ่งหากในปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ไม่พร้อมก็ยังไม่ควรเปิดให้ผู้คนเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้ศักยภาพของตัวแหล่งท่องเที่ยวยังคงอยู่ตลอดไป

การบริการทางการท่องเที่ยว ในส่วนของการบริการทางการท่องเที่ยว สามารถพิจารณาได้ใน 2 ส่วนของการกำกับดูแล ซึ่งได้แก่ ภาคเอกชน ซึ่งการดำเนินงานของภาคเอกชนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะประกอบด้วยบริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ธุรกิจโรงแรม เป็นต้น สำหรับในส่วนของ การกำกับดูแล ภาครัฐจะมีหน้าที่กำกับดูแลตามกฎหมาย ระเบียบที่ระบุอยู่ในพระราชบัญญัติต่าง ๆ และการกำกับดูแลในส่วนนี้ยังหมายถึงการประสานงานทำความเข้าใจ และกำกับให้การเจริญเติบโตของภาคบริการทางการท่องเที่ยวไปในทิศทางที่เหมาะสม

การตลาด ในส่วนของการตลาดจำเป็นจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดวางสินค้า วิธีการนำเสนอขายสินค้า เพราะการตลาดจะเป็นส่วนสำคัญในการชักจูงให้ผู้ซื้อ (นักท่องเที่ยว) มาซื้อสินค้า ดังนั้น ในเชิงของการตลาดจะต้องมีการทำความเข้าใจให้ชัดเจนว่าสินค้าทางการท่องเที่ยวคืออะไร และควรเลือกกลุ่มผู้ซื้ออย่างไร

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปก็คือการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืนจะต้องมีการผสมผสานใน 3 องค์ประกอบหลัก คือ แหล่งท่องเที่ยว การบริการทางการท่องเที่ยว และการตลาด เข้าไว้ด้วยกัน ให้มีความสอดคล้อง เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเป็นไปค่อนข้างยาก เพราะในกระบวนการท่องเที่ยวมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมายทั้งภาครัฐและเอกชน ดังนั้นการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาจะต้องอาศัยองค์กรในระดับสั่งการที่มีอำนาจในการบังคับ หรือออกนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

กรอบและแนวทางในการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการจัดการต่อพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ให้มีการใช้ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวอย่างคุ้มค่า ประหยัด รวมทั้งการกระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนการหล่อหลอมค่านิยมในทางที่ดีร่วมกันในระบบรวมทั้งสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการจัดการพื้นที่อย่างยั่งยืน จึงควรที่จะได้มีการกำหนดกรอบแนวทางในการจัดการต่อพื้นที่ ประกอบด้วย

การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว ในการดำเนินการเพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวจะมีแนวทางประกอบด้วย

การกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อการจัดการเขตการใช้ประโยชน์ กิจกรรม และขนาดของการท่องเที่ยว

การควบคุมการท่องเที่ยว กิจกรรม การสร้างหรือทำลายองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวอย่างเข้มงวดตามระดับการอนุรักษ์ของพื้นที่

ให้มีการประยุกต์ใช้มาตรการป้องกันและลดผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยว และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

การให้การศึกษาและสื่อความหมาย ในการดำเนินการในเรื่องการให้การศึกษาและสื่อความหมายจะมีแนวทางประกอบด้วย

การส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวมีระบบการให้ข้อมูล สื่อความหมาย และระบบให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวทุกรูปแบบ ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ และสร้างความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม การสนับสนุนบริการที่มีคุณภาพและมีโปรแกรมให้ความรู้ที่ชัดเจน ทั้งการบริการที่พัก การนำเที่ยว และบริการอื่นๆ

ส่งเสริมการใช้มัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือมัคคุเทศก์เฉพาะทาง การจัดเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่นของแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทางสื่อมวลชน การให้การศึกษที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทั้งในด้านความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การนำเที่ยว และการจัดการบริหารการท่องเที่ยว

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ในส่วนของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวจะมีการดำเนินการ ประกอบด้วย

การมุ่งเน้นกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสามารถป้องกันและแก้ไขผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ การส่งเสริมกิจกรรมที่มีการให้การศึกษา หรือเพิ่มการให้การศึกษา และเรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมท่องเที่ยว การจัดให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เช่น เยาวชน กลุ่มอาชีพให้มากขึ้น การจัดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชน

การบริการท่องเที่ยว การดำเนินการในส่วนของบริการท่องเที่ยว จะประกอบด้วย

การส่งเสริมการบริการที่มีความรับผิดชอบ กำหนดให้มีมาตรการการรักษาสิ่งแวดล้อม การให้การศึกษา และการบริการที่ได้มาตรฐาน

การสร้างการมีส่วนร่วมในการบริการของชุมชนในกระบวนการบริการท่องเที่ยวให้มากขึ้น การกำหนดให้สถานบริการ การบริการ และรูปแบบการบริการทุกประเภท สร้างความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม การจัดอบรมเพื่อเพิ่มคุณภาพของบุคลากรในหน่วยบริการของพื้นที่ โดยให้มีหลักสูตรการรักษาสิ่งแวดล้อมในทุกโครงการ

การกำหนดมาตรฐานการบริการออกแบบเครื่องหมายรับรองหน่วยบริการที่ได้มาตรฐาน รวมทั้งมีการประกวดการบริการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การปรับปรุง หรือใช้มาตรการทางกฎหมายที่มีอยู่ให้เอื้ออำนวยต่อการส่งเสริมและควบคุมการบริการ การสนับสนุนให้สถานบริการจัดการบริการที่ได้มาตรฐานตามระบบคุณภาพ

การจัดการ ป้องกัน และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

การกำหนดมาตรฐาน และดำเนินการเก็บ กำจัดขยะมูลฝอย และควบคุมการใช้บรรจุภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดขยะมูลฝอยในแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดมาตรการ และดำเนินการป้องกัน บำบัด และกำจัดสิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย การควบคุมออกแบบอาคาร การก่อสร้าง และการจัดภูมิทัศน์ให้เหมาะสม สอดคล้องกับพื้นที่ การเข้มงวดกวดขันต่อกิจกรรมที่อาจทำลายสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมการตลาด ในการส่งเสริมการตลาดจะมีแนวทางประกอบด้วย

การแนะนำและเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวที่มีการจัดการที่เหมาะสมเท่านั้น การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนเหมาะสม สอดคล้องกับการท่องเที่ยว และกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับได้ของแต่ละพื้นที่ท่องเที่ยว การส่งเสริมการตลาดในประเทศให้มากขึ้น โดยเน้นที่กลุ่มเยาวชน กลุ่มครอบครัว กลุ่มทำงาน

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การดำเนินการในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน จะประกอบด้วย

การสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน ชุมชน เพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว การยกระดับชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมิน

กลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยได้เสนอกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควบคู่ไปกับนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นแนวทางที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นำไปพิจารณาดำเนินการด้วยเช่นกัน โดยแบ่ง กลยุทธ์ออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. กลยุทธ์ด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ การสงวนรักษา ฟื้นฟู ควบคุมดูแลทรัพยากรในระบบนิเวศให้คงสภาพไว้ เพื่อสามารถนำมาเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้นานที่สุด หรือตลอดไป ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำเป็นต้องได้รับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย โดยป้องกันและลดสาเหตุที่อาจทำให้เกิดปัญหามลพิษ เจ้าของพื้นที่และผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ได้แก่ ผู้ประกอบการ นักท่องเที่ยว สถาบันต่างๆ ในสังคม องค์กรประชาชน และประชาชนในท้องถิ่น ต้องร่วมมือกันในการอนุรักษ์ รักษาสภาพ ไม่ทำลายหรือสร้าง ความเสียหายแก่ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. กลยุทธ์ด้านการจัดการโครงสร้างพื้นฐานและบริการการท่องเที่ยว มีวิธีการที่สำคัญ มีความเข้มงวดในการรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางสังคม โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการการท่องเที่ยวนั้น จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม และมีความกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม ได้แก่ เส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว เส้นทางศึกษาธรรมชาติ การบริการที่พัก การบริการอาหารและเครื่องดื่ม

3. กลยุทธ์ด้านการศึกษาและสื่อความหมายธรรมชาติ ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ เป็นสื่อกลางทางการศึกษาและการเรียนรู้ด้านระบบนิเวศของนักท่องเที่ยว เพื่อที่จะสร้างจิตสำนึกที่ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีการให้ข้อมูลก่อนการท่องเที่ยว การศึกษาระหว่างการท่องเที่ยว รวมทั้งการให้การศึกษาเพิ่มเติมในภายหลังด้วย ให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง และได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การสื่อความหมายธรรมชาติ การฝึกอบรม การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง ภูมิศึกษา การเล่นเกม บทบาทสมมติ การอภิปราย

4. กลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ ให้ความสำคัญแก่ประชาชนในท้องถิ่น ในด้านที่จะมีบทบาทในการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวได้มากขึ้น และสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรี ส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาตนเองเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของ รัฐบาลกับชุมชน และระหว่างชุมชนกับเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ร่วมพัฒนาจุดขายต่างๆ ได้แก่ ที่พักอาศัย ภัตตาคาร การนำเสนอลูกค้าด้านวัฒนธรรม ศิลปะและประเพณีต่างๆที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการตลาดและบริการนำเที่ยว ประกอบด้วยวิธีการที่สำคัญ คือ จัดให้เกิดความสมดุลระหว่างความสามารถในการรองรับของพื้นที่ กับปริมาณนักท่องเที่ยว เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นทรัพยากรที่มีความอ่อนไหว อาจได้รับผลกระทบได้ง่าย หากมีนักท่องเที่ยวมากเกินไป มุ่งส่งเสริมให้พัฒนาเป็นตลาดที่มีคุณภาพ ไม่ใช่พยายามเพิ่มปริมาณของนักท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียว ให้มีการจัดบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โดยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว และควบคุมพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้อยู่ในกรอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

6. กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการลงทุน มีวิธีการที่สำคัญ คือ รัฐบาลกลางและหน่วยงานของรัฐจะต้องมีส่วนสนับสนุนอย่างแข็งขัน ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริการ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว แบ่งขั้นตอนในการประเมินออกเป็น 2 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การประเมินด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการประเมินว่าพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการพิจารณาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือไม่ ซึ่งถ้าพื้นที่ที่ทำการประเมินขาดคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่งนั้น แสดงว่าพื้นที่นั้นไม่สมควรจะพิจารณาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยข้อกำหนดในด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ประกอบด้วย

เป็นพื้นที่ธรรมชาติ หรือเป็นพื้นที่ที่ยังคงความเป็นธรรมชาติที่มีวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องการใช้พื้นที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย พื้นที่ที่ขอรับการประเมินจะต้องผ่านข้อกำหนดทั้ง 2 ข้อ จึงจะเข้าสู่การประเมินในขั้นตอนต่อไป คือ การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การประเมินในขั้นตอนนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 กรณีตามลักษณะการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ธรรมชาติได้แก่

กรณีที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว แหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการดำเนินการด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวในกรณีที่ผู้รับผิดชอบดูแล พื้นที่นั้นมีความประสงค์ที่จะทราบว่าพื้นที่ของตนมีความเหมาะสมหรือไม่ในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก็สามารถที่จะนำแบบประเมินไปใช้ประเมินพื้นที่ธรรมชาติได้ โดยการประเมินเฉพาะองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งประกอบด้วย 4 คำนี ได้แก่ อุไรพรรณ ปรากฏคุณทรัพย์ (2544:112)

ตารางที่ 1 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่ยังไม่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คะแนน
จุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้ของแหล่งธรรมชาติ	10
ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ	10
ความเกี่ยวข้องของวัฒนธรรมท้องถิ่นกับแหล่งธรรมชาติ	10
ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว	10
รวม	40

ทั้งนี้ คำนีแต่ละข้อจะมีค่าคะแนนเท่ากับ 10 คะแนน ซึ่งแหล่งธรรมชาติที่มีศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องมีคุณสมบัติขององค์ประกอบ นี้ไม่ต่ำกว่า 2 ข้อ หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 20 คะแนน หรือได้คะแนนร้อยละ 50 ขึ้นไป แต่ถ้าแหล่งธรรมชาติมีคุณสมบัติต่ำกว่า 2 ข้อ หรือได้คะแนน ต่ำกว่า 20 คะแนน แสดงว่า พื้นที่นั้นขาดความเหมาะสมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุไรพรรณ ปรากฏคุณทรัพย์(2544:112)

กรณีที่ 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว แหล่งธรรมชาติที่มีการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวหรือจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอยู่ในปัจจุบัน ถ้าประสงค์จะขอรับการประเมินจะต้องทำการประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 4 องค์ประกอบ โดยการให้คะแนนจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด รายละเอียดของค่าคะแนนเต็มในแต่ละองค์ประกอบได้แก่

ตารางที่ 2 การประเมินแหล่งธรรมชาติที่มีการบริหารจัดการท่องเที่ยว

องค์ประกอบในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	คะแนน
1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	40
2. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน	20
3. การจัดการด้านการให้ความรู้ด้านการให้จิตสำนึก	20
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว	20
รวม	100

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

อุไรพรรณ ปรากฏมทรัพย์(2544:112) ได้สรุปความหมายของชุมชนว่ามี 2 ลักษณะคือ ชุมชนพื้นที่ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภาค ประเทศ และชุมชนหน้าที่ได้แก่ การที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมารวมกันเป็นกลุ่ม กำหนดระเบียบแบบแผน ข้อบังคับขึ้นเพื่อประกอบหน้าที่กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งขึ้นเป็นองค์กรหนึ่ง “ชุมชน” เรียกชื่อต่างกันตามลักษณะที่สำคัญของชุมชนนั้น เช่น ชุมชนเมือง ชุมชนชนบท ชุมชนที่พักอาศัย ชุมชนสถาบันทางสังคม ชุมชนพาณิชยกรรม ชุมชนอุตสาหกรรมแต่ในสังคมวิทยาได้ศึกษาถึงโครงสร้างและส่วนประกอบของชุมชนทุกรูปแบบแล้วมีองค์ประกอบคือ ประชาชนหรือคนมีความสนใจร่วมกัน อาณาเขต หรือพื้นที่การปฏิบัติต่อกัน ความสัมพันธ์ของสมาชิกที่ผูกพันให้อยู่ร่วมกันในชุมชนประกอบขึ้นมาเป็นชุมชน ดังนั้นความหมายของชุมชนจึงไม่ได้หมายถึงคนใดคนหนึ่งในชุมชน ประโยชน์ของชุมชนคือ ประโยชน์ขององค์กรรวมทั้งหมดในชุมชนนั้นๆ และได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ปัจจัยบ่งชี้ศักยภาพชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วยปัจจัยหลักที่สำคัญ 4 ประการ คือปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปัจจัยด้านองค์กรชุมชน ซึ่งความเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์ของปัจจัย

หลัก 4 ประการ หากขาดหรือปราศจากข้อใดข้อหนึ่งความสมบูรณ์ก็จะลดจนอาจจำเป็นต้องมีการจัดการ ส่งเสริม หรือทำให้การท่องเที่ยวขึ้นเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น โดยปัจจัยหลักข้างต้นประกอบด้วย ปัจจัยย่อยๆที่อธิบายปัจจัยหลักซึ่งผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วดังรายละเอียดในตารางที่ 3 ตารางที่ 3 การให้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของปัจจัยต่างๆ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินศักยภาพ ของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยใช้ค่า มัชยฐาน (คะแนน)	ผลการให้ถ่วงน้ำหนัก (weighting score)
ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่	
1. เป็นแหล่งธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นอาจมีส่วนประกอบของ วิถีชีวิต หรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ หรือเอกลักษณ์โดดเด่นอื่นๆ	2.9
2. พื้นที่มีศักยภาพในการสร้างโอกาสการเรียนรู้และประสบการณ์การมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้แก่นักท่องเที่ยว	2.9
3. สภาพธรรมชาติหรือระบบนิเวศของพื้นที่ไม่ถูกรบกวน หรือมีการ ตัดแปลง โดยมีฝีมือมนุษย์น้อยที่สุด ยกเว้นในสถานที่ เป็นชุมชน หรือการ พัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานของชุมชน	2.4
4. พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวที่ชุมชนจะเข้าไปดูแลจัดการจะต้องได้รับอนุญาต จากเจ้าของพื้นที่ตามกฎหมาย	2.4
คะแนนเฉลี่ย	2.7
ปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	
1. กำหนดเขต หรือให้มีการแบ่งพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว	2.8
2. กำหนดให้มีมาตรการติดตามตรวจสอบและประเมินผล	2.8
3. กำหนดให้มีมาตรการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่าง ยั่งยืน	2.8
4. กำหนดให้มีขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว	2.6
5. กำหนดให้มีระบบการจัดการขยะและการจัดการด้านมลพิษ	2.6
6. กำหนดให้มีการวางแผนและออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม กับระบบนิเวศท้องถิ่น	2.6
7. กำหนดให้มีมาตรการประหยัดพลังงานและทรัพยากรธรรมชาติ	2.5
คะแนนเฉลี่ย	2.7

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยว ที่เอื้อต่อการเรียนรู้	ผลการให้ค่าน้ำหนัก
1. เป็นกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด	2.8
2. กำหนดกฎระเบียบในการควบคุมนักท่องเที่ยว	2.7
3. เป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้นักท่องเที่ยว	2.6
4. กิจกรรมที่ชุมชนท้องถิ่นสามารถจัดการและดำเนินการเองได้	2.6
5. มีการกำหนดหรือออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่สร้างความเพลิดเพลินและเพิ่มพูนประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว	2.4
6. เป็นกิจกรรมที่ยึดถือความเป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะโดดเด่นของพื้นที่เป็นพื้นฐาน	2.4
คะแนนเฉลี่ย	2.6
ปัจจัยด้านองค์กรชุมชน	
1. มีการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติสำหรับสมาชิกชุมชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	2.9
2. มีการสร้างระบบและวิธีการกระจายผลประโยชน์ จากการท่องเที่ยวให้สมาชิกและชุมชนโดยส่วนร่วมเป็นธรรม	2.9
3. มีการสร้างระบบและการคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม	2.9
4. มีองค์กรรองรับในการดำเนินงานและการจัดการ	2.7
5. มีระบบผู้นำที่เข้มแข็ง และเป็นที่ยึดถือของชุมชน	2.6
6. มีการจัดการ วิธีการและวิธีรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว	2.6
7. มีความรู้และทักษะในการจัดการและแก้ไขผลกระทบ	2.4
8. ควรมีทักษะการบริหารจัดการเบื้องต้น เช่น การติดต่อประสานงาน การจัดระบบนำเที่ยว การจัดการ ด้านการตลาด การบัญชีและการเงิน	2.3
9. มีความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว	2.3
10. มีความรู้ความเข้าใจในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือนักสื่อความหมายได้เป็นอย่างดี	2.3

ตารางที่ 3 (ต่อ)

11. กำหนดมาตรฐานในการให้บริการ (ความสะอาด สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ฯลฯ)	2.2
12. ควรมีทักษะด้านการบริหารการ เช่น วิธีการต้อนรับการบริการด้านที่พัก อาหารและอื่นๆ	2.1
13. มีขีดความสามารถในการติดต่อหรือการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	1.9
14. มีความสามารถในการระดมทุนจากสมาชิกชุมชน เพื่อการดำเนินงานเบื้องต้นอย่างเพียงพอ	1.7
15. ควรมีทักษะด้านภาษาต่างประเทศพอสมควร	1.7
คะแนนเฉลี่ย	2.5

ตารางที่ 3 แสดงการให้ค่าคะแนนถ่วงน้ำหนักของปัจจัยต่างๆ

จากตารางที่ 3 พบว่า ในการพิจารณาความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่และปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบมากที่สุด โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ค่าน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากับคือ 2.7 คะแนน รองลงมาคือปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และปัจจัยด้านองค์กรชุมชน โดยให้ค่าน้ำหนักเฉลี่ยเท่ากับ 2.6 และ 2.5 คะแนน ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของปัจจัยต่างๆดังนี้ อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์ (2544:115)

1. ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ มีจำนวน 4 ปัจจัย อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์ (2544:112) โดยให้ค่าน้ำหนักของปัจจัย 2.9 คะแนน จำนวน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยย่อยเกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ หรือระบบนิเวศที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและมีส่วนประกอบของวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมชุมชน ประวัติศาสตร์ หรือเอกลักษณ์โดดเด่นอื่นๆ และพื้นที่ที่มีศักยภาพในการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ สร้างประสบการณ์และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจำนวน 7 ปัจจัย โดยให้ค่าน้ำหนักของปัจจัย 2.8 คะแนน สำหรับ 3 ปัจจัยย่อย คือ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตหรือมีการแบ่งพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดให้มี

มาตรการตรวจสอบและประเมิน และปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับมาตรการการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

3. ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการเป็นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีจำนวน 6 ปัจจัย โดยให้ค่าน้ำหนักของปัจจัย 2.8 คะแนนจำนวน 1 ปัจจัยย่อย คือปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมหรือส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

4. ปัจจัยด้านองค์กรชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเห็นว่าปัจจัยด้านองค์กรชุมชนมีปัจจัยย่อยคือ ปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดกฎระเบียบและแนวทางปฏิบัติสำหรับสมาชิกชุมชนในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยย่อยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างระบบและวิธีการกระจายผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวให้สมาชิกและชุมชนอย่างเป็นธรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างระบบและคืนผลประโยชน์สู่การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการท่องเที่ยว

ความหมายของการมีส่วนร่วมยูนิเซฟ วุฒิเมธี(2526:1) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดใจให้ประชาชน ได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา การตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองและต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนว่ามนุษย์ทุกคนมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับด้วยความบริสุทธิ์ใจว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ หากมีโอกาสได้รับการชี้แนะอย่างถูก

การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม อันเป็นพฤติกรรมของประชาชน ที่อยู่ร่วมกันในสังคมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน หรือการพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในลักษณะของบุคคลและกลุ่มอยู่มาหลายทศวรรษ สามารถแยกประเด็นได้ดังนี้

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน การดำเนินการในส่วนของการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน จะประกอบด้วย

1. การสนับสนุนการรวมกลุ่มของประชาชน ชุมชน เพื่อการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยว
2. การยกระดับชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน หรือองค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีศักยภาพในการจัดการสิ่งแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน
3. จัดอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกระบวนการท่องเที่ยว โดยเน้นการเรียนรู้ การวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมิน

จากลักษณะทางสังคมกับผลกระทบที่ชุมชนได้รับนั้น ส่งผลให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทางการท่องเที่ยวในบางส่วน เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมอย่างแท้จริง

สำหรับทิศทางและแนวทางในการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นจะต้องมีการมุ่งไปสู่การร่วมมือในการใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนตามกรอบและลักษณะการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในทุกระดับ ได้แก่

ระดับนโยบาย จะต้องมีการหาทางให้สมาชิกในชุมชนทุกชุมชน ทุกคน ทุกระดับ รับทราบนโยบายการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ระดับแผน จะต้องหาทางให้ชุมชนเข้าใจแบบแผนการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนให้ชัดเจนทุกระดับของแผน

ระดับปฏิบัติ ให้สมาชิกชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ทุกชุมชนในเขตพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวศึกษาแผนปฏิบัติ แนวทาง และวิธีการปฏิบัติให้เข้าใจ จนสามารถให้ความร่วมมือและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีการแนะนำอย่างใกล้ชิดทุกขั้นตอนของการปฏิบัติ จนกว่าจะมั่นใจได้ว่าสมาชิกชุมชนทุกคน ทุกระดับดำเนินการ ไปถูกทิศทางแล้วมีการติดตามผล และให้การแนะนำอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นในการมีส่วนร่วมของชุมชนควรมีตั้งแต่การเตรียมการจัดการ การวางแผน การควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการบริการ และการได้รับประโยชน์จากการบริการโดยชุมชน ซึ่งจะต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การใช้ประโยชน์จะต้องไม่เบียดบังทำลายสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมที่ดีจะต้องให้ความสำคัญในรูปแบบของการรวมกลุ่มมากกว่าลักษณะของบุคคล

ชุมชนกับการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จากการที่ชุมชน หมายถึง เขตพื้นที่ระดับความคุ้นเคย และการติดต่อระหว่างบุคคล ตลอดจนพื้นฐานความยึดเหนี่ยวเฉพาะบางอย่างที่ทำให้ชุมชนต่างไปจากเพื่อนบ้าน มีลักษณะทางเศรษฐกิจเป็นแบบเลี้ยงตนเองที่จำกัดมากกว่าสังคม แต่ในวงจำกัดเหล่านั้นย่อมมีการสร้างสรรค์ใกล้ชิดดีกว่า และมีความเห็นอกเห็นใจลึกซึ้งกว่า อาจจะมีสิ่งเฉพาะบางประการที่ผูกพัน เช่น เชื้อชาติ ดินกำเนิดของชาติหรือศาสนา

สำหรับในส่วนของความเกี่ยวข้องระหว่างชุมชนกับการท่องเที่ยวนั้นจะมีลักษณะขอบเขตและรูปแบบที่กว้างขวางและหลากหลาย ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม โดยหาข้อจำกัดที่ชัดเจนได้ยาก ทั้งนี้ความเกี่ยวข้องของชุมชนกับการท่องเที่ยวจะสามารถกำหนดได้ใน 2 ลักษณะคือ ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน

ความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยว สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของชุมชนท้องถิ่น กับการมีส่วนร่วมด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมี 2 ลักษณะ

1. ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ซึ่งมีอยู่ 2 ทาง คือ

1.1 ทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เกิดการสร้างงานเกิดขึ้นใหม่สืบเนื่องจากการท่องเที่ยว เกิดการพัฒนาอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการให้บริการเพิ่มขึ้น เกิดระบบตลาดเพื่อการจัดหาเครื่องอุปโภคบริโภคที่เป็นปัจจัยต่อการท่องเที่ยว เกิดระบบการผลิตวัตถุดิบท้องถิ่นเพื่อป้อนระบบตลาดที่เกิดขึ้น มีรายได้จากแหล่งรายได้ใหม่ ครอบครัวในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

1.2 ทางสังคม ได้แก่ การพัฒนาด้านการสร้างสรรค์ การติดต่อทางสังคมที่มีรูปแบบมากขึ้น เกิดสัญญาทางสังคมอันเนื่องมาจากการตกลงในสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกันของสมาชิกในสังคม การพัฒนาระบบสาธารณสุขไปทั่ว การกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาตนเอง การพัฒนาด้าน สาธารณสุขความเอาใจใส่ต่อบริการทางสังคมของชุมชนดีขึ้น

2. ผลกระทบทางลบที่เกิดขึ้นกับชุมชน เกิดการขยายตัวของชุมชน และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารหากไม่มีการจัดการที่ดี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ถูกกลืนหรือเปลี่ยนไปตามอิทธิพลของวัฒนธรรมภายนอกที่เข้ามาสู่ชุมชน

ดังนั้นการสร้างโอกาส และประโยชน์ในการปรับตัวต่อการพัฒนาที่เข้าสู่ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง จะช่วยลดผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นกับชุมชนได้บ้าง ด้วยเหตุนี้การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของกระบวนการท่องเที่ยวแนวใหม่ อันเป็นพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนในองค์รวมของระบบ ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างมากอยู่แล้ว เพราะชุมชนสามารถเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องได้อย่างดี กล่าวคือ

เชื่อมโยงกับหน่วยงานภาครัฐ ในฐานะผู้รับนโยบายในเบื้องต้น และมีส่วนผลักดันในระยะยาวในฐานะผู้ใช้ และดำเนินงานตามแผนงาน และแผนปฏิบัติการต่างๆ

เชื่อมโยงกับหน่วยงานภาคเอกชนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของฐานรองรับการท่องเที่ยวที่จัดขึ้น โดยเอกชน เช่น ร่วมพัฒนาที่พักแรม ร้านค้า การนำเสนอศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น ต้องตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมในการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์โดยไม่เบียดบังทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เริ่มตั้งแต่การให้ข้อมูลท้องถิ่น การเตรียมการจัดการ การวางแผน การควบคุมดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ การมีส่วนร่วมในบริการ และการได้รับประโยชน์จากการบริการ

แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (tourism industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านที่พักและอาหาร ธุรกิจการนำเที่ยว และธุรกิจการค้าของที่ระลึก ธุรกิจเหล่านี้จะขายบริการแก่นักท่องเที่ยวโดยตรง ส่วนธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรม การผลิตหัตถกรรม พื้นบ้าน เป็นต้น สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจการท่องเที่ยว ที่จะกล่าวในที่นี้จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และ

การเมือง

1.1 ความสำคัญด้านเศรษฐกิจของประเทศ

1.1.1 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินต่างประเทศเข้าประเทศเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศมากเป็นอันดับ 1 เมื่อเปรียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่นๆ นอกจากนี้รายรับสุทธิในรูปของเงินตราต่างประเทศจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีส่วนช่วยให้ดุลชำระเงินของประเทศดีขึ้น

1.1.2 รายได้จากการท่องเที่ยวจะมีผลทวีคูณในการสร้างรายได้หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลผลิตส่วนรวมของประเทศมีค่าทวีกว่าสองเท่าตัว

1.1.3 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาค เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปถึงแหล่งท่องเที่ยวในชนบทการพัฒนาความเจริญก็จะไปถึงภูมินาคนั้น ๆ ก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ ในท้องถิ่น เช่น โรงแรม ภัตตาคาร ร้านอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ มีผู้ลงทุนในหลายๆ รูปแบบทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพ อย่างกว้างขวาง เป็นการสร้างรายได้สู่ประชาชนอย่างแท้จริง

1.1.4 การท่องเที่ยวมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะของถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในอัตราสูงในรูปของการผลิตสินค้าพื้นเมือง และสินค้าของที่ระลึก ตลอดจนการบริการในท้องถิ่นนั้นๆ

1.1.5 การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่สิ้นเปลืองวัตถุดิบ ผลผลิตขายได้ทุกเวลาสุดแล้วแต่ความเหมาะสม และความสามารถของผู้ขาย

1.1.6 การท่องเที่ยวช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตเป็นวงจรหมุนเวียนภายในประเทศ ทำให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพของประชาชนทั้งทางตรง และทางอ้อม เป็นการลดการว่างงาน ประชากรมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้รัฐบาลได้รับรายได้ในรูปของภาษีอากรประเภทต่างๆ

1.2 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคม

1.2.1 การท่องเที่ยวมีส่วนในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติ ก่อให้สันติภาพ ความเป็นมิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของของบ้าน และผู้มาเยือน

1.2.2 การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาสร้างสรรค์ความเจริญทางสังคมให้เกิดแก่ท้องถิ่น ทำให้มีการก่อสร้างสิ่งใหม่ๆ มีการลงทุนทางด้านการผลิต เพื่อรองรับการบริการแก่ผู้มาเยือนท้องถิ่น ทำให้ประชากรมีรายได้จากการมีงานทำ จึงทำให้อยู่ดีกินดีมีความสุขโดยทั่วกัน

1.2.3 การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความภูมิใจ ความสำนึก และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชาติ ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน

1.2.4 การท่องเที่ยวช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท ช่วยขจัดปัญหาการล้นไหล และเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำ หรือเสี่ยงโชคในเมืองของประชาชนในชนบท

1.2.5 การท่องเที่ยวช่วยให้ประชาชนในชนบทรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รู้จักใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นมาผลิตและประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ในรูปของสินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึกไว้สำหรับขายผู้มาเยือน เป็นการหารายได้มาจุนเจือครอบครัวเพิ่มขึ้น

1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการเมือง

1.3.1 การเดินทางเที่ยวก่อให้เกิดความรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัย เพราะการที่นักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปเยือนที่ใด ที่นั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

1.3.2 การท่องเที่ยวเป็นวิถีทางที่มนุษย์ต่างสังคมจะได้พบปะรู้จักทำความเข้าใจกัน การเดินทางไปมาหาสู่กันภายในประเทศ ทำให้ได้รู้จัก คุ้นเคย รู้ปัญหา พึงพาอาศัย เป็นการสร้างความรักสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จะเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกที่จะช่วยสร้างสรรค์สัมพันธไมตรี และความสงบสันติสุขในโลก

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

2.4.1 หลักการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้นจะต้องมีการคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการพัฒนา และวัตถุประสงค์นั้นจะต้องมีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์ร่วมกันแก่ทุกฝ่าย ดังนั้นในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนจะต้องมีการคำนึงถึงผู้เกี่ยวข้องในทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชากรในชุมชน ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนา ซึ่งทั้ง 3 ฝ่ายนี้ ต่างมองหรือคาดหวังผลที่จะได้แตกต่างกันไปคือ

สิ่งที่นักท่องเที่ยวคาดหวังจะให้เห็น ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ ในลักษณะที่แปลกไปจากที่เคยพบเห็น อันได้แก่ เอกลักษณ์ของพื้นที่นั้น วิธีการดำเนินชีวิตของคนพื้นที่นั้น และการได้มีส่วนร่วมได้สัมผัสกับประชากรที่เป็นเจ้าของพื้นที่ ตลอดจนความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความร่มรื่นของสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นนั้น

สิ่งที่ชุมชนท้องถิ่นคาดหวัง ประชากรที่อาศัยอยู่ในแต่ละชุมชนท้องถิ่นอาจมีความคาดหวังและค่านิยมที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวเล็กน้อยหรือตรงกันข้าม ทั้งนี้ประชาชนในท้องถิ่นอาจมีแนวโน้มต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลง ไม่จำเจเหมือนของเดิม ต้องการการพัฒนาที่ทันสมัยไปจากเดิม แต่อย่างไรก็ตามสิ่งที่ประชากรในชุมชนคาดหวังจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวก็คือ การที่ได้มีที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น ได้อยู่อาศัย และดำเนินชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรื่นรมย์ และสร้างความปีติมากขึ้นกว่าเดิม เกิดความภาคภูมิใจต่อชุมชนของตนเองยิ่งขึ้น ได้รับความประโยชน์อื่นร่วมกับนักท่องเที่ยว เช่น ความสะดวกในการเดินทางมากขึ้น

สิ่งที่ผู้รับผิดชอบและดำเนินการพัฒนาคาดหวัง ก็คือ การใช้งบประมาณน้อยหรือสามารถแบ่งโครงการพัฒนาออกเป็นขั้นตอนได้โดยง่าย โดยทั้งนี้จะต้องเป็นโครงการพัฒนาที่ไม่ขัดแย้งกับหน่วยงานอื่นหรือประชาชนในท้องถิ่น คือเป็นโครงการที่ได้รับความเห็นชอบ ได้รับความร่วมมือจากประชาชนส่วนใหญ่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นโครงการที่จะได้รับผลตอบแทน หรือมีผลกระทบต่อสังคมในทางบวกสูง และเร่งส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากร และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของประเทศหรือท้องถิ่น

2.4.2 แนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จากหลักการที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวทางในการพัฒนาจะต้องมีความสอดคล้องกับความหวังของทั้ง 3 ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และในขณะเดียวกันต้องเป็นไปตามหลักวิชาการ ดังนั้น ในการกำหนดแนวทางการพัฒนาจะต้องมีการพิจารณา และตรวจสอบปัจจัยสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ จะดำเนินการพัฒนาอะไร การบ่งชี้ปัญหาของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว จะดำเนินการพัฒนาอย่างไร การจัดลำดับความสำคัญ และขั้นตอนในการพัฒนา ขอบประมาณในการพัฒนา

2.4.3 กระบวนการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สำหรับกระบวนการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อาจจะแบ่งเป็นลำดับขั้นตอนออกได้เป็น

ขั้นตระหนักและรับรู้ถึงปัญหา ซึ่งเกิดจากแรงกระตุ้นภายนอก ได้แก่ ผลกระทบโดยตรงจากปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว เสียงเรียกร้องของประชาชนในชุมชน จากนักท่องเที่ยว และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งแรงกระตุ้นเหล่านี้จะทำให้ผู้เกี่ยวข้องรับรู้ถึงปัญหาและมีความมุ่งมั่นที่จะเข้าไปแก้ไขปัญหา

ขั้นการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการศึกษาถึงหลักการ และแนวทางการพัฒนาต่าง ๆ ของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถดำเนินการ ไปได้อย่างถูกหลักการ

ขั้นสำรวจพื้นที่ เพื่อทำความรู้จักพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนอย่างละเอียด ทั้งนี้เพื่อการนำมาวิเคราะห์ และแจกแจงสภาพของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นส่วน ๆ อย่างเป็นระบบ ซึ่งงานในขั้นนี้ ได้แก่ การรวบรวมแผนที่เกี่ยวข้อง การจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งการสำรวจภาคสนาม ทำการบันทึกข้อมูล ข้อสังเกตต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งการถ่ายภาพไว้โดยตลอด

ขั้นบ่งชี้ปัญหา ซึ่งได้แก่การจำแนกปัญหาออกเป็นกลุ่ม ๆ หรือเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ ปัญหาเรื่องงบประมาณ ปัญหาความเพียงพอ ปัญหาเรื่องตำแหน่งที่ตั้ง ปัญหาเรื่องความงามและความเหมาะสม ปัญหาเรื่องการดูแลรักษา พร้อมทั้งสามารถบอกต้นเหตุแห่งปัญหาว่าเกิดจากอะไรบ้าง โดยทำการบ่งชี้ปัญหาตามองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยววนั้น ๆ

ขั้นของการกำหนดวิธีการแก้ปัญหาหรือวิธีพัฒนา ซึ่งได้แก่การวางแนวทางแก้ปัญหาที่เป็นไปได้และมีเหตุผลหลาย ๆ ทางเลือก ซึ่งขั้นตอนนี้จะได้แนวทางแก้ปัญหา หรือวิธีการพัฒนาที่ชัดเจนจับต้องได้ แต่ยังมีหลายทางเลือกอยู่

ขั้นของการประเมิน และเลือกวิธีการแก้ปัญหาด้วยการนำเอาทางเลือกต่าง ๆ มาพิจารณาอย่างละเอียดในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ด้านค่าใช้จ่าย ความยากง่ายของการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผลกระทบที่อาจจะมีปัญหา หรือผลที่ได้รับด้านประชาสัมพันธ์ ซึ่งเมื่อนำมาประเมินอย่างละเอียดแล้วก็จะได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเพื่อนำมาวางโครงการ

ขั้นของการวางโครงการ ซึ่งได้แก่การนำทางเลือกที่ดีที่สุดมาจัดทำเป็นโครงการการกำหนดงบประมาณ การจัดหาแหล่งเงิน จัดทำขั้นตอนการดำเนินการ ระยะเวลาของโครงการ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาที่มีความละเอียดยิ่งขึ้น สำหรับการนำไปบรรจุไว้ในแผนพัฒนารวมของชุมชนท้องถิ่นหรือของจังหวัดต่อไป เมื่อได้รับอนุมัติแผนและโครงการแล้วก็พร้อมที่จะดำเนินการให้เป็นจริงได้

ขั้นของการดำเนินการให้เป็นจริง โดยจะเริ่มต้นด้วยการหาผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาเป็นผู้ดำเนินการออกแบบ เพื่อพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และแนวทางของโครงการที่ได้วางไว้ โดยผู้ออกแบบจะต้องจัดเตรียมแบบแปลน ข้อกำหนดการก่อสร้าง เอกสารการประมูล ตลอดจนราคากลาง เพื่อให้ชุมชนหรือเมื่อดำเนินการ ซึ่งจะต้องมีการจัดตั้งกรรมการเปิดซองประมูล และกรรมการตรวจสอบการจ้างตามระเบียบ และเมื่อมีการก่อสร้างแล้วเสร็จก็ควรจะได้มีการจัดเตรียมการดูแลรักษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

จากแนวคิดของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้สภาพวิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ควบคู่ไปกับการสร้างจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อม การเคารพขนบธรรมเนียม ประเพณี แนวทางการดำเนินชีวิต และความเชื่อ พิธีกรรมของคนในท้องถิ่นที่เราไปเยือน ไม่ไปทำลายความสงบสุขของคนในท้องถิ่นนั้น แนวทางดังกล่าวถ้านำไปปฏิบัติให้เกิดผลก็จะนำมาซึ่งเป้าหมายหลักของการพัฒนานั้นคือการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังกล่าวต่อไปนี้

1. ความหมายของการพัฒนาแบบยั่งยืน (Sustainable Development)

สุวัฒนา ธาดานิติ กล่าวว่า การพัฒนาแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่จะส่งผลต่อมนุษย์และมวลมนุษยชาติได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนนาน จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่คุณภาพสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม เพราะมนุษย์จะต้องอาศัยปัจจัยในการดำรงชีวิตจากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในโลกนี้เท่านั้น และการดำรงชีวิตของมนุษย์ด้วยกัน การดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิตอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น จะต้องเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพประชากร และการใช้ทรัพยากรจะเพิ่มขึ้นได้ในปริมาณที่จำกัดเท่านั้น

นอกจากนี้ Becky J. Brown และคณะ, (อ้างถึงใน สุวัฒน์ ชาติานิติ 2546) ได้เสนอ ลักษณะของการพัฒนาแบบยั่งยืนว่าต้องมีความต่อเนื่องของเผ่าพันธุ์มนุษย์บนโลก โดยมีการให้กำเนิดชีวิตใหม่ และผู้ที่เกิดใหม่สามารถอยู่รอดเติบโต และมีลูกหลานต่อเนื่องไปในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สามารถรักษาปริมาณสำรอง (Stock) ของทรัพยากรทางชีวภาพ และสามารถให้ผลผลิตทางการเกษตรได้อย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยที่จำนวนประชากรมนุษย์ต้องคงที่ และต้องสามารถจำกัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจได้ และเน้นการพัฒนาในรูปแบบที่พึ่งตนเองได้ สามารถรักษา ระบบนิเวศน์ และคุณภาพของสิ่งแวดล้อมได้อย่างต่อเนื่อง

กุสวัสดี สุขเลี้ยง และนิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545:20,อ้างถึงในยุพดี เสตพรรณ 2543:427-428) กล่าวถึงการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนว่า จากการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อม และการพัฒนา(The United Nations Conference on Environment and Development) หรือการประชุม EARTH SUMMIT ที่กรุงริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะจุดหมายปลายทางจะเป็นที่ใดจะเป็นกลุ่มใหญ่ (Mass tourism) หรือกลุ่มขนาดเล็กทั้งในเมืองและชนบท นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบันให้ยืนยาวไปจนถึงคนรุ่นลูก รุ่นหลานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยทั้งนี้ต้องไม่เป็นการไปเพิ่มภาระ หรือสร้างเงื่อนไขที่ยากลำบากให้แก่คนในยุคต่อไปต้องขบคิดหาทางแก้ไขปัญหา โดยการท่องเที่ยวนั้น จะต้องให้มีนักท่องเที่ยวในปริมาณที่พอสมควร ไม่มุ่งรายได้ สร้างความหลากหลายทางการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ หรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ให้ความสำคัญกับคนมากกว่ารายได้ มองคนเป็นเป้าหมายหลักในการจัดการท่องเที่ยว “คน” ในที่นี้ประกอบด้วย ผู้ให้บริการ เช่น มัคคุเทศก์ เป็นต้น นักท่องเที่ยวควรได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว ได้รับความสนุกสนาน ได้รับความปลอดภัย ได้ความรู้เพิ่มขึ้น คนในท้องถิ่นควรได้รับประโยชน์จากรายได้จากการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวไม่ไปทำลายระบบนิเวศน์ตลอดจนวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ในขณะที่เนตรชนก นันท์ (2544: 35-36) กล่าวว่า การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องมีแนวคิด 3 ประการ ดังนี้

1. ความยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Sustainability)

การเติบโตของการท่องเที่ยวต้องอยู่ในอัตราที่บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากโตเร็วไปอาจทำให้สิ่งรองรับนักท่องเที่ยวด้านต่าง ไม่พร้อม ไม่เพียงพอ เช่น โครงสร้างพื้นฐาน คุณภาพของแรงงาน และการให้บริการอาจมีผลทำให้นักท่องเที่ยวหงุดหงิดไม่พอใจขาดความนิยม ไม่เดินทางมาท่องเที่ยว ทำให้เศรษฐกิจตกต่ำในระยะยาว นอกจากนี้การเติบโตของการท่องเที่ยวที่เร็วเกินไปอาจทำให้คนหันมาประกอบอาชีพเกี่ยวกับการท่องเที่ยวหมด เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจในภาคอื่นๆ เช่น การเกษตร การกสิกรรม การอุตสาหกรรม และการเติบโตของการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ แรงงาน และผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศก็จะเป็นผลทำให้เงินตราต่างประเทศรั่วไหลออกไปนอกประเทศได้ด้วย

2. ความยั่งยืนทางด้านสังคม (Social Sustainability) การหลั่งไหลของนักท่องเที่ยว

ต่างประเทศ ถ้ามากเกินไป และรวดเร็วเกินไปมีผลกระทบต่อชุมชนที่มีความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น เกิดพฤติกรรมการณ์แบบเกิดขึ้น เช่น การใช้เงินอย่างง่ายขายของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีกำลังซื้อสูงกว่าคนในท้องถิ่น การใช้ชีวิตที่หรูหรา หรืออย่างอิสระ เสรี ซึ่งทะลักเข้าสู่ชุมชนหนึ่งๆ อาจกลายเป็นแม่เหล็กดึงดูดให้คนหนุ่มสาวในท้องถิ่นหลั่งไหลมาต่อเงินทอง หรือความสำคัญที่หาได้ง่ายๆ ทำให้เกิดปัญหาสังคมติดตามมามากมาย

3. ความยั่งยืนทางด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ขาดการควบคุมอาจกลายเป็นสิ่งที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นตัวกำเนิดของกิจการท่องเที่ยวอื่นๆ เสียเอง เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่ล้นหลาม ความแออัดยัดเยียด ความสกปรกรุงรัง รวมถึงกิจกรรมของนักท่องเที่ยวจำนวนมากก็ทำให้เกิดปริมาณของเสียอย่างมหาศาล เช่น ของเสียอาหารเหลือ ขยะ เป็นต้น ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมได้อย่างมากมายและในบางครั้งก็มีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งที่เก็บเอาของจาก ธรรมชาตินำกลับไป เช่น การเก็บเอาพันธุ์ไม้ไปจากพื้นที่ ซึ่งอาจจะทำลายระบบนิเวศวิทยาที่เปราะบางของพื้นที่บางแห่งไปได้ นอกจากนี้การเร่งรัดพัฒนาโดยใช้เทคนิคก่อสร้างที่ไม่เหมาะสม ทำให้เกิดการพังทลายอย่างรวดเร็วของหน้าดิน หาดทราย ชายทะเล การสูญเสียสภาพภูมิทัศน์ เป็นต้น

ดังนั้นแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืน และให้เกิดความพอใจต่อนักท่องเที่ยว รวมถึงเกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อประชาชนในท้องถิ่นทั้งในด้าน สิ่งแวดล้อม

เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ตามแนวทางของสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543 : 2-11) ได้กล่าวไว้ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนมีหลักการ ดังนี้

มีการใช้ทรัพยากรให้ยั่งยืน (Using Resource Sustainability) ต้องมีการอนุรักษ์และใช้ทรัพยากรอย่างพอดีทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ และเป็นแนวทางการทำธุรกิจในระยะยาว

การลดการบริโภคที่มากเกินไปและลดของเสีย (Reducing Over Consumption and Waste) ซึ่งจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการทำนุบำรุงสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายในระยะยาวและเป็น การเพิ่มคุณภาพของการท่องเที่ยวด้วย

การรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ (Maintaining Diversity) คือ การรักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรม มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในระยะยาว และช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การบูรณาการ การท่องเที่ยวในการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) คือ ต้องมีการประสานการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติการพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพการท่องเที่ยวในระยะยาว และควรมีการพิจารณาอย่างรอบคอบถึงขอบเขตที่เหมาะสมของการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว (Carrying Capacity) ทั้งนี้ความพยายามผลักดันให้การท่องเที่ยวได้รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่นั้นๆ

มีการสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economic) คือการท่องเที่ยวที่รองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น โดยพิจารณาด้านราคา และคุณค่าของสิ่งแวดล้อมไว้ ไม่เพียงแต่ทำให้เกิดการประหยัด แต่ยังป้องกันสิ่งแวดล้อม ไม่ให้ถูกทำลายอีกด้วย นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุที่หาได้ในท้องถิ่นเพื่อการก่อสร้าง ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากผลผลิตต่างๆ ของคนในท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ทางหนึ่ง และเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นนั้นๆ ด้วย ตลอดจนควรมุ่งส่งเสริมรูปแบบของงานที่มีความน่าสนใจ และได้รับผลตอบแทนสูงให้กับคนในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ระยะยาวของชุมชน

การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น (Involving Local Communities) การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของท้องถิ่นในสาขาการท่องเที่ยวไม่เพียงแต่สร้างผลตอบแทนแก่ประชาชน และสิ่งแวดล้อม โดยรวม แต่ยังช่วยยกระดับคุณภาพของการท่องเที่ยวอีกด้วย

มีการปรึกษาหารือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Consulting Stakeholders and the Public) การปรึกษาหารืออย่างสม่ำเสมอ ระหว่างผู้ประกอบการประชาชนท้องถิ่นองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้อง มีความจำเป็นในการที่จะร่วมงานไปในทิศทางเดียวกัน รวมทั้งร่วมแก้ปัญหา และลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในโครงการต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีของคนส่วนใหญ่

มีการฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) การฝึกอบรมบุคลากร โดยสอดคล้องแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาแบบยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ จะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยว

ทำการตลาดการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบ (Marketing Tourism Responsibly) การตลาดที่จัดเตรียมข่าวสารอย่างพร้อมมูล จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและเคารพในสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยว และจะช่วยยกระดับความพอใจของนักท่องเที่ยวด้วย

มีการดำเนินการวิจัย (Undertaking Research) การวิจัยและการติดตามตรวจสอบอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหา และเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

จากแนวคิด และหลักการข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจะต้องอาศัยกระบวนการวางแผน และมีการดำเนินงานเป็นขั้นตอน โดยจำเป็นจะต้องเห็นถึงความสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการพัฒนาสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปมีการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้องเหมาะสม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีรายได้เข้าสู่ชุมชนแต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ได้ มีการศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่า และยาวนานที่สุด ในขณะที่เดียวกันต้องอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ หรือเสื่อมสภาพน้อยที่สุด

บทบาทและรูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน สำหรับบทบาทและรูปแบบของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอาจจะมีหลายรูปแบบ โดยเมื่อพิจารณาจากพื้นฐานวัฒนธรรม การปกครองท้องถิ่น ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนรูปแบบที่พิจารณาว่าน่าจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในระดับการปฏิบัติควรเป็นไปในรูปแบบ

ขององค์กรกึ่งอิสระ ไม่เป็นทางการจนเกินไป โดยมีระบบการได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในการจัดรูปแบบองค์กร บทบาทในการมีส่วนร่วม ซึ่งจะได้แก่ การให้ข้อมูล การวางแผน การจัดการควบคุมดูแล การจัดบริการ การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ เป็นต้น ทั้งนี้โดยให้สมาชิกขององค์กรและสมาชิกชุมชนได้รับผลประโยชน์ด้านต่าง ๆ คือ

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมแก่คนในชุมชนส่วนใหญ่ ให้มีงานและสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ผลประโยชน์ทางสังคม ความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม มีความเข้าใจการอนุรักษ์ และร่วมมือพัฒนาเพื่อความยั่งยืน

ความภูมิใจ มีความสุขในความเป็นอยู่ ความร่วมมือในชุมชน เอกลัทธิของธรรมชาติ และวัฒนธรรมของตนเอง เกิดความรักและหวงแหน พร้อมจะอนุรักษ์หรือพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ทั้งนี้หากชุมชนมีส่วนร่วมมาก หรือมีอำนาจเพียงพอในการควบคุมการท่องเที่ยว ก็จะช่วยให้เกิดการพัฒนาคนได้อย่างดี อีกทั้งสามารถจัดสรรผลประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม และเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้การที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วม สิ่งสำคัญที่จำเป็นที่สุด คือ การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ควบคู่กันไปกับการเพิ่มทักษะในการจัดการ และการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลกระทบอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

การศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยวมีแนวคิดพื้นฐาน คือ กิจกรรมการท่องเที่ยวหรือ การพัฒนาการท่องเที่ยวและที่สำคัญคือ การเดินทางของนักท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จะส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวผลกระทบดังกล่าวจะแสดงออกมาในรูปการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชน ทั้งทางด้าน สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น สามารถจะแสดงให้เห็นว่า เป็นผลจากอิทธิพลของกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ (อริชฎฐาน พงศ์พิศาล 2549)

การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่ก่อประโยชน์หลายด้าน ทั้งในแง่การพักผ่อนหย่อนใจหรือนันทนาการ (Recreation) และเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบด้วยส่วนต่างๆตามที่กล่าวมา การดำเนินไปของการท่องเที่ยวได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวถือได้ว่าเป็นผลกระทบการท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งผลกระทบด้านบวกและด้านลบ

ดังที่ Pearce (Douglas Pearce 1981 : 16,อ้างถึงในโครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล 2529) ได้สร้างกรอบแนวคิดเรื่อง การศึกษาผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยว โดยกล่าวว่า การที่ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวได้เห็นหรือได้ติดต่อกับนักท่องเที่ยว จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายรูปแบบโดยประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวซึ่ง

เป็นชาวพื้นเมืองอาจจะมีปฏิกิริยาต่อนักท่องเที่ยวทั้งในทางบวกและทางลบ แต่จะเป็นลักษณะใด นั้นขึ้นอยู่กับ การได้เห็นหรือการติดต่อกับนักท่องเที่ยวในกิจกรรมใด

แต่โดยสรุปแล้วการได้เห็นนักท่องเที่ยว หรือการติดต่อกับนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลกระทบโดยตรงและชัดเจนซึ่งจะเป็นไปในด้านการแต่งกายของนักท่องเที่ยว ที่จะเป็นตัวอย่าง ของประชาชนพื้นเมือง การกินอาหารหรือรูปแบบและวิธีการรับประทานอาหารก็สามารถสร้างให้ ประชาชนพื้นเมืองเอาแบบอย่าง ความคิดเห็นต่อสิ่งทันสมัย และเครื่องอำนวยความสะดวกก็ สามารถเป็นตัวอย่างให้ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวได้เช่นกัน นอกจากนี้ ความต้องการของ นักท่องเที่ยว ยังสร้างประเภทของงานหรืออาชีพขึ้น และผลของการได้เห็นนักท่องเที่ยวนำสิ่งต่างๆ เข้ามายังสร้างความต้องการทางสังคมแบบ ต่างๆ ให้กับประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวได้เช่นกัน การ พบปะหรือการติดต่อกันระหว่างกันของนักท่องเที่ยวกับประชาชนพื้นเมือง จะดำเนินในหลายรูปแบบ และก่อให้เกิดผลกระทบแตกต่างกัน สืบเนื่องจากรูปแบบของนักท่องเที่ยวซึ่งมีหลายประเภท และมีความแตกต่างกันทั้งในด้านความต้องการและลักษณะของจุดประสงค์ ของการเดินทางมาท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น นักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย ซึ่งส่วนใหญ่มักจะนับถือศาสนาอิสลาม จะมีความต้องการใน ด้านอาหารแตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งส่วนใหญ่มักจะนับถือศาสนาพุทธ เป็นต้น

3.1 ผลกระทบทางสังคม

3.1.1 ด้านบวก ความสะดวกสบายจากกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ใน แหล่งท่องเที่ยวคนในท้องถิ่นย่อมได้รับประโยชน์จากกิจการระปา ไฟฟ้า และอื่นๆ ในประเทศที่ พัฒนาแล้วกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการส่วนใหญ่ จะพัฒนามาเพื่อคนในท้องถิ่นนั้นเป็น หลักสำคัญ ส่วนนักท่องเที่ยว จะได้รับประโยชน์จากกิจการในลักษณะของผลพลอยได้ แต่สำหรับ ประเทศที่ยากจนกำลังอยู่ในระหว่างการพัฒนา อาจมีลักษณะตรงกันข้าม ที่องที่หลายแห่งชาวบ้าน ไม่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะลงทุนในกิจการสาธารณูปโภค แต่หากมีนักท่องเที่ยว ไปเยือน มาก ก็จะสามารถกระตุ้นให้รัฐบาลหรือนักธุรกิจลงทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวก แก่นักท่องเที่ยว เป็นประการสำคัญ ส่วนคนท้องถิ่นมีโอกาสได้ใช้บริการถือเป็นผลพลอยได้

การท่องเที่ยวจะช่วยลดปัญหาการอพยพหลังไหลเข้าไปแออัดในเมืองหลวง โดยทั่วไป แล้วมนุษย์ มักจะรักถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง หากคนมีโอกาสมีงานทำที่ก้าวหน้าเหมาะสมใน ภูมิภาคอำเภอเป็นสิ่งที่ปรารถนา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นประกอบ อาชีพรายย่อย หรือทำอุตสาหกรรมท้องถิ่นอยู่ในครอบครัว เมื่อมีงานทำ มีรายได้ ย่อมไม่อพยพไป แออัดแออัดเสียเลย เสี่ยงต่อโอกาสถูกลูก และถูกเอาเปรียบด้านแรงงานในเมือง

มีการจ้างแรงงานหญิงเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เจริญเติบโต การจ้างแรงงานจะมีมากขึ้น โอกาสที่ผู้หญิงจะได้งานทำเป็นเจ้าหน้าที่ระดับต่างๆ ในสถานที่พักแรม ภัตตาคาร และสถานบันเทิง ทำให้มีรายได้นำไปพัฒนาคุณภาพชีวิต

การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนขยายตัว การอพยพที่อยู่ของประชากร จากชุมชนอื่นเพื่อมาประกอบอาชีพในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว เช่น ชลบุรี และเชียงใหม่ ชุมชนดังกล่าวมีขนาดใหญ่ขึ้นและซับซ้อนมากขึ้นสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จัดสร้างเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวแล้วยังต้องสร้างสิ่งก่อสร้างอื่นๆ ที่รองรับประชากรที่อพยพเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนนั้นๆ เช่น บ้านจัดสรร จำนวน โรงพยาบาล และสถานศึกษา

การท่องเที่ยว ลดอัตราการเคลื่อนย้ายถิ่นที่อยู่อาศัยของประชากรไปยังถิ่นอื่นให้น้อยลง ประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชน ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ย่อมมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวทางตรงและทางอ้อม เช่น อาชีพมัคคุเทศก์ บริการรถหรือเรือรับจ้าง ขายสินค้า และผลิตภัณฑ์ธรรมชาติพื้นบ้านเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวมากเท่าใด ความเจริญของท้องถิ่นก็ยิ่งมีมากเท่านั้น โอกาสในการประกอบอาชีพของประชากรในท้องถิ่นมีมากขึ้นทำให้การย้ายถิ่นเพื่อไปประกอบอาชีพในท้องถิ่นอื่นน้อยลง

3.1.2 ด้านลบ ความสัมพันธ์ในครอบครัว การทำงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดความล่มสลายของความสัมพันธ์ในครอบครัวได้มาก เพราะเป็นการทำงานที่ไม่มีวันหยุดแน่นอน ทำให้ไม่มีเวลาให้กับครอบครัว

การเปลี่ยนแปลงของครอบครัว (family change) การท่องเที่ยวทำให้ครอบครัวเปลี่ยนแปลงในเรื่องสถานภาพและหน้าที่ ลักษณะครอบครัวในประเทศกำลังพัฒนาส่วนมากผู้ชายเป็นผู้นำ เคารพในระบบอาวุโส และมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก การท่องเที่ยวทำให้คนในท้องถิ่นเปลี่ยนอาชีพด้านการเกษตร ไปรับจ้างทำงานเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งเพศชายและหญิง ส่งผลให้เพศหญิงมีรายได้และอิสรภาพจากครอบครัวมากขึ้นกว่าเดิม

ปัญหาศีลธรรม เมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าไปแออัดมากขึ้นเท่าไร ก็มีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อให้ระดับศีลธรรมต่ำลงเท่านั้น กิจกรรมด้านลบที่มักเกิดขึ้นเสมอคือ การเอารัศเอาเปรียนักท่องเที่ยว ปัญหาโสเภณี การพนัน สารเสพติด อาชญากรรม เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังต่างถิ่นหรือต่างแดน มักจะทำอะไรที่ตัวเองเก็บกดไว้ออกมา โดยปราศจากความละอาย เพราะเขาถือว่าถิ่นที่เขากำลังท่องเที่ยวอยู่ไม่มีคนรู้จักมักคุ้นกับพวกเขามาก่อน ฉะนั้น การแสดงออกของนักท่องเที่ยวดังกล่าวจะถูกชาวพื้นเมืองบางกลุ่มหรือบางคนนำไปกระทำบ้าง เช่น การแสดงออกทางด้านการแต่งกาย หรือพฤติกรรมต่าง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้สังคมในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น

ปริมาณของอาชญากรรมเพิ่มขึ้น แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รวมของบุคคลมากมายหลายประเภท เป็นนักท่องเที่ยว เป็นบุคคลที่อพยพเข้ามาทำธุรกิจในพื้นที่นั้น ซึ่งอาจประกอบสัมมาอาชีพ และประกอบอาชีพทุจริต เช่น วิ่งราว ลักข โมข ปล้น จี้ หลอกหลอน นอกจากนี้เป็นอันตรายต่อนักท่องเที่ยวแล้วประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้รับความปลอดภัยเช่นกัน

สถานที่ท่องเที่ยวกลายเป็นแหล่งยาเสพติด ยาเสพติดเป็นอันตรายอันยิ่งใหญ่ของสังคม เป็นเหตุให้เกิดอาชญากรรมประเภทต่างๆ นักท่องเที่ยว ที่เข้ามาท่องเที่ยวแบบอิสระจำนวนมากที่เข้ามาเสพยาเสพติด ในบางแหล่งท่องเที่ยวจัดงานเลี้ยงริมหาดยามดวงจันทร์เต็มดวงและเสพยาเสพติด นอกจากนี้นักท่องเที่ยวเสพยาแล้ว ประชาชนโดยเฉพาะเยาวชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งค้ายา และเสพยาเสพติดด้วย

ปริมาณการหย่าร้างเพิ่มขึ้น ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวมีโอกาสทำงานได้ง่าย และมีรายได้ดั่งนั้นในแต่ละครอบครัว ต้องการรายได้ให้เพิ่มมากขึ้นเพื่อนำมาใช้จ่าย ซื้อเครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งสามีและภรรยาในแต่ละครอบครัวต่างมีงานทำ ความสัมพันธ์ระหว่างภรรยาสามี บุตรและธิดา เปลี่ยนแปลงไป และมีเหตุปัจจัยหลายประการรวมทั้งสังคมที่ซับซ้อนขึ้นทำให้ครอบครัวมีโอกาสแตกแยก และหย่าร้างได้ง่าย

ประชากรแออัดมากขึ้นนอกและในฤดูท่องเที่ยว รวมทั้งมีประชากรอาศัยอยู่นานในพื้นที่ดังกล่าว ประชาชนเคยดำเนินชีวิตค่อนข้างสบาย เมื่อมีนักท่องเที่ยว เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวก่อให้เกิดความแออัดเพิ่มขึ้น ทำให้เจตคติ และวิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป

ปริมาณของหญิงขายบริการเพิ่มขึ้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้จำนวนหญิงขายบริการเพิ่มขึ้น เช่น พัทยา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมเดินทางไปตากอากาศ ในบางโอกาส พัทยาเป็นสถานที่ที่ทหารอเมริกันขึ้นบก ดังนั้นหญิงขายบริการนิยมเดินทางมาประกอบอาชีพ ในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้ภาพพจน์ของแหล่งท่องเที่ยวเปลี่ยนไปจากชายหาดที่สวยงาม เป็นแหล่งของหญิงขายบริการ

การทิ้งถิ่นฐานเดิม ในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ จะมีประชาชนจากพื้นที่อื่น หรือประเทศอื่น อพยพไปประกอบอาชีพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก บางกลุ่มไปอยู่อาศัยถาวร บางกลุ่มอาศัยอยู่ชั่วคราว เช่น เชียงใหม่ และ พัทยา

ปัญหาการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เช่น ในเรื่องของการขึ้นราคาสินค้า และบริการที่จำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว

ผลกระทบที่เกิดจากการพบเห็นสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวกระทำ จะทำให้ชาวพื้นเมืองพยายามต่อสู้เพื่อที่จะยกฐานะด้านการศึกษา ให้เทียบเท่ากับนักท่องเที่ยว แต่ความเป็นจริงแล้วโอกาสที่ชาวพื้นเมือง จะทำได้เช่นนั้นเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง และจะเป็นผลทำให้ชาวพื้นเมืองเกิด

ความรู้สึกที่ไม่ดีขึ้นกับนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งอาจกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวได้

3.2 ผลกระทบทางวัฒนธรรม

3.2.1 ด้านบวก การท่องเที่ยวชี้ให้เห็นความสำคัญของทรัพยากรนั้น ทนทานการวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ของท้องถิ่นทำให้เกิดความต้องการที่จะค้นคว้า อนุรักษ์ และฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเหล่านี้ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติเอาไว้ได้ เกิดทัศนคติที่ดี ความประทับใจจากการเดินทางท่องเที่ยวจะทำให้บุคคล เกิดทัศนคติที่ดีต่อสถานที่นั้น การเผยแพร่วัฒนธรรมและยอมรับวัฒนธรรม (diffusion and acculturation of culture) การเผยแพร่วัฒนธรรมหมายถึงการเผยแพร่วัฒนธรรมจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่งอาจเกิดขึ้นโดยตรงโดยเจ้าของวัฒนธรรมนำไปเผยแพร่หรือเผยแพร่ทางอ้อมโดยผ่านสื่อสารมวลชน ในที่นี้การยอมรับวัฒนธรรมหมายถึง การที่วัฒนธรรมที่แปลกใหม่เข้าสู่วัฒนธรรมดั้งเดิม แล้วทำให้เกิดการยอมรับ บางครั้งอาจยอมรับเป็นบางส่วน ทำให้เกิดการผสมผสาน (assimilation) ระหว่างวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเก่า แต่ในบางกรณีเจ้าของวัฒนธรรมเก่าก็อาจจะแสดงการต่อต้าน (reaction) ต่อวัฒนธรรมใหม่

การท่องเที่ยวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเป็นสื่อในการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างเจ้าบ้านคือ ผู้คนในท้องถิ่น และผู้มาเยือนคือ นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน เช่น วัฒนธรรมการรับประทานอาหาร คนท้องถิ่นเลียนแบบรสนิยมการรับประทานอาหารประเภทต่างๆ จากนักท่องเที่ยว คนท้องถิ่นนิยมรับประทานอาหารแฮมเบอร์เกอร์ เฟรนช์ฟรายด์ และเครื่องดื่มต่างๆ เป็นต้น ในขณะเดียวกันนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศติดใจในรสชาติอาหารไทย ในปัจจุบันมีการจัดรายการ “สอนทำอาหารไทย” ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ฝึกหัดการประกอบอาหารไทยประเภทที่นักท่องเที่ยวชอบ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนิยมสวมผ้าซิ่น การגעพื้นเมือง ในรูปแบบที่คนไทยพื้นเมืองสวมใส่ ในขณะเดียวกันคนพื้นเมืองนิยมสวมกางเกงยีนส์ และใส่เสื้อยืด เป็นต้น เป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษยชาติ

3.2.2 ด้านลบ ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นค่านิยม ความประเพณี การแต่งกาย หรืออื่นๆ ที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่นทั้งสิ้น เช่น การแต่งกายไม่สุภาพ หรือการที่เยาวชนรุ่นใหม่สวมผ้าซิ่นไม่เป็น นิยมนั่งกระโปรงและกางเกง หรือการมีพฤติกรรมกอดจูบ เปลือยกายอาบแดด

การต่อต้านวัฒนธรรม (reaction of culture) การต่อต้านวัฒนธรรมเกิดจากวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวกระทบต่อจารีตประเพณี ความเชื่อ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่าง

นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประชาชนในท้องถิ่น ถ้าความขัดแย้งไม่รุนแรงก็เกิดการรังเกียจไม่ยอมรับนักท่องเที่ยว แต่ถ้ารุนแรงประชาชนในท้องถิ่นก็อาจขับไล่นักท่องเที่ยว ไล่นักท่องเที่ยวออกจากบริเวณดังกล่าว เช่น ขึ้นไปชี้คอพระพุทธรูปเพื่อถ่ารูปเป็นที่ระลึก เป็นต้น ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมบางครั้งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างคนในท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะคนในท้องถิ่นบางส่วนได้รับประโยชน์โดยตรงจากนักท่องเที่ยว จึงต้องการเอาอกเอาใจนักท่องเที่ยวเพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ

ปัญหาค่านิยมที่ไม่ถูกต้องหรือการมีค่านิยมผิดๆ เกิดการลอกเลียนแบบระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว การให้ความสำคัญกับค่านิยมต่างๆของสังคมตะวันตกว่าเป็นชนชาติที่มีอารยธรรม ทำให้อาจละทิ้งขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมดั้งเดิม และนิยมอาหารตะวันตก เช่นอาหารจานด่วน พิซซ่า และเคเอฟซี เป็นต้น การชื่นชมกับวิถีชีวิตแบบตะวันตก ได้แก่ การท่องเที่ยวในสถานเริงรมย์ยามราตรี เป็นต้น หรือค่านิยมอื่นๆเช่น การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน ค่านิยมมุ่งเน้นการค้าและวัตถุ การลอกเลียนพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว การให้ความสำคัญของเศรษฐกิจและเงินตรา มีผลให้สูญเสียเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมดั้งเดิม

ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวพื้นเมือง อาจจะทำให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ชาวเขาเผ่าแม้ว ในภาคเหนือมีความต้องการให้คนทั่วไปเรียกเขาว่า “ ม้ง ” ถ้าใครเรียกเขาว่า “แม้ว” จะถือว่าเป็นการดูถูกเหยียดหยามพวกเขา เป็นต้น

ทั้งนี้ Pearce ได้เสนอแนวทางการศึกษาเรื่อง ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมของการท่องเที่ยว โดยเสนอให้ศึกษาในประเด็นดังนี้

1. โครงสร้างทางประชากร เช่น การย้ายถิ่น
2. การเปลี่ยนแปลงอาชีพ
3. การเปลี่ยนแปลงค่านิยม
4. ขนบธรรมเนียมประเพณี
5. รูปแบบการบริโภค
6. ผลประโยชน์หรือผลเสียในแหล่งท่องเที่ยว

3.3 ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

จากนโยบายการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้อย่างชัดเจนว่ารัฐบาลไทย ได้ใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการเพิ่มรายได้ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศเนื่องจากการท่องเที่ยวทำให้เกิดเงินตรา ดังที่ มนัส สุวรรณ (2539:13-16) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวทำให้

เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายลักษณะต่อพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดงานและรายได้ต่อบุคคลจำนวนมาก ทั้งที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยตรงและในกิจกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆ เช่นการนำเที่ยว ขายเป็นที่ระลึก รถเช่า ร้านอาหาร และร้านค้ารูป แต่ในทางกลับกันเมื่อการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ ย่อมก่อให้เกิดโทษ กล่าวคือ ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นผลให้สัดส่วนการใช้แรงงานในภาคเศรษฐกิจหลักเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจทำให้การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมมากขึ้น เนื่องจากผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงอาจเป็นคนเฉพาะกลุ่มและอาจเป็นคนจากต่างถิ่น ประชาชนในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สมควรจะได้รับประโยชน์แต่กลับไม่ได้รับประโยชน์นั้นๆ เป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2548 : 10) ยังเห็นว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนจะทำให้เงินมีอิทธิพลกับชาวบ้านมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ของชุมชนกระจุกตัวเฉพาะพื้นที่ และมีชาวบ้านเพียงบางกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

จากผลกระทบที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542:1) ที่อธิบายถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านเศรษฐกิจที่มีต่อคนในชุมชน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

3.3.1 ผลกระทบด้านบวก การท่องเที่ยวช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงานแก่ชุมชนท้องถิ่นเพราะธุรกิจท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ต้องใช้แรงงานมาก (Labour Intensive) จึงเปิดโอกาสให้เกิดการจ้างงานภายในชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการคิดค้นนำทรัพยากรที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว นับเป็นการสร้างอาชีพและการจ้างงานให้แก่ชุมชนเพิ่มมากขึ้น

เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้าไปจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน เนื่องจากโครงสร้างทางเศรษฐกิจการผลิตของชุมชนแต่ดั้งเดิมจะเป็นเศรษฐกิจการเกษตร ครั้นชุมชนท้องถิ่นเกิดการท่องเที่ยว จึงมีการลงทุนผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจของชุมชน จากเศรษฐกิจการเกษตรไปสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จากนั้นเมื่อชุมชนท้องถิ่นได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจการผลิต จากเศรษฐกิจการเกษตรสู่เศรษฐกิจอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแล้ว จึงทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น เพื่อให้สามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

เป็นการนำรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีการสร้างอาชีพและการจ้างงานจากการท่องเที่ยว ย่อมก่อให้เกิดรายได้สู่ชนบทท้องถิ่น เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้นำเงินไปใช้จ่ายซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวจากชุมชนท้องถิ่น ทำให้มีรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น

เกิดการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีรายได้จากการท่องเที่ยว ย่อมหมายถึงการกระจายรายได้สู่ภูมิภาค อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาสร้างความเจริญแก่ชุมชนท้องถิ่นในภูมิภาค

การท่องเที่ยวช่วยเพิ่มรายได้ต่อหัวของชุมชนท้องถิ่นอันเป็นเครื่องชี้สถานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นว่ามีความกินดีอยู่ดีขึ้น

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการกระตุ้นการผลิตด้านอื่นๆ ของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ เมื่อชุมชนมีรายได้ต่อหัวของประชากรสูงขึ้นทำให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่นสามารถนำรายได้ไปใช้จ่ายมากขึ้น ก่อให้เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นกระตุ้นให้เกิดการผลิตด้านอื่นๆ และนำทรัพยากรของชุมชนท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

3.3.1 ผลกระทบด้านลบ เกิดปัญหาหารายได้เป็นฤดูกาลแก่ชุมชนท้องถิ่น จึงก่อให้เกิดปัญหาหารายได้ที่ไม่ สม่่าเสมอขึ้นตามฤดูกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวต่ำ (Low Season) ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยลงด้วย เป็นเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งพารายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักได้ เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวด้วย

เกิดปัญหาคุณภาพของแรงงานในชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมต้องการแรงงานด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการถ่ายเทแรงงานจากชุมชนท้องถิ่นอื่นเข้ามาทำงานในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวและมีแรงงานส่วนหนึ่งที่ด้อยคุณภาพเข้ามาด้วยก่อให้เกิดผลเสียต่อการท่องเที่ยวโดยรวม อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการพัฒนาคุณภาพแรงงานมากขึ้น

เกิดปัญหาราคาและค่าครองชีพแก่ชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ย่อมต้องการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวถือโอกาส โกงราคาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น เกิดภาวะเงินเฟ้อขึ้นในท้องถิ่น ทำให้ค่าครองชีพของชุมชนท้องถิ่นสูงขึ้นตาม นอกจากนี้ยังทำให้ที่ดินของชุมชนท้องถิ่นเพิ่มสูงขึ้น เพราะแย่งกันประมูลซื้อที่ดินที่มีทำเลดีเหมาะสมกับการท่องเที่ยวยังทำให้เกิดเงินเฟ้อมากขึ้น

เกิดปัญหาการสั่งซื้อสินค้าจากต่างประเทศแก่ชุมชนเพราะความต้องการผลิตสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวมากขึ้นและเพื่อสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

ปัญหาการแก่งแย่งผลประโยชน์แก่ชุมชน นำมาซึ่งการแข่งขันในการผลิตและจำหน่ายสินค้าบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งอาจมีการตัดราคาและขอมขาดทุนซึ่งเป็นผลเสียต่อเศรษฐกิจโดยรวม

เกิดปัญหาส่วนแบ่งผลประโยชน์อันควรได้ของชุมชนท้องถิ่นเพราะการท่องเที่ยวอาจเปิดโอกาสให้บุคคลภายนอกชุมชนเข้ามาดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ทำให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในอัตราส่วนค่อนข้างน้อย ซึ่งในความถูกต้องแล้วผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวส่วนใหญ่ควรตกอยู่กับคนในชุมชนท้องถิ่นนั้น

เกิดปัญหาค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นทำให้นักท่องเที่ยวและแรงงานต่างถิ่นหลั่งไหลเข้ามา จึงสร้างปัญหาให้กับชุมชนโดยต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเพื่อการจัดระเบียบชุมชน เพื่อคงไว้ซึ่งการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต่อไป เช่น ค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสียและขยะมูลฝอย ค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมความเสียหายของทรัพยากรท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายในการจัดหาสาธารณสุขโรค

3.4 ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเพื่อเกิดผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจมาสู่สังคม การสร้างรายได้ สร้างงาน หรือการนำมาซึ่งกระแสเงินตราต่างประเทศสู่ประเทศโลกที่สาม แต่อย่างไรก็ตามการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งแวดล้อมด้านการท่องเที่ยวแบ่งได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) หรือสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ แผ่นดิน น้ำ พืช และสัตว์ 2) สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) ได้แก่ โบราณสถาน สิ่งก่อสร้าง อาคารที่พักอาศัย ถนน เป็นต้น (ชวลิตีร์ ชูชาติ 2543:15) ดังนั้นผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจึงหมายถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม สร้างเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ขึ้นมาโดยสภาพแวดล้อมใหม่ที่สร้างขึ้นอาจจะก่อผลด้านบวกหรือด้านลบต่อสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานะของสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สนใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือเกิดขึ้นโดยมนุษย์ สร้างขึ้นก็ได้ (กนกพร สว่างแจ้ง 2540 :2)

ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวสามารถมองเป็นประเด็นกว้างๆดังนี้

1. ความกลมกลืน (Harmony) เกิดขึ้นเมื่อการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมเกื้อกูลอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดผลประโยชน์ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2. ความขัดแย้ง (Conflict) เกิดขึ้นเมื่อการท่องเที่ยวทำให้สิ่งแวดล้อมเสียหาย อาจมีสาเหตุมาจากปริมาณนักท่องเที่ยวมากเกินไป ขาดความระมัดระวัง จงใจกระทำหรือขาดการศึกษา

(อุคร วงษ์ทัฬหภูมิ และคณะ 2546) และการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการทางการท่องเที่ยว อาจก่อให้เกิดการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ และผลกระทบด้านนี้จะเห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เช่น การบุกรุกที่ดินสาธารณะ การก่อสร้างอาคารที่มีรูปแบบขัดต่อสภาพแวดล้อม การกำจัดสิ่งปฏิกูลที่มีประสิทธิภาพ (กองวิชาการและฝึกอบรม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2537)

นอกจากนี้ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542:1) ได้ให้แนวคิดถึงผลกระทบของการท่องเที่ยว ด้านสิ่งแวดล้อมในแง่ผลประโยชน์ และความกลมกลืนที่เกิดขึ้นต่อชุมชนท้องถิ่นคือ

การท่องเที่ยวช่วยสร้างความตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น ก่อให้เกิดการกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นทรัพยากรท่องเที่ยว ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเยี่ยมชมเยือนมากขึ้น

การท่องเที่ยวช่วยรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเพราะชุมชนเห็นคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่เป็นทรัพยากรท่องเที่ยว จึงช่วยกันรักษาสภาพภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสามารถอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยว มาใช้สนับสนุนในการดูแลรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมของชุมชน อีกด้วย

การท่องเที่ยวช่วยฟื้นฟูและเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อมในชุมชนท้องถิ่นทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าสิ่งแวดล้อม และเกิดการนำทรัพยากรท่องเที่ยวหรือวัตถุดิบในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างคุ้มค่า (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544)

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงสิ่งแวดล้อมของชุมชน การท่องเที่ยวทำให้ประชาชนในชุมชนเกิดการร่วมมือร่วมใจพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยกันรักษาความสะอาด ช่วยกันปลูกต้นไม้ ให้ร่มรื่นสวยงามและผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อมในแง่ลบและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับชุมชน ท้องถิ่น ดังนี้คือ

เกิดปัญหาทรัพยากรน้ำของชุมชน กล่าวคือ เมื่อชุมชนท้องถิ่นมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นย่อมต้องการน้ำดื่ม น้ำใช้มากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนน้ำ เป็นเหตุให้มีการเจาะน้ำบาดาลเพิ่มขึ้น นอกจากนั้นสถานบริการ การท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นยังมีระบบบำบัดน้ำทิ้งที่ไม่ได้มาตรฐาน ทำให้น้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำใกล้เคียง สิ่งมีชีวิตในน้ำอาจตายได้

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและมลภาวะในชุมชนเช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาอากาศเป็นพิษ ปัญหามลภาวะทางเสียง ปัญหาเหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชนทั้งสิ้น

การท่องเที่ยว ก่อให้เกิดปัญหาการทรุดตัวของทรัพยากรดินในชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแบบเดินป่าย่อมมีผลทำให้เกิดการพังทลายของดิน นอกจากนี้ธุรกิจท่องเที่ยวหันมาใช้ น้ำบาดาลมากขึ้น ทำให้ง่ายต่อการทรุดตัวของผิวดิน

การท่องเที่ยวก่อให้เกิดปัญหาทำลายภูมิทัศน์ของชุมชนท้องถิ่น กล่าวคือ จำต้องมีการสร้างอาคารและสิ่งปลูกสร้างขึ้นในชุมชน ซึ่งอาคารและสิ่งก่อสร้างบางแห่งก่อให้เกิดปัญหาทำลายทัศนียภาพอันสวยงามของชุมชน บางแห่งก็มีลักษณะไม่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อม นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาความไม่เป็นระเบียบในการก่อสร้างอาคาร ก่อให้เกิดความไม่น่ามองขึ้นในชุมชน ปัญหาการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก และการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ ตามนโยบายของรัฐ รวมถึงการพัฒนาสิ่งก่อสร้างของ ผู้ประกอบการ โดยไม่ได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อม เช่น การถมที่ ถมทะเล การสร้างถนนประชิดชายฝั่ง ฯลฯ ล้วนแต่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวผลกระทบทางกายภาพอื่นๆ ตามมามากมาย เช่น การพังทลาย และการกัดเซาะชายฝั่ง การเกิดตะกอน(การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2544)

3.5 ผลกระทบทางด้านสุขภาพ

สุขภาพคือ กรอบหรือตัวตั้งของการพัฒนา เพราะสุขภาพหมายถึงทั้งหมด (Health = The Whole) ในขณะที่ การพัฒนาเศรษฐกิจที่ดี การศึกษาก็ดี การปกครองที่ดี หรือแม้แต่การพระศาสนา มักจะมองเฉพาะตัวแบบแยกส่วน จึงติดขัด ในเมื่อสุขภาพคือความเป็นทั้งหมด สุขภาพจึงควรเป็นตัวตั้งหรือกรอบของการพัฒนา เมื่อสังคมมีความเป็นทั้งหมด จึงจะหายวิฤต เกิดปรกติภาพ หรือสุขภาพ ถ้าฐานของสังคมแข็งแรง สังคมทั้งหมดจึงจะแข็งแรง และมั่นคง ฐานของสังคมคือชุมชน เพราะฉะนั้นระบบสุขภาพชุมชนคือ จุดยุทธศาสตร์ของการพัฒนา (ประเวศ วะสี 2549: 44)

จากแนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบต่อชุมชนที่ได้กล่าวมา จะเห็นว่าพัฒนาการการท่องเที่ยวทำให้เกิดปรากฏการณ์ทั้งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อชุมชน ซึ่งผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนแต่ละชุมชนนั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าในแต่ละชุมชนก็จะมีรูปแบบและปรากฏการณ์ที่แตกต่างกันออกไปซึ่งความแตกต่างกันนั้นย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันอยู่ ภายในบริบทของชุมชนแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการศึกษาและค้นหาปัจจัยและความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดผลกระทบนั้นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

ความพึงพอใจ (Satisfaction) เป็นทัศนคติอย่างหนึ่งที่เป็นนามธรรมไม่สามารถมองเห็นเป็นรูปร่างได้ การที่เราจะทราบว่าบุคคลใดมีความพึงพอใจหรือไม่ สามารถสังเกตได้จาก การแสดงออกที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวัดความพึงพอใจโดยตรง แต่สามารถวัดได้ โดยอ้อม โดยการวัดความคิดเห็นของบุคคลเหล่านั้น และการแสดงความคิดเห็นนั้นจะต้องตรงกับ ความรู้สึกที่แท้จริงจึงสามารถวัดความพึงพอใจนั้นได้ (อุคมศักดิ์ แนวจิตร 2544: 28)

จากการศึกษาความหมายของความพึงพอใจจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าได้มีนัก วิชา การหลายท่านได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2535 ให้ความหมายคำว่า “พึง” เป็นคำช่วย กริยาอื่นหมายความว่า “ควร” เช่น พึงใจ หมายความว่า พอใจ ชอบใจ และคำว่า “พอ” หมายความว่า เท่าที่ต้องการ เดิมความต้องการ ถูกชอบ เมื่อนำคำสองคำนี้มาผสมกันคือ “พึงพอใจ” จึงหมายถึง ชอบใจถูกใจตามที่ต้องการ สอดคล้องกับ Wolman(1973 อ้างถึงใน ภณิดา ชัยปัญญา 2541) ที่ กล่าวถึงความพึงพอใจว่า เป็นความรู้สึกที่ได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหวังและความต้องการ

Newman (อ้างถึงใน กุณฑลทิพย์ มาลากุล 2526) เสนอแนวคิดในเรื่อง ความพอใจใน สภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร ไว้ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สามารถศึกษาได้ชัดเจนเมื่อแยกออกเป็นการตอบรับ(Response)และ ปฏิกริยา(Reaction)ของมนุษย์ต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปฏิกริยาต่อสภาพแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพหรือสรีระ ซึ่งสามารถวัดได้จากการเปลี่ยนแปลงของอัตราการเต้นของ หัวใจ อุณหภูมิของร่างกาย ฯลฯ ในขณะที่การตอบรับหมายถึง การรับรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมที่ แสดงออก ซึ่งรวมเรียกว่า การตอบรับทางสังคม จิตวิทยา และพฤติกรรม (Social-Psychological and Behavioral Response)

ปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดการตอบรับในสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้แก่ (1)ลักษณะของ บุคคลผู้ตอบรับสภาพแวดล้อม (2) ลักษณะของสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ทำให้เกิดการตอบรับ (3) การรับรู้ของบุคคล (4) การประเมินสภาพแวดล้อม ของบุคคล (5)ความพอใจในสภาพแวดล้อม (6) พฤติกรรมของบุคคลเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม จะเห็นว่า 2 ปัจจัยแรก เป็นสิ่งที่ป้อนเข้าระบบ โดยลักษณะ ของบุคคลรวมถึงปัจจัยต่างๆ ด้านประชากรศาสตร์ พื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจ และ

รูปแบบวงจรชีวิต ส่วนปัจจัย 4 กลุ่มหลัง เป็นผลที่ส่งออกมาจากระบบ การที่บุคคลจะรับสภาพแวดล้อมใดๆ ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพและมาตรฐานของบุคคลนั้น การประเมินผลความพอใจในกายภาพ ของบุคคลเกิดมาจากการรับรู้ พฤติกรรมการแสดงของบุคคลก็เกิดตามมาจาก การรับรู้ การประเมินผลการแสดงออกนี้สะท้อนว่าบุคคลนั้นมีความพึงพอใจสภาพแวดล้อมทางกายภาพนั้นหรือไม่

Redney Arlyn Wickstrom (อ้างถึงใน วรรณกิจ วรรณทอง 2535) กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจ คือ เพศ การศึกษา ประสบการณ์ในการร่วมหรือรับทราบกิจกรรม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ

การวัดความพึงพอใจ

ภณิดา ชัยปัญญา (2542:15) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจ สามารถทำได้หลายวิธีดังต่อไปนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือกหรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจสอบถามความพอใจในด้านที่ต่างหากัน

2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดความพึงพอใจทางตรงต้องอาศัยเทคนิคและวิธีการที่ดีจึงจะได้ข้อมูลที่เป็นจริง

3. การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยสังเกตพฤติกรรมของบุคคลเป้าหมาย ไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูด กริยา ท่าทาง ซึ่งวิธีนี้ต้อง อาศัยการสังเกตอย่างจริงจังและมีระเบียบแบบแผน

ทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

จากการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจจากเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ ไว้ดังนี้

ลูดอน และบิตทา (Loudon and Bitta. 1993 : 579) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกเพียงพอกับสิ่งที่ได้รับ และความรู้สึกเพียงพอนี้เป็นผลมาจากการเปรียบเทียบประสบการณ์ในอดีตกับสิ่งที่ได้รับ

มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ (Cambridge University 1995 : 1256) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึง ความรู้สึกพอใจเมื่อได้รับในสิ่งที่ต้องการหรือเมื่อรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ

ไพบูลย์ เจริญพานิช (2539 : 6-7) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในบริการหรือความสามารถในการที่จะพิจารณาว่าบริการที่ให้นั้นเป็นความพึงพอใจหรือไม่ พิจารณาได้จากสิ่งต่างๆดังต่อไปนี้

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Equitable Service) หมายความว่า ความยุติธรรมในการบริหารงาน ที่มีฐานคติที่ว่าคนทุกคนเท่าเทียมกัน

2. การให้การบริการอย่างรวดเร็ว (Timely Service) หมายความว่า การให้บริการลักษณะความจำเป็นเร่งด่วน และความต้องการของผู้ใช้บริการ

3. การให้บริการอย่างเพียงพอ(Ample Service) หมายความว่า การใช้บริการต้องมีลักษณะ มีจำนวน มีการให้บริการและสถานที่ให้บริการอย่างเหมาะสม ขึ้นแก่ผู้รับบริการ ความเพียงพอในด้านสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริการให้มีคุณภาพเพียงพอตามความจำเป็นและความต้องการ

4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง(Continuous Service) หมายความว่า การให้บริการ ตั้งแต่เริ่มต้นและต่อเนื่อง สม่ำเสมอ โดยยึดประโยชน์เป็นหลัก

5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า(Progressive Service) หมายความว่า การพัฒนาการบริการด้านปริมาณและคุณภาพให้มีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ โดยใช้ทรัพยากรเท่าเดิม สรุปได้ว่า องค์ประกอบทางการจูงใจจะต้องมีค่าเป็นบวกเท่านั้น จึงจะทำให้บุคคลมีความพึงพอใจ

แต่ถ้าหากว่ามีค่าเป็นลบจะทำให้บุคคลไม่พึงพอใจเนื่องจากองค์ประกอบทางด้านปัจจัยนี้ มีหน้าที่จูงใจหรือบำรุงรักษามูลค่าให้มีความพึงพอใจแล้ว สรุปได้ว่าปัจจัยทั้งสองนี้ จะต้องอยู่ในทางบวก จึงจะทำให้ความพึงพอใจของบุคคลเพิ่มขึ้น

การวัดความพึงพอใจในการวัดความพึงพอใจของบุคคลว่าอยู่ในระดับใดได้นั้น จำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดความพึงพอใจ ซึ่งมีแนวทางในการวัดความพึงพอใจดังนี้

ปัญญา ชีมส์ (2547 : 16) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นผลมาจากหลายปัจจัยที่ยังชี้ขาดชัดเจนไม่ได้ว่าปัจจัยใดสำคัญกว่ากัน เรื่องการวัดความพึงพอใจ และไม่พึงพอใจนั้นเป็นการยากที่จะทำได้ข้อเท็จจริง เพราะไม่มีเครื่องมือใดวัดจิตใจของคนได้อย่างเพียงพอ พร้อมทั้งได้เสนอแนวทางการวัดความพึงพอใจไว้ สรุปดังนี้

การสังเกตการณ์ คือการเฝ้าติดตามเอาใจใส่ดูแลความเป็นไปและการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการรู้อย่างใกล้ชิดในระยะเวลาที่กำหนดให้โดยการสังเกตสิ่งที่มีอยู่ ซึ่งอาจเป็นวัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิตการเคลื่อนไหว หรือสิ่งมีชีวิต ในลักษณะโครงสร้างทั่วไปโดยไม่คำนึงถึงการกระทำ การ

วัดความพึงพอใจ โดยวิธีนี้ ผู้วัดจะต้องกระทำอย่างจริงจัง และมีแบบแผนที่แน่นอน จึงจะสามารถ ประเมินถึงระดับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการได้ถูกต้อง

การสัมภาษณ์ เป็นการวิจัยที่มีแบบแผนเพื่อใช้ตรวจสอบข้อเท็จจริงจากภาษาความเป็นอยู่ ของสังคม เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิค และความชำนาญพิเศษของผู้สัมภาษณ์การวัดความพึง พอใจโดยวิธีนี้เป็นวิธีที่ประหยัด และมีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

การใช้แบบสอบถาม เป็นการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการวัดแสดงความ คิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือก หรือเป็นคำตอบอิสระ โดยคำถาม จะถามถึง ความพึงพอใจในด้านต่างๆ เป็นลักษณะการให้บริการ สถานที่ให้บริการ ความสะดวกที่จะ ให้บริการต่างๆ

จากที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การวัดความพึงพอใจสามารถวัดแนวโน้มการแสดงผลออก ไม่ใช่เป็นการกระทำแต่เป็นความรู้สึกซึ่งกระทำได้ 3 วิธีคือ 1.การสังเกตการณ์ 2. การสัมภาษณ์ และ 3. การใช้แบบสอบถาม

เชลลีย์ (Shelly 1975:252-268) สรุปทฤษฎีความพึงพอใจไว้ว่าเป็นทฤษฎีว่าด้วย ความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกในทางบวก และ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทุกชนิด ของมนุษย์จะต้องอยู่ในกลุ่มความรู้สึกทั้งสองแบบนี้ ความรู้สึกทางบวกคือความรู้สึกที่เมื่อเกิดขึ้น แล้วจะทำให้เกิดความสุข ความรู้สึกนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับ ความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อน และความสุขนี้จะมีผลต่อ บุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มี ความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้ง 3 นี้ เรียกว่า ระบบ ความพอใจ โดยความพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าความรู้สึกทางลบ ความพอใจ สามารถแสดงออกมาในรูปของความรู้สึกทางบวกแบบต่างๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัว ช่วยให้เกิด ความพึงพอใจเพิ่มขึ้นได้อีก

วรูม (Vroom 1970: 99) ได้อธิบายถึงหลักการวัดความพึงพอใจว่าต้องคำนึงถึงเนื้อหา (content) และทิศทาง (direction) โดยทั่วไปกำหนดให้ความพึงพอใจมีทิศทางเป็นเส้นตรง และ ต่อเนื่องในลักษณะเป็นซ้าย-ขวา หรือบวกกับลบ กล่าวคือ เริ่มจากเห็นด้วยอย่างยิ่ง และลดความเห็น ด้วยลงเรื่อยๆ จนถึงมีความรู้สึกเฉยๆ และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งในที่สุด และยังคงคำนึงถึงความเข้ม

(intensity) กิริยาท่าทางหรือความรู้สึกที่แสดงออกต่อสิ่งเรานั้นมีปริมาณมากน้อยแตกต่างกัน เช่น มาก ปานกลาง น้อย

ความพึงพอใจของผู้รับบริการ จากการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการสรุปได้ดังนี้
จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2543 : 19) ได้ให้ความหมาย “ความพึงพอใจของผู้รับบริการ”

ตามแนวคิดของนักการตลาดที่นิยามแบ่งเป็น 2 นัย คือ

1. ความหมายที่ยึดสถานการณ์การซื้อเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจเป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินสิ่งที่ได้รับภายหลังสถานการณ์การซื้อสถานการณ์หนึ่ง
2. ความหมายที่ยึดประสบการณ์เกี่ยวกับเครื่องหมายการค้าเป็นหลัก ให้ความหมายว่า ความพอใจ เป็นผลที่เกิดขึ้นเนื่องจากการประเมินภาพรวมทั้งหมดของประสบการณ์หลายๆ อย่างที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์หรือบริการในระยะเวลาหนึ่ง หรือ กล่าวอีกนัยว่า ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินความสามารถของการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

โอลิเวอร์ (Oliver 1980:460;อ้างถึงใน จิตตินันท์ เดชะคุปต์ 2543 : 19) ได้ให้ความหมายว่าความพึงพอใจของผู้บริโภค หมายถึง ภาวะการแสดงออกที่เกิดจากการประเมินประสบการณ์การซื้อและการใช้สินค้าและบริการ ซึ่งอาจขยายความให้ชัดเจนได้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์ การได้รับการที่ตรงกับสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังหรือดีเกินกว่าที่ความคาดหวังของลูกค้า ในทางตรงกันข้าม ความไม่พึงพอใจหมายถึง ภาวะการแสดงออกถึงความรู้สึกในทางลบที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์การได้รับการบริการที่ต่ำกว่าความคาดหวังของลูกค้าความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการบริการ เป็นระดับความรู้สึกที่มีต่อสิ่งต่างๆ ของบุคคลตามความรู้ความเข้าใจที่ต้องการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยเปรียบเทียบสิ่งที่ได้รับจริงมากกว่าหรือเท่ากับที่คาดหวังไว้ บุคคลนั้นจะรู้สึกเกิดความพึงพอใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าสิ่งที่ได้รับน้อยกว่าที่คาดหวังไว้ บุคคลนั้นจะรู้สึกไม่พึงพอใจ ซึ่งความรู้สึกนี้สามารถแปรเปลี่ยนได้หลายระดับตามปัจจัยแวดล้อมและเงื่อนไขของการบริการในแต่ละครั้งได้

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีปัจจัยสำคัญ ๆ ดังนี้

1. ผลิตภัณฑ์บริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการจะเกิดขึ้น เมื่อได้รับการที่มีลักษณะคุณภาพ และระดับการให้บริการตรงกับความต้องการ ความเอาใจใส่ขององค์กรในการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยความสนใจในรายละเอียดของสิ่งที่ลูกค้าต้องการใช้ในชีวิตประจำวัน

2. สถานการณ์ที่ลูกค้าใช้สินค้าหรือบริการแต่ละอย่าง และคำนึงถึงคุณภาพของการนำเสนอบริการเป็นส่วนสำคัญในการที่จะสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

3. ราคาค่าบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการขึ้นอยู่กับราคาที่ผู้รับบริการยอมรับหรือพิจารณาว่า เหมาะสมกับคุณภาพของการบริการตามความเต็มใจจะจ่าย (Willingness to Pay) ของผู้รับบริการ ทั้งเจตคติของผู้รับบริการที่มีต่อราคาค่าบริการกับคุณภาพของการบริการแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันออกไป

4. สถานที่บริการ การเข้าถึงบริการได้สะดวกเมื่อลูกค้ามีความต้องการยอมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ท่าเลที่ตั้งและการกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าจึงเป็นเรื่องสำคัญ

5. การส่งเสริม การแนะนำบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดจากการได้ยื่นข้อมูล ข่าวสารหรือบุคคลอื่นกล่าวขานถึงคุณภาพของการบริการ ไปในทางบวก ซึ่งหากตรงกับความเชื่อที่มีอยู่ก็จะรู้สึกดีกับบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการตามมาได้

6. ผู้ให้บริการ ผู้ประกอบการ ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติงานบริการ ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานบริการให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการโดยคำนึงความสำคัญของลูกค้าเป็นหลัก ย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่าย

7. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักจะชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบอาคารสถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และการให้สีสรรการจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วนตลอดจนการออกแบบวัสดุเครื่องใช้ในงานบริการ

8. กระบวนการบริการ วิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ประสิทธิภาพของการจัดการระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการแก่ลูกค้า มีความคล่องตัว และสนองตอบความต้องการของลูกค้าได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ (จิตตินันท์ เดชะคุปต์ 2543:25) คือ

1. ความพึงพอใจที่ตรงกับความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกยินดี มีความสุขของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวังที่มีอยู่

2. ความพึงพอใจที่เกินความคาดหวัง เป็นการแสดงความรู้สึกปลื้มปริ่มหรือ

ประทับใจของผู้รับบริการ เมื่อได้รับการบริการที่เกินความคาดหวังที่มีอยู่ เช่น ลูกค้าเติมน้ำมันรถที่สถานีบริการน้ำมันพร้อมกับการบริการตรวจเครื่องยนต์และเติมลมฟรีสำหรับความไม่พึงพอใจเป็นการแสดงความรู้สึกห่วงใย อารมณ์ไม่ดี เนื่องจากไม่ได้รับการบริการที่ตรงกับความคาดหวัง

กล่าวโดยสรุป ได้ว่า ความพึงพอใจของบุคคล เป็นความรู้สึกที่บุคคลนั้นได้รับตามที่ยังหวังหรือที่คาดหวังไว้ ดังนั้น ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ย่อมเป็นความรู้สึกในทางที่ดี ที่ชื่นชอบพอใจหรือประทับใจ ที่นักท่องเที่ยวได้รับจากการไปสัมผัสจริงด้วยตนเองกับแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามที่ได้คาดหวังไว้และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวแต่ละบุคคล ต่อการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว ก็ย่อมแตกต่างกันออกไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคาดหวังที่มีต่อเรื่องนั้นๆว่า มีมากน้อยเพียงใด เช่นในด้านการบริการ ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านการคมนาคม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีต่อการมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของการดำเนินโครงการท่องเที่ยวชมสวนเลียบบลองมหาสวัสดิ์ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ ทำการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้คือ งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ผลกระทบจากการท่องเที่ยว และงานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการนำสาระสำคัญบางประการมาเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการกำหนดขอบเขตตัวแปร รวมทั้งปัจจัยที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังเช่น

งานวิจัยในประเทศ

มหาวิทยาลัยมหิดล (2530 : 12-14) ได้ทำการวิจัยเพื่อเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เรื่อง “ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” ได้กล่าวถึงเรื่องผลกระทบไว้ว่า การหาผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการท่องเที่ยว มีแนวคิดคือ กิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการพัฒนาการท่องเที่ยว และสิ่งที่สำคัญคือการเดินทางของนักท่องเที่ยวมาสู่พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว จะส่งผลกระทบต่อประชากรที่อาศัยแหล่งท่องเที่ยว ผลกระทบดังกล่าวจะแสดงออกมากับการเปลี่ยนแปลงในกิจกรรมการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น สามารถจะวัดหรือแสดงให้เห็นว่าเป็นผลจากอิทธิพลของกิจกรรมการท่องเที่ยว

1. ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการเพิ่มรายได้ประชาชาติ เกิดเสถียรภาพของดุลการชำระเงิน ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และการประกอบอาชีพต่างๆ แก่ประชาชน และทำให้เกิดการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของท้องถิ่น เพราะท้องถิ่นแต่ละแห่งมีสิ่งดึงดูดใจกิจกรรมประเพณีต่างๆ ที่สามารถจูงใจให้เกิดการเดินทาง ก่อให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยว ซึ่งเกิดจากการซื้อบริการ และสินค้าต่างๆ เช่น การคมนาคม สถานที่พักผ่อน ภัตตาคาร และร้านค้าประเภทต่างๆ รายได้เหล่านั้นกระจายไปยังประชากรทุกชนชั้นอย่างทั่วถึง รวมทั้งเกษตรกรซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ สามารถผลิตผลผลิตทางการเกษตรนำส่งสถานประกอบการต่างๆ และผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นของที่ระลึกประจำท้องถิ่นในยามว่างงานประจำ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังกระตุ้นให้เกิดการลงทุนในการผลิตสาขาต่างๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการรองรับและตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักผ่อน การขนส่ง การนำเที่ยว อาหารและเครื่องดื่ม และการผลิตสินค้าประเภทต่างๆ สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อทางด้าน

เศรษฐกิจนั้น คือ ค่าครองชีพสูงขึ้น เงินตราต่างประเทศที่นักท่องเที่ยวนำมาใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการ มีมูลค่าสูงกว่าเงินตราท้องถิ่นอื่น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นต้องซื้อสินค้าในราคาสูงด้วย

2. ผลกระทบด้านสังคม การท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่น ประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวที่นำเงินรายได้ที่เพิ่มขึ้นในการทำงานของธุรกิจท่องเที่ยวมาพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนให้ดีขึ้น และยังมีผลต่อการลดอัตราการเคลื่อนย้ายที่อยู่อาศัยของประชากรไปยังถิ่นอื่นให้น้อยลงเพราะประชากรที่อยู่อาศัยในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ย่อมมีโอกาสในการประกอบอาชีพต่างๆ เช่น อาชีพมัคคุเทศก์ บริการรถ เรือรับจ้าง ขายสินค้า และหัตถกรรมพื้นบ้าน เป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น นอกจากผลด้านบวกแล้ว ก็อาจจะมีผลด้านลบ คือปริมาณของอาชญากรรมอาจเพิ่มขึ้น เพราะแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รวมของบุคคลมากมายหลายประเภทอาจทำให้เกิดปัญหานี้ขึ้นได้ ทำให้สภาพสังคมมีความแออัดเกิดขึ้น ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นที่เคยดำเนินชีวิตค่อนข้างสบายเมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปท่องเที่ยว และก่อให้เกิดความแออัดเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เจตคติ และวิถีชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้การเกิดขึ้นของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทำให้ประชาชนจากพื้นที่อื่นต้องละทิ้งถิ่นฐานเดิมอพยพไปประกอบอาชีพในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก บางกลุ่มไปอาศัยถาวร บางกลุ่มอาศัยชั่วคราว

3. ผลกระทบด้านวัฒนธรรม ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวก็เป็นสื่อในการเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ระหว่างเจ้าบ้าน คือ ผู้คนในท้องถิ่น และผู้มาเยือน คือ นักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน และกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีการฝึกหัดเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างกว้างขวาง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความคิด ทำความเข้าใจวัฒนธรรม ระหว่างกัน ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน นอกจากนี้ยังส่งผลให้มีการฟื้นฟูหัตถกรรมพื้นบ้าน เพราะหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิตผู้คนในท้องถิ่นนั้น ในแต่ละท้องถิ่นต่างมีผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่แตกต่างกันออกไป และมีลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น เช่น เครื่องจักรสาน การผลิตมีดอรัญญิก การทอผ้า เป็นต้น ผลงานเหล่านี้เป็นที่นิยมในหมู่นักท่องเที่ยวทำให้เกิดการลอกเลียนแบบระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนในแหล่งท่องเที่ยว ทำให้บุคลิกภาพของคนในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไป เช่น การแต่งกาย กิริยาท่าทาง ความรู้สึกนึกคิด และค่านิยม เป็นต้น

4.ผลกระทบด้านกายภาพ ทำให้มีโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ถนน เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวได้ เป็นต้น สิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ นอกจากรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นยังได้รับความสะดวกสบาย จากโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ด้วย นอกจากนี้การท่องเที่ยวทำให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อม การรักษาสภาพแวดล้อม ให้สะอาดสวยงาม ของแหล่งท่องเที่ยวรวมถึงการสร้างสวนสาธารณะให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจ อย่างหนึ่งที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวกันมากขึ้น ส่วนผลด้านลบนั้นอาจมีผลต่อความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม เพราะการไม่ควบคุมความสะอาดในแม่น้ำลำคลอง ปล่อยให้มีการทิ้งขยะ หรือสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำลำคลอง ส่งผลให้น้ำเน่าเสียได้ และยังคงทำให้เกิดมลภาวะเพิ่มมากขึ้น ทั้งมลภาวะทางน้ำ และทางเสียง เช่น การท่องเที่ยวที่ต้องอาศัย แม่น้ำลำคลอง ที่ต้องมีกั้วทางเรือ อาจมีผลต่อคุณภาพของน้ำรวมถึงเสียงดังจากเครื่องยนต์เรือ เป็นต้น

ปนัดดา เพ็ญพันธ์ และสมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2532: 47-248) ได้วิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมในหมู่บ้านชาติพันธุ์กวย ศึกษากรณี หมู่บ้านวาน ตำบลบุแกรง อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ชาวบ้านวานมีอาชีพหลักคือ การทำนาปลูกข้าว ส่วนหนึ่งจะใช้บริโภคในครัวเรือน ที่เหลือก็จะใช้แลกเปลี่ยนหรือ นำออกไปขายตลาด ในอดีตชาวบ้านใช้วิธีหาบ หรือบรรทุกเกวียนไปขาย ต่อมาในปี พ.ศ. 2511 เมื่อมีถนนติดต่อกับหมู่บ้านแล้ว ชาวบ้านจึงว่าจ้างรถโดยสารให้บรรทุกข้าวไปขายในเมือง ซึ่งทำให้ขายได้ปริมาณมากขึ้นและยังถือเป็นโอกาสที่จะซื้อหาสินค้าอุปโภคบริโภคเข้าไปใช้ในครอบครัวด้วยต่อมา ชาวบ้านได้นำเอาเทคโนโลยีหลายอย่างเข้าไปใช้ในการปลูกข้าวเพื่อเร่งผลผลิตให้เพิ่มมากขึ้น เช่นการใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช เมล็ดพันธุ์ใหม่รวมทั้งเครื่องสูบน้ำ ความเปลี่ยนแปลงด้านอาชีพที่เกิดขึ้นในเวลาต่อมาคือชาวบ้านหลายคนหันไปเปิดร้านค้ากิจการ โรงสี ขับรถรับจ้าง เลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า รวมทั้งการรับจ้างแรงงานซึ่งในระยะแรกเป็นการทำงานในเขตอำเภोजอมพระและหมู่บ้านใกล้เคียงแต่เมื่อประมาณ 10-15 ปี ที่ผ่านมาชาวบ้านพากันอพยพออกไปทำงานต่างถิ่นกันมากขึ้น

เนื่องจากภาวะฝนแล้งติดต่อกันหลายปี ทำให้การเพาะปลูกข้าวไม่ได้ผล ปัจจุบันการรับจ้างแรงงานต่างถิ่นกลับกลายเป็นวิธีการที่สำคัญที่ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ในขณะเดียวกันก็ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจของหมู่บ้านด้วย กล่าวคือ ระบบการค้าแบบ

สังคมเมืองได้แพร่กระจายเข้าสู่หมู่บ้านมากขึ้น ทั้งในรูปของสินค้า บริการรวมทั้งระบบการกู้ยืมของสถาบันการเงิน ของรัฐซึ่งเข้าไปมีบทบาทมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัญหาหนี้สินของชาวบ้านนั่นเอง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2533 : 22) ได้สรุปผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจและสังคมว่า การท่องเที่ยวสามารถทำรายได้เพิ่มให้แก่ท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก สามารถสร้างงานสร้างอาชีพเพิ่มขึ้นมากมาย ในขณะเดียวกันก็จะทำให้ราคาสินค้าและบริการค่าครองชีพต่างๆ ในแหล่งท่องเที่ยวขึ้นสูงขึ้นไป การลงทุนด้านการก่อสร้างจะมีผลให้ชาวต่างชาติไร้หันมาหาแรงงานที่มีค่าตอบแทนสูงกว่า เป็นผลให้ผลผลิตของการเกษตรลดลง ในขณะที่ความต้องการผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการด้านราคาผลผลิตจะสูงขึ้นแต่เรื่องนี้ไม่เป็นปัญหาใหญ่ เพราะประชากรในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน การป้องกันผลกระทบด้านนี้จะทำได้โดยการกำหนดให้มีแผนส่งเสริมด้านการศึกษา และฝึกอบรมให้ประชากรในท้องถิ่นนั้นสามารถประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2535 : 60-61) ได้สรุปทิศทางการพัฒนาประเทศ ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ว่าการกระจายการลงทุน การจ้างงานและรายได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวออกไปสู่ภูมิภาคเพื่อสร้างงานและรายได้ให้แก่คนในชนบทมากขึ้น โดยสนับสนุนการลงทุนของภาคเอกชนในธุรกิจท่องเที่ยวประเภทใหม่ๆ การพัฒนาระบบบริการพื้นฐานที่จำเป็น การร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนด้านการส่งเสริมการตลาดไปสู่กลุ่มเป้าหมายใหม่ๆ รวมทั้งพัฒนาบุคลากรในภูมิภาค ในกิจกรรมบริการท่องเที่ยวต่างๆ รองรับการขยายตัวของการลงทุนซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อภูมิภาคด้านเศรษฐกิจและสังคม ในขณะเดียวกัน

อุดม บัวศรี และคณะ (2540 : 234) ได้ศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและการพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีอาณาเขตกว้างขวางมีทรัพยากรการท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไปตามจังหวัดต่างๆ ของภาค ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาประเภทศิลปกรรมวัฒนธรรม กิจกรรมการผลิต ประวัติศาสตร์ไทย และโบราณคดี จนทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยเฉพาะจังหวัดเลยมีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในกลุ่ม ศักยภาพสูงที่สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับสากลนานาชาติ และระดับประเทศ ได้แก่ อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง อุทยานแห่งชาติภูเรือ แก่งคุดคู้ แก่งโงง- หาดโงง พระธาตุศรีสองรัก งานดอกฝ้ายบานมะขามหวานเมืองเลย งานแห่ผีตาโขนอำเภอด่านซ้าย

ปิยนุช คงวิทยากุล (2540:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าชีวิตของประชาชนในด้านสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากรายได้ที่ได้รับจากการขยายตัวของการท่องเที่ยวสามารถยกระดับความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นให้สูงขึ้น พฤติกรรมทางสังคมที่เกิดขึ้นเป็นการเลียนแบบลักษณะของสังคมเมือง ยึดวัตถุและเห็นความสำคัญของเงิน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามแบบสังคมชนบท และความสัมพันธ์ที่ค่อนข้างผูกพันรูปแบบระบบเครือญาติที่มีมาแต่เดิมลดน้อยลง นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาสังคมเช่น ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด เป็นต้น

นาคม ชีรสวรรณจักร (2541:86) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการให้คุณค่าต่อทรัพยากรธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมคือ ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ขาดงบประมาณและบุคลากรในการจัดการดูแลสภาพแวดล้อมบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนขาดการให้ความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างประชาชนรวมทั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

ชเนศ ศรีสถิต (2542:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชายหาดชะอำแบบยั่งยืน ซึ่งศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ของชายหาดชะอำและสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อชายหาดชะอำกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ชายหาดชะอำมีปัญหาที่เกิดจากการรุกล้ำผิวดินรกร้างบนถนนร่วมจิตต์ของหาบเร่แผงลอย การขายอาหารแพง เอาเปรียบผู้บริโภค ปัญหาการจราจรแออัดในช่วงวันหยุด สถานที่จอดรถ น้ำประปาไม่เพียงพอ ตลอดจนปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีบางส่วนที่มีผลกระทบต่อสังคมและวัฒนธรรม โดยได้เสนอโครงการต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาด้วยการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้ตระหนักถึงสภาพแวดล้อมการรู้จักใช้และรักษาทรัพยากรทางทะเล การเข้ามามีส่วนร่วมในการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ตลอดจนการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี อันเป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นของชาวชะอำ ทั้งนี้เพื่อความคงอยู่ของสังคมท้องถิ่นและสามารถพึ่งตนเองได้ อันเป็นแนวทางหลักสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดเลย (2543 : 1 – 9) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดไว้ 4 ประการดังต่อไปนี้ คือ เน้นเมืองมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูง

เมืองการค้าชายแดน เมืองแห่ง การศึกษา และเมืองท่องเที่ยวแห่งสุขภาพ ซึ่งรวม สุขภาพกาย สุขภาพจิต สุขภาพสังคม และสุขภาพสิ่งแวดล้อม จากนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด เป็นการรวมแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับการจัดงานประเพณีและงานเทศกาลที่สำคัญให้ยิ่งใหญ่ เช่น งาน สงกรานต์ งานประเพณีแห่เทียนและงานแข่งเรือในเทศกาลออกพรรษาที่อำเภอเชียงคาน โดยจัดทำ ป้ายแหล่งท่องเที่ยวและแผนที่ในจังหวัดเลยและอำเภอตามจุดต่าง ๆ ที่สำคัญเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจัดโครงการปรับปรุงถนนเข้าสู่เขตอุทยานแห่งชาติภูกระดึง นอกจากนี้ยัง ประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอดำเนินการตรวจสอบและติดตามด้าน โภชนาการทั้งความสะอาด และจัดทำแผนการรักษาพยาบาลในทุกพื้นที่ ประการสุดท้ายได้จัดทำแผนรักษาความปลอดภัย สำหรับนักท่องเที่ยวโดยประสานงานกับสถานีตำรวจภูธรอำเภอภูกระดึง

ธัญผลการจ คงอินทร์(2545:บทคัดย่อ)ได้ศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาบ้านนาดีน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่ พบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยของชุมชนอื่นๆ คือ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนสภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคือ การขาดแคลนน้ำเนื่องจากระบบประปาในชุมชนไม่ดี รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สำหรับข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน รณรงค์ให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สนับสนุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น และเน้นการมีส่วนร่วม

อิทธิพล ไทยกมล (2545:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ปัจจัยบ่งชี้เกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม จากปัจจัยดังกล่าวเมื่อนำมาประเมินศักยภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร มีศักยภาพในระดับปานกลางโดยชุมชนตำบลบาง

หญ้าแพรกมีศักยภาพทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ จำเป็นต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเช่น ที่พักศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทางเดินศึกษาธรรมชาติ และระบบกำจัดของเสีย เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่นจากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้วแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรด้านเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์การท่องเที่ยว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นตัวแปรที่น่าสนใจ เพราะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบุคคล ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาตัวแปรดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้

อนันต์ พาลลพ (2547:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติปางสีดา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติ ปางสีดาแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ และเพื่อประเมินคุณภาพการจัดการด้านนันทนาการ ของอุทยานแห่งชาติปางสีดา โดยทำการประเมิน 2 แนวทางคือ ประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติ ปางสีดาแผนแม่บทการจัดการพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย 4 แผนหลัก 36 กิจกรรม โดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ การสังเกต และการตรวจสอบ ข้อมูล ทฤษฎี โดยใช้แบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 400 ตัวอย่าง ใน 4 ประเด็นหลัก คือความพึงพอใจรวม ความคิดเห็นเกี่ยวกับของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ความตั้งใจในการกลับมาเยือนในอนาคตและความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ผลการศึกษาพบว่า ผลการจัดการตามแผนแม่บท ส่วนใหญ่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของแผนคือ พ.ศ. 2536-2540 โดยภาพรวมได้ดำเนินงานตามแผนงานอยู่ในเกณฑ์ผลงานดี ผลสำเร็จตามแผนงานอยู่ในเกณฑ์ผลงานพอใช้ ในการประเมินผลสำเร็จตามแผนงาน แผนการนันทนาการและสื่อความหมายธรรมชาติมีผลงานดี ในส่วนของคุณภาพด้านการจัดการด้านนันทนาการ ผลที่ได้คือ ความพึงพอใจรวม ความตั้งใจในการกลับมาเยือนในอนาคต และความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ มีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพสูง ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ มีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพปานกลาง ระดับคุณภาพด้านการจัดการด้านนันทนาการในภาพรวม มีคุณภาพจัดการสูง

บุญเลิศ เปร่ร่า (2543:125) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยต่อองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงสุดในระดับ “สำคัญมาก” ต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ โรงแรมที่พัก โครงสร้างพื้นฐานบริษัทนำเที่ยว และภัตตาคารร้านอาหารและแหล่งท่องเที่ยวยามราตรี เมื่อพิจารณาองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมาก” ต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตและอัยาศัยไม้ตรีของ

ประชาชนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์อุณหภูมิจึงและสภาพอากาศ ด้านโรงแรมที่พักพบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านภัตตาคารร้านอาหารและแหล่งบันเทิงยามราตรีพบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบด้านคุณภาพและรสชาติของอาหารด้านร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและศูนย์การค้าพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมาก ด้านบริษัทนำเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด ด้านโครงสร้างพื้นฐานพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญ มากที่สุด นอกจากนี้นักท่องเที่ยวให้คะแนนความพึงพอใจสูงสุดในระดับ “พึงพอใจมากที่สุด”

ชนากร วิชัยกุล(2545:98)ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาปรากฏดังนี้นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันของเพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษาอาชีพ รายได้ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก และจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนความแตกต่างกันของสถานภาพสมรส, ประสบการณ์การท่องเที่ยวศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ และประเภทกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม ทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิจังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

งานวิจัยจากต่างประเทศ

เวลส์ (Wells 1993) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในประเทศเนปาล ซึ่งมีอยู่ตามอุทยานแห่งชาติต่างๆ ว่า เงินรายได้จํานวนมหาศาลมิได้ตกอยู่ที่การอนุรักษ์อย่างแท้จริงคือรายได้ในปีค.ศ. 1988-1989 ประมาณ 27 ล้านดอลลาร์สหรัฐและในการบริหารอุทยานจะต้องใช้เงินประมาณ 4.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขณะที่จํานวนงบประมาณที่ได้รับจริงไม่ถึง 1 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ผลจากการท่องเที่ยวทำให้ธุรกิจในเมืองกาญมาณจูเจริญรุ่งเรืองดี แต่คนในท้องถิ่นไม่ได้เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ในส่วนนี้ มีการจ้างกองกำลังรักษาป่าป้องกันมิให้ชาวบ้านเข้าไปตัดไม้ที่มีค่าใช้จ่ายสูงถึง 4 ใน 5 ส่วนของงบประมาณทั้งหมด ดังนั้นพวกเขาบ้านจึงไม่สามารถเข้าป่าล่าสัตว์ หาพืชผักได้อีกต่อไป เพราะต้องเก็บไว้ให้นักท่องเที่ยวเข้ามาชื่นชม ผลกำไรสุทธิทางด้านสิ่งแวดล้อมก็ยังเป็นสิ่งที่เห็นไม่ชัดเจน ถึงแม้สิ่งแวดล้อมจะมีการปกป้องมิให้ชาวบ้านเข้ามาทำลาย แต่นักท่องเที่ยวก็เข้ามาจํานวนมากกว่าชาวบ้านและก็สร้างความเสียหายทางสภาพแวดล้อมเช่นกัน เวลส์ ได้เสนอทางออกของปัญหาว่า ควรจะมีการลงทุนในด้านการจัดการมากกว่านี้ พร้อมกับหาทางช่วยคนในท้องถิ่นให้ได้รับผลตอบแทนมากขึ้น

แมนสเปอร์เกอร์ (Mansperger 1993:990) ได้ทำการศึกษา เรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อย พบว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวมีอย่างกว้างขวางมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุนและกำไรของชุมชน แหล่งท่องเที่ยว นั้น ผลที่ได้ตกแก่ชนกลุ่มน้อยในแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การมีงานทำมากขึ้น และการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การศึกษาวัฒนธรรม และการบริการสังคมที่มากขึ้น มูลค่าของการท่องเที่ยวมีมหาศาล ได้แก่ การโยกย้ายถิ่นและการล่มสลายของเครือญาติ และระบบอื่นๆ ทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นความไม่เสมอภาคอาชญากรรม และการขาดเอกภาพ สำหรับแนวทางในการลดผลกระทบที่น่ากลัวเหล่านี้จำเป็นต้องมีการจัดการเป็นขั้นๆ เช่น จำกัดจํานวนการท่องเที่ยว รักษาแบบแผนเศรษฐกิจดั้งเดิมของสังคมเอาไว้ ควบคุมการตั้งตึงของนักท่องเที่ยว และจัดตั้งองค์กรท้องถิ่น ในการปกครองดูแล เพื่อควบคุมการท่องเที่ยว

คลีเมนต์ (Clemmt 1993:154) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเข้าใจในผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อ The Mississippi National River and Recreation Area พบว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจโลก ในอดีตนักพัฒนาการท่องเที่ยวให้ความสนใจต่อผลกำไรที่ได้จากการท่องเที่ยว แต่ปัจจุบันนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญการท่องเที่ยวได้ให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม วัฒนธรรมการท่องเที่ยว ผลวิจัยพบว่า ประชาชนเห็นว่าการท่องเที่ยวช่วยทำให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก่อให้เกิดผลกระทบน้อยกว่าอุตสาหกรรมชนิดอื่นๆ และผลจากการวิจัยแสดงว่าการท่องเที่ยวมีผลดีมากกว่าผลเสีย นอกจากนี้ยัง

มีข้อเสนอแนะให้ท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญที่จะสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์อย่างกลมกลืนระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

สมิธ (Smith 1994) ได้ทำการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางในประเทศตะวันตกมักจะนิยมพักตามบ้านซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ บวกกับความเป็นมิตรไมตรีอันอบอุ่นของเจ้าของบ้าน ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากประเทศที่ด้อยพัฒนานิยมพักเพราะมีวัฒนธรรมและภาษาที่คล้ายคลึงกันทำให้การพักตามบ้านในแถบชนบทเป็นไปได้ด้วยดีสร้างความพอใจด้วยกันทั้งสองฝ่ายคือ ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน แต่เมื่อชาวบ้านเหล่านี้จะไปพักตามบ้านชนบทในประเทศกำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาย่อมมีความแตกต่างกันมาก ทั้งในด้านมาตรฐานความเป็นอยู่ ภาษา วัฒนธรรม อาจก่อให้เกิดผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมได้

โคเฮน อีริก (Cohen Erik 1996) กล่าวว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวเป็นประเด็นการวิจัยที่ได้รับความสนใจที่สุดในสังคมวิทยาการท่องเที่ยว ซึ่งสิ่งสำคัญในการศึกษานั้นมุ่งเน้นที่การศึกษาผลกระทบต่อคนท้องถิ่นหรือชุมชน โดยส่วนใหญ่ได้จำแนกผลกระทบของการท่องเที่ยวเป็นผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจและสังคมนั้น มีหัวข้อหลัก 8 ประการ ได้แก่ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ รายได้ที่เกิดขึ้นกับคนท้องถิ่น การจ้างงานท้องถิ่น ค่าตอบแทน การกระจายรายได้ การเป็นเจ้าของและควบคุมกิจการการพัฒนาและเงินภาษีของรัฐบาล ซึ่งการท่องเที่ยวนี้ได้กลายเป็นส่วนสำคัญในการสร้างรายได้ให้กับประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่รัฐบาลได้มีการส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่วนผลกระทบจากการท่องเที่ยวทางด้านสังคมและวัฒนธรรมมีมากมายและหลากหลาย สามารถแบ่งหัวข้อหลักได้ 10 ประการ ได้แก่ โครงสร้างของชุมชน ความสัมพันธ์ของคนในชุมชน พื้นฐานของสังคม รูปแบบการดำรงชีวิตในสังคม การย้ายถิ่น การแบ่งงาน การแบ่งชนชั้น การกระจายอำนาจ การประพุดติพิศ การแต่งกายและศิลปะ หัวข้อเหล่านี้เป็นที่ยอมรับของนักวิชาการในการค้นหาประเด็นในการศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม Cohen ยังได้กล่าวถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวว่ามักมีการแทรกซึมจากบุคคลภายนอก ทั้งคนในประเทศ และต่างประเทศ ในการลงทุนด้านการเงิน กระบวนการดังกล่าวทำให้คนในท้องถิ่นไม่สามารถเข้าไปควบคุมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้ แต่คนท้องถิ่นย่อมได้รับผลประโยชน์ด้านโครงสร้างพื้นฐานจากคนภายนอก ที่มักจะเข้าไปลงทุนในพื้นที่ที่ตนเป็นเจ้าของธุรกิจ ภายใต้สภาพเงื่อนไขดังกล่าว ทำให้การเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวไม่ครอบคลุมทุกส่วน ก่อให้เกิดความล้มเหลวต่อส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของภาคเกษตรกรรมจึงเป็นส่วนที่ไม่ได้รับการพัฒนา โดยในพื้นที่ที่ไม่ได้รับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ชาวบ้านอาจจะได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยกว่า แต่ชาวบ้านเหล่านั้นก็ยังคงอนุรักษ์

ความเป็นชุมชนดั้งเดิมไว้ได้มากกว่า และได้รับผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่น้อยกว่า สิ่งนี้ถือเป็นโอกาสที่ดีในการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งการส่งเสริมการท่องเที่ยวอาจไม่เพียงพอ ในการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน อีกประการหนึ่ง การท่องเที่ยวภายในชุมชนท้องถิ่น กลายเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ในระบบภายใน และระหว่างประเทศมากขึ้น ทำให้ชุมชนท้องถิ่นขาดอำนาจการตัดสินใจการท่องเที่ยวทำให้ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนลดน้อยลง และมีความเป็นปัจเจกบุคคลมากยิ่งขึ้น เกิดความตึงเครียดและความขัดแย้งขึ้น สิ่งเหล่านี้ทำให้ชีวิตของคนท้องถิ่นมีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปจากเดิม ส่วนผลกระทบหลักของการท่องเที่ยวในด้านพื้นฐานของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสังคมที่มีแบบแผนประเพณีที่เรียบง่าย กลายมาเป็นพื้นที่เพื่อการพาณิชย์ หรือใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ยิ่งไปกว่านั้นการพิจารณาเศรษฐกิจในท้องถิ่น เกี่ยวกับทัศนคติและความสัมพันธ์ในท้องถิ่นไม่เพียงแต่เป็นการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวแต่เป็นการติดต่อสื่อสารเพื่อธุรกิจของชาวบ้านด้วยตนเอง

นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพุดคิดหลายประเภท เช่นการลักขโมย ขอทาน การขายบริการทางเพศ และการหลอกลวงนักท่องเที่ยว เป็นต้น ซึ่งในบางครั้งเป็นการพูดเกินความเป็นจริง โดยเฉพาะในด้านการขายบริการทางเพศ นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบต่อในด้านการแต่งกาย และศิลปะอย่างกว้างขวาง และได้กลายเป็นสินค้าทางเศรษฐกิจให้กับบุคคลภายนอกท้องถิ่น ซึ่งไม่รู้จักถึงประเพณีดั้งเดิม ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา และคุณค่าของประเพณี ทั้งนี้การฟ้อนรำ พิธีทางศาสนา และการแต่งกายของคนท้องถิ่น ได้ถูกคิดแปลงไปจากเดิม เป็นศิลปะใหม่เพื่อประโยชน์จากการท่องเที่ยว สิ่งที่เคยเป็นวัฒนธรรมของชุมชนได้เปลี่ยนแปลงไปเป็นสินค้าสำหรับการท่องเที่ยว

คะยุมิ คิม(Kyungmi Kim 2002) ได้ศึกษาเรื่อง The effects of tourism impact upon quality of live of residents in the community พบว่า ผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตตามปกติสุขของชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างมาก โดยความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวกับความพึงพอใจในวัตถุ และความสัมพันธ์ระหว่างผลกระทบทางสังคมกับความพึงพอใจในชุมชนมีมากที่สุดในช่วงของ maturity stage ของการพัฒนาการท่องเที่ยว ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงทฤษฎีการทำลายสังคมที่อ้างถึงชุมชนที่เจริญนั้นเริ่มเข้าสู่ a period of generalized crisis ซึ่งเป็นผลมาจากความแน่นหนักของขนบธรรมเนียมประเพณีในปัจจุบัน การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของอุปทานในบริการสาธารณะ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน นอกจากนี้ชาวบ้านยังมีพัฒนาการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมแสดงออกต่อสถานการณ์ตึงเครียดต่างๆ ในขั้นตอนนี้คุณภาพชีวิตของชาวบ้านสามารถคาดได้ว่าเริ่มอยู่ในช่วงเสื่อมลง และจะมีการพัฒนา

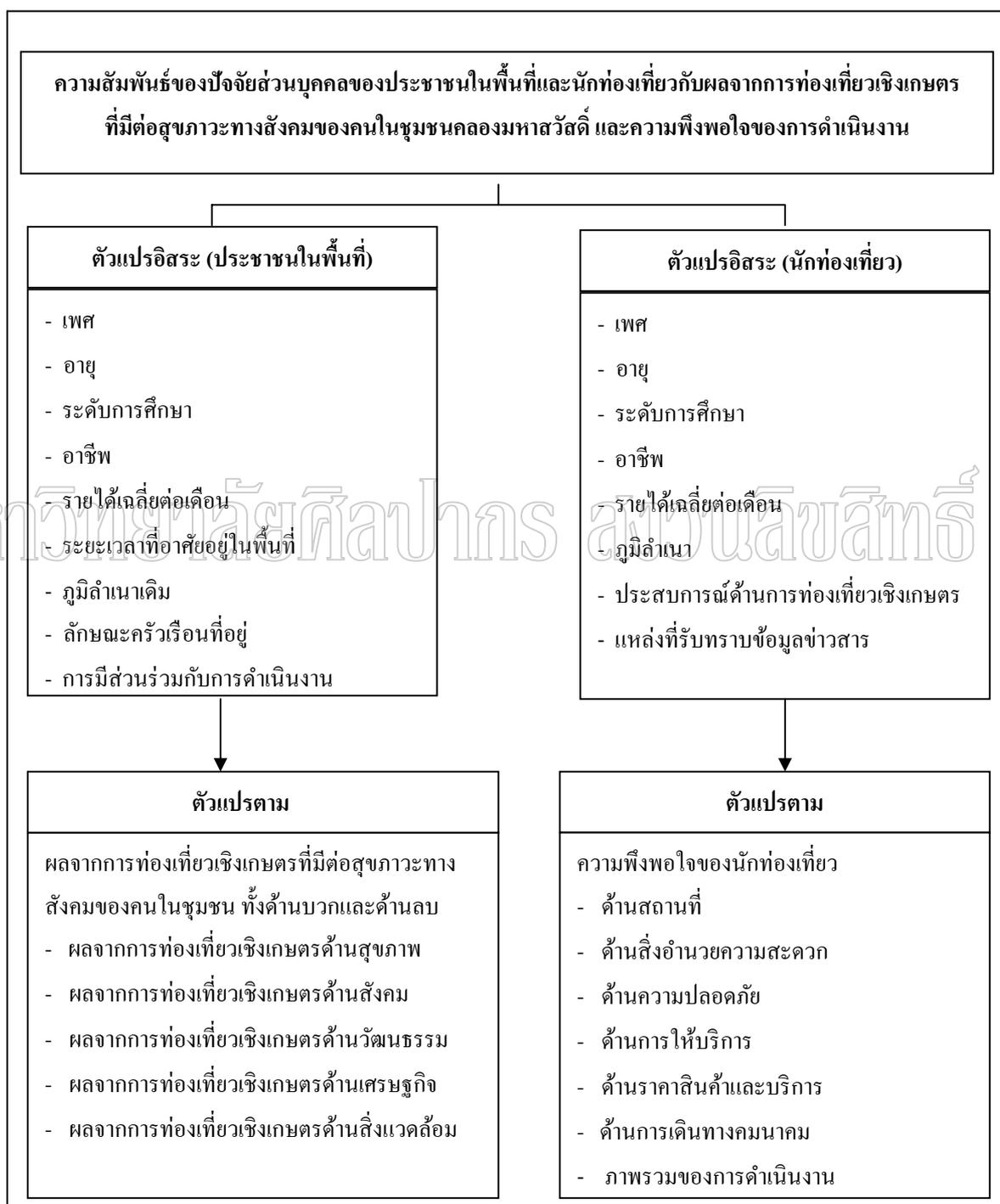
ชุมชนและชาวบ้านไปสู่สถานการณ์ใหม่อย่างไรก็ตามเมื่อชุมชนเข้าสู่ช่วง ภาวะความเสื่อมของการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจของการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับความพึงใจในวัตถุและผลกระทบทางด้านสังคมมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชุมชน โดยเริ่มสนใจในขีดความสามารถในการรองรับที่ทำให้เห็นว่าเมื่อการท่องเที่ยวเข้าสู่ช่วงความเจริญหรือขีดจำกัดสูงสุด คุณภาพชีวิตของชาวบ้านจะเริ่มเสื่อมลง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลที่เกิดกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งเรื่องของปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เห็นว่า การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อสุขภาวะทางสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม แก่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ซึ่งผู้วิจัยมองว่าปัจจัยดังกล่าวเป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนในพื้นที่ของและนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลอสมหาสวัสดิ์ โดยแสดงเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม(Mixed Methodology)เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยทำการศึกษาในเชิงปริมาณ(Quantitative Research)เพื่อเป็นการสำรวจ หาคำตอบปัญหา การวิจัยในภาพรวม ใช้แบบสอบถาม กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมโครงการและประชาชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่ของโครงการ จากนั้นจึงศึกษาในเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)โดย การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview)จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-Informants)คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการและบุคลากรผู้มีส่วนร่วมของการดำเนิน โครงการ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความครอบคลุมในประเด็นต่างๆตามที่ต้องการ โดยมุ่งศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยในส่วนของเชิงปริมาณนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีลำดับขั้นดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่

1.1.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ใน พื้นที่หมู่ 1 ตำบลศาลายา พื้นที่หมู่ 3 ตำบลศาลายาและพื้นที่หมู่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ จำนวน 149 ครัวเรือน

1.1.2 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชม โครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ใช้จำนวนนักท่องเที่ยวในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2552 จำนวน 400 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่

1.2.1 ประชาชนที่อยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ใน พื้นที่หมู่ 1 ตำบลศาลายา พื้นที่ หมู่ 3 ตำบลศาลายา และพื้นที่หมู่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสุ่มตัวอย่าง จากกลุ่มตัวอย่างที่ ศึกษาจำนวน 109 ครัวเรือน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากการคำนวณขนาดตัวอย่างจากสูตรการคำนวณ ขนาดตัวอย่างของ Yamane's ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, Taro, 1973) ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{149}{1 + 149(0.05)^2}$$

$$= 109$$

$$\text{เมื่อ } n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดของประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง}$$

ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 หรือ 95%

1.2.2 นักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประชากรขนาดใหญ่และไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้จำนวนนักท่องเที่ยวในเดือนธันวาคมของปีพ.ศ. 2551 จำนวน 400 คนมาใช้ในการอ้างอิงในการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ จำนวน 200 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย จากถรรคานวนขนาดตัวอย่างจากสูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างของ Yamane's ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane Taro, 1973) ดังสูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$\text{แทนค่า } n = \frac{400}{1 + 400(0.05)^2}$$

$$= 200$$

$$\text{เมื่อ } n = \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง}$$

$$N = \text{ขนาดของประชากร}$$

$$e = \text{ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง}$$

ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 หรือ 95%

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในเชิงปริมาณครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวนสองชุดแบ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่คลองมหาสวัสดิ์ การและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการดำเนินงาน โดยจะแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

คำถามชุดที่ 1 (ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่)

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบ (checklist) โดยถามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งบวกและลบในด้านต่างๆดังนี้

ด้านสุขภาพ หมายถึง การมีคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีสมบูรณ์ ครอบคลุมทั้งทางกาย ทางจิตใจ การดูแลรักษาและใส่ใจในสุขภาพ รวมทั้งการได้รับการคุ้มครองและปกป้องสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน

ด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพ โครงสร้างของครอบครัว ความสามัคคีในชุมชน การอพยพย้ายถิ่นของประชากร การเสริมสร้างการศึกษา ความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนชุมชน

ด้านวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อ ค่านิยมในการบริโภค การเปลี่ยนแปลงด้านการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การสร้างอาชีพและการสร้างงาน การกระจายรายได้ การว่างงาน ค่าครองชีพ การอพยพแรงงาน

ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การเปลี่ยนในเรื่อง ความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม มี การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผลกระทบต่อทรัพยากรทางกายภาพ และ ภูมิทัศน์ของชุมชน รวมทั้ง ปัญหาเรื่องการจัดการมลพิษ ขยะมูลฝอย มลภาวะทางเสียง

ลักษณะคำถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert' s Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม มากที่สุด
 มาก หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม มาก
 ปานกลาง หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม ปานกลาง
 น้อย หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม น้อย
 น้อยที่สุด หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ที่จะเป็นประโยชน์และเป็นสารสนเทศในการพัฒนาการทำงานให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

คำถามชุดที่ 2 (ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว)

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกรับ (checklist) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนา ประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งที่ทราบข้อมูลข่าวสาร

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ในด้านต่างๆดังนี้ดังนี้

1. ความพึงพอใจด้าน สถานที่
2. ความพึงพอใจด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก
3. ความพึงพอใจด้าน ความปลอดภัย
4. ความพึงพอใจด้าน การให้บริการ
5. ความพึงพอใจด้าน ราคาสินค้าและบริการ
6. ความพึงพอใจด้าน คมนาคม
7. ความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด

มาก หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก

ปานกลาง หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

น้อย หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย

น้อยที่สุด หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ ความต้องการด้านต่างๆ ความเหมาะสม ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ที่จะเป็นประโยชน์เพื่อจะนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพต่อไป

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเองโดยมีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด จากเอกสาร ตำรา งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ปริญญาผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับข้อมูลในการสร้างเครื่องมือ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็น โครงสร้างของเครื่องมือและขอบเขตของเนื้อหา

3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตของเนื้อหา คลอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตามรายละเอียดของนิยามศัพท์เฉพาะของตัวแปร

4. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพัฒนาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา(Content validity) โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง(Index of Item Objective Congruence - IOC) โดยจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาตรวจสอบแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการแก้ไขปรับปรุงและขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ(Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มทดลอง ประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่ที่จะศึกษา

คือตลาดน้ำสาขลา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวนทั้งสิ้น 30 ชุด กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

6. นำแบบสอบถามทดสอบวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตามลักษณะของข้อกำหนดโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ธีรศักดิ์ อุ่ออารมย์เลิศ 2548 : 69-70)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_p^2} \right]$$

α	=	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
K	=	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
s_i^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
s_p^2	=	ความแปรปรวนของคะแนนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 1 ดังนี้

1.ด้านสุขภาพ ค่าความเชื่อมั่น	= .8721
2.ด้านสังคม ค่าความเชื่อมั่น	= .7894
3.ด้านวัฒนธรรม ค่าความเชื่อมั่น	= .8379
4.ด้านเศรษฐกิจ ค่าความเชื่อมั่น	= .790
5.ด้านสิ่งแวดล้อม ค่าความเชื่อมั่น	= .8536

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามชุดที่ 2 ดังนี้

1.ความพึงพอใจด้าน สถานที่ ค่าความเชื่อมั่น	= .8509
2.ความพึงพอใจด้าน สิ่งอำนวยความสะดวก ค่าความเชื่อมั่น	= .8233
3.ความพึงพอใจด้าน ความปลอดภัย ค่าความเชื่อมั่น	= .8388
4.ความพึงพอใจด้าน การให้บริการ ค่าความเชื่อมั่น	= .7588
5.ความพึงพอใจด้าน ราคาสินค้าและบริการ ค่าความเชื่อมั่น	= .8496
6.ความพึงพอใจด้าน คมนาคม ค่าความเชื่อมั่น	= .8422
7.ความพึงพอใจด้าน ภาพรวมของโครงการ ค่าความเชื่อมั่น	= .8709
ค่าความเชื่อมั่นโดยรวม	= .9544

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น หนังสือ เอกสาร และศึกษาข้อมูลผ่านทางสื่อสารสนเทศต่างๆ
2. ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอนที่บัณฑิตวิทยาลัยกำหนดไว้
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้พร้อมนำหนังสือขออนุญาตในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการและนักท่องเที่ยว โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวเอง
5. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ได้มาจัดระเบียบข้อมูล ลงรหัส ทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ ของแบบสอบถามทั้งสองชุดจะใช้เทคนิควิธีเดียวกัน โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบแบบสอบถามและคัดเลือกรดับที่สมบูรณ์ถูกต้องและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS โดยใช้สถิติ ดังนี้

1.1 วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ปัจจัยด้านความพึงพอใจ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามเกณฑ์ของเบส (Best 1981 : 179 - 187) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง พึงพอใจระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจระดับมากที่สุด

ข้อมูลในตอนต้นที่ 2 จะวิเคราะห์ หาค่า มัชฌิมเลขคณิต (mean) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นรายข้อคำถามและทำการวิเคราะห์ในภาพรวมอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์หาข้อมูลทางสถิติต่างๆ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3.เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคล ใช้การทดสอบค่าที่ t-test (Independent samples)แบบอิสระต่อกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(Oneway – ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

4.ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมของรูปแบบการดำเนินงาน มูลเหตุจูงใจ ปัจจัยที่ทำให้เลือกเดินทางมาเที่ยวชมโครงการซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดในตอนที่ 3 จะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยสรุปเป็นภาพรวมของมูลเหตุจูงใจ ปัจจัยด้านความเหมาะสม ตลอดจนผลกระทบ และปัญหา อุปสรรค ของการดำเนินโครงการ

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยในส่วนของเชิงคุณภาพ(Qualitative Research)จะทำการศึกษาโดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการและบุคลากรผู้ที่มีส่วนร่วมของการดำเนินโครงการและ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยมุ่งศึกษาถึงผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยวิธีวิจัยตามลำดับดังนี้

1. แหล่งข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การตรวจสอบข้อมูล

1. แหล่งข้อมูล

การเลือกพื้นที่ศึกษา ได้เลือกพื้นที่ศึกษาแบบเจาะจง(Purposive Selective)โดยเลือกพื้นที่ของโครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เนื่องจาก คลองมหาสวัสดิ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐมและเป็นที่รู้จักและได้รับความสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องเป็นเวลากว่า 10 ปี ซึ่งตลอดระยะเวลาของการดำเนินการดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ของโครงการได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ในครั้งนี้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาในเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นแบบ สัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง(Unstructured Interview) โดยสร้างแนวคำถามแบบกว้างๆ เพื่อเป็นแนว คำถามไว้ล่วงหน้าซึ่งข้อคำถามต่างๆสามารถยืดหยุ่นได้ไม่กำหนดตายตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลระดับลึกที่ เข้าถึงความจริงมากที่สุด มีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิด เห็น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ในการสร้างเครื่องมือ โดยแบบ สัมภาษณ์จะใช้ในการสัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณชุมชนริมคลองมหาสวัสดิ์ และผู้มีส่วน ร่วมกับการดำเนินโครงการ

2.1 การศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล (Documentary study) จาก แหล่งข้อมูลต่างๆเช่น เอกสารงานวิจัย บทความทางวิชาการ เอกสารและวารสารการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของคลองมหาสวัสดิ์และการดำเนินงานดังกล่าว จากนั้น ทำการตรวจสอบเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำมาเลือกสรร จัดเป็นหมวดหมู่ และทำการวิเคราะห์ ตามกรอบแนวการศึกษา

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) จะทำการสัมภาษณ์ กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่

2.2.1 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ จำนวน 30 คน

2.2.2 บุคลากรผู้มีส่วนร่วมในการดำเนิน โครงการ จำนวน 20 คนดังนี้

ผู้รับผิดชอบโครงการ เจ้าของกิจการ เจ้าหน้าที่รัฐ (เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธ มณฑล) ผู้นำชมโครงการ(คนขับเรือ)

โดยมุ่งศึกษาถึงผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์

2.2.3 เครื่องมือในการสัมภาษณ์ ได้แก่ แนวทางการสัมภาษณ์ เครื่องบันทึกเสียง อุปกรณ์บันทึกภาพ ผู้วิจัยได้จัดทำแนวทางในการสัมภาษณ์ โดย กำหนดประเด็นขอบเขตของการ สัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิดของการวิจัย และปรึกษากับอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ดังนี้ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ สัมภาษณ์เจ้าของกิจการ(จุดท่องเที่ยว)/ผู้นำชม(คนขับเรือ)และ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้สัมภาษณ์ ผู้รับผิดชอบโครงการ/เจ้าหน้าที่รัฐ

2.3 สังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัย จะเข้าไปเป็นสังเกตโดยการ เป็นนักท่องเที่ยงเข้าไป เกี่ยวใน โครงการเพื่อสังเกตถึงกิจกรรมการท่องเที่ยงต่างๆรวมถึงพฤติกรรมการณ์ต้อนรับนักท่องเที่ยว และเข้าไปในจุดท่องเที่ยวในฐานะชาวบ้านในชุมชนเพื่อสังเกตการปฏิบัติงานจริงของบุคลากรด้าน ต่างๆ

2.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อุปกรณ์ในการบันทึกภาพ และแบบบันทึกการ สังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวทางการสังเกตดังนี้ 1) การกระทำ (Acts) คือเหตุการณ์ หรือพฤติกรรมที่ เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งไม่ยาวนานต่อเนื่อง 2) กิจกรรม(Activities) คือเหตุการณ์ หรือ กิจกรรมที่กระทำในลักษณะต่อเนื่อง อย่างเป็นกระบวนการ 3) ความหมาย(Meaning) คือการให้ ความหมายในการถ่ายทอดความเป็นวิถีชุมชน 4) ความสัมพันธ์ (Relationship) คือลักษณะของความ เกี่ยวข้องระหว่างบุคคลต่างๆเช่นความสัมพันธ์ของคนในชุมชน 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Participation) คือการที่คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง 6) สภาพ สังคม(Setting) คือสภาพบริบทของชุมชนในภาพรวม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ ระยะเวลา สามเดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2552 ถึง มกราคม พ.ศ. 2553 ตามขั้นตอนดังนี้

1.หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร แล้วจึงเริ่มดำเนินการเก็บรวบรวม ข้อมูลพื้นฐานในชุมชนโดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview)จะสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูล สำคัญ(Key Informants) คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของ โครงการและบุคลากรผู้มีส่วนร่วมกับ การดำเนินงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างโดยสร้างแนวคำถามแบบ กว้างๆเพื่อเป็นแนวคำถามไว้ล่วงหน้าซึ่งข้อคำถามต่างๆสามารถยืดหยุ่นได้ไม่กำหนดตายตัว มีทั้ง คำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นมีการบันทึกภาคสนาม (Field note) โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อมๆกันจนกว่าจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์

2.การสังเกตแบบมีส่วนร่วมคือการสังเกตภาคสนามโดยผู้วิจัยจะเข้าไปเป็นนักท่องเที่ยงไป เกี่ยวในกิจกรรมเพื่อสังเกตถึงกิจกรรมการท่องเที่ยงต่างๆที่เกิดขึ้นรวมถึงสภาพแวดล้อมของคลองมหา สวัสดิ์

4. วิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาคสนามตั้งแต่ เริ่มลงพื้นที่โดยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทันทีขณะเก็บข้อมูลในพื้นที่และได้ทำการจดบันทึกประเด็น สำคัญๆของการสัมภาษณ์ไว้พร้อมทั้งบันทึกเสียงในขณะสัมภาษณ์ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการแปล ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลการบรรยาย

(Descriptive)ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกเสียง และจดบันทึก จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)โดยการอ่านทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้มา และกำหนดประเด็นหลัก จัดหมวดหมู่ของเรื่องและตีความหาความเชื่อมโยงของข้อมูล ตรวจสอบความหมายและข้อมูลของแต่ละคน แต่ละด้านว่ามีความสมบูรณ์และมีความละเอียดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์หรือไม่ หากข้อมูลยังมีความไม่ชัดเจนจะทำการสัมภาษณ์ใหม่ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมมา และการวิเคราะห์โดย การจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis)คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ หนึ่งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎี คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดต่างๆในเหตุการณ์หนึ่งๆ เช่นการกระทำ ความหมาย ความสัมพันธ์ หรือสถานการณ์ และไม่ใช่แนวคิดทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูลอาจใช้สามัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้วิจัย

5. การตรวจสอบข้อมูล

โดยการนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้นมาตรวจสอบและพิจารณาถึงความเพียงพอของข้อมูล ความถูกต้องของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) คือ 1)ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งบุคคล โดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคล 2) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งสถานที่ โดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่ และ 3) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลาโดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างเวลา เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลการสัมภาษณ์ระดับลึก(In-depth Interview) จนได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความเที่ยงตรงจนถึงข้อมูลที่มีความอิ่มตัว (Saturate -Data) จึงยุติการสัมภาษณ์ระดับลึก จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูล จัดหมวดหมู่ และจำแนกข้อมูลและนำข้อมูลต่างๆมาเรียบเรียงเขียนเป็นรายงาน

บทที่ 4

ความเป็นมาแห่งคลองแห่งคลองมหาสวัสดิ์

ลักษณะทั่วไปและความเป็นมาของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

จากพัฒนาการ การท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ที่ผ่านมานับได้ว่า การท่องเที่ยวแห่งนี้ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ได้เป็นเครื่องพิสูจน์แล้วว่า สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้สามารถยืนหยัดผ่านทุกวิกฤตมาได้เป็นอย่างดี การดำเนินงานในด้านต่างๆ ค่อยๆมีวิวัฒนาการที่ค่อยๆต่อเนื่องมิได้เป็นการเติบโตแบบก้าวกระโดด แต่เป็นการย่างก้าวทีละก้าว ดำเนินไปอย่างช้าๆแต่มั่นคง ที่สำคัญยังคงรักษา สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและความเป็นบริบทแห่งชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เอาไว้ได้อย่างสวยงาม สังกัดได้จาก ขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีในท้องถิ่นมิได้ถูกกลืนหายไป และมีได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า สภาพแวดล้อมของสองฝั่งคลองยังคงความเป็นธรรมชาติ วิถีชีวิตชาวบ้านก็ยังคงทำอาชีพดั้งเดิม ถึงแม้จะมีการทำอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเข้ามาบ้าง แต่ก็มิได้ทำลาย อาชีพดั้งเดิมของชุมชน ดังจะกล่าวถึงความเป็นมาของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์สืบไป

กว่าจะมาเป็นคลองสายประวัติศาสตร์

คลองมหาสวัสดิ์เป็นคลองที่สำคัญที่สุดของอำเภอพุทธมณฑล พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดีขุดเมื่อปี พ.ศ. 2403 เพื่อใช้เป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม พร้อมกับการขุดคลองเจดีย์บูชาในสมัยเดียวกัน คลองมหาสวัสดิ์เป็นเส้นทางเชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำท่าจีน มีความยาว 27 กิโลเมตรเศษ ตั้งต้นจากคลองบางกอกน้อยริมวัดชัยพฤกษ์มาลาไปออกแม่น้ำท่าจีนที่เหนือศาลเจ้าสุบิน และทุกระยะ 4 กิโลเมตร ทรงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างศาลาริมคลองเพื่อให้ผู้สัญจรไปมาได้ใช้พัก และมีศาลาหนึ่งที่อยู่หมู่ที่ 3 ตำบลศาลายา ได้มีจารึกคำรายนามสำหรับรักษาโรคอยู่ จึงเรียกศาลาดังกล่าว ว่า ศาลา อันเป็นที่มาของตำบลศาลายา

ปัจจุบันศาลาดังกล่าวได้ชำรุดผุพังจนไม่เหลือร่องรอย และได้มีการสร้างศาลาขึ้นมาใหม่ที่บริเวณหน้าสถานีรถไฟศาลายาแทน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้โปรดจับจองที่ สองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์จำนวนสองหมื่นไร่เศษให้กับพระราชโอรสและธิดา ซึ่งที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตตำบลศาลายาและมหาสวัสดิ์ของอำเภอพุทธมณฑล ทำให้พื้นที่ยังคงเป็นพื้นที่สีเขียวอยู่เป็นจำนวนมากพร้อมกับการมีหน่วยราชการต่างๆ เกิดขึ้นมาในพื้นที่ดังกล่าว สองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์จะ

มีบ้านเรือนตั้งเรียงรายกันอยู่ โดยมีชุมชนใหญ่อยู่บริเวณตลาดศาลาया และวัดศาลาวัน มีสภาพเป็นตลอดริมน้ำใหญ่และมีคู่อ้อมเรือด้วยไม้สักหลายแห่ง ถัดมาจะเป็นชุมชนวัดสุวรรณารามซึ่งมีวัดสุวรรณารามเป็นวัดที่เก่าแก่ที่สุดของอำเภอ พุทธมณฑล มีสิ่งก่อสร้างที่สวยงามหลายอย่าง อาทิเช่น พระอุโบสถ ศาลาการเปรียญ ก่อสร้างด้วยไม้ที่ใหญ่โตและสวยงาม ศาลาทำน้ำ และหอรบั้ง เป็นต้น มีโรงเรียนประถมศึกษาประจำชุมชน สถานีรถไฟ สถานีอนามัย และตลาดริมน้ำเป็นลักษณะของเรือนไม้ และแผงลอย ซึ่งมีแม่ค้านำสินค้าและอาหารมาขาย รวมทั้งมีร้านค้าที่ขึ้นชื่อของอำเภอคือ ร้านกาแฟนายหงี วัดสุวรรณ ตั้งอยู่คนละฝั่งคลองกับวัดสุวรรณาราม นอกจากนี้ยังมีสวนผลไม้ในบริเวณใกล้เคียงนี้หลายแห่ง มีส้มโอรสดี พันธุ์นครชัยศรีแท้ซึ่งสามารถเลือกชิมได้ ในยามเช้ายังเห็นพระสงฆ์ใช้เรือในการบิณฑบาต จุดสุดท้ายที่น่าสนใจในคลองมหาสวัสดิ์ คือ บริเวณสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร ตำบลมหาสวัสดิ์ ซึ่งมีการทำเกษตรหลายอย่าง

ความสำคัญของคลองมหาสวัสดิ์ นอกเหนือจากเป็นคลองประวัติศาสตร์ แล้วยังเป็นคลองที่มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและรักษาระดับน้ำในทุกฤดูกาล อีกทั้งยังเป็นคลองที่ใช้น้ำไปผลิตเป็นน้ำประปาของกรุงเทพมหานคร จึงนับได้ว่าเป็นคลองที่ยังคงสภาพธรรมชาติที่สวยงามระบบนิเวศทางน้ำที่ยังสมบูรณ์ เป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง (สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2546)

มูลเหตุแห่งการก่อตั้งโครงการ วัตถุประสงค์ที่ต้องการส่งเสริมสนับสนุนให้ อำเภอพุทธมณฑล เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

1. เพื่อพัฒนาเป็นจุดขายแห่งใหม่ทางการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวเชิงเกษตร) ของจังหวัดนครปฐม

2. เป็นการสร้างความหลากหลายและทางเลือกใหม่ให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพักผ่อนในช่วงวันหยุดที่พุทธมณฑลเป็นจำนวนมากอยู่แล้ว

3. สนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเช่น ตลาดดอนหวาย ตลาดน้ำลำพญา ที่บรรยากาศเป็นตลาดนัดสินค้า แต่ในทางตรงกันข้ามผู้ซื้อ นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปยังสวนหรือแหล่งในแหล่งผลิต

4. เป็นแนวทางส่งเสริมการสร้างงาน สร้างอาชีพและกระจายรายได้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ตลอดจนเสริมสร้างรายได้จากอาชีพหลักและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

5. เป็นการสร้างตลาดให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อำเภอพุทธมณฑล ได้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้ฝึกฝนและร่ำเรียนจากพัฒนาชุมชน และวิทยาลัยในวัง จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

6. เป็นการช่วยเหลือแก้ปัญหาผลผลิตผลิตภัณฑ์ พืชผลทางการเกษตรที่ราคาตกต่ำ ล้มตลาด สามารถเป็นสินค้าของฝากของที่ระลึกหรือเป็นการจำหน่ายสินค้าให้แก่ักท่องเที่ยวโดยตรง

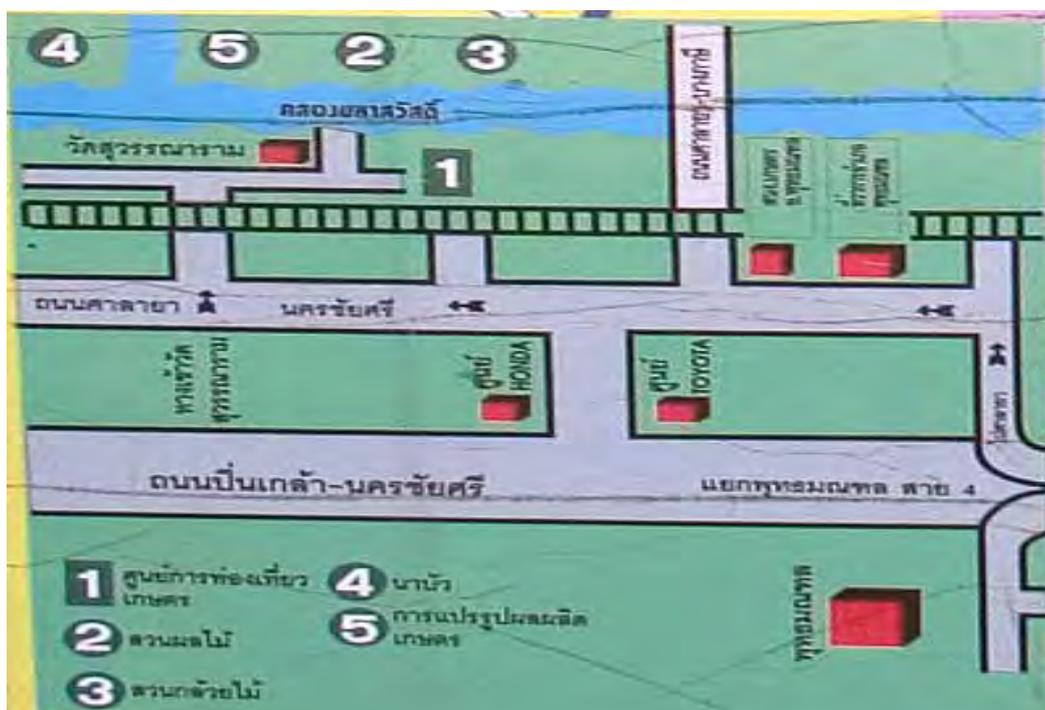
7.เป็นการเสริมสร้างให้เกษตรกรเกิดจิตสำนึกในการรัก หวงแหน ถิ่นฐาน และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง

จากวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการดังกล่าว มาจวบจนทุกวันนี้ นับเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้ว ที่โครงการยังคงดำเนินไปได้โดยสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโครงการได้ครบถ้วนทุกข้อ ซึ่งนับเป็นความสำเร็จที่น่ายกย่อง และชื่นชมเป็นอย่างยิ่ง จากที่พบเห็นกันอยู่ โดยทั่วไปก็มีการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะนี้อยู่ไม่น้อย แต่มีเพียงไม่กี่แห่งที่จะสามารถดำรงอยู่ได้ไม่ต้องปิดตัวลง เพราะส่วนใหญ่ที่มีการก่อตั้งขึ้นมาแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ อาจเป็นเพราะปัจจัยหลายๆด้าน ในมุมมองความเห็นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเห็นพ้องต้องกันว่า สิ่งที่น่าสนใจในการมาเที่ยวชมคลองมหาสวัสดิ์นี้ก็คือ อชยาศัยมัยตรีจากเจ้าบ้าน /จากบุคลากรทางการท่องเที่ยว และที่สำคัญที่สร้างความประทับใจก็คือ ความเป็นธรรมชาติของชุมชน ที่ยังคงรักษาไว้ได้อย่างสวยงาม

ที่ตั้งและอาณาเขตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอยู่ที่ ตำบลมหาสวัสดิ์ และตำบลศาลาษา ซึ่งใช้ชื่อในการท่องเที่ยวเกษตรว่า “ล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์”

(Inspection Farm land along Mahasawad Canal by boat) โดยมีจุดบริการท่องเที่ยวเกษตรอยู่ 4 แห่ง คือ สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และสวนผลไม้ ปัจจุบันมีจุดท่องเที่ยวที่เป็นจุดเสริม คือ ผลิตภัณฑ์จากไข่นกกระทาจอกเทศ (มิได้เป็นจุดท่องเที่ยวหลักแต่หากนักท่องเที่ยวท่านใดมีความสนใจก็สามารถขอเข้าชมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย)

ภาพที่ 1 แผนที่ ที่ตั้ง การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

1. สภาพทั่วไปของตำบลมหาสวัสดิ์ ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดนครปฐม ห่างจากตัวจังหวัดนครปฐมประมาณ 24 กม. เป็นที่ราบลุ่มมีพื้นที่ 8,105 ไร่ มีคลองไหลผ่านเหมาะแก่การเพาะปลูก มีเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล ตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ จรดตำบลหอมเกร็ด ตำบลทรงคนอง ตำบลบางเตย อำเภอสามพรานจังหวัดนครปฐมทิศตะวันออกเฉียงใต้ จรดตำบลสาละวิน อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก จรดตำบลลานตากฟ้า ตำบลวังทราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

2. สภาพทั่วไปของตำบลสาละวิน ตำบลสาละวิน อำเภอพุทธมณฑลมีเนื้อที่ประมาณ 15.11 ตร.กม. หรือคิดเป็น 9,444 ไร่ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำธรรมชาติมีลำคลอง 9 คลอง สภาพดิน เป็นดินเหนียว อุ้มน้ำได้ดี เหมาะแก่การเพาะปลูก มีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ จรดตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออกเฉียงใต้ จรดตำบลสาละวิน อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันตก จรดตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และอาชีพเสริมคือ รับจ้าง
(สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม)

ภาพที่ 2 สภาพคลองมหาสวัสดิ์ในปัจจุบัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล

จังหวัดนครปฐม ประกอบด้วยจุดบริการนักท่องเที่ยวดังนี้

1. สวนกล้วยไม้

ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 12 ไร่เป็นสวนกล้วยไม้ที่ปลูกกล้วยไม้สกุลหายาก คือ บอม โจจิด วอเตอร์ 2 เอ็น ไวบาร์ธ บูรณะเจตต์และทัศนีย์ รวมทั้งกล้วยไม้พาสชนิดต่างๆ ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมความสวยงาม (ชูป คชเวช : 2546, อ่างถึงใน จงกลพัชร เจตนะจิตร์ 2546) กิจกรรมให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือการปลูกและขยายพันธุ์กล้วยไม้การผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก และชมดอกกล้วยไม้พันธุ์ “ทัศนีย์” ซึ่งมีที่เดียวในประเทศไทยนอกจากนั้นมีการให้บริการน้ำดื่มรวมทั้งมีโคมสแตย์ 1 หลังคั้นละ 200 บาท ห้องสุขา 1 ห้อง และสถานที่นั่งพัก1 หลัง การไปชมดอกกล้วยไม้ เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนธันวาคมเพราะเป็นช่วงที่กล้วยไม้ดอกออกมากที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด

ภาพที่ 3 บรรยากาศของสวนกล้วยไม้

ภาพที่ 4 เรียนรู้วิธีการทำสวนกล้วยไม้

2. นาบัว

นาบัวที่จัดไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตร มี 2 แปลง โดยแปลงที่ 1 มีเนื้อที่ 14 ไร่ และแปลงที่ 2 มีเนื้อที่ 20 ไร่ ทั้ง 2 แปลง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้ทำ การเปิดบริการให้นักท่องเที่ยวเข้าชม โดยเปิดทีละแปลงใช้เวลาแปลงละ 4 เดือนแล้วเปลี่ยนไปชมแปลงที่ 2 ที่มีดอกบัวเริ่มบานสะพรั่ง บัวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์ฉัตรขาวหรือสัตตบงกช้อยู่ในจำพวกบัวหลวงที่มีจุดประสงค์ไว้บูชาพระหรือพิธีกรรมทางศาสนา ลักษณะเด่นของดอกบัวพันธุ์ฉัตรขาวคือ ดอกมีขนาดใหญ่ดอกตูมทรงป้อม กลีบดอกซ้อนมาก มีสีขาวนวล นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาการเกษตรแบบผสมผสานคือ ในนาบัวมีปลาอาศัยอยู่ด้วย เช่น ปลาดุก ปลาไน และปลาสร้อยเป็นต้น รอบๆ บ่อบัว ปลูกมะม่วง ขนุน กระท้อน มะพร้าว และมีการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน เป็นต้น(แจ่ม สวัสดิ์โต: 2546,อ้างถึงในจกมลพัชร เจตนะจิตร์ 2546) กิจกรรมให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือ การปลูกดอกบัวพันธุ์ฉัตรขาว,การเก็บดอกบัว, การคัดขนาดของดอกบัว รวมทั้งมีบริการน้ำดื่ม ชิมผลไม้ตามฤดูกาลภายในสวนและมีบริการเรือไว้สำหรับพายดูความงดงามของบัว สามารถนั่งได้ 6-7 คน มีเรือแปลงละ 1 ลำและการบริการด้านอื่นๆเช่น สถานที่นั่งพัก 1 หลัง ต่อแปลง ห้องสุขา 1 หลัง อยู่ที่แปลงที่ 1 การไปชมนาบัว เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือช่วงเดือนเมษายน ถึง เดือนมิถุนายน เพราะเป็นช่วงที่บัวออกดอกมากที่สุด

ภาพที่ 5 ธรรมชาติในนาบัว

ภาพที่ 6 เรียนรู้วิธีการทำนาบัว

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกรตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 30 คน สามารถบริหารองค์กรโดยมีคณะกรรมการกลุ่มและที่ปรึกษาในการสนับสนุน เริ่มจัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2520 เริ่มแรกได้มีการทำ ผลิตภัณฑ์อาหาร ประเภทกล้วยฉาบ ต่อมาปี พ.ศ. 2538 ได้ทำผลไม้อบแห้ง ปี พ.ศ. 2540 ทำ ไข่เค็มเสริมไอโอดีน ปี 2542 ทำ ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว (ข้าวตัง)และปี พ.ศ. 2543 ได้ขอ อย. ผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจำหน่ายและเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและ

พัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าให้นำชื่อมากยิ่งขึ้นสำหรับกิจกรรมของกลุ่ม (สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2546)กิจกรรมการให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือการแปรรูปผลผลิตเกษตรเกี่ยวกับไข่เค็มเสริมไอโอดีน ข้าวตังจากข้าวซ้อมมือหน้าหมูหยอง และหน้าธัญพืช ผลไม้อบแห้งปรุงรสตามฤดูกาล เช่น มะกอก มะม่วง มะขม มะละกอ และฝรั่ง เป็นต้น นอกจากนั้นมีการบริการน้ำดื่มและผลิตภัณฑ์แปรรูปทุกชนิดเป็นบริการที่ให้ชิม และมีบริการด้านอื่นๆ เช่นสถานที่นั่งพัก 1 หลัง ห้องสุขา 2 หลัง การไปชมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ผู้ที่สนใจสามารถไปได้ตลอดปี

ภาพที่ 7 สินค้าของกลุ่มแม่บ้าน

ภาพที่ 8 เรียนรู้วิธีการแปรรูปสินค้า

4. สวนผลไม้

แหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ทั้งหมด 40 ไร่ เป็นสวนผลไม้ผสมผสาน โดยมีส้มโอพันธุ์ขาวทองดีพันธุ์เขียวข้างคุด มะพร้าวพันธุ์ธรรมดา พันธุ์กะทิ มะปราง มะกอก กระท้อน หมาก และอื่นๆ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรผสมผสานได้เป็นอย่างดี ผลไม้ในสวน เป็นที่นิยมรับประทานเนื่องจากมีรสชาติดี ผลใหญ่ ปลอดภัยจากสารเคมี และให้ผลผลิตตลอดปี ช่วงเวลาเหมาะสมที่สุดในการไปชมสวนผลไม้ คือ ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคมเพราะเป็นช่วงเวลาที่ส้มโอออกผลมากที่สุด รสชาติอร่อยหวาน และสมบูรณ์ที่สุด แต่ก็สามารถไปได้ทั้งปี เพราะนอกจากส้มโอแล้วก็มีผลไม้อื่นๆ ที่ออกผลสลับกันไปตามฤดูกาล

ภาพที่ 9 สวนผลไม้

ภาพที่ 10 ชิมผลไม้กลางสวน

การบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มีดังนี้คือ ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่เลขที่ 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายาอำเภอ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เปิดบริการตั้งแต่เวลา 8.00 น. จนถึง 16.00 น. ซึ่งเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาติดต่อเพื่อไปเยี่ยมชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ รวมถึงได้ชมวิวทิวทัศน์ที่งดงามและวิถีชีวิตโบราณของชาวมหาสวัสดิ์สองฝั่งคลอง มีบุคลากรขับเรื่อนำชมสวนทั้งหมด 21 คน ซึ่งเป็นเกษตรกร ในท้องถิ่นและได้ผ่านการฝึกอบรมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในด้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพร้อมที่จะให้บริการ การบริการการท่องเที่ยวเกษตร มีการบริการเกี่ยวกับการสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์โดยมีการจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว และมีบริการจัดอาหารไว้ต้อนรับรวมทั้งสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างแรม การบริการนำชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มีการใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะล่องไปตามลำคลองโดยเริ่มจาก สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และสวนผลไม้ ตามลำดับ ซึ่งแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เวลาเดินชมสวนและพักผ่อนตามอัธยาศัย ไม่มีการจำกัดเวลาในการชม ซึ่งส่วนมากใช้เวลาประมาณ 30 นาทีต่อหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เวลาจากจุดลงเรือที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรไปถึงสวนกล้วยไม้ ใช้เวลาประมาณ 10 นาทีจากสวนกล้วยไม้ถึงนาบัว ใช้เวลาประมาณ 25 นาที นาบัวถึงกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ใช้เวลาประมาณ 5 นาที จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ถึงสวนผลไม้ ใช้เวลาประมาณ 15 นาที และจากสวนผลไม้ถึงศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรใช้เวลาประมาณ 5 นาที รวมเวลาในการเดินทางจากจุดลงเรือถึงจุดสุดท้ายเป็นเวลาประมาณ 60 นาที (เวลาในการเดินทางขึ้นอยู่กับบุคลากรขับเรือและความต้องการของนักท่องเที่ยว) สภาพสองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์พบว่าเป็นไร่นาสวนผสมที่สมบูรณ์ เช่น สวนมะม่วง สวนมะพร้าว สวนหมาก สวนขนุน นาบัว รวมถึงวิถีการค้า รงชีวิตของชาวบ้านริมคลอง และยังพบว่าสองฝั่งคลองมีการปลูกบัวสาย มีการยกยอ มีกล้วยเรือโบราณมาขายให้กับนักท่องเที่ยว และมีชาวบ้านนำของจากสวนตนเองมาขายซึ่ง

เป็นวิถีชีวิตเก่าแก่ที่อนุรักษ์เอาไว้ในยุคปัจจุบันเป็นต้น (มัญญ นราสดี : 2546,อ้างถึงในจกมลพัทธ์ เจตนะจิตร 2546)ในปัจจุบันข้อมูลบางส่วนได้มีการเปลี่ยนแปลงคือบุคลากรขับเรื่อนำชมสวนทั้งหมด 15 คน ซึ่งเป็นคนขับเรือที่ประจำการอยู่ในปัจจุบัน ถ้ามีนักท่องเที่ยวจองมาปริมาณที่มากเกินไปเกินจำนวนเรือจะรับไหว ก็จะมีการใช้เรือที่มีขนาดใหญ่กว่ามาเป็นเรือเสริม

สำหรับการบริการเกี่ยวกับยานพาหนะด้านความปลอดภัย มีเรือที่ให้บริการเป็นเรือหางยาวหน้าสั้นหรือที่เรียกว่าเรืออีแปะ มีสภาพดีไม่ชำรุด สามารถนั่งได้ 6 คนต่อลำโดยทางศูนย์บริการจะมีเสื้อชูชีพ ร่มและหมวกไว้ให้บริการ เกษตรกรที่ขับเรื่อนำชมทุกคนได้ผ่านการอบรมด้านความปลอดภัยมาเป็นอย่างดี ซึ่งการดำเนินงานต่างๆของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และกรมส่งเสริมการเกษตร

ภาพที่ 11 จุดลงเรือล่องคลอง

ภาพที่ 12 ผลขับ ที่เป็นกันเอง

อัตราค่าบริการในการท่องเที่ยวเกษตร

1. ค่าเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งคลอง พร้อมผู้นำ ชมทั้ง 4 จุดบริการท่องเที่ยว เหมาลำ ลำละ 350 บาท ซึ่งนั่งได้ 6 คน อัตราค่าบริการจะมีการเพิ่มขึ้นจากเดิม 300 บาท เป็น 350 บาท
2. ค่าบริการ ค่าตอบแทนให้กับเกษตรกรเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่งผู้ใหญ่คนละ 70 บาท เด็กอายุ 5-12 ขวบ คนละ 40 บาท เป็นค่าบริการน้ำดื่ม บริการชิมผลไม้และผลิตภัณฑ์แปรรูป รวมทั้งการให้ความรู้ด้านการเกษตร

การเดินทาง

ในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ โดยรถประจำทาง สายปอ.515 (อนุสาวรีย์ – สถาบันราชภัฏนครปฐม) สาย 124 (สนามหลวง – ศาลา) สาย 125 (สถานีรถไฟสามเสน – ศาลา) และลงรถที่โรงพยาบาลศาลา ต่อจากนั้นสามารถนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างถึงวัดสุวรรณาราม ในราคา 15-20 บาท สำหรับการเดินทางโดยรถไฟ สามารถเริ่มเดินทางจากสถานีบางกอกน้อยถึงวัดสุวรรณารามค่าโดยสาร 5 บาท

ในกรณีที่ไปรถยนต์ส่วนตัว สามารถเริ่มจากแยกพุทธมณฑลสาย 4 ถึงที่ว่าการ อำเภอพุทธมณฑล เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตรจากที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑลถึงทางเข้าวัดสุวรรณาราม เป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร และจากทางเข้าวัดสุวรรณารามถึงศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตร (สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 2546)

ประมวลภาพเหตุการณ์จริง จากกิจกรรมการล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์

ภาพที่ 13 หลังจากที่ได้ตัดสินใจแล้วว่าสุดสัปดาห์นี้จะไปล่องเรือชมสวน

ภาพที่ 14 จุดบริการนักท่องเที่ยว อยู่นี้เอง ใกล้กรุงเทพแค่นิดเดียว

ภาพที่ 15 พลขับที่นี้ใจดีทุกคน นั่งเรือไปปลอดภัยหายห่วง

ภาพที่ 16 สัมผัสกับวิถีชีวิต ของคนสองฝั่งคลอง หาตู้ได้จากลำน้ำสายนี้

ภาพที่ 17 ชาวบ้านที่ยังคงใช้ลำคลองนี้เป็นเหมือนเส้นทางหลัก

ภาพที่ 18 โรแมนติกได้ใจ สไตล์ คลองมหาสวัสดิ์

ภาพที่ 19 และแล้วก็มาถึง จุดแรกของเรา อืมตาด้วยกล้วยไม้ นานาพันธุ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนนิชสิทธิ์

ภาพที่ 20 จุดที่ 2 มาอืมท้องกันต่อด้วย ข้าวตัง 5 ดาว เสริฟพร้อมไข่เค็มเสริมไอโอดีน

ภาพที่ 21 เมื่อหนึ่งท้องตึง ก็มาพักผ่อนสายตา ต่อกันที่นาบัว กับบรรยากาศสบายๆ

ภาพที่ 22 จุดสุดท้าย แวะชิมผลไม้ปลอดสาร สดจากในสวน

ภาพที่ 23 เก็บเกี่ยวความประทับใจ กับการซึ่งรถอีแต๋น รอบๆสวน

ภาพที่ 24 ก่อนกลับอย่าลืมอุดหนุนสินค้าของเกษตรกรด้วยนะคะ...

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่มคือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 109 ฉบับ ได้รับคืนเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็น ร้อยละ 100 และนักท่องเที่ยวจำนวน 200 ฉบับ ได้รับคืนแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็น ร้อยละ 100 โดยผลการวิเคราะห์ได้นำเสนอเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงปริมาณ แบ่งเป็น 2 ชุดดังนี้

แบบสอบถามสำหรับประชาชน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่การดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งบวกและลบ ในด้าน สุขภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ ความต้องการด้านต่างๆ ความเหมาะสม ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับประชาชน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่โครงการ

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 109 คน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาชีพเสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร รายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้วิจัย วิเคราะห์โดยใช้ค่าแจกแจงความถี่(Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ			
	ชาย	35	32.11
	หญิง	74	67.89
	รวม	109	100.00
2.อายุ			
	ต่ำกว่า20 ปี	8	7.34
	21 – 30 ปี	24	22.02
	31 – 40 ปี	24	22.02
	41 – 50 ปี	24	22.02
	51 – 60 ปี	18	16.51
	60 ปีขึ้นไป	11	10.09
	รวม	109	100.00
3.ระดับการศึกษา			
	ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	35.78
	มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	7	6.42
	อนุปริญญา/ ปวส.	9	8.26
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช.(ม.6)	12	11.01
	ปริญญาตรี	35	32.11
	สูงกว่าปริญญาตรี	7	6.42
	รวม	109	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

4.อาชีพหลัก			
	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	14.68
	เกษตรกร	25	22.94
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	7.34
	รับจ้าง	27	24.77
	นักเรียน/นักศึกษา	20	18.35
	อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	11.93
	รวม	109	100.00
5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก)			
	ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	28.44
	5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	38.53
	10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	13.76
	15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	6.42
	สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	12.84
	รวม	109	100.00
6.ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน			
	ต่ำกว่า 10 ปี	16	14.68
	11 - 20 ปี	11	10.09
	21 - 30 ปี	20	18.35
	31 - 40 ปี	16	14.68
	41 - 50 ปี	22	20.18
	51 - 60 ปี	15	13.76
	61 ปีขึ้นไป	9	8.26
	รวม	109	100

ตารางที่ 4 (ต่อ)

7. ภูมิฐานะเดิม			
	เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	85	77.98
	ย้ายมาจากชุมชนอื่น	24	22.01
	รวม	109	100.00
8. ลักษณะครัวเรือนที่อยู่			
	ติดริมน้ำ	84	77.06
	ไม่ติดริมน้ำ	25	22.94
	รวม	109	100.00
9. การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
	ไม่มีส่วนร่วม	78	71.56
	มีส่วนร่วม	31	28.44
	รวม	109	100.00
10. อาชีพเสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
	ค้าขาย/ทำสินค้ามาฝากขาย	12	11.01
	ขับเรือ/ผู้นำชม	12	11.01
	รับจ้าง	2	1.83
	อุตสาหกรรมในครัวเรือน	2	1.83
	ไม่มีอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	81	74.31
	รวม	109	100.00
11. รายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร			
	ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน	7	6.42
	1,001 2,000 บาท/เดือน	11	10.10
	2,001 3,000 บาท/เดือน	4	3.68
	3,001 4,000 บาท/เดือน	2	1.83
	4,001 5,000 บาท/เดือน	2	1.83
	สูงกว่า 5,001 บาท/เดือน	2	1.83
	ไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	81	74.31
	รวม	109	100.00

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 67.89 เพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.11 และมีอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.02 ซึ่งมีจำนวนเท่ากับช่วงอายุ 31-40 ปี และช่วงอายุ 41-50 ปี รองลงมาคือช่วงอายุ 51-60 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.51 อายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.09 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.34 ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 35.78 รองลงมาคือระดับปริญญาตรีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.11 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01 ระดับอนุปริญญา/ปวส.จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.26 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 คน ซึ่งเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพหลัก ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 24.77 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกรจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 22.94 อาชีพนักเรียนนักศึกษาจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 18.35 อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.64 อาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 และอาชีพอื่นๆจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 11.93 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) 5,001-10,000 บาท/เดือนจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 38.53 รองลงมาคือต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือนจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 รายได้ 10,001-15,000 บาท/เดือนจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.76 รายได้สูงกว่า 20,001 ขึ้นไปจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.84 รายได้ 15,001-20,000 บาท/เดือนจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 41-50 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.18 รองลงมาคือระยะเวลา 21-30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 19.26 ระยะเวลา 1-10 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.68 เท่ากันกับช่วงระยะเวลา 31-40 ปี ระยะเวลา 51-60 ปีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.76 ระยะเวลา 11-20 ปีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 9.18 61 ปีขึ้นไปจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.26 ภูมิลำเนาเดิมที่เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิดจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 77.98 ที่ย้ายมาจากชุมชนอื่นจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.10 อื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็น ร้อยละ .92 ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ตึกริมน้ำ จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 77.98 ไม่ตึกริมน้ำจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.02 ลักษณะการมีส่วนร่วมกับโครงการ ที่ไม่มีส่วนร่วมจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 71.56 มีส่วนร่วมกับโครงการจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 28.44 อาชีพเสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่มีอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 74.31 ค้าขาย/ทำสินค้ามาฝากขายจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01 ขับเรือ/ผู้นำชมจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01 รับจ้าง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.83 อุสาหกรรมในครัวเรือนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.83 รายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่มีรายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 74.31 รายได้เสริม 1,001-2,000 บาท/เดือนจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 10.10 ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 6.42 รายได้เสริม 2,001-3,000 บาท/เดือน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 3.68 รายได้เสริม 3,001-4,000 บาท/เดือนจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.83 เท่ากันกับรายได้ 4,001-5,000 และรายได้ สูงกว่า 5,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์ระดับของผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสุขภาพ

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพ	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้ท่านและคนในชุมชน เกิดความเครียด / เหนื่อยล้ามากขึ้น	1.49	.603	น้อยที่สุด	4
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ท่านและคนในชุมชนขาดความเป็นส่วนตัว / มีสิ่งรบกวนมากขึ้น	1.64	.616	น้อย	3
3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อจากคนต่างถิ่นสู่คนในชุมชน	1.48	.537	น้อยที่สุด	5
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น (จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกัน / จากการพูดคุยกับนักท่องเที่ยว)	3.39	.902	ปานกลาง	1
5. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น	3.24	.932	ปานกลาง	2
รวมเฉลี่ย	4.00	.432	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .432) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) ผลการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น (จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกัน / จากการพูดคุยกับนักท่องเที่ยว) ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = .902) (2) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น ($\bar{X} = 3.24$, S.D. = .932) (3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ท่านและคนในชุมชนขาดความเป็นส่วนตัว / มีสิ่งรบกวนมากขึ้น ($\bar{X} = 1.64$, S.D. = .616) (4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้ท่านและคนในชุมชน เกิดความเครียด / เหนื่อยล้ามากขึ้น ($\bar{X} = 1.49$, S.D. = .603) (5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อ จากคนต่างถิ่นสู่คนในชุมชน ($\bar{X} = 1.48$, S.D. = .537)

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลที่เกิดจากการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสังคม

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสังคม	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ลดอัตราการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชนสู่ชุมชนอื่น	2.89	1.179	ปานกลาง	4
2.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น	3.71	.984	มาก	1
3.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น	3.52	.845	มาก	3
4.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อบายมุข และปัญหาขัดแย้งกับนักท่องเที่ยว (ได้แก่ จี๊ปสัน ชิงทรัพย์ ลักขโมย การหลอกลวงนักท่องเที่ยว)	1.50	.661	น้อย	5
5.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนของท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง	3.65	.843	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.35	.568	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 6 พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสังคมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .568) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .984) (2)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนของท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .843) (3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = .845) (4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ลดอัตราการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชนสู่ชุมชนอื่น ($\bar{X} = 2.89$, S.D. = 1.179) (5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อบายมุข และปัญหาขัดแย้งกับนักท่องเที่ยว (ได้แก่ จี๊ปสัน ชิงทรัพย์ ลักขโมย การหลอกลวงนักท่องเที่ยว) ($\bar{X} = 1.50$, S.D. = .661)

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลที่เกิดจากการ
 ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านวัฒนธรรม

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านวัฒนธรรม	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า	2.21	.759	น้อย	3
2.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น	2.57	.975	ปานกลาง	4
3.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น	3.22	1.048	ปานกลาง	5
4.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยส่งเสริม พัฒนา และฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้กลับมาสร้างอาชีพและสร้างรายได้	4.07	.742	มาก	1
5.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยสร้างความรู้สึกรักหวงแหน และจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับเยาวชนและคนในชุมชนมากขึ้น	3.97	.810	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.70	.409	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านวัฒนธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .409) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยส่งเสริม พัฒนา และฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้กลับมาสร้างอาชีพและสร้างรายได้ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .742) (2)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยสร้างความรู้สึกรักหวงแหน และจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับเยาวชนและคนในชุมชนมากขึ้น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .810) (3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = .759) (4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = .975) (5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น ($\bar{X} = 3.22$, S.D. = 1.048)

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลที่เกิดจากการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านเศรษฐกิจ

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านเศรษฐกิจ	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเริ่มมาทำอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น ขับเรือ/นำชม ค้าขาย หัตถกรรม กลุ่มแม่บ้าน	3.85	.791	มาก	4
2.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง	3.86	.763	มาก	3
3.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	4.01	.700	มาก	2
4.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรได้มากขึ้น และได้ในราคาที่สูงขึ้น	3.83	.788	มาก	5
5.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชน รู้จักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานมากขึ้น	4.11	.643	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.93	.545	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านเศรษฐกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .545) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชน รู้จักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานมากขึ้น ($\bar{X} = 4.1$, S.D= .643) (2)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .700) (3) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .7.63) (4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเริ่มมาทำอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้นเช่น ขับเรือ/นำชม ค้าขาย หัตถกรรม กลุ่มแม่บ้าน ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .791) (5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรได้มากขึ้น และได้ในราคาที่สูงขึ้น ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .788)

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลที่เกิดจากการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งแวดล้อม	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
1.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม(เช่น น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน)	1.71	.657	น้อย	5
2.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ในชุมชนให้ดีขึ้น	3.53	.834	มาก	4
3.มีระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.78	.762	มาก	2
4.การท่องเที่ยวทำให้ท่านและคนในชุมชนหันมาให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น	3.76	.870	มาก	3
5.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ เป็นการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	3.96	.816	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.87	.548	มาก	-

จากตารางที่ 9 พบว่า ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งแวดล้อมรวมอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .548) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ เป็นการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .816) (2)มีระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .762) (3) การท่องเที่ยวทำให้ท่านและคนในชุมชนหันมาให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .870) (4) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ในชุมชนให้ดีขึ้น($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .834) (5) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม(เช่น น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน) ($\bar{X} = 1.71$, S.D. = .657)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการใช้การทดสอบค่าที (t-test) และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) ดังตารางที่ 10-23

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.71	.301	-2.178*
หญิง	3.85	.335	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.74	.228	มาก
21 – 30 ปี	24	3.94	.373	มาก
31 – 40 ปี	24	3.74	.289	มาก
41 – 50 ปี	24	3.76	.359	มาก
51 – 60 ปี	18	3.76	.309	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	3.91	.305	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตามอายุพบว่า 21-30 ปี, มากกว่า 60 ปีและ 41-50 ซึ่งเท่ากันกับ 51-60 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $\bar{X} = 3.91$, $\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดย จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.749	.150	1.401
ภายในกลุ่ม	103	11.008	.107	
รวม	108	11.756		

จากตารางที่ 12 แสดงการ เปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตาม อายุ มีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตาม ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	3.79	.347	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	7	3.84	.269	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.84	.275	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6)/ ปวช.	12	3.60	.322	มาก
ปริญญาตรี	35	3.86	.349	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.92	.137	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรีและ ระดับอนุปริญญา/ปวส. ซึ่งเท่ากับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, $\bar{X} = 3.86$, $\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

ตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดย จำแนกตาม ระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.740	.148	1.384
ภายในกลุ่ม	103	11.016	.107	
รวม	108	11.756		

จากตารางที่ 14 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 15 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.77	.267	มาก
เกษตรกรกรรม	25	3.82	.314	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.74	.469	มาก
รับจ้าง	27	3.75	.350	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	3.98	.292	มาก
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	3.73	.314	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตามอาชีพหลักพบว่า นักเรียน/นักศึกษา, เกษตรกรรมและรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $\bar{X} = 3.82$, $\bar{X} = 3.77$) ตามลำดับ

ตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตาม อาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.798	.160	1.499
ภายในกลุ่ม	103	10.959	.106	
รวม	108	11.756		

จากตารางที่ 16 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามอาชีพหลักมีผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนก ตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	3.86	.348	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	3.80	.318	มาก
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.75	.361	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.78	.415	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	3.78	.271	มาก

จากตารางที่ 17 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน 5,001-10,000 บาท/เดือนและ15,001-20,000 บาท/เดือนซึ่งเท่ากับกับ รายได้สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, $\bar{X} = 3.80$, $\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ

ตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	.155	.039	.348
ภายในกลุ่ม	104	11.601	.112	
รวม	108	11.756		

จากตารางที่ 18 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนมีผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ โดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 - 10 ปี	16	3.91	.319	มาก
11 - 20 ปี	11	3.78	.242	มาก
21 - 30 ปี	20	3.87	.357	มาก
31 - 40 ปี	16	3.73	.337	มาก
41 - 50 ปี	22	3.75	.346	มาก
51 - 60 ปี	15	3.71	.314	มาก
61 ปีขึ้นไป	9	3.94	.330	มาก

จากตารางที่ 19 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า 61 ปีขึ้นไป , 1- 10 ปี, 21-30 ปี , อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, $\bar{X} = 3.91$, $\bar{X} = 3.57$) ตามลำดับ

ตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	.751	.125	1.160
ภายในกลุ่ม	102	11.005	.108	
รวม	108	11.756		

จากตารางที่ 20 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน มีผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนากับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.77	.330	-2.184 *
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	3.94	.306	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 21 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนากับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะ

ครัวเรือน กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติดริมน้ำ	3.76	.331	-2.985*
ติดริมน้ำ	3.98	.268	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะครัวเรือนกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยประชาชน ที่มีครัวเรือนติดริมน้ำมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มากกว่าประชาชนที่อยู่ไม่ติดริมน้ำ ($\bar{X} = 3.98$, $\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.76	.330	-2.189*
มีส่วนร่วม	3.91	.310	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มากกว่าประชาชนที่ไม่มีส่วนร่วม

($\bar{X} = 3.91, \bar{X} = 3.76$)ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

การวิเคราะห์ แยกตามตัวแปร รายด้าน

การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เมื่อวิเคราะห์ ในรายด้าน ได้แก่ สุขภาพ สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการทดสอบค่าที (t-test) และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ดังตารางที่ 24-93

ผลเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศ ที่มีต่อด้านสุขภาพโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.87	.455	-2.183*
หญิง	4.06	.411	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลที่มีต่อด้านสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.90	.125	มาก
21 – 30 ปี	24	4.09	.076	มาก
31 – 40 ปี	24	3.90	.095	มาก
41 – 50 ปี	24	4.10	.844	มาก
51 – 60 ปี	18	4.14	.132	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	4.00	.041	มาก

จากตารางที่ 25 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามอายุ พบว่า 51-60 ปี , 41-50 ปี, 21-30 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, $\bar{X} = 4.10$, $\bar{X} = 4.09$)ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี คณะมนุษยศาสตร์

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดย จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1.100	.220	1.184
ภายในกลุ่ม	103	19.130	186	
รวม	108	20.239		

ตารางที่ 26 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามอายุมีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 27 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	4.05	.437	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)	7	3.74	.250	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.97	.514	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	12	3.83	.389	มาก
ปริญญาตรี	35	4.06	.441	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	4.00	.432	มาก

จากตารางที่ 27 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี ระดับต่ำกว่าประถมศึกษาและระดับสูงกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, $\bar{X} = 4.05$, $\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยศิลปากร ส่วนวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 28 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดย จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1.062	.212	.344
ภายในกลุ่ม	103	19.177	.186	
รวม	108	20.239		

จากตารางที่ 28 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มี ด้านสุขภาพโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.97	.510	มาก
เกษตรกรกรรม	25	4.04	.409	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.97	.608	มาก
รับจ้าง	27	3.94	.479	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	4.08	.345	มาก
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	3.96	.314	มาก

จากตารางที่ 29 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า นักเรียน/นักศึกษา เกษตรกรรมและรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งเท่ากับ ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $\bar{X} = 4.04$, $\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 30 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดย จำแนกตามอาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.284	.057	.293
ภายในกลุ่ม	103	19.954	.194	
รวม	108	20.239		

จากตารางที่ 30 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดย จำแนกตามอาชีพหลักมีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 31 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	4.03	.467	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	3.99	.378	มาก
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.90	.489	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.88	.459	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	4.12	.454	มาก

จากตารางที่ 31 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป, รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน และรายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.03$, $\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสุขภาพ โดย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	.485	.121	.639
ภายในกลุ่ม	104	19.753	.190	
รวม	108	20.239		

จากตารางที่ 32 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 - 10 ปี	16	3.98	.313	มาก
11 - 20 ปี	11	3.98	.340	มาก
21 - 30 ปี	20	4.12	.442	มาก
31 - 40 ปี	16	3.87	.531	มาก
41 - 50 ปี	22	3.91	.536	มาก
51 - 60 ปี	15	4.08	.248	มาก
61 ปีขึ้นไป	9	4.11	.480	มาก

จากตารางที่ 33 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่าระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 21-30 ปี , 61 ปีขึ้นไป , 51-60 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.11$, $\bar{X} = 4.08$) ตามลำดับ

ตารางที่ 34 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสุขภาพโดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	.897	.150	.788
ภายในกลุ่ม	102	19.341	.190	
รวม	108	20.239		

จากตารางที่ 34 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสุขภาพโดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.97	.435	-1.342
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	4.11	.421	

จากตารางที่ 35 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะครัวเรือน กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติดริมน้ำ	3.94	.419	-2.581*
ติดริมน้ำ	4.20	.429	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 36 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะครัวเรือน กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพมีผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยประชาชน ที่มีครัวเรือนติดริมน้ำมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ด้านสุขภาพ มากกว่าประชาชนที่อยู่ไม่ติดริมน้ำ ($\bar{X} = 4.20$, $\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการมีส่วนร่วม กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.99	.405	-.433
มีส่วนร่วม	4.03	.500	

จากตารางที่ 37 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วม กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพมีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ด้านสังคม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 38 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศที่มีต่อด้านสังคมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.40	.528	-1.634
หญิง	3.59	.579	

จากตารางที่ 38 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลที่มีต่อด้านสังคมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคมโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.50	.465	มาก
21 – 30 ปี	24	3.78	.623	มาก
31 – 40 ปี	24	3.35	.541	มาก
41 – 50 ปี	24	3.47	.546	ปานกลาง
51 – 60 ปี	18	3.52	.500	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	3.56	.637	มาก

จากตารางที่ 39 พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคมโดยจำแนกตามอายุ พบว่า 21-30 ปี, 60 ปีขึ้นไป, 51-60 ปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$, $\bar{X} = 3.56$, $\bar{X} = 3.52$) ตามลำดับ

ตารางที่ 40 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสังคมโดย จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	2.410	.482	1.532
ภายในกลุ่ม	103	32.395	.315	
รวม	108	34.804		

ตารางที่ 40 แสดงการเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตามอายุมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 41 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ด้านสังคมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	3.38	.501	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	7	3.54	.525	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.57	.651	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	12	3.31	.581	มาก
ปริญญาตรี	35	3.70	.536	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.82	.778	มาก

จากตารางที่ 41 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจะแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ,ระดับปริญญาตรีและระดับอนุปริญญา/ปวส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, $\bar{X} = 3.70$, $\bar{X} = 3.57$)ตามลำดับ

ตารางที่ 42 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของ
ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสังคมโดย จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	3.06	.612	1.986
ภายในกลุ่ม	103	31.744	.308	
รวม	108	34.804		

จากตารางที่ 42 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม
โดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 43 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสังคมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.46	.656	ปานกลาง
เกษตรกรรวม	25	3.36	.515	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.60	.585	มาก
รับจ้าง	27	3.53	.514	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	3.84	.549	มาก
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	3.43	.587	ปานกลาง

จากตารางที่ 43 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดยจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า นักเรียน/นักศึกษา,ค้าขาย/
ประกอบธุรกิจส่วนตัวและรับราชการ/รัฐวิสาหกิจซึ่งอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.84, \bar{X} = 3.60, \bar{X} = 3.46$)
ตามลำดับ

ตารางที่ 44 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	2.817	.563	1.814
ภายในกลุ่ม	103	31.988	.311	
รวม	108	34.804		

จากตารางที่ 44 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตามอาชีพหลักมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 45 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ด้านสังคมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	3.58	.559	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	3.42	.584	ปานกลาง
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.50	.649	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.74	.596	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	3.68	.405	มาก

จากตารางที่ 45 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป, รายได้ 5,001-10,000 บาท/เดือน และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, $\bar{X} = 3.74$, $\bar{X} = 3.58$) ตามลำดับ

ตารางที่ 46 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	1.216	.304	.941
ภายในกลุ่ม	104	33.588	.323	
รวม	108	34.804		

จากตารางที่ 46 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดย จำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 47 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1- 10 ปี	16	3.78	.567	มาก
11- 20 ปี	11	3.56	.542	มาก
21- 30 ปี	20	3.63	.630	มาก
31- 40 ปี	16	3.31	.551	ปานกลาง
41- 50 ปี	22	3.48	.515	มาก
51- 60 ปี	15	3.42	.483	ปานกลาง
61 ปีขึ้นไป	9	3.53	.692	มาก

จากตารางที่ 47 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ระยะเวลา 1-10 ปี , 21-30ปี และ11-20ปี อยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.78$, $\bar{X} = 3.63$, $\bar{X} = 3.56$)ตามลำดับ

ตารางที่ 48 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	2.240	.373	1.169
ภายในกลุ่ม	102	32.565	.319	
รวม	108	34.804		

จากตารางที่ 48 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อด้านสังคม โดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 49 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.45	.565	-2.430*
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	3.77	.494	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 49 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม มีผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยประชาชน ที่ย้ายมาจากชุมชนอื่นมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ด้านสังคม มากกว่าประชาชนที่เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด ($\bar{X} = 3.77$, $\bar{X} = 3.45$) ตามลำดับ

ตารางที่ 50 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะ
คริ้วเรื้อนกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะคริ้วเรื้อน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติตรึมน้ำ	3.44	.564	-3.408*
ติตรึมน้ำ	3.86	.447	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 50 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะคริ้วเรื้อน กับผล
จากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมมีผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05
โดยประชาชน ที่มีคริ้วเรื้อนติตรึมน้ำมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มากกว่าประชาชนที่
อยู่ไม่ติตรึมน้ำ ($\bar{X} = 3.86$, $\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ตารางที่ 51 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการ
มีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.44	.544	-2.712*
มีส่วนร่วม	3.76	.569	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 51 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจาก
การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคมมีผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดย
ประชาชน ที่มีส่วนร่วมกับโครงการมีค่าเฉลี่ยผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มากกว่าประชาชนที่ไม่
มีส่วนร่วมกับโครงการ ($\bar{X} = 3.76$, $\bar{X} = 3.44$) ตามลำดับ

ผลเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 52 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศ ที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.62	.352	-1.311
หญิง	3.73	.430	

จากตารางที่ 52 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลที่มีต่อด้านวัฒนธรรมของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 53 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.60	.370	มาก
21 – 30 ปี	24	3.80	.386	มาก
31 – 40 ปี	24	3.78	.420	มาก
41 – 50 ปี	24	3.61	.444	มาก
51 – 60 ปี	18	3.56	.389	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	3.74	.380	มาก

จากตารางที่ 53 พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอายุ พบว่า 21-30 ปี, 51-60 ปี, 60 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, $\bar{X} = 3.78$, $\bar{X} = 3.74$) ตามลำดับ

ตารางที่ 54 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของ
ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดย จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.995	.199	1.202
ภายในกลุ่ม	103	17.054	.166	
รวม	108	18.049		

ตารางที่ 54 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม
โดยจำแนกตามอายุมีผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 55 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	3.68	.465	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)	7	3.68	.323	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.84	.421	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	12	3.61	.430	มาก
ปริญญาตรี	35	3.65	.358	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.91	.343	มาก

จากตารางที่ 55 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิด
จากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจะแนกตามระดับการศึกษา พบว่า
ระดับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ,ระดับอนุปริญญา/ปวส และ ระดับต่ำกว่าประถมศึกษาซึ่ง
เท่ากับกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $\bar{X} = 3.84$, $\bar{X} = 3.68$)
ตามลำดับ

ตารางที่ 56 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.664	.133	.787
ภายในกลุ่ม	103	17.385	.169	
รวม	108	18.049		

จากตารางที่ 56 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 57 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.67	.349	มาก
เกษตรกรกรรม	25	3.69	.458	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.52	.452	มาก
รับจ้าง	27	3.81	.453	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	3.73	.253	มาก
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	3.53	.427	มาก

จากตารางที่ 57 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม โดยจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า อาชีพรับจ้าง ,นักเรียน/นักศึกษา,เกษตรกรกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$, $\bar{X} = 3.73$, $\bar{X} = 3.69$)ตามลำดับ

ตารางที่ 58 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของ
ชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.968	.194	1.167
ภายในกลุ่ม	103	17.081	.166	
รวม	108	18.049		

จากตารางที่ 58 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้าน
วัฒนธรรมโดย จำแนกตามอาชีพหลักมีผล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 59 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	3.72	.418	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	3.74	.426	มาก
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.66	.451	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.74	.340	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	3.50	.290	มาก

จากตารางที่ 59 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ 15,00 -20,000บาท/เดือน
ซึ่งเท่ากับกับ 5,001-10,000 บาท/เดือน ,รายได้ 10,001 -15,000บาท/เดือนและรายได้ต่ำกว่า5,000
บาท/เดือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, $\bar{X} = 3.72$, $\bar{X} = 3.66$)ตามลำดับ

ตารางที่ 60 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	.692	.173	1.037
ภายในกลุ่ม	104	17.357	.167	
รวม	108	18.049		

จากตารางที่ 60 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 61 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 - 10 ปี	16	3.75	.361	มาก
11 - 20 ปี	11	3.56	.196	มาก
21 - 30 ปี	20	3.79	.427	มาก
31 - 40 ปี	16	3.77	.431	มาก
41 - 50 ปี	22	3.65	.470	มาก
51 - 60 ปี	15	3.54	.417	มาก
61 ปีขึ้นไป	9	3.77	.417	มาก

จากตารางที่ 61 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ระยะเวลา 21-30ปี, ระยะเวลา 31-40ปีซึ่งเท่ากับระยะเวลา61ปีขึ้นไป และระยะเวลา 1-10 ปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, $\bar{X} = 3.77$, $\bar{X} = 3.75$)ตามลำดับ

ตารางที่ 62 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	.948	.158	.943
ภายในกลุ่ม	102	17.101	.168	
รวม	108	18.049		

จากตารางที่ 62 พบว่าเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 63 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.68	.433	-.385
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	3.72	.299	

จากตารางที่ 63 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อวัฒนธรรม มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 64 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะครัวเรือนกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติดริมน้ำ	3.698	.430	.075
ติดริมน้ำ	3.691	.328	

จากตารางที่ 64 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะครัวเรือนกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 65 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.66	.433	-1.136
มีส่วนร่วม	3.76	.335	

จากตารางที่ 65 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ด้านวัฒนธรรมมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 66 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศ ที่มีต่อด้าน เศรษฐกิจ โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.82	.589	-1.469
หญิง	3.98	.519	

จากตารางที่ 66 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 67 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.82	.559	มาก
21 – 30 ปี	24	4.10	.610	มาก
31 – 40 ปี	24	3.91	.574	มาก
41 – 50 ปี	24	3.87	.506	มาก
51 – 60 ปี	18	3.87	.570	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	3.90	.383	มาก

จากตารางที่ 67 พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอายุ พบว่า 21-30 ปี, 31-40ปีและอายุ60 ปีขึ้นไปอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$, $\bar{X} = 3.91$, $\bar{X} = 3.90$) ตามลำดับ

ตารางที่ 68 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	.911	.182	.600
ภายในกลุ่ม	103	31.254	.303	
รวม	108	32.164		

ตารางที่ 68 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอายุมีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 69 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	3.91	.530	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)	7	4.02	.354	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.95	.589	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	12	3.68	.617	มาก
ปริญญาตรี	35	3.99	.585	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	4.02	.423	มาก

จากตารางที่ 69 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจะแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งเท่ากับกับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)ระดับปริญญาตรี และระดับ อนุปริญญา/ปวส อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $\bar{X} = 3.99$, $\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 70 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดย จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1.021	.204	.675
ภายในกลุ่ม	103	31.144	.302	
รวม	108	32.164		

จากตารางที่ 70 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 71 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.91	.478	มาก
เกษตรกรกรรม	25	3.97	.507	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.72	.640	มาก
รับจ้าง	27	3.75	.458	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	4.16	.621	มาก
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	4.03	.610	มาก

จากตารางที่ 71 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า นักเรียน/นักศึกษา,แม่บ้านและเกษตรกรกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$, $\bar{X} = 4.03$, $\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ตารางที่ 72 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	2.404	.481	.150
ภายในกลุ่ม	103	29.760	.289	
รวม	108	32.164		

จากตารางที่ 72 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดย จำแนกตามอาชีพหลักมีผล แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 73 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	3.94	.572	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	4.00	.520	มาก
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.82	.675	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.85	.499	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	3.85	.466	มาก

จากตารางที่ 73 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า รายได้ 5,001-10,000บาท/เดือน , รายได้ต่ำกว่า5,000บาท/เดือนรายได้ 15,00 -20,000 บาท/เดือนซึ่งเท่ากันกับ, รายได้สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $\bar{X} = 3.94$, $\bar{X} = 3.85$)ตามลำดับ

ตารางที่ 74 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	.486	.122	.399
ภายในกลุ่ม	104	31.678	.305	
รวม	108	32.164		

จากตารางที่ 74 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 75 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 - 10 ปี	16	4.12	.660	มาก
11 - 20 ปี	11	3.80	.505	มาก
21 - 30 ปี	20	4.00	.576	มาก
31 - 40 ปี	16	3.83	.480	มาก
41 - 50 ปี	22	3.88	.533	มาก
51 - 60 ปี	15	3.88	.603	มาก
61 ปีขึ้นไป	9	4.00	.360	มาก

จากตารางที่ 75 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ระยะเวลา 1-10 ปี , ระยะเวลา 21-30 ปีซึ่งเท่ากับกับ 60 ปีขึ้นไป และระยะเวลา 41-50 ปีซึ่งเท่ากับกับระยะเวลา 41-60 ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, $\bar{X} = 4.00$, $\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ตารางที่ 76 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	1.160	.193	.636
ภายในกลุ่ม	102	31.004	.304	
รวม	108	32.164		

จากตารางที่ 76 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 77 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.88	.526	-1.901
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	4.12	.593	

จากตารางที่ 77 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนา กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 78 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะครัวเรือน กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติดริมน้ำ	3.88	.545	-1.791
ติดริมน้ำ	4.10	.520	

จากตารางที่ 78 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะครัวเรือน กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 79 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการมีส่วนร่วม กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.87	.514	-1.909
มีส่วนร่วม	4.09	.597	

จากตารางที่ 79 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วม กับ ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลเกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ตารางที่ 80 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศ ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.81	.606	-.639
หญิง	3.88	.521	

จากตารางที่ 80 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศ กับผลที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตารางที่ 81 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	8	3.87	.337	มาก
21 – 30 ปี	24	3.90	.654	มาก
31 – 40 ปี	24	3.77	.518	มาก
41 – 50 ปี	24	3.89	.493	มาก
51 – 60 ปี	18	3.71	.598	มาก
60 ปีขึ้นไป	11	4.18	.468	มาก

จากตารางที่ 81 พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 60 ปีขึ้นไป, อายุ 21-30 ปี, และ 41-50ปี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $\bar{X} = 3.90$, $\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

ตารางที่ 82 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1.772	.354	1.188
ภายในกลุ่ม	103	30.712	.298	
รวม	108	32.484		

ตารางที่ 82 พบว่าการเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอายุมีผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 83 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่าประถมศึกษา	39	3.89	.544	มาก
มัธยมศึกษาตอนต้น(ม.3)	7	4.22	.390	มาก
อนุปริญญา/ ปวส.	9	3.82	.666	มาก
มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	12	3.55	.615	มาก
ปริญญาตรี	35	3.88	.529	มาก
สูงกว่าปริญญาตรี	7	3.85	.377	มาก

จากตารางที่ 83 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจะแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับประถมศึกษาตอนต้น(ม.3),ระดับต่ำกว่าประถมศึกษา,ระดับปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, $\bar{X} = 3.89$, $\bar{X} = 3.88$) ตามลำดับ

ตารางที่ 84 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	2.182	.436	1.483
ภายในกลุ่ม	103	30.303	.294	
รวม	108	32.484		

จากตารางที่ 84 พบว่าการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามระดับการศึกษา มีผลแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 85 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

อาชีพหลัก	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	16	3.83	.547	มาก
เกษตรกร	25	4.00	.506	มาก
ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	8	3.90	.888	มาก
รับจ้าง	27	3.69	.487	มาก
นักเรียน/นักศึกษา	20	3.07	.385	ปานกลาง
อาชีพอื่นๆ - แม่บ้าน	13	3.66	.623	มาก

จากตารางที่ 85 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกตามอาชีพหลัก พบว่า อาชีพเกษตรกร, อาชีพค้าขาย/ ประกอบธุรกิจส่วนตัว, และอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, $\bar{X} = 3.90$, $\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 86 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอาชีพหลัก

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	2.625	.525	1.811
ภายในกลุ่ม	103	29.860	.290	
รวม	108	32.484		

จากตารางที่ 86 พบว่าการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามอาชีพหลักมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 87 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	31	4.02	.486	มาก
5,001 - 10,000 บาท/เดือน	42	3.18	.510	ปานกลาง
10,001 - 15,000 บาท/เดือน	15	3.86	.687	มาก
15,001 - 20,000 บาท/เดือน	7	3.68	.855	มาก
สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	14	3.75	.430	มาก

จากตารางที่ 87 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือนพบว่า รายได้ต่ำกว่า5,000 บาท/เดือน,รายได้10,001-15,000บาท/เดือน ,รายได้ สูงกว่า 20,001ขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $\bar{X} = 3.86$, $\bar{X} = 3.75$)ตามลำดับ

ตารางที่ 88 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	1.297	.324	1.082
ภายในกลุ่ม	104	31.187	.300	
รวม	108	32.484		

จากตารางที่ 88 พบว่าการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน มีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 89 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตาม ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1 - 10 ปี	16	3.91	.511	มาก
11 - 20 ปี	11	4.00	.481	มาก
21 - 30 ปี	20	3.83	.646	มาก
31 - 40 ปี	16	3.85	.503	มาก
41 - 50 ปี	22	3.80	.487	มาก
51 - 60 ปี	15	3.61	.625	มาก
61 ปีขึ้นไป	9	4.28	.375	มาก

จากตารางที่ 89 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยจำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน พบว่า ระยะเวลา 60ปีขึ้นไประยะเวลา 11-20 ปีและ ระยะเวลา 1-10 ปีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, $\bar{X} = 4.00$, $\bar{X} = 3.91$) ตามลำดับ

ตารางที่ 90 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	2.90	.483	1.667
ภายในกลุ่ม	102	29.584	.290	
รวม	108	32.484		

จากตารางที่ 90 แสดงการเปรียบเทียบผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อม โดย จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 91 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ภูมิลำเนา	\bar{X}	S.D.	t
เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด	3.84	.585	-7.95
ย้ายมาจากชุมชนอื่น	3.94	.400	

จากตารางที่ 91 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรภูมิลำเนา กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 92 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรลักษณะครัวเรือน กับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

ลักษณะครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	t
ไม่ติดริมน้ำ	3.82	.576	-1.620
ติดริมน้ำ	4.02	.405	

จากตารางที่ 92 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรลักษณะครัวเรือนกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสถานะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ด้านสิ่งแวดล้อมมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 93 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	t
ไม่มีส่วนร่วม	3.84	.562	-.677
มีส่วนร่วม	3.92	.515	

จากตารางที่ 93 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรการมีส่วนร่วมกับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมมีผลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ดังนี้

ตารางที่ 94 แสดงความคิดเห็นของประชาชนในภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ความคิดเห็น ในภาพรวมของการดำเนินงาน	จำนวน	ร้อยละ
1	ทำให้วิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	53	84.12
2	ไม่มีการเปลี่ยนแปลง	9	14.29
3	ทำให้วิถีชีวิตของคนในเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง	1	1.59
	รวม	63	100.00

จากตารางที่ 94 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีความคิดเห็นในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีผลทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 84.12 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ ไม่มีการเปลี่ยนแปลง มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นว่า เปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.59 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 95 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความต้องการของประชาชนในชุมชน ในภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ความเหมาะสม/ความต้องการให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้	จำนวน	ร้อยละ
1	อยากให้มีการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ต่อไป	62	76.54
2	อยากให้มีต่อไปเป็นอย่างมากและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป	6	7.41
3	อยากให้มีต่อไป เพราะชุมชนจะได้เจริญมากขึ้น	5	6.18
4	มีต่อไป เพราะเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนนักศึกษา	4	4.93
5	มีต่อไป ชาวบ้านที่มีรายได้จากตรงนี้จะได้ไม่เดือดร้อน	2	2.47
6	มีก็ได้หรือไม่มีก็ได้ / ไม่ออกความเห็น	2	2.47
	รวม	81	100.00

จากตารางที่ 95 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม/ความต้องการในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ อยากให้มีการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ต่อไป ได้ มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 76.54 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ อยากให้มีต่อไปเป็นอย่างมากและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 7.41 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นว่า อยากให้มีต่อไป เพราะชุมชนจะได้เจริญมากขึ้น มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 6.18 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 96 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากท้องเที่ยวเชิงเกษตรของประชาชน
 ในชุมชน ในภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบ
 คลองมหาสวัสดิ์

	ปัญหาอุปสรรค ที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	จำนวน	ร้อยละ
1	ไม่มีปัญหา	62	84.93
2	ปัญหา การกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึงจะเป็นประโยชน์เฉพาะกับ คนที่มีส่วนร่วม	6	8.22
3	มีการขัดแย้งกันบ้างในการดำเนินงานแต่ไม่รุนแรง	3	4.11
4	ไม่ทราบว่าเกิดปัญหาหรือไม่	2	2.74
	รวม	73	100.00

จากตารางที่ 96 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีความคิดเห็น
 เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ที่เกิดจากท้องเที่ยวเชิงเกษตรของประชาชนในชุมชน การในภาพรวมของ
 การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ ไม่มีปัญหา
 ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 84.93 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น
 รองลงมาคือ ปัญหา การกระจายรายได้ที่ไม่ทั่วถึงจะเป็นประโยชน์เฉพาะกับคนที่มีส่วนร่วมมีผู้
 แสดงความคิดเห็นจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8.22 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และ
 แสดงความคิดเห็นว่า มีการขัดแย้งกันบ้างในการดำเนินงานแต่ไม่รุนแรง มีผู้แสดงความคิดเห็น
 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.11 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 97 แสดงข้อเสนอแนะ ของประชาชนในชุมชน ในภาพรวมของการดำเนินงานการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1	ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากและหลากหลายกว่านี้	20	23.81
2	ควรจัดให้มีการรณรงค์เรื่องการไม่ทิ้งขยะของชาวบ้านริมคลอง อย่างต่อเนื่อง	16	19.05
3	อยากให้พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น	15	17.85
4	ควรเพิ่มจำนวนร้านค้าในชุมชนให้มีจำนวนมากขึ้นและมีมาตรฐาน มากขึ้น	11	13.10
5	จัดกิจกรรมหรือส่งเสริมให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนกับการ ท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น	9	10.71
6	ให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามาช่วยในการดูแลงบประมาณ	8	9.52
7	อยากให้มีการจัดทำตลาดน้ำอย่างเป็นทางการ	3	3.58
8	ควรมีข้อกำหนดเรื่องความเร็วของเรือ / เสียงจากเครื่องเรือเพราะถ้า ในอนาคตการท่องเที่ยวโตมากกว่านี้อาจส่งผลกระทบต่อผู้ที่อาศัยอยู่ ริมคลองมหาสวัสดิ์ได้	2	2.39
	รวม	84	100.00

จากตารางที่ 97 พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีข้อเสนอแนะ ใน
ภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์โดย
เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากและหลากหลายกว่านี้ได้
มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น
รองลงมาคือ ควรจัดให้มีการรณรงค์เรื่องการไม่ทิ้งขยะของชาวบ้านริมคลอง อย่างต่อเนื่อง มีผู้แสดง
ความคิดเห็นจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และอยากให้
พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 15คน คิดเป็นร้อยละ 17.85 ของกลุ่ม
ตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 200 คน โดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิภาค ประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ซึ่งเสนอผลการวิเคราะห์ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 98 แสดงจำนวน และ ร้อยละ ของปัจจัยส่วนบุคคล ของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1.เพศ			
	ชาย	78	39.00
	หญิง	122	61.00
	รวม	200	100.00
2.อายุ			
	ต่ำกว่า 20 ปี	19	9.50
	21 – 30 ปี	30	15.00
	31 – 40 ปี	52	26.00
	41 – 50 ปี	59	29.50
	51 – 60 ปี	34	17.00
	60 ปีขึ้นไป	6	3.00
	รวม	200	100.00
3.ระดับการศึกษา			
	ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ	7	3.50
	ประถมศึกษา	15	7.50
	มัธยมศึกษา ตอนต้น(ม.3)	13	6.50
	อนุปริญญา/ ปวส.	11	5.50
	มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	13	6.50
	ปริญญาตรี	97	48.50

ตารางที่ 98 (ต่อ)

	7.สูงกว่าปริญญาตรี	44	22.00
	รวม	200	100.00
4.อาชีพหลัก			
	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	35	17.50
	เกษตรกรรม	14	7.00
	ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	34	17.00
	รับจ้าง	37	18.50
	นักเรียน/นักศึกษา	39	19.50
	แม่บ้าน	15	7.50
	พนักงานบริษัท/เอกชน	23	11.50
	อื่นๆ - ช่างภาพอิสระ/ มัคคุเทศก์อิสระ	3	1.50
	รวม	200	100.00
5.รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก)			
	ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	27	13.50
	5,001 -10,000 บาท/เดือน	24	12.00
	10,001 - 15,000 บาท/เดือน	25	12.50
	15,001 - 20,000 บาท/เดือน	34	17.00
	สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	90	45.00
	รวม	200	100.00
6.ภูมิลำเนา			
	ภาคเหนือ	9	4.50
	ภาคใต้	19	9.50
	ภาคตะวันออก	4	2.00
	ภาคตะวันตก	4	2.00
	ภาคกลาง	155	77.50
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9	4.50
	รวม	200	100.00

ตารางที่ 98 (ต่อ)

7.ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่			
	ครั้งแรก	102	51.00
	2 – 5 ครั้ง	82	41.00
	5 - 10 ครั้ง	10	5.00
	มากกว่า 10 ครั้ง	6	3.00
	รวม	200	100.00
8.แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้			
	โทรทัศน์	94	47.00
	บริษัทนำเที่ยว	9	4.50
	หนังสือพิมพ์	12	6.00
	วารสาร	13	6.50
	เพื่อน /ญาติ	40	20.00
	อินเทอร์เน็ต	24	12.00
	อื่นๆ - หน่วยงานจัดให้มาศึกษาดูงาน	8	4.00
	รวม	200	100.00

จากตารางที่ 98 แสดงให้เห็นว่า ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ส่วนมากเพศหญิงจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 67.89 เป็นเพศชาย จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 32.11 และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 59คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 อายุ 31-40 ปี จำนวน 52คน คิดเป็นร้อยละ 26.00 อายุ 51-60 ปี จำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 17.00 อายุ 21-30ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 9.50และอายุ 60 ปีขึ้นไปจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 48.50 รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 44คน คิดเป็นร้อยละ 22.00 ระดับระดับประถมศึกษา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 7.50 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)จำนวน 13คน คิดเป็นร้อยละ 6.50ซึ่งเท่ากันกับมัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช. อนุปริญญา/ปวส.จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 คนและผู้ที่ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 อาชีพหลัก นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 รองลงมาคืออาชีพรับจ้าง จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 17.50 อาชีพค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 อาชีพพนักงานบริษัท เอกชน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 อาชีพอื่นๆ

คือ ช่างภาพอิสระ และมัคคุเทศก์อิสระ 3 คนคิดเป็นร้อยละ 1.50 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน(รายได้หลัก) สูงกว่า 20,001ขึ้นไปจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาคือ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 17.00 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือนจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 13.50 รายได้10,001 - 15,000 บาท/เดือนจำนวน 25คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 รายได้5,001 -10,000 บาท/เดือนจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 ภูมิลำเนา เป็นภาคกลาง จำนวน155 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 รองลงมาคือภาคใต้ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวนเท่ากันคือ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ภาคตะวันออกและภาคตะวันตกมีจำนวนเท่ากันคือจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00 ประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มาเที่ยวเป็นครั้งแรกจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 51.00 เคย 2-5 ครั้ง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 41.00 เคย 5-10 ครั้งจำนวน 10 คน คิดเป็น ร้อยละ 5.00 มากกว่า 10 ครั้ง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 แหล่งที่ให้ทราบข้อมูลข่าวสาร จากโทรทัศน์ 94 คน คิดเป็นร้อยละ 47.00 เพื่อนหรือญาติแนะนำ จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 จากอินเทอร์เน็ต จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 จากวารสาร จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 จากหนังสือพิมพ์ จำนวน 12 คิดเป็นร้อยละ 6.00 และอื่นๆคือ หน่วยงานจัดให้มาศึกษาดูงาน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 99

ตารางที่ 99 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและ ความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์	ค่าสถิติ		ระดับ	ลำดับ
	(\bar{X})	(S.D.)		
ด้านสถานที่				
1.ความสวยงาม และคงสภาพธรรมชาติของชุมชน	3.96	.667	มาก	1
2.ความหลากหลายของกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว	3.69	.739	มาก	5
3.ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว	3.90	.763	มาก	2
4.ความน่าสนใจ / สิ่งดึงดูดใจ/ความเป็นเอกลักษณ์	3.79	.789	มาก	4
5.ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.81	.781	มาก	3
รวมเฉลี่ย	3.83	.593	มาก	-
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก				
6.ปริมาณร้านค้า /ร้านอาหาร/สาลาที่พักเพียงพอกับความต้องการ	3.35	.801	ปานกลาง	5
7.ปริมาณห้องน้ำสาธารณะ เพียงพอปริมาณนักท่องเที่ยว	3.44	.927	ปานกลาง	4
8.การจำหน่ายของที่ระลึก/ สินค้าชุมชน / สินค้า OTOP	3.59	.822	มาก	3
9.ปริมาณเรือนำชม เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว	3.93	.793	มาก	1
10.มัคคุเทศก์ /ผู้นำชม/ วิทยากรในชุมชน ปริมาณเพียงพอ	3.76	.822	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.62	.639	มาก	-
ด้านความปลอดภัย				
11.ความปลอดภัย เรื่องการเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆ	4.00	.740	มาก	2
12.ความปลอดภัยจากมิฉาชีพ	4.31	.603	มาก	1
13.มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยที่ดี	3.90	.789	มาก	5
14.ความคงทนและปลอดภัยเช่น เรือ สะพาน สาลาที่พัก	4.03	.653	มาก	4
15.อาหาร/น้ำดื่ม มีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักโภชนาการ	3.96	.850	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.04	.571	มาก	-

ตารางที่ 99 (ต่อ)

ด้านการให้บริการ				
16.การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว/เอกสาร/แผ่นพับ	3.40	.862	ปานกลาง	5
17.ความเหมาะสมด้านระยะทาง/เวลาในการเที่ยวชม	3.87	.852	มาก	3
18.ความสะดวกในการติดต่อประสานงาน	3.71	.865	มาก	4
19.มีการดูแลอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง	4.47	.701	มาก	1
20.การให้บริการของเจ้าหน้าที่เหมาะสม มีอัธยาศัยไมตรี	4.47	.701	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.90	.574	มาก	-
ด้านราคาสินค้าและการจัดการ				
21.ความเหมาะสมด้านคุณภาพและราคาสินค้าในชุมชน	3.93	.767	มาก	2
22.ความเหมาะสมด้านอัตราค่าบริการ	3.92	.693	มาก	3
23.บุคลากรผู้เข้าชม มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด	4.04	.804	มาก	1
24.การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอย ระบบกำจัดน้ำเสีย	3.64	.892	มาก	5
25.การจัดการเสียงรบกวน/ อากาศ-มลพิษ / ไฟฟ้าส่องสว่าง	3.78	.779	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.86	.624	มาก	-
ด้านคมนาคม				
26.ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยว	3.30	1.088	ปานกลาง	5
27.ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	3.53	1.002	มาก	4
28.การเดินทาง สภาพถนน อยู่ในเกณฑ์ดี และปลอดภัย	3.77	.820	มาก	1
29.สถานที่จอดรถเพียงพอ	3.66	.921	มาก	3
30.อยู่ในแหล่งชุมชน และใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ	3.72	.870	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.59	.740	มาก	-
ความคิดเห็นในภาพรวม				
31.ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	3.77	.837	มาก	5
32.ความสนใจและประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยว	3.99	.737	มาก	3
33.ความพึงพอใจและประทับใจต่อการให้บริการ	4.16	.803	มาก	1
34.โอกาสช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ	3.88	.802	มาก	4
35.โอกาสที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง	4.04	.873	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.97	.659	มาก	-
ความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ	3.83	.508	มาก	-

จากตารางที่ 99 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .508) โดยจะแยกพิจารณาทีละด้านดังนี้

ด้านสถานที่ พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านสถานที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .593) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)ความสวยงาม และคงสภาพธรรมชาติของชุมชน ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .667) (2)ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .763) (3) ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.81$, S.D. = .781) (4) ความน่าสนใจ / สิ่งดึงดูดใจ/ความเป็นเอกลักษณ์ ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .789) (5) ความหลากหลายของกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = .739)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .639) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)ปริมาณเรือนำชม เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .793) (2) มัคคุเทศก์ /ผู้นำชม/ วิทยากรในชุมชน ปริมาณเพียงพอ ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .822) (3) การจำหน่ายของที่ระลึก/ สินค้าชุมชน / สินค้า OTOP ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .822) (4) ปริมาณห้องน้ำสาธารณะ เพียงพอปริมาณนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = .927) (5) ปริมาณร้านค้า /ร้านอาหาร/ศาลาที่พักเพียงพอกับความต้องการ ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .801)

ด้านความปลอดภัย พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .571) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)ความปลอดภัยจากมิถุนาชีพ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .603) (2) ความปลอดภัยเรื่องการเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .740) (3) อาหาร/น้ำดื่ม มีคุณภาพสะอาด ถูกหลักโภชนาการ ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .850) (4) ความคงทนและปลอดภัยเช่น เรือ สะพาน ศาลาที่พัก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .653) (5) มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยที่ดี ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .789)

ด้านการให้บริการ พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านการให้บริการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .574) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1)การให้บริการของเจ้าหน้าที่เหมาะสม มีอัธยาศัยไมตรี ซึ่งมีค่าเท่ากับ มีการดูแล อำนาจความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = .603) (3) ความเหมาะสมด้านระยะทาง/เวลาในการเที่ยวชม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .852) (4) ความสะดวกในการ

ติดต่อประสานงาน ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .865) (5) การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว/เอกสาร/แผ่นพับ ($\bar{X} = 3.40$, S.D. = .862)

ด้านราคาสินค้าและการจัดการ พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านราคาสินค้าและการจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .624) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) บุคลากรผู้นำชม มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .804) (2) ความเหมาะสมด้านคุณภาพและราคาสินค้าในชุมชน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .767) (3) ความเหมาะสมด้านอัตราค่าบริการ ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .693) (4) การจัดการเสียงรบกวน/ อากาศ-มลพิษ / ไฟฟ้าส่องสว่าง ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = .779) (5) การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอย ระบบกำจัดน้ำเสีย ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = .892)

ด้านคมนาคม พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในด้านคมนาคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = .740) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) การเดินทาง สภาพถนน อยู่ในเกณฑ์ดี และปลอดภัย ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .820) (2) อยู่ในแหล่งชุมชน และใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = .870) (3) สถานที่จอดรถเพียงพอ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = .921) (4) ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .1002) (5) ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.30$, S.D. = 1.088)

ความคิดเห็นในภาพรวม พบว่า ผลต่อความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .659) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ (1) ความพึงพอใจและประทับใจต่อการให้บริการ ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .803) (2) โอกาสที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .873) (3) ความสนใจและประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .737) (4) โอกาสช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .802) (5) ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = .837)

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ภูมิลำเนา ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร โดยการทดสอบค่าที (t-test) และ One – way ANOVA ดังนี้

ตารางที่ 100 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการเปรียบเทียบตัวแปรเพศกับความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test)

เพศ	\bar{X}	S.D.	t
ชาย	3.72	.447	-2.421
หญิง	3.90	.534	

จากตารางที่ 100 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างตัวแปรเพศกับความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 101 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุ

อายุ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ต่ำกว่า 20 ปี	19	3.69	.670	มาก
21 – 30 ปี	30	3.76	.525	มาก
31 – 40 ปี	52	3.69	.559	มาก
41 – 50 ปี	59	3.91	.440	มาก
51 – 60 ปี	34	4.02	.390	มาก
60 ปีขึ้นไป	6	3.84	.141	มาก

จากตารางที่ 101 พบว่านักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามอายุ พบว่า ช่วงอายุ 51 – 60 ปี , อายุ 41 - 50 ปี และ อายุ 60 ปีขึ้นไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $\bar{X} = 3.91$ และ $\bar{X} = 3.84$ ตามลำดับ)

ตารางที่ 102 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	3.094	.619	2.483*
ภายในกลุ่ม	194	48.354	.249	
รวม	199	51.448		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 102 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามอายุ ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 103 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
จำแนกตามอายุ เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี (\bar{X} =3.69)	21-30 ปี (\bar{X} =3.76)	31-40 ปี (\bar{X} =3.69)	41-50 ปี (\bar{X} =3.91)	51-60 ปี (\bar{X} =4.02)	60 ปีขึ้นไป (\bar{X} =3.84)
ต่ำกว่า 20 ปี (\bar{X} =3.69)	-					
21-30 ปี (\bar{X} =3.76)	-.0770	-				
31-40 ปี (\bar{X} =3.69)	-.0025	.0745	-			
41-50 ปี (\bar{X} =3.91)	-.2260	-.1491	-.2236*	-		
51-60 ปี (\bar{X} =4.02)	-.3264*	-.2494*	-.3239*	-.1004	-	
60 ปีขึ้นไป (\bar{X} =3.84)	-.1541	-.0771	-.1516	.0719	.1723	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 103 พบว่าอายุของของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51-60 ปี มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวอายุ ต่ำกว่า 20 ปี (\bar{X} = 4.02 และ \bar{X} = 3.69 ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51-60ปี มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวอายุ 21-30 ปี (\bar{X} = 4.02 และ \bar{X} = 3.76 ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 41-50ปี มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวอายุ 31-40 ปี (\bar{X} = 3.91 และ \bar{X} = 3.69 ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวที่มีอายุ 51-60ปี มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวอายุ 31-40 ปี (\bar{X} = 4.02 และ \bar{X} = 3.69 ตามลำดับ) ส่วนคู่อื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 104 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ	7	3.95	.101	มาก
2.ประถมศึกษา	15	3.84	.489	มาก
3.มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3)	13	3.85	.437	มาก
4.อนุปริญญา/ ปวส.	11	3.59	.370	มาก
5.มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช.	13	4.05	.529	มาก
6.ปริญญาตรี	97	3.80	.508	มาก
7.สูงกว่าปริญญาตรี	44	3.86	.585	มาก

จากตารางที่ 104 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า มัธยมศึกษาตอนปลาย(ม.6)/ ปวช. ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ สูงกว่าปริญญาตรี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, $\bar{X} = 3.95$, $\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 105 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	1.480	.247	.953
ภายในกลุ่ม	193	49.968	.259	
รวม	199	51.448		

ตารางที่ 105 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำแนกตามระดับการศึกษา มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 106 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	35	4.03	.505	มาก
2.เกษตรกร	14	3.80	.474	มาก
3.ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว	34	3.87	.530	มาก
4.รับจ้าง	37	3.72	.449	มาก
5.นักเรียน/นักศึกษา	39	3.76	.516	มาก
6.แม่บ้าน	15	3.92	.228	มาก
7.พนักงานบริษัท/เอกชน	23	3.76	.648	มาก
8.อื่นๆ(ไปรตระบุ)	3	3.31	.000	ปานกลาง

จากตารางที่ 106 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามอาชีพ พบว่า รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ,แม่บ้าน, ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัวอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, $\bar{X} = 3.92$, $\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ตารางที่ 107 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	7	3.196	.457	.086
ภายในกลุ่ม	192	48.252	.251	
รวม	199	51.448		

จากตารางที่ 107 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามอาชีพ มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 108 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน	27	3.87	.581	มาก
2.5,001 - 10,000 บาท/เดือน	24	3.68	.338	มาก
3.10,001 - 15,000 บาท/เดือน	25	3.84	.452	มาก
4.15,001 - 20,000 บาท/เดือน	34	3.55	.437	มาก
5.สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป	90	3.95	.521	มาก

จากตารางที่ 108 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า รายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,001 ขึ้นไป รายได้ ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือนและรายได้ 10,001 - 15,000บาท/เดือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, $\bar{X} = 3.87$, $\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ

ตารางที่ 109 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	4	4.647	1.162	4.840*
ภายในกลุ่ม	195	46.801	.240	
รวม	199	51.448		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 109 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ต่อเดือน ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่าง กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 110 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยว จำแนกตามรายได้ต่อเดือน เป็นรายคู่ ด้วยวิธี LSD

รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน (\bar{X} =3.87)	5,001 -10,000 บาท/เดือน (\bar{X} =3.68)	10,001 - 15,000 บาท/ เดือน (\bar{X} =3.84)	15001 - 20,000 บาท/ เดือน (\bar{X} =3.55)	สูงกว่า 20,001ขึ้นไป (\bar{X} =3.55)
ต่ำกว่า 5,000 บาท/ เดือน(\bar{X} =3.87)	-				
5,001 -10,000 บาท/ เดือน(\bar{X} =3.68)	.1922	-			
10,001 - 15,000 บาท/ เดือน(\bar{X} =3.84)	.0297	-.1625	-		
15,001 - 20,000 บาท/ เดือน(\bar{X} =3.55)	.3215*	.1293	.2919*	-	
สูงกว่า 20,001 ขึ้น ไป(\bar{X} =3.55)	-.0826	-.2748*	-.1123	-.4042*	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 110 พบว่ารายได้ต่อเดือนของนักท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจ
และความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ คือ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อ
เดือน 15,001 - 20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่ำกว่า
นักท่องเที่ยวต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน (\bar{X} = 3.55 และ \bar{X} = 3.87 ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ สูง
กว่า 20,001 ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่ำกว่า
นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 5,001 -10,000 บาท/เดือน (\bar{X} = 3.55 และ \bar{X} = 3.68ตามลำดับ)
นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท/เดือน มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความ
คิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวต่ำกว่านักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท/เดือน
(\bar{X} = 3.55 และ \bar{X} = 3.84 ตามลำดับ)นักท่องเที่ยวที่มีรายได้ต่อเดือนสูงกว่า 20,001 ขึ้นไป มี
ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเท่ากับ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้
ต่อเดือน 15,001 - 20,000 บาท/เดือน (\bar{X} = 3.55 และ \bar{X} = 3.55 ตามลำดับ) ส่วนคู่อื่นๆแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 111 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามภูมิลำเนา

ภูมิลำเนา	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.ภาคเหนือ	9	3.83	.374	มาก
2.ภาคใต้	19	3.96	.482	มาก
3.ภาคตะวันออก	4	3.55	.515	มาก
4.ภาคตะวันตก	4	4.16	.666	มาก
5.ภาคกลาง	155	3.82	.524	มาก
6.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9	3.64	.200	มาก

จากตารางที่ 111 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามภูมิลำเนาพบว่า ภาคตะวันตก ภาคใต้ ภาคเหนือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16, \bar{X} = 3.96, \bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 112 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิลำเนา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	5	1.454	.291	1.128
ภายในกลุ่ม	194	49.994	.258	
รวม	199	51.448		

จากตารางที่ 112 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิลำเนา ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 113 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ประสบการณ์	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ครั้งแรก	102	3.78	.516	มาก
2. 2 - 5 ครั้ง	82	3.81	.506	มาก
3. 5 - 10 ครั้ง	10	3.97	.085	มาก
4. มากกว่า 10 ครั้ง	6	4.56	.141	มาก

จากตารางที่ 113 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ประสบการณ์มากกว่า 10 ครั้ง, 5 - 10 ครั้ง, 2 - 5 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 3.97$, $\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

ตารางที่ 114 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของ

นักท่องเที่ยวยุคใหม่ จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	3	3.609	1.203	4.928*
ภายในกลุ่ม	196	47.839	.244	
รวม	199	51.448		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 114 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 115 เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
จำแนกตามประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD

ประสบการณ์	ครั้งแรก ($\bar{X} = 3.78$)	2 - 5 ครั้ง ($\bar{X} = 3.81$)	5 - 10 ครั้ง ($\bar{X} = 3.97$)	มากกว่า 10 ครั้ง ($\bar{X} = 4.56$)
ครั้งแรก ($\bar{X} = 3.78$)	-			
2 - 5 ครั้ง ($\bar{X} = 3.81$)	-0.0281	-		
5 - 10 ครั้ง ($\bar{X} = 3.97$)	-0.1848	-0.1567	-	
มากกว่า 10 ครั้ง ($\bar{X} = 4.56$)	-0.7743*	-0.7453	-0.5886*	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 115 พบว่า ประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตรของของนักท่องเที่ยวที่
แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นราย
คู่ คือ นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ครั้งแรก ($\bar{X} = 4.56$ และ $\bar{X} = 3.78$
ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจและความคิดเห็น
เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมากกว่า นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ 5-10 ครั้ง ($\bar{X} = 4.56$ และ $\bar{X} =$
3.97 ตามลำดับ) ส่วนคู่อื่นๆแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตารางที่ 116 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับของความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยจำแนกตามแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้

แหล่งข้อมูล	n	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. โทรทัศน์	94	3.89	.557	มาก
2. บริษัทนำเที่ยว	9	3.27	.238	ปานกลาง
3. หนังสือพิมพ์	12	3.84	.360	มาก
4. วารสาร	13	3.78	.270	มาก
5. เพื่อน /ญาติ	40	3.80	.345	มาก
6. อินเทอร์เน็ต	24	3.62	.544	มาก
7. อื่นๆ หน่วยงานจัดให้มาศึกษาดูงาน	8	4.51	.192	มากที่สุด

จากตารางที่ 116 พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยจำแนกตามภูมิลำเนา พบว่า ประสบการณ์มากกว่า 10 ครั้ง, 5 - 10 ครั้ง, 2 - 5 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.56$, $\bar{X} = 3.97$, $\bar{X} = 3.81$) ตามลำดับ

ตารางที่ 117 แสดงการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ของนักท่องเที่ยวจำแนกตามแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	6	8.06	1.345	5.983
ภายในกลุ่ม	193	43.38	.225	
รวม	199	51.44		

จากตารางที่ 117 พบว่าการเปรียบเทียบความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จำแนกตามแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้ ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ / ความพึงพอใจ / ความประทับใจ / ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

การวิเคราะห์เกี่ยวกับมูลเหตุจูงใจ / ความพึงพอใจ / ความประทับใจ / ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ดังนี้

ตารางที่ 118 แสดงมูลเหตุจูงใจ/ ความพึงพอใจ/ความประทับใจในภาพรวมของการดำเนินงาน การท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	มูลเหตุจูงใจ / ความพึงพอใจ / ความประทับใจ	จำนวน	ร้อยละ
1	ความเป็นธรรมชาติ ที่เหลืออยู่น้อย (ยังคงความเป็นธรรมชาติ)	31	19.87
2	ความเป็นกันเองของเจ้าถิ่น	18	11.54
3	อัธยาศัยมิตรของเจ้าหน้าที่ / การบริการ	18	11.54
4	ประทับใจ ในภาพรวมของ โครงการ (ทุกคนทุกสถานที่)	16	10.27
5	ชอบการเดินทางที่เร็วมาก	15	9.62
6	ความเป็นมิตร ของชาวบ้าน (มีความเป็นเจ้าบ้านที่ดี)	14	8.97
7	ประทับใจ ที่ได้นั่งรถอีแต่น	14	8.97
8	ไม่ไกลจากกรุงเทพ / เดินทางสะดวก	13	8.33
9	เสน่ห์ของพื้นที่ / เอกลักษณ์ของชุมชน / เรียนรู้วิถีชุมชน	11	7.05
10	เป็นการท่องเที่ยวที่แปลกใหม่น่าสนใจ	4	2.56
11	อากาศดี ลมเย็นสบาย สงบ ร่มรื่น	2	1.28
	รวม	156	100.00

จากตารางที่ 118 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์มี มูลเหตุจูงใจ/ ความพึงพอใจ/ ความประทับใจ ในภาพรวมของการดำเนินงาน โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ ความเป็นธรรมชาติ ที่เหลืออยู่น้อย(ยังคงความเป็นธรรมชาติ) ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 19.87 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นรองลงมาคือ ความเป็นกันเองของเจ้าถิ่น ซึ่งเท่ากันกับ อัธยาศัยมิตรของเจ้าหน้าที่ การบริการ มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.54 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นว่า ประทับใจ ในภาพรวมของโครงการ(ทุกคนทุกสถานที่) มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 10.27 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 119 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ในภาพรวมของการดำเนินงานการท่องเที่ยว
เชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1	ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน (เก่า ทруд โทรม)	54	36.73
2	จำนวนป้ายควรมากกว่านี้	47	31.98
3	ไม่มีปัญหา	23	15.65
4	หลงทาง	14	9.52
5	ไม่มีร้านอาหารให้รับประทานอาหารกลางวัน (ที่ดี)	5	3.40
6	อากาศร้อน	4	2.72
	รวม	147	100.00

จากตารางที่ 119 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์มี ปัญหาอุปสรรค ในภาพรวมของการดำเนินงาน โดย
เรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน (เก่า ทруд โทรม) ได้มีผู้แสดง
ความคิดเห็นจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 36.73 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นรองลงมาคือ
จำนวนป้ายควรมากกว่านี้ มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 31.98 ของกลุ่ม
ตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และแสดงความคิดเห็นไม่มีปัญหา มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 23 คน
คิดเป็นร้อยละ 15.65 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ตารางที่ 120 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
ล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

	ปัญหาอุปสรรค	จำนวน	ร้อยละ
1	ให้ชุมชนดำรงความเข้มแข็งนี้ไว้ เพราะการท่องเที่ยวแบบนี้ยังมีอยู่น้อย	25	15.82
2	สมควรจะปรับปรุงให้ดียิ่งๆขึ้นไปตอนนี้ก็ได้อยู่แล้ว	23	14.56
3	เพิ่มกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วม เป็นกิจกรรมที่เป็นจุดเด่น	20	12.66
4	ควรเพิ่มจุดท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ	18	11.39
5	ควรปรับปรุงและดูแลห้องสุขา / ปริมาณน้อย / ไม่ค่อยสะอาด	15	9.49
6	ร้านค้าบริเวณวัดสุวรรณ ควรนำอาหารพื้นบ้านมาขาย	14	8.86
7	ควรส่งเสริมให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว	12	7.59
8	อยากให้มีการใช้มีคฤทศภัณฑ์น้อยจากโรงเรียน เพื่อเพิ่มรายได้ให้นักเรียน	10	6.33
9	อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไปและขยายเครือข่ายสู่ชุมชนข้างเคียง	7	4.43
10	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนคืออยู่แล้ว	6	3.80
11	ขอบคุณที่จัดที่แบบนี้ให้พวกเราได้เยี่ยมวันหยุด (ควรจัดให้มีต่อไป)	5	3.17
12	อยากให้เป็นเรือพายมากกว่าเรือยนต์	3	1.90
	รวม	158	100.00

จากตารางที่ 120 พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์มี ข้อเสนอแนะ ในภาพรวมของการดำเนินงาน โดยเรียงลำดับความสำคัญดังนี้ ลำดับที่หนึ่งคือ ให้ชุมชนดำรงความเข้มแข็งนี้ไว้ เพราะการท่องเที่ยวแบบนี้ยังมีอยู่น้อย ได้มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 15.42 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็นรองลงมาคือ สมควรจะปรับปรุงให้ดียิ่งๆขึ้นไปตอนนี้ก็ได้อยู่แล้ว มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 14.56 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น และควรเพิ่มจุดท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มความน่าสนใจ มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 11.39 ของกลุ่มตัวอย่างที่แสดงความคิดเห็น

ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

สำหรับข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลในภาคสนาม ตั้งแต่เริ่มลงพื้นที่โดยวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นทันทีขณะเก็บข้อมูลในพื้นที่และได้ทำการจดบันทึกประเด็นสำคัญๆของการสัมภาษณ์ไว้พร้อมทั้งบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์ จากนั้นเข้าสู่กระบวนการแปลข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุป ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์เป็นข้อมูลการบรรยาย (Descriptive) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกเสียง และจดบันทึก จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการอ่านทำความเข้าใจข้อมูลที่ได้มา และกำหนดประเด็นหลัก จัดหมวดหมู่ของเรื่องและตีความหาความเชื่อมโยงของข้อมูล ตรวจสอบความหมาย และข้อมูลของแต่ละคน แต่ละด้านว่ามีความสมบูรณ์และมีความละเอียดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์หรือไม่ หากข้อมูลยังไม่ชัดเจนจะทำการสัมภาษณ์ใหม่ เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นนำไปสู่การเรียบเรียงเนื้อหา เพื่อหาข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆที่รวบรวมมา

การวิเคราะห์โดย การจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis) คือ การจำแนกข้อมูลเป็นชนิด ๆ ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎี คือการจำแนกข้อมูลเป็นชนิดต่างๆในเหตุการณ์หนึ่งๆ เช่นการกระทำ ความหมาย ความสัมพันธ์ หรือสถานการณ์ และไม่ใช่แนวคิดทฤษฎี คือ การจำแนกข้อมูลที่จะวิเคราะห์ตามความเหมาะสมกับข้อมูลอาจใช้สามัญสำนึก หรือประสบการณ์ของผู้วิจัย

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมานั้นมาตรวจสอบและพิจารณาถึงความเพียงพอของข้อมูล ความถูกต้องของข้อมูล ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) คือ 1) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งบุคคล โดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างบุคคล 2) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งสถานที่ โดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างสถานที่ และ 3) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งเวลา โดยทำการสัมภาษณ์ในเรื่องเดียวกันแต่ต่างเวลา เพื่อเป็นการยืนยันข้อมูลการสัมภาษณ์ระดับลึก (In - depth Interview) จนได้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีความเที่ยงตรงจนถึงข้อมูลที่มีความอิ่มตัว (Saturated -Data) จึงยุติการสัมภาษณ์ระดับลึก จากนั้นจึงรวบรวมข้อมูลจัดหมวดหมู่ และจำแนกข้อมูลและนำข้อมูลต่างๆมาเรียบเรียงเขียนเป็นรายงาน

การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสุขภาพ ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ต่อคนในชุมชน

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพที่ส่งผล ในด้านบวก

ปัญหาด้านสุขภาพของคนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นประเด็นหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการดำเนินการท่องเที่ยว ที่ไม่ควรมองข้ามเพราะถ้าการพัฒนามุ่งเน้นเพียงความเจริญเติบโตด้านวัตถุ สิ่งที่จะถูกผลกระทบเป็นสิ่งแรก ก็คือสุขภาพหรือสุขภาพของคนในชุมชนนั่นเอง ดังนั้นการพัฒนาจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการควบคู่กัน ไปด้วยกับการดูแลสุขภาพทางสังคมของคนในชุมชน จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล เป็นชาวบ้านในชุมชนส่วนจะให้ความเห็นเห็นว่า ผลต่อสุขภาพส่วนใหญ่จะเป็นไปในด้านบวกคือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ ไม่ได้ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ความลำคาญใจ โรคเครียด รวมถึงโรคติดต่อ แต่คนในชุมชน ในทางตรงข้าม ส่งผลให้ชุมชน มีศีลธรรมมีชีวิตชีวา โดยให้ความเห็นว่า

“สุขภาพจิตในชุมชนดีขึ้นนะ สังเกตจากเล่นเรือไปทางไหนก็มีการ โบกไม้โบกมือทักทาย กันแทบทุกบ้าน เด็กๆก็บ๊ายบาย คนโตก็บ๊ายบาย ก็มองกันไปยิ้มกันไป บางที่นักท่องเที่ยวก็ทำขำๆ พวกวัยรุ่นเนี่ยชอบทำขำๆ ชาวบ้านเห็นก็หันมาหัวเราะ เป็นสีสรร ดีกว่าไม่มีเยอะเลยนะ ไม่เห็นมีใครว่านักท่องเที่ยวเลย ”

(คุณป้าญา ,21 พฤศจิกายน 2552)

“ ยายว่า ดีกว่าอยู่เฉยๆ เวลาเรือแล่นผ่านก็จะหันมาดู พอเห็นนักท่องเที่ยวโบกมือให้ยายก็โบกมือกับเขา ก็ยิ้มให้กัน น้ำในคลองก็ดูใสสะอาดขึ้น เห็นเขารณรงค์ไม่ให้ทิ้งขยะกัน เวลาจะตักน้ำมาใช้ ก็สะอาดใจมากขึ้น ”

(คุณยายสมศรี, 21 พฤศจิกายน 2552)

“ เมื่อก่อนหมู่บ้านเราจะไปไหนมาไหนกันทีก็จะใช้เรือกันอยู่แล้ว เรือเครื่องมั่งเรือพายมั่ง ก็วิ่งไปวิ่งมาทั้งวัน มันไม่รู้สึกลำคาญนะ บ้านลุงก็ใช้ บ้านไหนติดน้ำก็มีเรือกันทุกบ้านแหละ เขาไม่ได้มาวิ่งตอนกลางคืน ไม่กวนหลอก คนที่บ้าน ก็ยังมีการใช้น้ำคลองกันอยู่ ”(ลุงบุญเกิด, 21 พฤศจิกายน 2552)

นับเป็นความสำเร็จก้าวแรกของโครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ที่สามารถจัดการท่องเที่ยวที่มีความกลมกลืนกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน ทำให้ชาวบ้านไม่รู้สึกรัง ความเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อด้านลบในเรื่อง สุขภาพทั้งกายและใจ ความสงบสุขและชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมของพวกเขาแต่ก็มีได้หมายความว่า จะไม่ก่อให้เกิดความรบกวนเสียทีเดียวก็ยังมี ปัญหาเล็กๆน้อยๆให้เห็นอยู่บ้างอย่างเช่น

“ เมื่อถึงช่วง วันเพ็ญเดือนสิบสอง น้ำในคลองเต็มตลิ่ง เหล่าพี่พายชายนึงวิ่ง เป็นระวิงล่องวนไปมา ส่วนใหญ่ถ้ามีปัญหาเรื่องน้ำที่ล้นเข้าบ้าน เขาก็จะมาบอกกับ คนเรือ ว่าขับเรือเร็วไป ให้เบาๆหน่อย น้ำเข้าบ้านเขา แต่ก็มีไม่เยอะ จะมีก็หน้าน้ำท่วม เพราะน้ำจะท่วมบ้านคนที่อยู่ติดริมน้ำ จะเอากระสอบทรายมาถ่วงกันน้ำไว้หน้าบ้าน ถ้าเรือวิ่งเร็วๆ น้ำก็จะเข้าบ้าน ก็เลยต้องเอาผ้าแดงมาผูกไว้หน้าบ้าน ถ้าคนขับเรือเขาเห็นเขาก็จะขับเบา ก็ไม่เป็นไร ” (คุณป้าเย็นจิต, 21 พฤศจิกายน 2552)

จะสังเกตได้ว่า วิถีชีวิตของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ นี้ส่วนใหญ่จะยังคงใช้น้ำในลำคลองในการอุปโภคบริโภคกันอยู่ ถึงแม้ในด้านกรบริโภคจะมีให้เห็นน้อยลงเนื่องจากมีระบบน้ำประปาเข้าถึงทุกหมู่บ้าน แต่ด้านการสัญจร ทางน้ำ ยังคงมีให้เห็นอยู่ จากการสัมภาษณ์คุณยายวัย 76 ผู้ที่มีวิถีชีวิตผูกพันกับลำคลองสายนี้มาตั้งแต่เกิดคุณยายบอกว่า

“ เวลาพายเรืออยู่ในคลองแล้วนักท่องเที่ยวเขาเจอ เขาก็บอกว่า คุณยายขอถ่ายรูปหน่อย ยายๆยิ้มหน่อยยาย ยายก็หันไปยิ้มให้ วันนั้นยายพายอยู่แล้วมีทัวร์มาห้าหก ลำ ถ่ายรูปยาย กันทุกลำเลย เขาชมว่า แหมยายพายเก่ง เรือลำนิดเดียวยายพายเก่ง ” (คุณยายทองอยู่, 21 พฤศจิกายน 2552)

จากสีหน้าและแววตาคุณยายในขณะที่เล่าบ่งบอกถึงความสุข กับภาพความประทับใจเล็กๆน้อยๆที่เกิดขึ้น เพราะว่าเล่าไปยิ้มไป และนี่ก็เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่จะสามารถบ่งบอกได้ถึง ความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวกับชาวบ้านริมคลอง

ถึงแม้ว่า การสัญจรมีความสะดวกมากขึ้น แต่คุณยายท่านนี้ และอีกหลายๆท่าน ก็ยังคงที่จะเลือกใช้ลำคลองสายนี้เป็นเส้นทางหลักในการสัญจร โดยให้เหตุผลว่า

“ นั่งเรือไป สบายใจกว่าเยอะ ” (คุณยายทองอยู่, 21 พฤศจิกายน 2552)

ในด้านของการใส่ใจในการดูแลรักษา สุขภาพ จะได้จากการพบปะพูดคุยกันเองระหว่างคนในชุมชน เวลาที่ได้มาทำกิจกรรมต่างๆร่วมกัน เช่นในวันพระ ผู้คนในชุมชน ส่วนใหญ่จะมารวมตัวกัน ที่วัดสุวรรณาราม เพื่อทำบุญตักบาตร จนกลายเป็นวัฒนธรรมประจำหมู่บ้าน ผู้ที่มา

ทำบุญจะมีอยู่ด้วยกันทุกช่วงวัย ตั้งแต่เด็กเล็ก วัยทำงาน และที่มีมากจนหนาตา ก็เห็นจะเป็น กลุ่มผู้สูงอายุ การมาทำบุญร่วมกันนี้ นอกจากจะได้พบปะกันทุกๆ อาทิตย์แล้ว ยังได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนั้น โฆษก ประจำศาลา ก็จะทำหน้าที่ บอกเล่าข่าวสารประชาสัมพันธ์ข่าวต่างๆ ซึ่งก็รวมถึงเรื่องสุขภาพอนามัย ทำให้คนในชุมชน ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารอยู่เป็นประจำ ยิ่งในช่วงที่มีการแพร่กระจายโรค ไข้หวัด2009ก็จะมีการประชาสัมพันธ์กันจากจุดนี้

ในส่วนของการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับนักท่องเที่ยวเรื่องสุขภาพ ก็มีอยู่บ้าง แต่จะไม่ได้ถ่ายทอดกับชาวบ้านโดยตรง แต่จะมีการสื่อสาร ผ่านคนขับเรือที่ต้องพบเจอกับนักท่องเที่ยวโดยตรง เสียเป็นส่วนมาก

“ พอมีการระบาดของโรคก็ต้องคุมตัวเองโดยทางศูนย์ เขาจะมีการบอกกล่าว ว่าเราควรปฏิบัติตัวยังไงเมื่อมาดูแลนักท่องเที่ยว แต่จริงๆแล้ว โรคติดต่อไม่ได้มาจากนักท่องเที่ยวอย่างเดียว เป็นเด็กๆที่ติดมาจากโรงเรียนก็ได้ แล้วเอามาติดผู้ปกครองคือการป้องกันมันต้องมีอยู่แล้วไม่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว เราเองก็ป้องกัน นักท่องเที่ยวที่มาเขาก็ป้องกัน เขาก็สวมหน้ากาก มา เราเป็นคนขับเรือเราก็ระวัง บางทีก็ได้คุยกันว่า บ้านเรามีสมุนไพร ในการรักษา โรคหวัดนะ นักท่องเที่ยวเขาก็บอกเราว่า ยาอะไรที่รักษาโรคหวัดได้ ก็ได้แลกเปลี่ยนกัน ” (คุณป้าทองเจือ ,21พฤศจิกายน 2552)

“ เมื่อเกิดการระบาดของโรคเรารู้เราก็ต้องระวัง เพราะนักท่องเที่ยวเขามาจากบ้านอื่นเมืองอื่นเขาอาจจะพกมาให้เรา เราก็ต้องป้องกัน เขาเองเขามาก็ป้องกัน แต่มันไม่ได้จะมาจากนักท่องเที่ยวอย่างเดียว ” (คุณป้าทองอยู่, 28 พฤศจิกายน 2552)

จากคำบอกเล่าของคนขับเรือ และผู้นำชม พบว่าได้มีการดูแลสุขภาพ และใส่ใจในสุขภาพกันมากขึ้น เช่น ก่อนไปรับนักท่องเที่ยว ก็ต้องชำระร่างกายให้สะอาด ต้องรักษาสุขภาพไม่ให้เจ็บป่วย เพราะถ้าเจ็บป่วยก็ ออกไปรับนักท่องเที่ยวไม่ได้ทำให้ขาดรายได้ไปอีก

“ บางวัน อยู่บ้านเฉยๆ ก็ไม่ได้อาบน้ำ ปล่อยตัวธรรมดาดีมาก แต่พอมันมีคิวไปรับนักท่องเที่ยวก็ต้องอาบน้ำ ชำระร่างกาย ทาโคโรน บ้าง เพื่อไม่ได้เป็นที่รังเกียจของนักท่องเที่ยว แต่จะพยายามดูแลตัวเองไม่ให้เจ็บป่วยเพราะกลัวจะไม่ได้ออกมารับนักท่องเที่ยว ” (คุณป้าทองก้อน ,21พฤศจิกายน 2552)

“และอีกอย่าง อายุของคนขับเรือ ก็ สี่สิบ ห้าสิบ กันแล้ว โรคอัลไซเมอร์มันก็เริ่ม มากันเป็นแถว ถ้าได้คิด ได้พูด ได้คุยกับนักท่องเที่ยวนั้นก็จะดี แล้วบางทีนักท่องเที่ยว ก็มีอะไรมาฝากเราเยอะแยะ เช่น ไอ้เนี่ยมันกัน โรคไอ้เนี่ย แล้วเราเองก็จะบอกเขาว่า แล้วสมุนไพรมันก็สามารถป้องกัน โรค อย่างนี้ได้ นะ คุณควรทำอย่างนี้มันได้ แลกประสบการณ์ชีวิตกันได้มากมายเลยเพียบ ” (คุณป้าญา ,21 พฤศจิกายน 2552)

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพที่ส่งผล ในเชิงลบ

ถึงแม้ว่าปัจจุบันผลกระทบด้านลบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสุขภาพของคนในชุมชน จะ ยังไม่เห็นผลที่เด่นชัดนัก แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ก็จำเป็นต้องมีการเตรียมการไว้เพื่อรับมือ กับปัญหาที่อาจจะ เกิดขึ้น เพราะถ้าเมื่อใดจำนวนนักท่องเที่ยวมีปริมาณมากขึ้น แล้วยังไม่มียุทธศาสตร์ในการจัดการ รองรับที่ดีอาจก่อให้เกิดปัญหาที่เป็นผลกระทบในเชิงลบตามมาได้ จากวิสัยทัศน์ของคุณลุงใน หมู่บ้านท่านหนึ่ง ท่านให้แง่คิดไว้ว่า

“ ที่ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวยังไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการรบกวน ต่อคนใน ชุมชน อาจเป็นเพราะว่า การท่องเที่ยวที่นี้ยังไม่โต แต่ถ้าวอนาคตมัน โต มากกว่านี้ควร มีการควบคุม และกำหนดให้มีระเบียบในการขับเรือ เช่น ต้องควบคุมความดังของ เสียงเครื่องเรือ ควบคุมความเร็วของเรือ มิฉะนั้นชาวบ้าน สองฝั่งคลองต้องได้รับ ความเดือดร้อนแน่” (คุณลุงหวังดี,21 พฤศจิกายน 2552)

สรุปได้ว่า ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว จะส่งต่อสุขภาพของคนในชุมชนในด้านบวก เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้ไม่ได้ก่อให้เกิดความรำคาญใจ หรือความเครียดให้กับชาวบ้านใน ชุมชน แต่ส่งผลในทางตรงข้ามคือชาวบ้าน รู้สึกดี ที่ได้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมโครงการได้พบปะ ได้พูดคุย ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ใหม่ๆ และที่สำคัญ ชาวบ้านก็รู้จักการดูแลสุขภาพ ร่างกายกันมากขึ้น ในด้านการดูแลสุขภาพ อาจจะไม่ได้ดีขึ้นกับทุกกลุ่มคนในชุมชน อาจ เกิดขึ้นเพียงแค่กลุ่มคนขับเรือ ผู้นำชม พ่อค้าแม่ขาย แต่ก็ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับคนในชุมชนนี้ ที่จะมิมุมมองด้านสุขภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

2.ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสังคม ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ต่อคนใน ชุมชน

ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรม ถึงแม้จะเป็นผลกระทบที่ถูกมองว่าเป็นนามธรรม แต่ก็มีความสำคัญต่อการเป็นชุมชนและความเป็นปึกแผ่นของชุมชนอย่างมาก โดยจะเน้น ความสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสามัคคี ความเอื้ออาทรต่อกัน เกิด

ความร่วมมือในลักษณะกลุ่มหรือเครือข่าย การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพ โครงสร้างของครอบครัว การอพยพย้ายถิ่นของประชากร การเสริมสร้างการศึกษา ความเป็นธรรมในสังคม ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนชุมชน สิ่งต่างๆเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นผลที่สำคัญต่อความเข้มแข็งของชุมชนและมีความสำคัญยิ่ง ในการพัฒนาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเพราะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะต้องวางอยู่บนฐานของทุนทางสังคมเหล่านี้

จากการศึกษา พบว่าผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นกับคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งผลกระทบไปทางด้านบวกโดย สามารถแยกเป็นผลกระทบด้านต่างๆได้ดังนี้

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสังคมที่ส่งผล ในเชิงบวก

การศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและชุมชน ภายหลังจากที่มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้ามาในชุมชนแล้ว พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวมีน้อยมาก เนื่องจาก กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนี้เป็นเพียงกิจกรรมเสริมหรืออาชีพเสริม ที่ไม่ได้รับกวนเวลาส่วนตัว หรือเวลาของครอบครัวมากนัก เนื่องจาก จะมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชมแค่เพียงวันเสาร์อาทิตย์ โดยส่วนใหญ่ ชาวบ้านไม่ได้ใช้เวลาตรงส่วนนี้ทั้งวัน และทุกวัน เพราะเป็นเพียงรายได้เสริม และอาชีพเสริมเท่านั้น แต่จะส่งผลให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนดีขึ้น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน ในชุมชนมีกันมากขึ้น สามัคคีกันมากขึ้น

“ ในเรื่องความสามัคคีเนี่ย จะเห็นได้ชัด คือเวลามีผักตบชวาระบาดในลำคลอง ชาวบ้านจะออกมาช่วยกันกำจัด ทั้งคนเรือ และคนที่ไม่ได้ผลประโยชน์จากการจับเรือ แต่บ้านอยู่ติดริมคลอง ก็จะออกมาช่วยกัน กำจัดผักตบ บางบ้านไม่ได้ออกแรง แต่ก็ให้หีบให้ยืม เครื่องไม้เครื่องมือในการไล่ผักตบ และกำจัดผักตบโดยที่ไม่ต้องอาศัยเครื่องมือที่เป็นรถแมคโครจากเทศบาล มาตัดทิ้ง แต่ชาวบ้านร่วมมือกันก็สามารถ กำจัดวัชพืชเหล่านี้ไปได้ บางคนไม่ได้ใช้น้ำคลองด้วยซ้ำแต่ก็ออกมาช่วยกัน ” (คุณป้าอุบล, 21 พฤศจิกายน 2552)

“ ลูกหลานในบ้านและในชุมชนจะมาช่วยในเวลาโรงเรียนหยุด ” (คุณยายหม่อม, 21 พฤศจิกายน 2552)

“ ปัญหาเรื่องความขัดแย้ง กันในการจับเรือ ก็มีบ้างนิดๆหน่อยๆ ก็ดีกันเหมือนเดิมไม่เป็นปัญหา ” (คุณป้าจิม, 21 พฤศจิกายน 2552)

ในเรื่องของการพัฒนาตนเองให้มีความรู้และมีฝีมือในการประกอบอาชีพ ก็มีอย่างต่อเนื่อง สังกัดได้จากการได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐ ให้มาส่งเสริมด้านการเรียนรู้การทำอาชีพเสริม ชาวบ้านก็ให้การตอบรับและความร่วมมือดี ชาวบ้านจะมารวมกลุ่มกันทำผลิตภัณฑ์ไว้จำหน่ายให้นักท่องเที่ยว เช่น กลุ่มของแม่บ้านหมู่ 3 มหาสวัสดิ์ มีอยู่ด้วยกัน 32 คน มีกลุ่มแปรรูปสินค้าเกษตร หมู่ 1 ศาลายา อีก 12 คน และกลุ่มย่อยๆ ที่ทำสินค้ามาจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวอีก 4-5 กลุ่ม

“ตอนนี้ทางรัฐบาลได้ส่งงบมาให้คนที่สนใจมาเรียนวิชาชีพระยะสั้น ต้นกล้าอาชีพ ชาวบ้านมากัน พอเรียนเสร็จก็ทำสินค้าออกมาที่เอาไปฝากขายที่ศูนย์ท่องเที่ยวได้ ไม่ต้องไปหาตลาดอื่น แต่น่าเสียดายที่มีงบมาให้จำกัดเพราะชาวบ้านที่อยากมาเรียน ไม่ได้มาอีกตั้งหลายคน” (คุณป้าสำรวย, 21 พฤศจิกายน 2552)

ในด้านสาธารณูปโภค ตลอดจนการคมนาคมต่างๆ ก็มีความสะดวกสบายยิ่งขึ้น เนื่องจากการได้รับการสนับสนุนจากทางองค์การบริหารส่วนตำบล การเดินทางของชาวบ้านหมู่ใดที่ยังลำบากอยู่ก็มีการจัดสรรงบประมาณมาช่วย ทำให้ มีไฟฟ้า น้ำประปา ถนนเข้าถึงทุกหมู่บ้าน

“เมื่อก่อนการเดินทางจากหมู่ 1 ศาลายา จะไปยังหมู่ 3 มหาสวัสดิ์ยังไม่สะดวกต้องเดินทาง โดยเรือเท่านั้นหรือก็ต้องอ้อมไปหลายกิโล แต่ปัจจุบัน มีถนนที่เชื่อมถึงกัน ทำให้เดินทางได้สะดวกขึ้น” (คุณยายทองดี, 22 พฤศจิกายน 2552)

องค์การบริหารส่วนตำบลศาลายา จะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอีกหน่วยงานหนึ่งในการสนับสนุนด้านงบประมาณการท่องเที่ยวและด้านต่างๆ เพราะการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวสู่ความยั่งยืน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากเป็นองค์กรภาครัฐที่ใกล้ชิดกับชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุด รู้จักและเข้าใจพื้นที่เป็นอย่างดี จึงสามารถกำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

“ตอนนี้ทางอบต. เขาออกมาจัดกิจกรรมรณรงค์ เรื่องการไม่ทิ้งขยะลงในลำคลอง ก็พอช่วยได้บ้าง และอีกอย่าง ที่ อบต. นำมาก็คือรถเก็บขยะ และถังขยะ ที่นำมาตั้งไว้ตามจุดต่างๆ ก็ทำให้ชาวบ้านที่มีถังขยะกันไม่ต้องแอบนำขยะมาทิ้งลงคลอง ถนนหนทางก็ดีขึ้นนะ” (คุณป้าเฉลิม, 22 พฤศจิกายน 2552)

ในด้านการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน ไปทำงานยังชุมชนอื่นพบว่า ไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงจากเดิมแต่อย่างไร ส่วนใหญ่คนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรือค้าขาย ในชุมชน ก็

ยังคงดำเนินอยู่ ส่วนคนรุ่นหลังๆ ที่เป็นเยาวชนในชุมชน เมื่อสำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ไม่ได้รับการศึกษาต่อ ส่วนใหญ่ก็จะหางานทำในโรงงานอุตสาหกรรมในระแวกนั้น หรือไม่ก็ช่วยทางบ้านทำเกษตร แต่สำหรับ เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาตั้งแต่ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นต้นไป ส่วนใหญ่จะเข้ามาหางานทำในชุมชนเมือง หรือในกรุงเทพมหานคร ดังนั้นสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เข้ามาไม่ได้ส่งผลให้ลดการย้ายถิ่นของประชากรออกสู่นอกพื้นที่แต่อย่างใด

“ ลูกๆเขาเรียนจบกันเขาก็เข้ากรุงเทพกันหมด ไม่ได้มาช่วยทำเกษตรที่บ้าน หรือแม้แต่ส่งเขาเรียนสูงๆ ก็เพื่อจะให้ได้งานที่ดี ทำไม่ต้องมาเหนื่อยกับงานเกษตรกร ”
(คุณแม่ทร , 21 พฤศจิกายน 2552)

ปัจจัยในการ หางานทำนอกพื้นที่ส่วนใหญ่จะอยู่ที่ระดับการศึกษา ยิ่งถ้าได้รับการศึกษาที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ก็จะมีโอกาสในการหางานทำที่ค่อนข้างหลากหลาย กว่าอาชีพเกษตรกรในชุมชน

ในเรื่องของปัญหาอาชญากรรม อบายมุข และปัญหาการขัดแย้งกับนักท่องเที่ยว ที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวจากการสำรวจ กลับไม่พบปัญหาเหล่านี้แต่อย่างใด

“ เพราะเรามีการจัดการกันอย่างเป็นระบบจึงไม่มี คือมีองค์กรราชการมาดูแลอยู่ เป็นองค์กรส่งเสริมการเกษตร และเกษตรอำเภอเขาดูแลอยู่ เราไม่ได้ทำกันเฉยๆ เพราะฉะนั้นการหลอกลวงนักท่องเที่ยวจะเป็นไปไม่ได้ เพราะจะมีการบันทึกประจำวันกันอยู่ว่า ใครออกวิ่งเรือวันไหน เวลาเท่าไร จะมีคนคอยดูแลอยู่ การทำงานของเรา มีหลวงคอยควบคุม ไม่ใช่ของพวกเราคนเดียว งบประมาณก็มาจากเกษตรอำเภอ เกษตรจังหวัด และ ททท. ” (คุณป้าญา , 21 พฤศจิกายน 2552)

“ ปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยวจะไม่มี เพราะก่อนที่จะลงเรือจะมีการแจ้งอัตราค่าใช้จ่าย และ โปรแกรม ให้ทราบก่อนจะมีการหลอกลวงนักท่องเที่ยวเลย ที่ผ่านมา 10 ปีนี้ยังไม่เคยมี ” (คุณป้าแจ้ว , 21 พฤศจิกายน 2552)

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างเจ้าของท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นจะเป็นเพราะความแตกต่างของ ธรรมเนียมประเพณี หรือความไม่เคารพและให้เกิดริตีสถานที่ของนักท่องเที่ยว จนทำให้เจ้าของท้องถิ่นไม่พอใจ จนบางครั้งอาจเกิดการต่อต้านและไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ปัญหาเหล่านี้ยังไม่พบ กับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งก็ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่ดี และควรที่จะช่วยกันรักษาในสิ่งที่ดีเหล่านี้ให้คงอยู่คู่ลำคลองมหาสวัสดิ์

ด้านการแข่งขันหรือขัดผลประโยชน์กัน ในชุมชนหรือ การขัดผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอันจะเป็นปัญหาน้อยมาก เพราะแต่ละแหล่งจะมีจุดขายและจุดเด่นที่ต่างกัน

“ ถ้าถามว่ามีการขัดผลประโยชน์กันไหม ก็คิดว่าไม่มีนะ หรือถ้ามีบ้างก็จะน้อยมาก เพราะเรามีการจัดการที่ดี ไม่ได้มีจุดท่องเที่ยวที่ซับซ้อน ซ้ำกัน เราจะพยายามสร้างจุดขายให้แตกต่างกันออกไป ”(คุณป้าสีชม , 21 พฤศจิกายน 2552)

“ การขัดแย้งกันระหว่างคนเรือ ก็มีเล็กๆน้อยๆ ทะเลาะ เดี่ยวก็ดี กัน ไม่มีปัญหาอะไร”(คุณป้าลิ้ม ,2 มกราคม 2553)

“ ในปีหนึ่งจะมีการประชุมกัน 3 ครั้ง ใครมีปัญหาอะไรก็จะเอามาว่ากันในที่ประชุม แล้วก็ช่วยกันแก้ปัญหา ก็มีการเถียงกันบ้าง แต่ก็ดีนะ จะได้ว่าหรือตรงส่วนใดที่เป็นปัญหา จะได้แก้ไขกัน”(คุณป้าญา, 21 พฤศจิกายน 2552)

วิสัยทัศน์ของผู้ดำเนินโครงการที่ดีอีกอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยและป้องกัน ปัญหาความขัดแย้ง และปัญหาด้านผลประโยชน์ ก็คือ ไม่จัดให้มีจุดท่องเที่ยวที่ซ้ำซ้อน เหมือนกัน ต่างที่ก็ต่างบริบท มีจุดเด่นที่ต้องต่างกัน ไป แล้วพยายามดึงคนในระแวกนั้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสังคมที่ส่งผล ในเชิงลบ

ไม่สามารถลดอัตราการย้ายถิ่นฐานของคน ในชุมชนได้ และไม่สามารถ ดึงบัณฑิตกลับมาพัฒนาบ้านเกิดได้

“ เขาเรียนจบไปเขาก็ไปหางานทำ ไม่ได้มาทำงานที่บ้าน เพราะรายได้มันน้อย ”
(คุณป้าเฉลิม , 22 พฤศจิกายน 2552)

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนพบว่า ยังมีปัญหา ความไม่เสมอภาคในการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาน้อยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม

“ การพัฒนายังไม่ทั่วถึง ก็จะมีเฉพาะพื้นที่ ที่เขาเข้ามีส่วนร่วม ส่วนคนที่ไม่มีส่วนร่วมในโครงการก็ไม่ค่อยมี ” (คุณตาเหลี่ยม, 22 พฤศจิกายน 2552)

ถึงแม้บางมุมมอง อาจมองว่า ไม่เป็นการกระจายรายได้ ไม่ได้กระจายการพัฒนาผลประโยชน์กระจุกตัวอยู่เพียงบางกลุ่ม แต่ถ้าเรามองถึงการป้องกันปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนที่จะขัดผลประโยชน์กันเอง ผลประโยชน์ตรงส่วนนี้ก็คือเป็นเรื่องเล็ก เพราะความรักสามัคคีของคนในชุมชนเป็นเรื่องใหญ่กว่าและสำคัญกว่า

สรุป ได้ว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์นี้ ต้องทำอย่างเป็นรูปแบบ เป็นกระบวนการในการปรับปรุงหรือฟื้นฟูคลองมหาสวัสดิ์ ให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้นสามารถ

ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้โดยอยู่บนฐานความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

3. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านวัฒนธรรม ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ต่อคนในชุมชน

การพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อม ของฐานทรัพยากรและความต้องการของคนในพื้นที่เป็นสำคัญซึ่งหากท้องถิ่นใดที่คนในพื้นที่ไม่ต้องการหรือไม่มีความพร้อมก็ไม่จำเป็นต้องจัดให้มีการท่องเที่ยวเพราะหากมีการท่องเที่ยวเข้าไปในท้องถิ่นดังกล่าวอาจนำมาซึ่งความล่มสลายของท้องถิ่นนั้นๆได้ แนวทางการดำเนินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาบนฐานทรัพยากรที่เป็นจุดแข็งของท้องถิ่นและอัตลักษณ์ รวมทั้งวัฒนธรรมของท้องถิ่น เพื่อลดการเปลี่ยนแปลงที่ต้องตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อวัฒนธรรมที่ส่งผล ในเชิงบวก

ในด้านของการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม ที่เกิดขึ้นในชุมชน จะไม่ได้รับผลกระทบในด้านลบ เนื่องจากใช้จุดขาย ที่เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน คือบริบทของริมคลองสายประวัติศาสตร์ และธรรมชาติที่เป็นวิถีของชุมชนริมน้ำ แต่เดิมชุมชนคลองมหาสวัสดิ์จะมีประเพณีเก่าแก่ที่เรียกว่า “ตักบาตรท้องน้ำ” ซึ่งจะมีขึ้นในวัน เพ็ญเดือน 12 ของทุกปี ชาวบ้านในชุมชนก็จะพากันนำข้าวสารอาหารแห้งมาใส่บาตรกันทางน้ำ โดยใช้เรือเป็นพาหนะ ระหว่าง พระ กับชาวบ้าน ซึ่งแต่เดิมการที่พระจะไปบิณฑบาตร จะต้องไปทางเรือเท่านั้น เพราะถนนหนทางยังไม่สะดวก การเดินทางเท้าจากหมู่บ้านหนึ่งไปยังหมู่บ้านหนึ่งยังคงลำบากอยู่

ในปัจจุบันเมื่อถึงวันเพ็ญเดือน12 ก็จะมีพิธีการตักบาตร “ท้องน้ำ” ซึ่งจัดเป็นประจำทุกปี และมีการจัดกิจกรรมการละเล่น ที่เป็นการละเล่นพื้นบ้านขึ้นอีก คือ การแข่งขันเรือหัวใบท้ายบอด และการแข่งขันชกมวยทะเล กิจกรรมที่จัดขึ้นมานี้ไม่ได้เป็นการจัดขึ้นมาเพื่อโชว์นักท่องเที่ยวแต่จัดขึ้นเพื่อสร้างความสนุกสนานให้คนในชุมชนได้มาทำกิจกรรมร่วมกัน และเป็นการดึงชาวบ้านให้เข้าวัด

“ ถ้าถามในเรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม เห็นจะไม่มีเพราะเราทำกันในรูปของการเกษตร ไม่ได้เน้นในรูปของการค้ามาก คือเราใช้จุดขาย ที่เป็นชุมชนของเราแท้ๆ ไม่ได้เอาอะไรมาลง ” (คุณยายส่วน , 28 พฤศจิกายน 2552)

“ไม่มีการทำลายวัฒนธรรมเดิมๆของเราจะไม่มี”(คุณป้าตี๋,21พฤศจิกายน 2552)

“ไม่น่าจะเปลี่ยนเพราะเราก็เที่ยวเชิงเกษตรเหมือนเดิม ๆ แต่ก็มี การพูดคุยมีการ แลกเปลี่ยนความรู้กันกับนักท่องเที่ยว เช่นเขาบอกว่าบ้านเขามีอย่างนี้ ของบ้านเรามี อย่างนี้” (คุณป้าจิม , 28พฤศจิกายน 2552)

“อย่างป้าเนี่ยก็ได้อะไรหลายๆอย่าง เช่นการไหว้ ของญี่ปุ่น ก็ต้องโค้งตัวลง เป็นการแสดงความเคารพก็เหมือนกับการไหว้ของคนไทย ป้าก็จะรู้เพราะไกด์เขาจะ บอก ส่วนฝรั่งเนี่ย เขาจะจับมือ ตอนแรกๆ ป้าไม่ชอบ แต่ไกด์สอนว่า ถ้าเขายื่นมือ มาแล้วเราไม่ยอมสัมผัสมือกับเขาเท่ากับเป็นการไม่ให้เกียรติเขา เราก็เลยต้องแสดง ความให้เกียรติในรูปแบบวัฒนธรรมของเขาบ้าง แต่ไม่ใช่ว่า ป้าจะเอาวัฒนธรรมของ เขามาใช้ เป็นเพียงแค่เรียนรู้ ถ้าจะเอาแบบเขามาใช้กับบ้านเราก็คงจะมีแต่คนจำ ว่านี่ ทำอะไรนะ มันเอามาใช้กันไม่ได้หรอก” (คุณป้าแจ้ว , 21พฤศจิกายน 2552)

“คิดว่าการแลกเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้กันระหว่าง นักท่องเที่ยวกับ ชาวบ้าน แต่ไม่ใช่ในรูปแบบการลอกเลียนพฤติกรรมเป็นเพียงแค่การเรียนรู้มากกว่า” (ศิริณา, 25พฤศจิกายน 2552)

จากข้อมูลเบื้องต้นจะสังเกตได้ว่า มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับวัฒนธรรมจากต่างถิ่น และชาวต่างชาติ แต่ก็เป็นเพียงรูปแบบการเรียนรู้ไม่มีการลอกเลียนแบบพฤติกรรม เช่นการไหว้

จากการสัมภาษณ์และการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า ชาวบ้านในชุมชน รวมทั้งเยาวชนใน ชุมชนมีความรัก มีความหวงแหน และมีจิตสำนึกรักบ้านเกิดกันมากขึ้น เห็นได้จากการร่วมมือกัน ดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อมในชุมชน กันอย่างขมักเขม้นทั้งเด็กและผู้ใหญ่

“ป้าเองไม่ได้มีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวของเขาหรอก แต่ป้าก็จะคอยดูแลรักษา ความเรียบร้อยของหน้าบ้านป้าให้คุณสวยงาม ป้าก็ถือว่าป้ามีส่วนร่วมนะอยากให้ คนที่เขามาเที่ยวแล้วเขาประทับใจ ” (คุณป้าชุ่ม, 21 พฤศจิกายน 2552)

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อวัฒนธรรมที่ส่งผล ในเชิงลบ

เมื่อพูดถึงผลกระทบจากการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะมองไปที่ผลกระทบทางเศรษฐกิจ และสังคม มีน้อยคนนักที่จะมองมายังพื้นฐานการดำรงชีวิตของคนท้องถิ่น ว่าการท่องเที่ยวได้ ส่งผลกระทบทางวัฒนธรรมต่อคนท้องถิ่นนั้นไปอย่างไร ซึ่งตรงจุดนี้เป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญใน ลำดับต้นๆ เพราะการสูญเสียวัฒนธรรมย่อมนำมาซึ่งความล่มสลาย

วัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่การเปลี่ยนแปลงจะเร็วหรือช้าขึ้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ระดับการศึกษาของคนในสังคม การสื่อสารคมนาคม ความคิด

ริเริ่มสร้างสรรค์ก็เป็นสาเหตุของ การนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลง ซึ่งนับเป็นความโชคดี ของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ที่การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมนั้นยังดำเนิน ไปอย่างช้าๆ จนทำให้ไม่รู้ลึกถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในการดำเนินชีวิต

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางด้านวัฒนธรรมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์นั้น เป็นปัญหาที่ยังไม่เห็นเด่นชัด ชาวบ้านในชุมชนส่วนใหญ่ ยังมีความรู้สึกว่ วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านของพวกเขายังไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไป เพราะปัญหาการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณี ที่แท้จริงก็คือ การนำขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมความเป็นท้องถิ่นมาเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังผลประโยชน์ด้านการค้า แต่กลับลดขั้นตอนเนื้อหาของวัฒนธรรมและสาระเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นรวมถึงคุณค่าที่แท้จริงของคนในท้องถิ่น

ปัจจุบันกระแสการท่องเที่ยวหวนกลับสู่ความเป็นชุมชนดั้งเดิม ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตจึงกลายเป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวได้ไม่น้อย ดังนั้นแนวทางในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ให้อยู่ได้อย่างยั่งยืนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่อย่างแท้จริง เมื่อการบริหารจัดการ เกิดขึ้นภายใต้ การบริหารของคนในชุมชน ผลสัมฤทธิ์ ก็จะเป็นของคนใน

4. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ต่อ

คนในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ได้รับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านเศรษฐกิจ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจที่ส่งผล ในเชิงบวก

“ หลังจากที่มีการท่องเที่ยวเข้ามา ป่าก็มีรายได้เพิ่มขึ้น แต่ไม่ใช่รายได้หลักที่ทำ ได้ทุกวัน แต่จะได้ตอนวันเสาร์อาทิตย์ และวันหยุดต่างๆ เป็นส่วนมาก ป่าว่ามันก็ดีนะ อย่างน้อยๆ ป่าก็มีรายได้เพิ่มขึ้น ชาวบ้านก็ได้มีอาชีพเสริมและรายได้เสริมกันใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ด้วย ” (คุณป้าญา , 25 พฤศจิกายน 2552)

“ พอเริ่มเข้ามาทำงานตรงนี้ ก็ดีนะ มีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น จะได้เอาไว้ใช้ให้ลูกไปเป็นค่าขนมบ้าง ซื้กับข้าวบ้าง ” (คุณป้าหวาน , 21 พฤศจิกายน 2552)

“ ถ้าพึ่งรอรายได้จากการเกี่ยวข้าวอย่างเดียว มันไม่ค่อยจะพอใช้กันหรอก ก็ต้องหารายได้เล็กๆน้อยๆทำกัน ไป ถึงเงินมันจะไม่มากแต่ก็ยังได้กว่าอยู่เฉยๆ อย่างมาขบเรือเนี้ย ก็ได้บ้างอาทิตย์ละ หก เจ็ดร้อย ก็ยังดี ” (คุณลุงเปี้ยก , 28 พฤศจิกายน 2552)

“แล้วมันยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้ให้คนในชุมชนด้วยนะ คือพอป่าได้เงินค่าเรือมา ป่าก็เอามาซื้อกับข้าวที่ร้านค้าที่วัด รายได้ก็กระจายสู่ร้านค้า ถ้าบ้านไหนปลูกผักแล้วนำมาส่งขายให้ที่ร้าน รายได้ก็จะส่งไปถึงเกษตรกรด้วย”

(คุณป้าญา, 21 พฤศจิกายน 2552)

“เศรษฐกิจที่ดีขึ้นป่าวิ่งเรือบักท่องเที่ยวมาตั้ง10ปีแล้วถ้าถามว่า มันดีขึ้นจากเมื่อก่อนไหม ตอบได้เลยว่าดีขึ้น อย่างน้อยๆป่าก็มีรายได้เสริมนอกจากการทำนา เพราะถ้ารอเงินจากนาอย่างเดียวคงจะแย ” (คุณป้าอ้วน , 28 พฤศจิกายน 2552)

นอกจากเรื่องของเงินรายได้แล้ว ชาวบ้านในชุมชนแห่งนี้ เขาบริการกันด้วยใจ ด้วยความทุ่มเท ไม่ใช่เพียงแค่เงินรายได้เท่านั้น มันเป็นเรื่องสะท้อนให้เห็นถึงความมีน้ำใจของคนในชุมชนนี้อย่างแท้จริง

“ ถ้าเป็นนักศึกษามาเที่ยว ป่าจะไม่รับเงินค่าตีป จากพวกเขาหรอก ป่าคิดว่าพวกเขายังเป็นเด็กวัยรุ่นกันอยู่ รายได้ก็ยังไม่มาก ” (คุณป้าญา, 28 พฤศจิกายน 2552)

“ การท่องเที่ยวเนี่ยมันดี คนจะได้มีรายได้กัน ถึงแม้ยายจะไม่ได้รับรายได้ตรงๆ แต่คนในหมู่บ้านมี ยายก็ว่าดี ” (คุณยายแมว , 28 พฤศจิกายน 2552)

“ อย่างดาวัดเนี่ย วันนั้นขับเรือบักท่องเที่ยวไป แล้วผ่าน ดอกบัว นักท่องเที่ยวยาก็แสดงอาการอยากได้ดอกบัว ดาวัดเขาเลย กระโดดน้ำลงไปเก็บมาให้ นักท่องเที่ยวงเห็นเขาก็ประทับใจมาก แล้วพอนักท่องเที่ยวงเขาจะให้เงิน เขาก็บอกว่าไม่เอาครับ ไม่เป็นไรครับ ” (คุณป้าแจ้ว , 21 พฤศจิกายน 2552)

เพียงแค่สิ่งเล็กๆน้อยๆอย่างนี้ ถ้าบริการด้วยใจ ก็ได้รับความคุ้มค่าเป็น ความประทับใจ ซึ่งมีคุณค่ามากกว่า เงินทองมากมายนัก นี่แหละ เพชรแห่งคลองมหาสวัสดิ์ หรือจุดแข็งของคลองมหาสวัสดิ์นั่นเอง

ในด้านการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ในชุมชน ก็มีการจำหน่ายได้เพิ่มมากขึ้นเนื่องจากการเพิ่มมูลค่าของสินค้าในการนำมาเป็นสินค้าแปรรูป เช่น กล้วยกรอบ ขนุนกรอบ ข้าวตัง ข้าวตู ไข่เค็มเสริมไอโอดีนและอื่นๆผลิตภัณฑ์เหล่านี้ก็ล้วนแล้วแต่เป็นสินค้าในชุมชนด้วยกันทั้งนั้นซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านก็ได้รับซื้อมาจากคนในชุมชน และยังปัจจุบัน ได้มีลูกค้ามาถามซื้อถึงบ้าน ไม่ต้องออกไปหาตลาดข้างนอกก็สามารถขายได้

“ตอนนี้ไม่ต้องออกไปหาลูกค้าที่ไหน แต่ลูกค้ามาซื้อเราถึงบ้าน ถ้าของเราดี เรา ก็ขายได้ทีนี้จะเน้นที่คุณภาพไม่เอาเปรียบผู้บริโภค ขายก็ในราคาที่ไม่แพงเพราะ วัตถุประสงค์ตัวเอง ” (คุณยายแห่ม , 28 พฤศจิกายน 2552)

“ผู้ซื้อส่วนใหญ่จะไม่ใช่พ่อค้าแม่ค้าคนกลาง แต่จะเป็นผู้บริโภคโดยตรงซะส่วนใหญ่” (ป้าแจ้ว , 21 พฤศจิกายน 2552)

ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ได้มีการคิดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นมาอยู่ตลอด ส่วนใหญ่จะเป็น สินค้าแปรรูปตามฤดูกาลเพื่อที่จะได้มีสินค้าที่หลากหลาย จะมีลูกค้ารายใหม่ๆจากต่างถิ่น ทะยอยเข้ามาติดต่อขอซื้อ จนบางครั้งผลผลิตกันไม่ทัน และมีบางส่วนที่จะขอซื้อจากต่างจังหวัด แต่ ด้านการจำหน่ายไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ยังไม่ระบบซื้อขายทางไปรษณีย์ ซึ่ง ตอนนี้กำลังเป็นที่ ต้องการของตลาด เนื่องจาก ระบบการจำหน่ายสินค้ายังไม่เอื้ออำนวย ถ้าในอนาคต ได้รับการ สนับสนุน ด้านการจัดการตรงส่วนนี้ก็จะทำให้ สามารถจำหน่ายสินค้าออกสู่ตลาดได้ปริมาณมาก ขึ้น รวมทั้งคุณภาพ ก็จะเข้าสู่มาตรฐานสากลมากขึ้น

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจที่ส่งผล ในเชิงลบ

จากการวิจัยพบว่า ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวที่มีต่อด้านเศรษฐกิจในด้านลบ นั้นยังไม่ เห็นชัดเจน แต่ถ้าเป็นผลกระทบที่เกิดมาจากปัจจัยทางเศรษฐกิจก็มีให้เห็นอยู่คือ เรื่องการกระจาย รายได้ สู่ชุมชน ที่ยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้อยู่กับบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนเท่านั้น ส่วนผู้ ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมก็จะไม่ได้รับประโยชน์แต่อย่างใด

“ รายได้จะมีไม่ทั่วถึงหรอก ก็มีเฉพาะคนที่เขาเข้าร่วมโครงการ คนไหนที่ไม่ได้ เข้าร่วมก็ไม่มี ” (ป้าสาย, 25 พฤศจิกายน 2552)

“ ก็ที่บ้านไม่ได้ยุติธรรมน้ำ และก็ได้ค้าขายจะมีอาชีพอะไรละ ที่จะได้เข้า โครงการ ก็น่าจะส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่างๆ ที่คนในชุมชนกลุ่มอื่นๆ ที่ยังไม่ได้เข้า ไปมีส่วนร่วมได้ เข้าไปและมีรายได้กับเขาบ้างนะ ” (ป้าใบ , 15 ธันวาคม 2552)

จะเห็นว่ายังมีมุมมองอีกมุมหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นได้ว่า การท่องเที่ยวแห่งนี้ยังไม่ สามารถกระจายรายได้สู่ชุมชนได้อย่างทั่ว ถึงแนวทางในการแก้ไขก็คือ ควรมีการจัดหรือสร้าง กิจกรรมในการดึงคนในชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับ โครงการเพื่อสร้างรายได้เสริม อย่างเช่น โฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผลจากการวิจัยทำให้ได้ข้อคิดอย่างหนึ่งว่าปัญหาค่านิยมที่ไม่ถูกต้องของการท่องเที่ยวอย่างหนึ่งคือการมุ่งให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและเงินตรามากเกินไป อาจก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบ ทางการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆตามมาได้อย่างมาก การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตเกษตร และวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นสำคัญ จะต้องไม่ให้ความสำคัญกับค่าตัวเลข ทางเศรษฐกิจ และรายได้ที่เป็นเม็ดเงินเป็นหลัก

5. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งเชิงลบและเชิงบวก ต่อคนในชุมชน

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ได้รับผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสิ่งแวดล้อมที่ส่งผล ในเชิงบวก

จากความเห็นของชาวบ้านหลายๆส่วนให้ความเห็นว่า ในด้านขยะ และของเสีย ที่เกิดขึ้นในชุมชน ส่วนใหญ่ไม่ได้มาจากนักท่องเที่ยว ไม่เคยมีการได้รับรายงาน ว่า นักท่องเที่ยวที่มาทิ้งขยะลงแม่น้ำลำคลอง ขยะและของเสียต่างๆที่ยังมีและพบเห็นได้ในลำคลอง จะมาจากชาวบ้านบางคน ซึ่งปัจจุบันนี้ได้มีการรณรงค์เรื่องการทิ้งขยะ กันอย่างมาก แต่ก็ยังมีชาวบ้านบางราย ที่ยังคิดพฤติกรรมที่เคยชิน อาจจะมีแอบทิ้ง และก็ผลอยู่ที่อยู่บ้าง เนื่องจากแต่เดิมคลองมหาสวัสดิ์แห่งนี้จะมีปริมาณขยะจำนวนมาก แทบทุกอย่างที่เป็นของเสีย แทบทุกอย่างที่เป็นขยะ จะฝากไปกับสายน้ำ อย่างเช่น สุนัขตาย ก็ทิ้งลงน้ำ นก หนู งู ไก่ ที่ตาย แล้วส่วนใหญ่จะไม่มีใครฝัง จะอาศัยความเคยชิน และความสะดวกส่วนตัว โดยการโยนลงน้ำ แต่พอเริ่มมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ขยะ เหล่านี้ ก็ค่อยๆลดปริมาณลงเรื่อยๆ เป็นผลมาจาก มีการรณรงค์ให้ชาวบ้านไม่ทิ้งขยะลงคลอง จิตสำนึกของชาวบ้านในการดูแลรักษาแม่น้ำลำคลองก็ค่อยๆเกิดขึ้น ต้องยอมรับว่าการที่จะสร้างจิตสำนึกในเรื่องใดสักเรื่องหนึ่งต้องใช้เวลา อย่างคลองมหาสวัสดิ์สายนี้ก็ต้องใช้เวลากว่า 10 ปี ที่คลองเป็นคลองที่สะอาดปราศจากขยะอย่างทุกวันนี้ ทั้งนี้ก็เป็นผลมาจากความร่วมมือร่วมแรง และร่วมใจของชาวบ้าน อย่างแท้จริงดังคำกล่าวต่อไปนี้

“ สิ่งแวดล้อมก็ดูดีขึ้นนะ ” (ป้าสาย, 25 พฤศจิกายน 2552)

“ สิ่งแวดล้อมในชุมชนมันดูดีขึ้นนะ คนในชุมชนปฏิบัติตัวดีขึ้น ไม่ค่อยมีใครทิ้งขยะลงคลอง แต่ก็เชื่อว่าจะไม่ค่อยมีเลย ก็ยังมีให้เห็นอยู่บ้าง ตอนนี้เราก็มีมาตรการกันขึ้นว่า ถ้าใครทิ้งขยะลงน้ำ จะต้องถูกปรับ แต่ที่ผ่านมายังไม่ได้ปรับใครเลย เพราะไม่เห็นตอนทิ้งแต่เห็นตอนลอย ” (ป้าเหม่ม, 15 มกราคม 2553)

“เมื่อก่อนใครๆเขาก็ทิ้งลงคลองกันทั้งนั้นแหละ ที่จะเผาหรือกลบนะมีน้อย แต่ตอนนี้ไม่ค่อยเห็นนะ น้อยลงไปเยอะเลย ” (คุณยายทึ่ง, 15 มกราคม 2553)

“อ้อ...คลองสะอาดกว่าเมื่อก่อนเยอะเลย ขยะที่เป็นถุงๆ ที่ลอยนำมา เดี่ยวนี้ไม่ค่อยมีให้เห็นแล้ว เมื่อก่อนจะมีเยอะ แต่ที่น้ำในคลองไมโสหรือมีเน่าเสียบ้าง ก็น่าจะมาจาก การปล่อยน้ำจากนาข้าวลงมา ทำให้น้ำในคลองไม่สะอาด ” (พี่ฝน, 15 มกราคม 2553)

คนขับเรือคนหนึ่งเล่าให้ฟังว่า เมื่อก่อนตอนทำโครงการล่องเรือใหม่ๆ นักท่องเที่ยวจะมีโอกาสได้เห็น The local way of live the canal แปลเป็นไทยก็คือสี่สรรแห่งสายน้ำ หรือ หมาเอนั่นเอง ป้าเขาจะอธิบาย (แก้หน้า) กับนักท่องเที่ยวว่า มันเป็นส่วนหนึ่งของสายน้ำ...ก็เป็นอีกหนึ่งวิธีการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าที่น่ารักตามประสาชาวบ้าน ที่พอจะมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษเล็กน้อยอย่างคุณป้าท่านนี้

“นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวที่นี่ ยังถือว่าน้อยถ้าเทียบกับตลาดดอนหวาย แต่ถ้าพูดถึงเรื่องความเป็นธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ดี บ้านเราถือว่าดีกว่าเยอะ ” (ศิริรญา, 2 มกราคม 2553)

“ ตอนนี้ก็มีโครงการในการพัฒนาด้านสถานที่ ในการขายสินค้า คือปรับปรุงพื้นที่ร้านที่มีอยู่เดิม โดยจะไม่มีมีการนำคนจากภายนอกเข้ามาทำการค้าขาย เพราะทางททท เขาไม่สนับสนุนให้คนนอกชุมชนเข้ามาเพราะกลัวจะเหมือนที่ ตลาดน้ำดอนหวายที่ปัจจุบันจะไม่ใช่คนในชุมชน มันจะไม่ใช่เชิงนิเวศเชิงเกษตร ไม่เป็นธรรมชาติ ” (เจ้าหน้าที่รัฐ, 25 พฤศจิกายน 2552)

จากสถานการณ์ข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ มิได้ มีการจัดการ การท่องเที่ยวที่มุ่งสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวเพียงฝ่ายเดียวโดยไม่ได้ตระหนักถึงความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวและความสามารถของชุมชนและคนในชุมชน จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ขาดสมดุลและความยั่งยืน

ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผล ในเชิงลบ

จากการศึกษาพบว่า สิ่งแวดล้อมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือมีการปรับ ภูมิทัศน์บริเวณ โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการสร้างสิ่งปลูกสร้างขึ้นมาใหม่ ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งการปรับเปลี่ยนนี้อาจจะยังมีปริมาณไม่มาก แต่ก็ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพบริบทเดิม ๆ ของชุมชน ไปเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอาจเรียกได้ว่าการลดทอนความเป็นธรรมชาติ บริบททแห่งความเป็นชุมชนชนบทให้เริ่มเลือนหายไป

“ ถ้าถามในเรื่องการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ก็เห็นจะมีแต่จุดท่องเที่ยวนั่นแหละที่เขาปรับภูมิทัศน์กันเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว แต่ตรงส่วนอื่นๆ ที่ไม่ใช่จุดท่องเที่ยวก็ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนอะไร เป็นมาอย่างไรก็เป็นไปอย่างนั้น” (ดาตม, 25 พฤศจิกายน 2552)

“ เดิมนี่สิ่งแวดล้อมสองฝั่งคลองมีการเปลี่ยนแปลงไปจากแต่ก่อน ตรงที่การปลูกสร้างบ้านเรือนจะไม่ใช่ว่าในลักษณะบ้านแถบชนบท ที่เป็นบ้านไม้กันแล้ว จะเริ่มมีการสร้างบ้านแบบปูน ตึก กันมากขึ้น แต่ดูมองว่ามันก็ไม่ได้เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวนะ มันเป็นเพราะค่านิยมสมัยใหม่มากกว่า แต่ว่าบ้านเรือนที่เป็นแบบชนบทจริงๆ ก็ยังมีอยู่เยอะ ก็แค่มีบ้านสมัยใหม่มาปลูกแซมบ้าง ” (คุณลุงสมัย, 12 ธันวาคม 2552)

“ จากที่ สังเกตดู ตำนานักท่องเที่ยวเริ่มมีมากขึ้นนะ และวิ่งกันให้ขวกไขวกว่าเมื่อก่อนๆ ถ้าในอนาคตมันมากขึ้น ก็น่าจะมีปัญหาเรื่องเสียดังเหมือนกัน ทางที่ดีให้ทางพวกเจ้าหน้าที่เขาป้องกันกันไว้แต่เนิ่นๆ ดีกว่า ” (คุณดาบุญยัง, 12 ธันวาคม 2552)

วิธีทางหนึ่งที่จะนำมาป้องกันและลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งแวดล้อมก็คือ การควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยว ให้อยู่ในความเหมาะสมกับขนาดและศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว เพราะหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไปจนไม่สามารถควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง อาจจะส่งผลในการสร้างมลภาวะกับสภาพแวดล้อมและที่สำคัญจะเป็นการทำลายบรรยากาศแห่งความสงบร่มรื่น ที่เป็นสภาพแวดล้อมเดิมของชุมชนได้ และเพื่อไม่เป็นการทำลายความรู้สึกของนักท่องเที่ยว ถ้านักท่องเที่ยวตั้งใจมาเที่ยวเพื่อการพักผ่อนกับบรรยากาศสบายๆ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมและเจ้าบ้านที่เป็นมิตร นักท่องเที่ยวจะต้องผิดหวังกลับไป

นอกจากนี้ควรมีการสร้างข้อกำหนด/กฎระเบียบ/ข้อบังคับอย่างเป็นทางการให้แก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวเอง และสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรก็คือ การปลูกฝังจิตสำนึกให้กับประชาชนในท้องถิ่นในการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนสืบต่อไป

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยวในปัจจุบันต้องเน้นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากกว่าการเน้นที่ปริมาณของนักท่องเที่ยว เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเท่ากับมีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นดังนั้นจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจึงไม่ได้รับประกันว่าจะก่อให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียที่จะตามมา หากแต่การมีนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพเข้ามาในจำนวนที่เหมาะสม สิ่งเหล่านี้จึงเป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศชาติอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

บทสรุป

ตารางที่ 128 แสดงผลสรุปของการวิจัยในด้านต่างๆดังนี้

ผลกระทบ	ผลเชิงบวก	ผลเชิงลบ
ด้านสุขภาพ	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพจากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวน 2. คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลรักษาสุขภาพกันมากขึ้น 3. ไม่เกิด ปัญหาสิ่งรบกวนจากการท่องเที่ยว จนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียดและโรคติดต่อจากการท่องเที่ยว 	<p>ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลที่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลง</p>
ด้านสังคม	<ol style="list-style-type: none"> 1. คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น 2. มีระบบสาธารณูปโภคที่สะดวกมากขึ้น 3. มีความสัมพันธ์ในครอบครัว/ ชุมชนมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง 4. ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง พบว่าเกิดขึ้นเพียงเล็กน้อย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆแต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาน้อยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม
ด้านวัฒนธรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยส่งเสริม/พัฒนา/ฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. สร้างความรู้สึกหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในท้องถิ่นมากขึ้น 3. ไม่ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว 4. วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า 	<p>พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีประเด็นใดที่เห็นได้เด่นชัด</p>

ตารางที่ 128 (ต่อ)

<p>ด้านเศรษฐกิจ</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน 2. คนในชุมชนมีรายได้จากอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว 3. สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้น 4. มีการพัฒนา/เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น
<p>ด้านสิ่งแวดล้อม</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น 2. คนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพภูมิทัศน์ให้ดีขึ้น 3. เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สภาพภูมิทัศน์เดิมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสม(Mixed Methodology) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ศึกษาถึงผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น แตกต่างกันหรือไม่ และศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยทำการศึกษาในเชิงปริมาณ(Quantitative Research) กับประชาชน ที่อยู่ในเขตพื้นที่จำนวน 109 คน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมจำนวน 200 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ สูตรของยามาเน(Yamane Taro)ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ยอมรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่(Frequency) ร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)การทดสอบค่าที (t- test) ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) จากนั้นจึงศึกษาในเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key – Informants) คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่และบุคลากรผู้มีส่วนร่วมของการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล (Typological Analysis)และทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method)

โดยแบบสอบถามดังกล่าวแบบออกเป็น 2 ฉบับ ฉบับละ 3 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของโครงการส่วนที่ 1 ตามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาที่อยู่ในพื้นที่ ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ และการมีส่วนร่วม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทั้งด้านบวกและด้านลบมีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 25 ข้อ ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด แบบสอบถาม

ชุดที่สองเป็นแบบสอบถามสำหรับนักท่องเที่ยวที่ใช้เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำนวนทั้งหมด 35 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการทำหนังสือถึง ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ อยู่ในพื้นที่ของการดำเนินงาน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของข้อมูล แล้วนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในเชิงปริมาณ พบว่า

1. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งเป็นรายด้านดังนี้

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .432)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสังคมภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .568)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านวัฒนธรรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .409)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านเศรษฐกิจภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .545)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก

ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งแวดล้อมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .548)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการพบว่า

ข้อมูลส่วนบุคคล ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่โครงการ ส่วนมากเป็นเพศหญิง จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 67.89 อายุ ตั้งแต่ 21-30 จนถึงช่วงอายุ 41-50 ปีมีจำนวนช่วงละ 24 คน คิดเป็นร้อยละ 22.02 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 34.86 อาชีพ รับจ้าง 27 คน คิดเป็นร้อยละ 24.77 รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือนจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 38.53 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน 41-50 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 20.18 ภูมิลำเนาเดิม เป็นคน

ในชุมชนตั้งแต่เกิดจำนวน 85 คนคิดเป็นร้อยละ 77.98 ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ติดริมน้ำ จำนวน 84 คนคิดเป็นร้อยละ 77.06ลักษณะการมีส่วนร่วมกับโครงการ โดยมีส่วนร่วมทั้งโครงการจำนวน 31 คนคิดเป็นร้อยละ 28.44 ที่ไม่มีส่วนร่วมจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 71.56 มีอาชีพเสริมที่มาจากการทำงานเที่ยวเชิงเกษตร 28 คนคิดเป็นร้อยละ 25.68 และไม่มีอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจำนวน 81 คนคิดเป็นร้อยละ 74.31 มีรายได้เสริมที่มาจากการทำงานเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 28 คิดเป็นร้อยละ 25.68 และไม่มีรายได้เสริมที่มาจากการทำงานเที่ยวเชิงเกษตร จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 74.31 โดยรายได้เฉลี่ยจะอยู่ที่ 1,000-2,000 บาทต่อเดือน

เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ภูมิลำเนาเดิม ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร พบว่า

ประชาชนที่มีเพศต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศชาย มีค่าเฉลี่ยการได้รับผลกระทบบ 3.71 และเพศหญิง 3.85

ประชาชนที่มีอายุต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีอาชีพหลักต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่ในชุมชนต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประชาชนที่มีลักษณะครัวเรือนต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีลักษณะ

ครัวเรือนอยู่ติดริมทะเลจะได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมมากกว่าประชาชนที่อยู่ไม่ติดริมน้ำ

ประชาชนที่มีส่วนร่วมกับโครงการต่างกัน ได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประชาชนที่มีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการจะได้รับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมมากกว่าครัวเรือนที่ไม่มีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการ

ผลการศึกษาในเชิงคุณภาพ พบว่า

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ได้ส่งผลต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนในเชิงบวกเป็นส่วนมากดังจะอธิบายเป็นรายด้านดังนี้

ในด้านสุขภาพ จากการสัมภาษณ์ พบว่าคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและจากการแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวและระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง ส่งผลทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้นในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว จนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียด และโรคติดต่อจากการท่องเที่ยวพบที่เกิดขึ้นน้อยมากกับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ซึ่งนับเป็นความสำเร็จ และความสมบูรณ์ของผลที่เกิดขึ้น ในด้าน ผลเชิงลบพบว่า ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลงหรือรู้สึกว่า การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาด้านลบต่อสุขภาพแต่อย่างใด

ด้านของสังคม จากการสัมภาษณ์ พบว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแห่งนี้ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น เห็นได้จาก การรวมกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่ายและ นอกจากนั้นตัวผู้นำชมเองมีการพัฒนาในด้านการเรียนภาษาอังกฤษ เป็นกิจกรรม เสริมจากการว่างงาน ซึ่งทางหัวหน้าโครงการได้จัดวิทยากรมาให้ความรู้แต่ที่นำเสียขายคือเป็นแค่เพียงโครงการในระยะสั้นๆไม่ต่อเนื่อง ถ้ามีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องก็จะได้รับประโยชน์ในระดับที่มากขึ้น นอกจากนั้นยังมีระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่สะดวกมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ในครอบครัว/ ชุมชนมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ในเรื่องการลดอัตราการย้ายถิ่น ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง พบว่าเกิดขึ้นน้อยมาก ผลเชิงลบพบว่า เกิดปัญหาในเรื่องของความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาน้อยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม

ด้านของวัฒนธรรม จากการสัมภาษณ์พบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ส่งผลทางเชิงบวกให้แก่คนในชุมชน คือ ช่วยส่งเสริม/พัฒนาฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนให้

กลับคืนมา เช่นผลิตภัณฑ์ที่เป็นอีกหนึ่งสินค้าที่มีชื่อเสียงของที่นี่ก็คือไข่เค็มเสริมไอโอดีน ซึ่งนับเป็นการนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าได้ดีทีเดียว นอกจากนั้นยังสร้างความรู้สึกรักหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในท้องถิ่นมากขึ้นถึงแม้ผลจะไม่เห็นชัดเป็นรูปธรรม แต่ก็สามารถวัดได้ในภาพรวมของจิตใจ และที่สำคัญการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ มิได้ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว วัฒนธรรมประเพณีไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ผลเชิงลบ ด้านการทำลายและลดคุณค่าของวัฒนธรรม พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีประเด็นใดที่เห็นได้เด่นชัด

ด้านของเศรษฐกิจ จากการสัมภาษณ์พบ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ก่อให้เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน คนในชุมชนมีรายได้จากอาชีพเสริมที่มาจากการท่องเที่ยว สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้นมีการพัฒนา/เพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น ผลเชิงลบพบว่า การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมหรือคนเพียงบางกลุ่มเท่านั้น

ด้านของสิ่งแวดล้อม จากการสัมภาษณ์พบว่า ระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นคนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์ และรักษาสภาพภูมิทัศน์ดีขึ้น จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ผลเชิงลบพบว่าสภาพภูมิทัศน์เดิมของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างในบางส่วน

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

พบว่านักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจในด้านสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย ด้านการให้บริการ ด้านราคาสินค้าและการจัดการ ด้านการคมนาคม และความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ภูมิลำเนา การรับทราบแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร มีความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัจจัยด้าน อายุ รายได้ และประสบการณ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

ผลการวิจัยสรุปถึงความสอดคล้องของข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเป็นแต่ละด้านคือ ด้านสุขภาพ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพ ผลเชิงบวก พบว่าคนในชุมชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกันและแลกเปลี่ยนความรู้กับนักท่องเที่ยวส่งผลทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้น ในเรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยวจนทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว/ ความเครียด/ความเหนื่อยล้า และโรคติดต่อจากการท่องเที่ยวจากคนต่างถิ่นสู่คนในชุมชน พบว่าเกิดขึ้นน้อยมากกับชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งขัดแย้งกับ อธิฎฐาน พงศ์พิศาล (2549: 111) ศึกษา ผลกระทบทางสังคมวัฒนธรรม จากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ: กรณีศึกษา บ้านไทย-จังโหลน อำเภอสะเตาะ จังหวัดสงขลา ผลการศึกษา ด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ช่วงเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวันของคนที่นี่จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วงเวลาคือกลางวันและกลางคืน ซึ่งมีความแตกต่างกับวิถีชีวิตของชาวบ้านกลุ่มเดิมๆ ที่มีความรีบเร่ง ไม่ต้องทำงานแข่งกันกับเวลา หรือแข่งกันกับคนอื่น มีเวลาได้พูดคุยกับเพื่อนบ้านได้ ใช้เวลาว่างทำกิจกรรมร่วมกันถึงแม้บ้านจะตั้งอยู่ห่างกันแต่ก็สามารถไปมาหาสู่กันได้ แต่ในปัจจุบันแม้บ้านจะอยู่ติดกันการไปมาหาสู่ยังแทบไม่มีเลย สิ่งที่มีความขัดแย้งกันระหว่าง 2 กรณีนี้เป็นผลมาจากระบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างแตกต่างกัน ประเด็นของคลองมหาสวัสดิ์จะมุ่งเน้นไปที่การสร้างอาชีพเสริมให้แก่คนในชุมชน โดยไม่กระทบต่ออาชีพหลักที่เป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนในชุมชนการพัฒนาเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้นคุณภาพชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชนกึ่งชนบทที่ยังคงมีอยู่ ซึ่งก็หมายความว่า ยังมีการพบปะกันระหว่างบ้านใกล้เรือนเคียง การทำกิจกรรมชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในครอบครัว รวมถึงชุมชน

ผลเชิงลบพบว่า เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในเรื่องการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาน้อยชาวบ้านบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม

2. ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสังคม พบว่าผลทางบวก คือทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น มีระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า น้ำประปา ตลอดจนคมนาคมที่สะดวกมากขึ้น และมีความสัมพันธ์ในครอบครัว/ ชุมชนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้นส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง ความเป็นชุมชนต้นแบบ ส่วนในเรื่องของการลดอัตราการใช้ถิ่นฐานของคนในชุมชนสู่ชุมชนอื่นนั้นจะ ขัดแย้งกับ สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย (2520 :17-20) ได้ศึกษาบทบาทของ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย พบว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวลดอัตราการว่างงานลดอัตราการย้ายถิ่น ได้มากกว่าอุตสาหกรรมอื่นๆ ทั้งนี้จะก่อให้เกิดการสร้างงานในทางอ้อมโดยกระจายไปตามแขนงธุรกิจต่างๆ เช่น ธุรกิจที่ดิน ภัตตาคาร ร้านอาหาร ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการผลิต ธุรกิจร้านขายของที่ระลึกและธุรกิจบริการอื่นๆ ส่วนการเพิ่มรายได้ประชาชนได้นั้น จากรายได้ของการท่องเที่ยวจำนวน 2 – 4 พันล้านบาท จะเสริมสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีมูลค่าทวีได้ไม่ต่ำกว่า 3 หมื่นล้านบาท

ในด้าน ปัญหาอาชญากรรม อบายมุข ปัญหาความขัดแย้ง ระหว่างคนในชุมชนเอง ที่ขัดผลประโยชน์กันในเรื่องการท่องเที่ยวรวมถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน พบว่าเกิดขึ้นน้อยมาก ซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่า ผลกระทบในระยะสั้นนี้ ชุมชนได้รับผลกระทบเพียงเล็กน้อยซึ่งยังไม่ส่งผลที่ทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมการไว้เพื่อรับมือ กับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรมองข้าม เพราะผลกระทบในระยะยาว เป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วงที่สุด คือ ความเปราะบางของสังคม เพราะถ้าเมื่อใดที่การท่องเที่ยวเจริญมากขึ้น ซึ่งนั่นก็หมายความว่า ความเปราะบางของสังคมที่มีมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งขัดแย้งกับกับ อธิภูฐาน พงศ์พิศาล (2549: 138) ผลการศึกษา ด้านสังคม พบว่า ผลจากการท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาทางด้านอาชญากรรม หนีงบริการ ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การฉ้อโกง การปล้นทรัพย์ การพนัน และ ยาเสพติดให้โทษ ที่ปรากฏขึ้นในชุมชน

ผลเชิงลบ พบว่า เกิดปัญหาเรื่องความไม่เสมอภาคในการมุ่งพัฒนาเฉพาะพื้นที่ ในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ตลอดจนการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน มักจะดำเนินการในพื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ในพื้นที่ที่ไม่เป็นแหล่งท่องเที่ยวกลับได้รับการพัฒนาน้อยประชาชนบางกลุ่มจึงเกิดความรู้สึกไม่เป็นธรรม แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ จัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ในหลายรูปแบบ เพื่อกระจายจำนวนนักท่องเที่ยวออกไปยังจุดอื่นในชุมชน ไม่ให้มารวมตัวกันอยู่จุดเดียว ก็จะเป็นการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นได้สอดคล้องกับมณัส สุวรรณ (2539:13-16) ได้กล่าวว่าการท่องเที่ยวทำให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจหลายลักษณะต่อพื้นที่ที่มีการท่องเที่ยวเป็นการเฉพาะ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดงานและรายได้ต่อบุคคลจำนวนมาก ทั้งที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยตรงและในกิจกรรมเกี่ยวเนื่องอื่นๆ เช่นการนำเที่ยว ขายของที่ระลึก รถเช่า ร้านอาหาร และร้านถ้ำรูป แต่ในทางกลับกันเมื่อการท่องเที่ยวก่อให้เกิดประโยชน์ ย่อมก่อให้เกิดโทษ กล่าวคือ ทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจของพื้นที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นผลให้สัดส่วนการใช้แรงงานในภาคเศรษฐกิจหลักเปลี่ยนไปด้วย นอกจากนี้การพัฒนาการท่องเที่ยวอาจทำให้การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมมากขึ้น เนื่องจากผู้ได้รับประโยชน์โดยตรงอาจเป็นคนเฉพาะกลุ่มและอาจเป็นคนจากต่างถิ่น ประชาชนในพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่สมควรจะได้รับประโยชน์แต่กลับไม่ได้รับประโยชน์นั้นๆ และสอดคล้องกับ อธิภูฐาน พงศ์พิศาล (2549: 111) ศึกษา ผลการศึกษา พบว่า สถานการณ์การลงทุนโดยทั่วไปในปัจจุบันจะเอื้อเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ต้องมีการลงทุนค่อนข้างสูง ดังนั้น การที่จะให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีการกระจายนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง จึงควรเปิดพื้นที่ให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยในท้องถิ่นให้มีโอกาสลงทุนในธุรกิจต่างๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเช่น ร้านอาหารสินค้า หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น และเป็นการก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการกระจายรายได้และการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น ได้อีกทางหนึ่ง

3. ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านวัฒนธรรม ผลเชิงบวกพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ช่วยส่งเสริม/พัฒนา/ฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้กลับมาสร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สร้างความรู้สึกหวงแหนและสำนึกรักบ้านเกิดให้กับคนในชุมชนและเยาวชนในชุมชนมากขึ้น นอกจากนี้ ยังพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยว แต่มีบ้างในบางส่วนที่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวและชาวบ้าน ในชุมชนส่วนใหญ่ จะเป็นบุคลากรของโครงการ และผลจากการท่องเที่ยวไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางด้านวัฒนธรรม เพราะว่าวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิมของชุมชนไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า ซึ่งขัดแย้งกับ อธิฎฐาน พงศ์พิศาล (2549: 138) ผลการศึกษา ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวจะมีผลที่สำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากภาคเกษตรกรรมมาสู่ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รวมไปถึงอาชีพบริการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จากการเปลี่ยนแปลงในด้านความเจริญที่มากขึ้นดังกล่าว สวนทางกับความเจริญด้านจิตใจและศีลธรรมของผู้คน สำคัญที่สุดที่เป็นผลกระทบทางลบอีกประการหนึ่งก็คือ “ผลกระทบต่อวัฒนธรรม” จากสถานภาพของชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวแตกต่างกัน สอดคล้องกับ ทิพย์พรรณนา เทียงธรรม (2548 : 19) ได้ระบุว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่หยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงมีสาเหตุหลายประการเช่น การเปลี่ยนแปลงอาจส่งผลแพร่กระจายทางวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นต้น และสอดคล้องกับ นัฐพร แสงประดับ (2527 : 214-215) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมที่เป็นผลมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยวหมู่บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพ โดยเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรม สู่อชีพหัตถกรรมเพื่อผลิตเป็นสินค้าที่ระลึก

ผลเชิงลบ พบว่าคนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น เนื่องมาจากการมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นนั่นเอง ในส่วนของประเด็นอื่นๆพบว่าผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นน้อยมากและยังไม่มีประเด็นใดที่เห็นได้เด่นชัด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ รังสิต เภาแก้ว (2549:132) ศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีการดำเนิน ชีวิตของชนเผ่า จังหวัดเชียงราย: กรณีเปรียบเทียบกับคุณหมิง ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่ดำเนินอยู่ไปตลอด อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไม่น้อย แต่ถ้าเอาความเปลี่ยนแปลงทั้งหมดยก ความคิดให้การท่องเที่ยวก็ไม่ถูกต้องที่จริงแล้วถึงแม้ไม่มีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว วัฒนธรรมก็จะได้รับการเปลี่ยนแปลงเหมือนเดิม เราเห็นว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแรงกระตุ้นของการท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง ต้องยอมรับว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ขัดขวาง ไม่ได้มีวแต่ยึดถือพิธีทักษัรักษา วัฒนธรรมด้านเดียวไม่ถูกต้อง โครงการพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องมีแผนการจะอนุรักษ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของการท่องเที่ยว

4. ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านเศรษฐกิจ ผลเชิงบวกพบว่า เกิดกระจายรายได้สู่ชุมชน ทำให้คนในชุมชนเริ่มหันมาทำอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มากขึ้น เช่น ขับเรือรับนักท่องเที่ยว/ผู้นำชมค่าย นำสินค้ามาฝากขายที่จุดท่องเที่ยว ทำให้ลดกรรม รวมกลุ่มแม่บ้าน แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร จึงทำให้คนในชุมชนมีรายได้มีอาชีพเสริมจากการท่องเที่ยว สินค้าเกษตรจำหน่ายได้มากขึ้นและมีราคาสูงขึ้น การที่สินค้าเกษตรนั้นมีราคาสูงขึ้น จะไม่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชนเอง เพราะชาวบ้านส่วนใหญ่จะปลูกพืชผักที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จึงไม่จำเป็นที่จะต้องซื้อสินค้าเหล่านี้จากชุมชนเอง ทำให้ไม่ได้รับผลกระทบ ถ้าราคาสินค้าเกษตรจะสูงขึ้นก็ตาม ในรูปแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ได้มีการพัฒนาเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีมาตรฐานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศรัณยพงษ์ โชติวรรณ (2549:162) ศึกษาผลกระทบของตลาดน้ำตลิ่งชันต่อชุมชนริมน้ำคลองชักพระ แขวงคลองชักพระ เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจ เกิดการสร้างงานเกิดขึ้นใหม่ สืบเนื่องจากการท่องเที่ยว ตลาดน้ำตลิ่งชันมีวัตถุประสงค์หลักในเรื่องการสร้างรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นอยู่แล้ว นับจากมีการจัดตั้งตลาดน้ำตลิ่งชันขึ้นมามีคนหลากหลายกลุ่มอาชีพได้รับผลประโยชน์จากการประกอบอาชีพเป็นจำนวนมาก บางคนก็เป็นรายได้หลัก บางคนก็เป็นรายได้เสริม เช่น กลุ่มพ่อค้าแม่ค้าที่มาขายของบริเวณตลาดน้ำบางคนก็มีงานประจำเป็นข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน แต่ใช้เวลาช่วงเสาร์-อาทิตย์ในการมาหารายได้เสริมจากการมาขายของที่นี่ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน (2528 : 144) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวมีส่วนให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนสูงขึ้น โดยเฉพาะประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำส่วนมาตรฐานการครองชีพของประชาชนที่มีการศึกษาระดับปานกลาง และสูงนั้น ไม่ได้เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวโดยตรง และสอดคล้องกับ สันธุ์ สโรบลและคณะ (2546: 237) ได้กล่าวว่า มิติด้านเศรษฐกิจของการบูรณาการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน มุ่งให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว โดยนำฐานทรัพยากรซึ่งเป็นสินทรัพย์ร่วมหรือสมบัติสาธารณะมาเป็นต้นทุนในการจัดการการท่องเที่ยว มีการกระจายรายได้อย่างเสมอภาคและยุติธรรม และที่สำคัญชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนเห็นพ้องต้องกัน ที่จะนำฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ทั้งทางธรรมชาติศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ มาพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ เจต อานาจ (2547: 87) ที่ระบุว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวมีผลทางด้านบวกต่อเศรษฐกิจของประชาชนในชุมชน นักท่องเที่ยวมีส่วนทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเห็น และเรียนรู้ประเพณี วัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวที่มาจากต่างที่ต่างวัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้มูลค่าของวัฒนธรรมประเพณีตลอดจน ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนมีมูลค่าสูงขึ้น

ผลเชิงลบพบว่า การกระจายรายได้สู่ชุมชนยังไม่ทั่วถึงจะมีรายได้เฉพาะบุคคลกลุ่มที่เข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2548 : 10) ที่เห็นว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อชุมชนจะทำให้เงินมีอิทธิพลกับชาวบ้านมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ของชุมชนกระจุกตัวเฉพาะพื้นที่ และมีชาวบ้านเพียงบางกลุ่มที่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงจะสอดคล้องกับ

ปรีชา อุปโยธิน และสุริยา วีรวงศ์(2521: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาในเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่างๆ การท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานและกระจายรายได้ในท้องถิ่นหากแต่รายได้ยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำและเป็นแรงงานที่มีระดับความชำนาญต่ำเสียเป็นส่วนมาก และสอดคล้องกับ อธิฐฐาน พงศ์พิศาล (2549: 92) ผลการศึกษา ด้านรายได้-รายจ่ายพบว่า การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ย่อมหมายถึง รายรับของผู้ให้บริการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการท่องเที่ยว นั่น การท่องเที่ยวจึงกลายเป็นแหล่งที่มาของรายได้ของคนในชุมชนอีกแหล่งหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อชุมชนมีปัจจัยต่างๆที่เอื้ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ก็จะมีส่วนช่วยดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนมากขึ้น แต่กระนั้นก็ไม่ได้อธิบายความหมายว่า การท่องเที่ยวจะทำให้ทุกคนหรือทุกครัวเรือนมีรายได้จากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว นั่นก็หมายความว่า รายได้ส่วนใหญ่ของการท่องเที่ยวไม่กระจายสู่ชาวบ้านในชุมชนเท่าที่ควร

ในด้านของปัญหาเรื่องค่าครองชีพ ของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ ไม่พบว่าสูงขึ้นเนื่องมากจากการท่องเที่ยว เพราะสินค้าในชุมชนส่วนใหญ่เป็นสินค้าเกษตร เช่น การทำสวนผัก สวนผลไม้ ทำนาข้าว ทำนาผักกระเฉด พืชผลส่วนใหญ่ชาวบ้านจะมีการปลูกไว้เพื่อบริโภคเองหรือไม่ก็หาซื้อกันตามบ้านใกล้เคียงที่จะขายกันในราคาที่เป็นกันเอง จึงไม่ได้รับผลกระทบเรื่องราคาสินค้าที่สูงขึ้นในชุมชน (ยกเว้นข้าวที่ไม่ได้ปลูกไว้เพื่อการค้าบริโภค แต่จะเป็นการจำหน่ายออกสู่ตลาดมากกว่า) เช่นราคาถ้วยเดียวเรือ ที่ชาวบ้านขายอยู่ในคลอง ก็ยังไม่มีราคาขึ้นมากกว่า 5 ปี จะขายอยู่ที่ราคา 15-20 บาทเท่านั้น รวมทั้งค่าสาธารณูปโภค และอุปโภค ในชุมชนก็มีการขึ้นราคาบ้างเพียงเล็กน้อย โดยทั่วไปจะขึ้นราคาตามท้องตลาดมากกว่าขึ้นราคาตามปัจจัยของการท่องเที่ยว

5. ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสิ่งแวดล้อม ผลเชิงบวกพบว่า มีระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้นคนในชุมชนให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกันมากขึ้น จนเกิดเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในด้านของปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยว (เช่น น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน) ยังไม่มีรายงานว่าเป็นปัญหาแต่อย่างใด ซึ่งนับเป็นเรื่องที่น่าชื่นชม ในรูปแบบของการจัดการที่ดีว่ามีประสิทธิภาพ รวมทั้ง การได้รับความร่วมมือที่ดีของชาวบ้านในชุมชน ไม่ว่าจะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวหรือไม่ ชาวบ้านเหล่านี้ ร่วมมือกันด้วยใจ ไม่ใช่ผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร ศรีพลาภิจ(2540: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักท่องเที่ยวบริเวณตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี ผลจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับปานกลาง และจากการสังเกตพฤติกรรมการรักษาความสะอาดพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ทิ้งขยะมูลฝอยลงในถัง พบว่าไม่มีการแยกขยะก่อนทิ้งเนื่องจากไม่มีถังขยะแยกประเภทจัดไว้ให้และสอดคล้องกับ

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน (2528 : 144) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อ

ประชาชนในด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว มีความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของที่อยู่อาศัยสูงกว่าประชาชนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว

ผลเชิงลบพบว่าสภาพภูมิทัศน์ของจุดท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยการสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก ไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเหตุให้ภูมิทัศน์เดิม ของชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกนกพร สว่างแจ้ง(2540 :2) ที่ศึกษาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของสิ่งแวดล้อม สร้างเป็นสภาพแวดล้อมใหม่ขึ้นมาโดยสภาพแวดล้อมใหม่ที่สร้างขึ้นอาจจะก่อผลด้านบวกหรือด้านลบต่อสภาพแวดล้อมเดิมที่เป็นอยู่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับสถานะของสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่สนใจ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือเกิดขึ้น โดยมนุษย์สร้างขึ้นก็ได้และสอดคล้องกับ อธิภูฐาน พงศ์พิศาล (2549: 139) ผลการศึกษา ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ในด้านผลกระทบที่เกิดขึ้นนั้นยังมีได้เป็นการยอมรับกันมากนักร ทั้งที่ การท่องเที่ยวได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อหลายประการเช่น การก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมหรือการสูญเสียที่ดินที่เป็นที่อยู่อาศัย เป็นต้น และสอดคล้องกับ ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์. (2542) ได้ศึกษาศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน ท้องถิ่นรอบแนวเขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว จังหวัด จันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพของชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ มีระดับที่ค่อนข้างต่ำ ชุมชนในภาพรวมมีบทบาทในการจัดการทรัพยากรน้อย และยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเท่าที่ควร ซึ่งจะสอดคล้องกับ สันติ เอื้องประสิทธิ์ (2525 : 66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการท่องเที่ยวพบว่า การท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและเกี่ยวเนื่องกับเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ตัวแปรต่างๆที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องอยู่นั้นจะเป็นข้อกำหนดในการวางแผนนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อท้องถิ่นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

จากการศึกษาในเชิงคุณภาพในภาพรวมพบว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์คือเป็นแบบอย่างและเป็นชุมชนต้นแบบ ของทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต ที่จำเป็นจะต้อง หันมาเน้นที่การดูแลฐานของทรัพยากร ให้ความสำคัญกับทรัพยากรในท้องถิ่น รวมถึงประชาชนที่อยู่ในชุมชน ต้องส่งเสริมให้คนในชุมชน เห็นความสำคัญในการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดการ การท่องเที่ยวโดยประชาชนในชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อที่จะเป็นผู้กำหนดรูปแบบของการท่องเที่ยวได้เองโดยไม่กระทบต่อวิถีความเป็นอยู่ดั้งเดิมของชุมชน ต้องกลมกลืนกับวิถีชีวิตดั้งเดิมให้มากที่สุด รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ควรมีการจัดการเพื่อความคุ้มครองพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวให้เห็นความสำคัญของการอนุรักษ์โดยเน้นการสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม และที่ขาดไม่ได้คือการพัฒนาบุคลากรเพื่อบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นความเข้าใจและทักษะในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน โดยการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มอาชีพ สสำรวจทรัพยากรในท้องถิ่นและนำมาพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตร เพื่อก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ ที่ยั่งยืนของชุมชนทรัพยากร

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่าระบบการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวคลองมหาสวัสดิ์นี้ มีครบทุกองค์ประกอบ ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ต่อยอดถึงความสำเร็จของการดำเนินการได้อย่างยั่งยืนและสิ่งที่มีความจำเป็นและขาดไม่ได้อีกประการหนึ่ง คือการกำหนดแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในแต่ละปีเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงจะถือว่าครบถ้วนในทุกองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และที่สำคัญควรจัดกิจกรรมรณรงค์ในเรื่องของการปลูกจิตสำนึกในการรักษา ธรรมชาติ สภาพแวดล้อม และเรื่องจิตสำนึกสาธารณะของชุมชนอย่างต่อเนื่อง
2. ควรปรับปรุงศูนย์บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวของชุมชนให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมให้บริการทุกวัน โดยที่นักท่องเที่ยวสามารถติดต่อเข้ามาใช้บริการเยี่ยมชมกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนโดยตรง อีกทั้งควรจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่และให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจ ซึ่งเป็นการพัฒนาในด้านการส่งเสริมการตลาด
3. ควรมีการพัฒนาปรับปรุงระบบสื่อความหมายให้มีความชัดเจนในเรื่องแผนที่การเดินทางมายังจุดท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกทางที่ชัดเจน และมีจำนวนมากพอที่จะทำให้ไม่เกิดการพลัดหลงทางได้ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีความรู้ ความเข้าใจในด้านการให้บริการการท่องเที่ยวให้มากขึ้น
4. หน่วยงานภาครัฐ ควรจัดให้มีเวทีประชาคมเพื่อให้ชาวบ้านได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นในส่วนของการทำงาน และมีการส่งเสริมให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นช่องทางในการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง
5. ควรมีระบบควบคุม ติดตามและประเมินผลอย่างเป็นรูปแบบควรมีการจดบันทึกสถิติของนักท่องเที่ยวและรูปแบบการทำบัญชีรายรับรายจ่ายจากการดำเนินงาน ที่สามารถตรวจสอบได้ และเปิดเผยได้
6. ควรเพิ่มจุดท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจและให้มีความหลากหลาย โดยต้องกระจายให้ทั่วชุมชน เพื่อการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง
7. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาสินค้าในชุมชนให้ได้รับมาตรฐาน คู่สากล และสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ๆ ที่เป็นวัตถุดิบในชุมชนให้สามารถเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าเกษตรที่หลากหลาย
8. ควรมีการจัดการดูแลในเรื่องของสาธารณูปโภค เช่น ห้องสุขาสาธารณะ ให้อยู่ในสภาพที่ดีพร้อมใช้ และเพียงพอกับการใช้งาน
9. ควรสร้างข้อกำหนด หรือกฎระเบียบ ในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวให้เป็นรูปแบบ เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับ การสัญจรทางน้ำ โดยควบคุมเรื่องเสียงและความเร็วของเรือเพื่อป้องกันปัญหาและผลกระทบที่อาจจะเกิดกับคนในชุมชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำได้ นอกจากนี้ ควรมีการจำกัด และควบคุมจำนวน

ห้องให้อยู่ในปริมาณที่เหมาะสมกับขนาดและศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวเพราะจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป จะสร้างมลภาวะให้กับสภาพแวดล้อมทำลายบรรยากาศความสงบร่มรื่นและความสงบของวิถีชาวบ้านสองฝั่งคลองได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อทราบถึงผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชน คลองมหาสวัสดิ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถจะนำมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ทราบถึงผลที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของประชาชนและความคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมกับการดำเนินโครงการ ความพึงพอใจนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ผลวิจัยยังสามารถทราบถึงความสำเร็จของโครงการ และในทางกลับกัน ถ้ามีอุปสรรคหรือข้อบกพร่องใดๆก็สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงในจุดที่บกพร่องและพัฒนาให้เป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสืบต่อไป อีกทั้งยังสามารถเป็นกรณี ตัวอย่างการวิจัยในโครงการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆอีกด้วย เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จสูงสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบศักยภาพในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบผลสำเร็จและไม่สำเร็จ ว่าทำอะไรให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
2. ควรมีการศึกษาถึงแนวทางในการลดผลกระทบเชิงลบจากการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน และส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปแบบ
3. ควรมีการศึกษาและประเมินผลโดยวิเคราะห์หาจุดอ่อนจุดแข็งและความเป็นไปได้ ในการพัฒนาโครงการให้เป็นโครงการที่ยั่งยืนระดับประเทศ โดยอาจจะเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายขึ้น เพื่อเป็นการสะท้อนมุมมองจากบุคคลอื่น
4. ควรมีการศึกษาวิจัยแบบปฏิบัติการ โดยนำคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (PAR) และควรมีการประเมินความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง เพราะความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจะเป็นส่วนหนึ่งในการสะท้อนความสามารถและความสำเร็จของการดำเนินงาน ได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนกพร สว่างแจ้ง. การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร:ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน. การศึกษาวิจัยผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนของจังหวัดชลบุรีและจังหวัดเชียงใหม่. ม.ป.ท., 2528.

กองวิชาการและฝึกอบรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2537.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. การศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อุทยานแห่งชาติแก่งกรุง จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2544

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. “การท่องเที่ยว”. ตำราเอกสารวิชาการ 30.22 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2533.

กมลทิพย์ มาลากุล ณ อยุธยา. “การศึกษาเปรียบเทียบความพอใจระหว่างผู้อยู่อาศัยในแฟลตกับเรือนแถว กรณีโครงการเคหะชุมชนบางบัว2.” ปริญญามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

โครงการสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม. “ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่.” ภาควิชา สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529

จกมลพัชร์ เจตนะจิตร์. “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

จิตตินันท์ เดชะคุปต์. จิตวิทยาการบริการ. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิ ราช, 2543.

ชัยวุฒิ ชัยพันธุ์. การจัดการ การเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.13

ชูลิทธิ ชูชาติ. “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำแม่แตง.” รายงานการวิจัย สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2549.

จุมพการจ คงอินทร์. “การศึกษาศักยภาพของชุมชน ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านนาตีนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่.” ปรินญา มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ณรงค์ เส็งประชา. วิถีไทย (Thai Living). กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2544.149

ชนากร วิชัยกุล. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติสวนป่า ทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.” ปรินญา มหาวิทยาลัยมหาวิทาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

ชเนศ ศรีสถิต. “บทบาทท้องถิ่นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแบบยั่งยืน.” ปรินญา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

นัฐพร แสงประดับ. “การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เป็นผลกระทบมาจากการพัฒนาการท่องเที่ยว ศึกษากรณีหมู่บ้านบ่อสร้างอำเภอสนักำแพงจังหวัดเชียงใหม่.”

ปรินญาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2527.

นาคม ชีรสวรรณจักร. “ความคิดเห็นของประชาชนท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอำเภอสวนผึ้งจังหวัดราชบุรี.” ปรินญา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

เนตรชนก นันท์. “การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษาชุมชนวัดพระบาทห้วยต้ม อำเภอสี จังหวัดลำพูน.” การค้นคว้าอิสระปรินญา มหาวิทยาลัย สาขาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

บุญเลิศ เปเร้ว. “ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่.” การค้นคว้าอิสระปรินญาบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัย สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.

ปรีชา อุปโยธินและสุริยา วีรวงศ์. ผลกระทบของการท่องเที่ยวด้านสังคมและวัฒนธรรมในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521.

- ปัญญา ชุ่มสือ. “การพึงพอใจของนักท่องเที่ยวไทยต่อการบริการการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติเขา
แหลมหญ้า หมู่เกาะเสม็ด จังหวัดระยอง.” ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, 2547.
- ปิยบุษ คงวิทยากุล. “ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อการใช้ที่ดินและสภาพแวดล้อมของ
เกาะสมุยจังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการวางแผน
ภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ปาจริย์ ผลประเสริฐ และคณะ. “ความพึงพอใจ ความเชื่อมั่นด้านการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและความสามารถที่พึงประสงค์ของตำรวจท่องเที่ยว.”
งานวิจัยโครงการ การปฏิบัติงานกองบังคับการตำรวจปีงบประมาณ 2549 มหาวิทยาลัย
ราชภัฏ กำแพงเพชร, 2549.
- ปฐคดี อากมานนท์ มอนซอน และคณะ. โครงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อ
สถานะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์และ
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- พงศ์สานต์ พิทักษ์มหาเหตุ. มูลนิธิพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว. กาญจนบุรี : ม.ป.ท., 2540.3
พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2532. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์,
2538.
- ไพบุลย์ เจริญพานิช. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามโครงการ โรงพักของเรา.”
ภาคนิพนธ์. มหาวิทยาลัยเกริก, 2539.
- ภณิดา ชัยปัญญา. “ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อกิจกรรมไร่นาสวนผสมภายใต้โครงการปรับ
โครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของจังหวัดเชียงราย.” ปริญญาเกษตร
ศาสตร มหาบัณฑิตสาขาส่งเสริมการเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- มนัส สุวรรณ. “การท่องเที่ยวกับผลกระทบ.” วารสารภูมิศาสตร์ 21,2 (สิงหาคม 2539) : 13-16.
มหิดลมหาวิทาลัย. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม กรณีศึกษาจังหวัด
เชียงใหม่. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2529.
- ทิพย์พรรณนา เทียงธรรม . “การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของชุมชนชาวเขาอันเนื่องมาจากการ
ท่องเที่ยว.” ปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริการการพัฒนา มหาวิทยาลัย
แม่โจ้, 2548.
- ยุพดี เสพพรรณ. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : พิธีการพิมพ์, 2543.
427-428
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด
ไทยอนุเคราะห์, 2526.

รังสิต เงาแก้ว และคณะ. “การศึกษาผลกระทบทางการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีการดำเนินชีวิตของชนเผ่า
จังหวัดเชียงราย.” ชุดโครงการ การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่อย่างยั่งยืน
กลุ่มจังหวัดล้านนา(ธันวาคม 2549)

วิวัฒน์ชัย บุญญานุกพงศ์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์วัฒนธรรมชุมชน ศึกษากรณี
ชุมชนมอญบ้านเกาะเกร็ด อำเภอเกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี.” ปริญาญาคิลปะศาสตร
มหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2544.

ศักดิ์พิชิต จุลฤกษ์. “ศักยภาพในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนท้องถิ่นรอบแนวเขต
อุทยานแห่งชาติน้ำตกพลิ้ว จังหวัดจันทบุรี .”ปริญาญาคิลปะศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ,2542

ศรัญญา วรากุลวิทย์. ปฐมนิเทศอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เฟื่องฟ้า
พรินต์ติ้ง, 2546.5

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วท). รายงานขั้นสุดท้ายการศึกษาเพื่อ
กำหนดแนวทางการพัฒนาและจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism).
กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2543.

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนและบ้านพักแบบ
โฮมสเตย์. พิมพ์ครั้งที่ 1. เชียงใหม่ : นพบุรีการพิมพ์ , 2548:10.

สนธยา พลศรี. ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์,
2545:176-178.

สินธุ์ สโรบล และคณะ. การท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดและประสบการณ์พื้นที่ภาคเหนือ.
เชียงใหม่ : วนิดาเพรส, 2546

สันติ เอื้องประสิทธิ์. “ การศึกษาวิจัยในหน่วยงานท่องเที่ยวของรัฐ” จุลสารการท่องเที่ยว
(กันยายน 2525):64-73.

สายเมือง วิริยศิริ. “ศาสตร์การพัฒนาคมนและสังคมตามแนวพระราชดำริ.” วารสารสังคมสงเคราะห์
ศาสตร์ 10,1 (มกราคม – มิถุนายน 2545) : 25.

สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล. แผนพัฒนาการเกษตรชุมชน. นครปฐม : ศูนย์บริการและ
ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตร, 2546.

สุจารี จันทร์สุข. “ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนที่เคยย้ายถิ่น
และไม่เคยย้ายถิ่นในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2541.

สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. เที่ยวนครปฐม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน, 2542.21

- สุวัฒนา ธาดานิติ “เอกสารอ่านประกอบรายวิชา ผลกระทบทางสังคมของการพัฒนา.” ม.ป.ท., 2546. (อัดสำเนา)
- สุวรรณณี วัชรจิตต์. “การท่องเที่ยว.” วารสารทางเศรษฐกิจไทยปี 2541. 48,10 (มกราคม 2541) : 5-7.
- แสวง รัตนมงคลมาส. ทฤษฎีสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ชมรมนักพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2534 43
- สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, สมาคม. บทบาทของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: หน่วยวิจัยสมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย ,2520 . (อัดสำเนา)
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ .แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535 :60-61
- สำนักงานประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดเลย. นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว. จังหวัดเลย : ม.ป.ท., 2543 (อัดสำเนา)
- อธิฏฐาน พงศ์พิศาล. “ผลกระทบทางสังคมและวัฒนธรรมจากการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้โครงการสามเหลี่ยมเศรษฐกิจ ภูมิศึกษาบ้านไทย- จังโหล่นอำเภอสระเคาดจังหวัดสงขลา.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์, 2549.
- อนันต์ พาลาลพ. “การประเมินผลการจัดการอุทยานแห่งชาติปางสีดา.” ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทรัพยากรป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2547.
- อนุชา เอี่ยมแท้. “ปัจจัยกำหนดการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ภูมิศึกษา อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ.” ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2547.
- อมรา พงศาพิชญ์. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (วิถีวิทยาและบทบาทในประชาสังคม). พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545.122
- อรรถกถา วรรณทอง. “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการจัดการระบบสายตรวจ ศึกษากรณีสถานีตำรวจภูธร ตำบลภูพิงค์ราชนิเวศ.” การค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2535.
- อุดม บัวศรี และคณะ. “การพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ” รายงานการวิจัยองค์การบริหารวิเทศกิจแห่งสหรัฐอเมริกาและสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ,2540.

อุดร วงษ์ทับทิม. “แนวคิดคนครนิเวศกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองเชียงใหม่อย่างยั่งยืน.”

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

อุดมศักดิ์ แนวจิตร. “ความคาดหวังและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดสภาพแวดล้อม

เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน.” การค้นคว้าอิสระ

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2544.

อุไรพรรณ ปรางอุดมทรัพย์. “ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กรณีศึกษาชุมชนทุ่งสง จังหวัดกระบี่.” ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการ

จัดการทรัพยากร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

Cambridge University. Cambridge International Dictionary of English. London : Computaprint, 1995.

Chapin, F.S. Social Participation and Social Intelligence. 3 d. ed. New York : Longman, 1997.

Cohen Erik . “Hill Tribes , Island and Open- ended Prostitution.” Thai Tourism. 30 (1996) : 48.

Kyungmi Kim. The Effect of Tourism imactsm upon Quality of Live of Live of Residents in the

Communly.(USA :2002),25.

Loudon, M.M. and Bitta. J.R. Consumer Behavior. 4th ed. New York : McGraw-Hill, 1993.

Lowman. Ecotourism. Chickester : John Wiely and Sons, 1988.

Mansperger,Mark Carl. “The impacts of tourism among Cultural Minoritier .”

Dissertation Abstracts International.(1993:125.)

Shelly, M.W. Responding to Social Change. Pennsylvania : Dowden Hutchison & Ross, 1975.

Smith,V.L.,and Eadington, W.R Tourism alternative. Chichester : John Wiley and Son. .1944.

Sisman,R. Tourism . Environental relevance:In E.Catar ,and G. 1994.

Vroom, W.H. Work and Motivation. New York : John Wiley and Sons, 1970.

Well,M. “Neglect of biological riches : The economics of nature tourism in Nepal In Biodiversity

and Cnservation.”. Dissertation Abstracts International.(1993.:156)

Yamane, Taro. Statistics : An Introduction Analsis. Tokyo : Johnweatherhill, 1973.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิ

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านดังนี้

1. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ คุณนภดล อารุทธกรรมปรีชา
ตำแหน่ง นักพัฒนาการท่องเที่ยวชำนาญการ
ที่ทำงาน สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

2. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ คุณนิศารัตน์ วรประดิษฐ์
ตำแหน่ง นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ
ที่ทำงาน สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3. ชื่อผู้เชี่ยวชาญ คุณเทพสิน ผ่องแก้ว
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท. เขต 5)
ที่ทำงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เขต 5

ผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดร. พรรณฉวี ประยูรพรหม
การศึกษา ครุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
การทำงาน กองนโยบายและแผน
 สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
 กองตรวจและประเมินผล
 สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม
 สำนักวิจัยและพัฒนา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
 กระทรวงวัฒนธรรม (ปัจจุบัน)

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

ภาคผนวก ข

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม

Index of Item Objective Congruence

คำชี้แจง ในส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับ ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของคนในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพ					
1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้ท่านและคนในชุมชนเกิดความเครียด / เหนื่อยล้ามากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ท่านและคนในชุมชนขาดความเป็นส่วนตัว / มีสิ่งรบกวนมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อจากคนต่างถิ่นสู่คนในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น(จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกัน / การพูดคุยกับนักท่องเที่ยว)	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
5. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพกันมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสังคม					
6. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ลดอัตราการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชนสู่ชุมชนอื่น	+1	0	+1	0.67	ใช้ได้
7. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อดายมุข และปัญหาขัดแย้งกับนักท่องเที่ยว (ได้แก่ จี๊ปล้น ชิงทรัพย์ ลักขโมย การหลอกลวงนักท่องเที่ยว)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนของท่านมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน วัฒนธรรม					
11. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

12.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้และเรียนรู้แบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยส่งเสริม พัฒนา และฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้กลับมาสร้างอาชีพและสร้างรายได้	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยสร้างความรู้สึกรักหวงแหน และจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับเยาวชนและคนในชุมชนมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรทำให้คนในชุมชนพูดภาษาถิ่นน้อยลงนิยมพูดภาษาต่างประเทศมากขึ้น	+1	0	0	0.33	ตัดทิ้ง
17.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้คนในชุมชนบริโภคอาหารพื้นบ้านน้อยลง และนิยมอาหารฟาสฟู๊ด	+1	0	0	0.33	ตัดทิ้ง
ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน เศรษฐกิจ					
18.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเริ่มมาทำอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น ขับเรือ/นำชม ค้าขาย หัตถกรรม กลุ่มแม่บ้าน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมที่มาจากท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรได้มากขึ้น และได้ในราคาที่สูงขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชน รู้จักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน สิ่งแวดล้อม					
23.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม(เช่น น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน)	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ในชุมชนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25.มีระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26.การท่องเที่ยวทำให้ท่านและคนในชุมชนหันมาให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ เป็นการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

Index of Item Objective Congruence

คำชี้แจงในส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับ ความพึงพอใจเกี่ยวกับการดำเนิน โครงการและ ความ คิดเห็น
ที่มีต่อโครงการ

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
ด้านสถานที่					
1.ความสวยงาม และคงสภาพธรรมชาติของชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2.ความหลากหลายของกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3.ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4.ความน่าสนใจ / สิ่งดึงดูดใจ/ความเป็นเอกลักษณ์	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5.ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
6.ปริมาณร้านค้า /ร้านอาหาร/ศาลาที่พักเพียงพอกับความ ต้องการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7.ปริมาณห้องน้ำสาธารณะ เพียงพอปริมาณนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8.การจำหน่ายของที่ระลึก/ สินค้าชุมชน / สินค้า OTOP	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9.ปริมาณเรือนำชม เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
10.มัคคุเทศก์ /ผู้นำชม/ วิทยากรในชุมชน ปริมาณเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านความปลอดภัย					
11.ความปลอดภัย เรื่องการเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12.ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13.มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยที่ดี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
14.ความคงทนและปลอดภัยเช่น เรือ สะพาน ศาลาที่พัก	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15.อาหาร/น้ำดื่ม มีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักโภชนาการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อคำถาม	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			IOC	แปลผล
	1	2	3		
ด้านการให้บริการ					
16.การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว/เอกสาร/แผ่นพับ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17.ความเหมาะสมด้านระยะทาง/เวลาในการเที่ยวชม	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18.ความสะดวกในการติดต่อประสานงาน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19.มีการดูแล อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20.การให้บริการของเจ้าหน้าที่เหมาะสม มีอัธยาศัยไมตรี	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านราคาสินค้าและการจัดการ					
21.ความเหมาะสมด้านคุณภาพและราคาสินค้าในชุมชน	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22.ความเหมาะสมด้านอัตราค่าบริการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23.บุคลากรผู้เข้าชม มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24.การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมขยะมูลฝอย ระบบกำจัดน้ำเสีย	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
25.การจัดการเสียงรบกวน/ อากาศ-มลพิษ / ไฟฟ้าส่องสว่าง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ด้านคมนาคม					
26.ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27.ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28.การเดินทาง สภาพถนน อยู่ในเกณฑ์ดี และปลอดภัย	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29.สถานที่จอดรถเพียงพอ	+1	+1	0	0.67	ใช้ได้
30.อยู่ในแหล่งชุมชน และใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
ความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ					
31.ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
32.ความสนใจและประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
33.ความพึงพอใจและประทับใจต่อการให้บริการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
34.โอกาสช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
35.โอกาสที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ค

แบบสอบถาม และ แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

คำอธิบาย 1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรร่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ นอกเหนือจากข้อคำถามในแบบสอบถาม

3. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อคำถาม และโปรดตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงตามความคิดเห็นและการปฏิบัติของท่านเพื่อให้การวิจัยนี้มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามจะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล ขอให้ท่านตอบอย่างอิสระ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี มา ณ โอกาสนี้ด้วย คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยส่วนร่วมอย่างแท้จริง

นางสาวธารทิพย์ ขาวม่วงอำไพ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้เลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () ต่ำกว่า 20 ปี () 21-30 ปี
() 31-40 ปี () 41-50 ปี
() 51-60 ปี () 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา () ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ () ประถมศึกษา
() มัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) () อนุปริญญา/ ปวส.
() มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. () ปริญญาตรี
() สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพหลัก () รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ () เกษตรกรรม
() ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว () รับจ้าง
() อุตสาหกรรมในครัวเรือน () นักเรียน/นักศึกษา
() อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (รายได้หลัก) () ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน () 5,001 - 10,000 บาท/เดือน
() 10,001 - 15,000 บาท/เดือน () 15001 - 20,000 บาท/เดือน
() สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป
6. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน () 1-10 ปี () 11-20 ปี () 21-30ปี () 31-40 ปี () 41-50 ปี () 51-60 ปี () 61 ปีขึ้นไป
- ภูมิลำเนาเดิม () เป็นคนในชุมชนตั้งแต่เกิด () ย้ายมาจากชุมชนอื่น
- ลักษณะครัวเรือนที่อยู่ () ตึกริมน้ำ () ไม่ตึกริมน้ำ
7. การมีส่วนร่วมกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร () ไม่มีส่วนร่วม () มีส่วนร่วม
8. อาชีพเสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร () ไม่มีอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว () ขับเรือ / ผู้นำชม
() รับจ้าง () อาชีพอื่นๆ
() ไม่มีอาชีพเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- รายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร () ต่ำกว่า 1,000 บาท/เดือน () 1,001 – 2,000 บาท/เดือน
() 2,001 - 3,000 บาท/เดือน () 3,001 – 4,000 บาท/เดือน
() 4,001 - 5,000 บาท/เดือน () สูงกว่า 5,000 บาท/เดือน
() ไม่มีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชน คลองมหาสวัสดิ์

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับที่ 5 หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม มากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม มาก

ระดับที่ 3 หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม ปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม น้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม น้อยที่สุด

ข้อ ที่	ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อสุขภาวะทางสังคม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
	ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านสุขภาพ						
1.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้ท่านและคนในชุมชน เกิดความเครียด / เหนื่อยล้ามากขึ้น						
2.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ท่านและคนในชุมชนขาดความเป็นส่วนตัว / มีสิ่งรบกวนมากขึ้น						
3.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาโรคติดต่อ จากคนต่างถิ่นสู่คนในชุมชน						
4.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพมากขึ้น(จากการได้รวมกลุ่มพูดคุยกัน / จากการพูดคุยกับนักท่องเที่ยว)						
5.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเกิดความตระหนักในการดูแลสุขภาพมากขึ้น						

ข้อ ที่	ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
6.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ลดอัตราการย้ายถิ่นฐาน ของคนในชุมชนสู่ชุมชนอื่น						
7.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการพัฒนาตนเองเพื่อให้มีความรู้ มีฝีมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น						
8.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีระบบไฟฟ้า น้ำประปาและการคมนาคมมีความสะดวกมากขึ้น						
9.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม อบายมุข และปัญหาขัดแย้งกับนักท่องเที่ยว (ได้แก่ จี๊ปสัน ชิงทรัพย์ ลักขโมย การหลอกลวงนักท่องเที่ยว)						
10.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชนของท่านมีความเอื้อเพื่อเอื้อแก่กันมากขึ้น ส่งผลให้เกิดเป็นชุมชนเข้มแข็ง						

ข้อ ที่	ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน วัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
11.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้า						
12.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีการเรียนรู้และเลียนแบบวัฒนธรรมจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น						
13.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ทำให้คนในชุมชนมีวิถีชีวิตที่ทันสมัยและต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกมากขึ้น						
14.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยส่งเสริม พัฒนา และฟื้นฟู ภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนให้กลับมาสร้างอาชีพและสร้างรายได้						
15.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ช่วยสร้างความรู้สึกรักหวงแหน และจิตสำนึกรักบ้านเกิดให้กับเยาวชนและคนในชุมชนมากขึ้น						

ข้อที่	ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน เศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
16.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนเริ่มมาทำอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เช่น ขับเรือ/นำชม ค้าขาย หัตถกรรม กลุ่มแม่บ้าน						
17.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนอย่างทั่วถึง						
18.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชนมีรายได้เสริมที่มาจากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น						
19.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้สามารถจำหน่ายสินค้าเกษตรได้มากขึ้น และได้ในราคาที่สูงขึ้น						
20.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้คนในชุมชน รู้จักการสร้างมูลค่าเพิ่มให้สินค้า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่นให้มีมาตรฐานมากขึ้น						

ข้อที่	ผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้าน สิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
21.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้เกิดปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม(เช่น น้ำเน่าเสีย ขยะมูลฝอย อากาศเป็นพิษ เสียงรบกวน)						
22.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ทำให้มีการจัดสภาพภูมิทัศน์ในชุมชนให้ดีขึ้น						
23.	มีระบบการจัดการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น						
24.	การท่องเที่ยวทำให้ท่านและคนในชุมชนหันมาให้ความสนใจในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น						
25.	การท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ เป็นการท่องเที่ยวแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม						

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม เกี่ยวกับความคิดเห็น ความเหมาะสม/ความต้องการ ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการดำเนินงานการท่องเที่ยวเชิงเกษตรท่องเที่ยวชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

1. ท่านคิดว่า การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของท่านและคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร (ดีขึ้น หรือแย่ลง) ?

.....

.....

.....

.....

2. ท่านต้องการให้มีการดำเนินการ ท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์นี้ต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด?

.....

.....

มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาศิลปกรรม

3. ปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นกับท่านและคนในชุมชนของท่าน ที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยวมีอะไรบ้าง และท่านมีแนวทางในการแก้ปัญหาเหล่านั้นๆอย่างไร ?

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาผลจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

.....

คำอธิบาย 1. แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวชมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 35 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับเหตุจูงใจและความต้องการในด้านต่างๆที่นอกเหนือจากข้อความคำถามในแบบสอบถาม

3. โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อความ และโปรดตอบให้ครบทุกข้อตาม

ความเป็นจริงตามความคิดเห็นและการปฏิบัติของท่านเพื่อให้การวิจัยนี้มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้ได้จริง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามจะเป็นความลับและไม่มีผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล ขอให้ท่านตอบอย่างอิสระ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดี มา ณ โอกาสนี้ด้วย คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยส่วนร่วมอย่างแท้จริง

นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้เลือกตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ () ต่ำกว่า 20 ปี () 21-30 ปี
 () 31-40 ปี () 41-50 ปี
 () 51-60 ปี () 60 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 () ไม่ได้เรียน / ไม่จบการศึกษาภาคบังคับ () ประถมศึกษา
 () มัธยมศึกษา (ม.3) () อนุปริญญา/ ปวส.
 () มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช. (ม.6) () ปริญญาตรี
 () สูงกว่าปริญญาตรี
4. อาชีพ
 () รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ () เกษตรกรรม
 () ค้าขาย / ประกอบธุรกิจส่วนตัว () รับจ้าง
 () อุตสาหกรรมในครัวเรือน () นักเรียน/นักศึกษา
 () แม่บ้าน () พนักงานบริษัท / เอกชน
 () อื่นๆ (โปรดระบุ).....
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
 () ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน () 5,001 -10,000 บาท/เดือน
 () 10,001 - 15,000 บาท/เดือน () 15,001 - 20,000 บาท/เดือน
 () สูงกว่า 20,001 ขึ้นไป
6. ภูมิลำเนา (มาจากจังหวัดทางภาค)
 () ภาคเหนือ () ภาคใต้
 () ตะวันออก () ตะวันตก
 () กลาง () ตะวันออกเฉียงเหนือ
7. ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่?
 () ครั้งแรก () 2-5 ครั้ง () 5-10 ครั้ง () มากกว่า 10 ครั้ง
8. แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้
 () วิทยุ () โทรทัศน์
 () บริษัทนำเที่ยว () หนังสือพิมพ์
 () วารสาร () เพื่อน /ญาติ
 () อินเทอร์เน็ต () อื่นๆ

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องเรือชมสวนเลียบคลอง
มหาสวัสดิ์

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเห็นของท่านเพียงช่องเดียวเท่านั้น โดยมี
เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

ระดับที่ 5 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ข้อ ที่	ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
	ด้านสถานที่						
1.	ความสวยงาม และคงสภาพธรรมชาติของชุมชน						
2.	ความหลากหลายของกิจกรรมและสถานที่ท่องเที่ยว						
3.	ความพร้อมของสถานที่ในการต้อนรับนักท่องเที่ยว						
4.	ความน่าสนใจ / สิ่งดึงดูดใจ/ความเป็นเอกลักษณ์						
5.	ขนาดของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว						
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก						
6.	ปริมาณร้านค้า /ร้านอาหาร/ศาลาที่พักเพียงพอกับความต้องการ						
7.	ปริมาณห้องน้ำสาธารณะ เพียงพอปริมาณนักท่องเที่ยว						
8.	การจำหน่ายของที่ระลึก/ สินค้าชุมชน / สินค้า OTOP						
9.	ปริมาณเรือนำชม เพียงพอกับปริมาณนักท่องเที่ยว						
10.	มัคคุเทศก์ /ผู้นำชม/ วิทยากรในชุมชน ปริมาณเพียงพอ						
	ด้านความปลอดภัย						
11.	ความปลอดภัย เรื่องการเดินทางไปยังจุดท่องเที่ยวต่างๆ						
12.	ความปลอดภัยจากมิจฉาชีพ						
13.	มีการป้องกันและเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยที่ดี						
14.	ความคงทนและปลอดภัยเช่น เรือ สะพาน ศาลาที่พัก						
15.	อาหาร/น้ำดื่ม มีคุณภาพ สะอาด ถูกหลักโภชนาการ						

ข้อที่	ความพึงพอใจและความคิดเห็น เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
	ด้านการให้บริการ						
16.	การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยว/เอกสาร/แผ่นพับ						
17.	ความเหมาะสมด้านระยะทาง/เวลาในการเที่ยวชม						
18.	ความสะดวกในการติดต่อประสานงาน						
19.	มีการดูแล อำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง						
20.	การให้บริการของเจ้าหน้าที่เหมาะสม มีอัธยาศัยไมตรี						
	ด้านราคาสินค้าและการจัดการ						
21.	ความเหมาะสมด้านคุณภาพและราคาสินค้าในชุมชน						
22.	ความเหมาะสมด้านอัตราค่าบริการ						
23.	บุคลากรผู้นำชม มีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอด						
24.	การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ขยะมูลฝอย ระบบกำจัดน้ำเสีย						
25.	การจัดการเสียงรบกวน/ อากาศ-มลพิษ / ไฟฟ้าส่องสว่าง						
	ด้านคมนาคม						
26.	ความชัดเจนของป้ายแสดงเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยว						
27.	ความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว						
28.	การเดินทาง สภาพถนน อยู่ในเกณฑ์ดี และปลอดภัย						
29.	สถานที่จอดรถเพียงพอ						
30.	อยู่ในแหล่งชุมชน และใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ						
	ความคิดเห็นในภาพรวมของโครงการ						
31.	ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว						
32.	ความสนใจและประทับใจต่อสถานที่ท่องเที่ยว						
33.	ความพึงพอใจและประทับใจต่อการให้บริการ						
34.	โอกาสช่วยประชาสัมพันธ์โครงการ						
35.	โอกาสที่จะกลับมาเที่ยวอีกครั้ง						

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็น

1. การเดินทางมาเที่ยวชมคลองมหาสวัสดิ์ ท่านมีความพึงพอใจ และประทับใจในเรื่องใดบ้าง?

.....

.....

.....

2. การเดินทางมาเที่ยวชมคลองมหาสวัสดิ์ ท่านได้พบปัญหา และอุปสรรคอย่างไร และมีข้อเสนอแนะอย่างไร?

.....

.....

.....

3. สิ่งที่ต้องการให้มีการปรับปรุง ในเรื่องใด?

มหาวิทยาลัยศิลปากร สงวนลิขสิทธิ์

.....

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของโครงการ

1. ท่านคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ผ่านมา
2. การท่องเที่ยวเชิงเกษตรส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของท่านทั้งด้านลบ และด้านบวก อย่างไร
3. การเปลี่ยนแปลง ของสภาพบริบทชุมชนในภาพรวมเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลง มากน้อยเพียงใด
4. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาพ ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน (เช่น โรคเครียด ปัญหาสิ่งรบกวน โรคติดต่อ คนในชุมชนให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้น)
5. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ สังคม ทั้งด้านลบและด้านบวก ต่อคนในชุมชน (เช่น การเปลี่ยนแปลงแบบแผนการประกอบอาชีพ โครงสร้างของครอบครัว ความสามัคคีในชุมชน การอพยพย้ายถิ่นของประชากร การเสริมสร้างการศึกษา ความไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน ความขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนชุมชน)
6. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ วัฒนธรรม ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน (เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านความเชื่อ ค่านิยมในการบริโภค การเปลี่ยนแปลงด้านการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมประเพณีในชุมชน)
7. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ เศรษฐกิจ ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน (เช่นการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การสร้างอาชีพและการสร้างงาน การกระจายรายได้ การว่างงาน ค่าครองชีพ การอพยพแรงงาน)
8. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อ สิ่งแวดล้อม ทั้งด้านลบและด้านบวก ต่อคนในชุมชน (หมายถึง การเปลี่ยนในเรื่อง ความตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ผลกระทบต่อทรัพยากรทางกายภาพ และ ภูมิทัศน์ของชุมชน รวมทั้งปัญหาเรื่อง การจัดการมลพิษ ขยะมูลฝอย มลภาวะทางเสียง)
9. ความคิดเห็นในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่มีต่อท่าน และชุมชน

แบบสัมภาษณ์ บุคลากรของโครงการ

1. สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. หน่วยงานของท่านมีแผน/ นโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์หรือไม่อย่างไร
3. กิจกรรม / โครงการที่ส่งเสริมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ มีอะไรบ้าง หน่วยงานของท่านเป็นผู้ดำเนินการเองหรือร่วมกับหน่วยงานใด
4. พื้นที่ในความรับผิดชอบของท่านมีความพร้อมในการรองรับด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและการคมนาคมที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ อย่างเป็นบ้าง
5. คนในชุมชน มีปัญหาขัดแย้งกับการดำเนินงาน หรือขัดแย้งกับนักท่องเที่ยวบ้างหรือไม่ และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร
6. การเปลี่ยนแปลง ของสภาพบริบทชุมชนในภาพรวมเป็นอย่างไรมีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด
7. ปัญหาอุปสรรค และผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ มีหรือไม่อย่างไร
8. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อสุขภาพ ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน(เช่น โรคเครียด ปัญหาสิ่งแวดล้อม โรคติดต่อ คนในชุมชนให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพมากขึ้น)
9. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อสังคม ทั้งด้านลบและด้านบวก ต่อคนในชุมชน (เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการหลอกลวงนักท่องเที่ยว การพัฒนาระบบสาธารณสุขไป)
10. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อ วัฒนธรรม ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน(เช่น วัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปเพื่อการค้าพฤติการณ์การบริโภคของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป)
11. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อ เศรษฐกิจ ทั้งด้านลบและด้านบวกต่อคนในชุมชน (เช่นเรื่อง การประกอบอาชีพ และเรื่องรายได้)
12. ผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อ สิ่งแวดล้อม ทั้งด้านลบและด้านบวก ต่อคนในชุมชน
13. ความคิดเห็นในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรคลองมหาสวัสดิ์ ที่มีต่อคนในชุมชน

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 1837

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

5 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นางสาวนิศารัตน์ วรประดิษฐ์

ด้วย นางสาวรทพิย์ ขาวผ่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 1836

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

5 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายนภดล อวุทธกรรมปริชา

ด้วย นางสาวรติพย์ ขาวผ่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 1835

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

5 กุมภาพันธ์ 2553

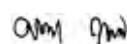
เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน นายเทพสิน ผ่องแก้ว

ด้วย นางสาวรทพิทย์ ขาวผ่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2187

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา

ด้วย นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาต พร้อมทั้งแจ้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2188

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลศาลายา

ด้วย นางสาวธรรทิพย์ ขาวผ่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาต พร้อมทั้งแจ้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามให้แก่ศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะดังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 2189

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

12 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์

ด้วย นางสาวธารทิพย์ ขว่องอำไพ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาผลที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีต่อสุขภาวะทางสังคมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาต พร้อมทั้งแจ้งประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร. 0-3421-8788 , 0-3424-3435

ปณิธานของบัณฑิตวิทยาลัย “มุ่งส่งเสริม สนับสนุน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตศึกษา”

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – นามสกุล นางสาวธารทิพย์ ขาวผ่องอำไพ

ที่อยู่ 120/5 หมู่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

ที่ทำงาน สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ตำแหน่ง นักพัฒนาการท่องเที่ยว

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขากระบวนบริหารสารสนเทศจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล รัตน โกสินทร์ วิทยาเขตศาลายา

พ.ศ. 2551 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสุโขทัย